

Kvinner og menn i Norge 2000

Stein Terje Vikan

Statistiske analyser

I denne serien publiseres analyser av statistikk om sosiale, demografiske og økonomiske forhold til en bredere leserkrets. Fremstillingsformen er slik at publikasjonene kan leses også av personer uten spesialkunnskaper om statistikk eller bearbeidingsmetoder.

Statistical Analyses

In this series, Statistics Norway publishes analyses of social, demographic and economic statistics, aimed at a wider circle of readers. These publications can be read without any special knowledge of statistics and statistical methods.

© Statistisk sentralbyrå, mars 2001

Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen, vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-4916-3

ISSN 0804-3221

Emnegruppe

00.02 Levekår

Omslag: Siri Boquist

Trykk: Lobo Media as

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	

Forord

Denne publikasjonen gir en oversikt over likheter og forskjeller mellom kvinner og menn på en rekke områder i det norske samfunnet. Det er lagt vekt på å presentere et bredt spekter av kjønnsdelt statistikk, men også statistikk som sier noe om rammevilkårene til kvinner og menn (f.eks. barnehagedekning). Publikasjonen gir både et bilde av situasjonen i dag og presenterer tidsserier for å si noe om utviklingen. Statistisk sentralbyrå (SSB) tar sikte på å oppdatere publikasjonen annethvert år.

De fleste tallene som presenteres her har vært publisert i ulike sammenhenger før. Imidlertid har de ikke blitt publisert samlet. Et viktig mål med publikasjonen er at en slik samlet presentasjon av likestillingsstatistikk skal gjøre denne informasjonen lettere tilgjengelig. Tallene er for det meste hentet fra SSBs egen statistikk (basert på både registerdata og utvalgsundersøkelser), men noen tall er hentet fra andre kilder (se kildehenvisninger på tabeller og figurer).

De ti første kapitlene tar for seg likestilling på ulike områder i samfunnet. Kapittel 11 presenterer en likestillingsindeks for kommunene i Norge. Til sist i publikasjonen er det lagt ved en rekke internasjonale tabeller, som sammenligner likestillingen i Norge med andre land i Europa og Nord-Amerika.

Stein Terje Vikan har ledet arbeidet med publikasjonen. Arbeidet ble i en tidlig fase ledet av Kari-Mette Roalsø. En arbeidsgruppe bestående av Randi Kjeldstad, Jan-Erik Kristiansen og Berit Otnes har bistått arbeidet med publikasjonen. Kristiansen har hatt spesielt ansvar for kapittel 1 om befolkning og har sammen med Kjeldstad skrevet kapittel 11 om likestillingsindeks. I tillegg har ulike fagseksjoner vært delaktige i utvelgelse av indikatorer og kommentert tekstdeler knyttet til sine fagområder. Kirsten Aanerud og Else Efstjed har redigert teksten, og Liv Hansen har laget figurene.

Publikasjonen er utgitt med støtte fra Barne- og familiedepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet og Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

Statistisk sentralbyrå,
Oslo/Kongsvinger, 25. januar 2001

Svein Longva

Innhold

Figurregister	7
Tabellregister	9
1. Befolkning	11
2. Familie og samliv	21
3. Omsorg	31
4. Helse	39
5. Utdanning	49
6. Lønnet arbeid	57
7. Inntekt og lønn	69
8. Makt og innflytelse	79
9. Sosial kontakt og fritidsaktiviteter	87
10. Vold og kriminalitet	93
11. Likestillingsindeks for kommunene	99
Referanser	123
Vedlegg A	124
De sist utgitte publikasjoner utgitt i serien Statistiske analyser	132

Figuregister

1.1.	Kvinneandelen ved ulike aldre. 1999	11
1.2.	Befolkningssammensetningen og fremskriving av befolkningen. 1900, 1950, 2000 og 2025	12
1.3.	Antall kvinner per 100 menn i alderen 20-39 år. Fylker og kommuner med høyest/lavest kvinneandel. 1. januar 2000	13
1.4.	Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen, etter kjønn og alder. 1. januar 1999. Prosent	14
1.5.	Aldersavhengig mobilitet for kvinner og menn. Innenlandske flyttinger mellom kommuner. 1998	16
1.6.	Forventet levealder for kvinner og menn ved fødselen. 1905-1999	17
1.7.	Spedbarnsdødelighet, etter kjønn. 1900-1998	17
1.8.	Samlet fruktbarhetstall for kvinner 15-49 år. 1900-1999	18
1.9.	Antall svangerskapsavbrudd per 1 000 levendefødte. 1965-1998	19
2.1.	Familier, etter familietype. Barn uansett alder. 1. januar 1987 og 1998. Prosent	21
2.2.	Familier, etter familietype per 1. januar. 1989-1999	22
2.3.	Kvinner 20-44 år, etter samlivsform. 1977 og 1999. Prosent	23
2.4.	Inngåtte ekteskap per 1 000 befolkning. 1903-1998	25
2.5.	Skilsmisser per 1 000 bestående ekteskap. 1961-1998	25
2.6.	Inngåtte ekteskap per 1 000 middelfolkemengde, etter fylke. 1997	26
2.7.	Skilte per 1 000 gifte og separerte, etter fylke. 1991-1996	26
2.8.	Andel barn 0, 5 og 17 år med gifte og samboende foreldrepar. 1. januar 1989 og 2000	27
2.9.	Barn 0-17 år etter hvem de bor sammen med, etter fylke. 1999. Rangert etter samboende foreldre. Prosent	28
3.1.	Barn i barnehager, etter aldersgrupper. 1980-1999. Prosent	31
3.2.	Barn i barnehage, i prosent av antall barn i fylket. 1999	32
3.3.	Andel husholdninger med små barn (0-6 år), etter type barnetilsyn. 1980-1995. Prosent	33
3.4.	Andel det mottas kontantstøtte for, som blir passet i ulike hovedtilsynsordninger på dagtid. Prosent	35
3.5.	Uformell omsorg gitt til eldre og funksjonshemmede av kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1990. Timer per måned	35
3.6.	Registrerte brukere av kommunale pleie- og omsorgstjenester per 31. desember 1998, i ulike aldersgrupper. Kvinner og menn. Antall i 1 000	36
3.7.	Andel som mottar kommunale pleie- og omsorgstjenester i ulike aldersgrupper. Kvinner og menn. Registrerte brukere per 31. desember 1998. Prosent	36
4.1.	Antall nye krefttilfeller per år per 100 000 innbyggere. Aldersstandardisert. 1980-1997	41
4.2.	Forekomst av smerter hos yrkesaktive, etter kjønn og aldersgruppe. Personer som er mye eller veldig mye plaget. 1995. Prosent	42
4.3.	Selvmord per 100 000 innbyggere blant menn og kvinner. 1980-1996	43
4.4.	Dødelighet av hjerte- og karsykdommer, etter kjønn. Per 100 000 innbyggere. 1980-1996	44
4.5.	Dødelighet av ondartede svulster, etter kjønn. Per 100 000 innbyggere. 1980-1996	44
4.6.	Dødelighet av ulykker, etter kjønn. Per 100 000 innbyggere. 1980-1996	44
4.7.	Uføretrygdede kvinner og menn 16-66 år. 1980-1999. Prosent	46
4.8.	Dagligrøykere, etter kjønn og aldersgruppe. 1980-1999	46
5.1.	Andel jenter i videregående skole, etter studieretning. 1. oktober 1998. Prosent	52
5.2.	Lærlinger, etter kjønn. 1990-1998. Antall i 1 000	53
5.3.	Andel kvinner blant kandidater som fullførte "eliteutdanninger". 1997/98. Prosent	54
5.4.	Andel kvinner blant stipendiater, etter fagområde. 1997. Prosent	55

6.1.	Tid brukt på ulike aktiviteter. Kvinner og menn. Gjennomsnitt for alle dager. 1970, 1980 og 1990. Timer og minutter	57
6.2.	Andel yrkesaktive kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1980 og 1998. Prosent	59
6.3.	Andel yrkesaktive blant gifte/samboende kvinner med barn under 16 år, etter antall barn og alder på yngste barn. 1980 og 1998. Prosent	60
6.4.	Andel yrkesaktive i alderen 25-66 år, etter kjønn og utdanningsnivå. 1998. Prosent	60
6.5.	Andel sysselsatte på deltid. Kvinner og menn. 1980-1999. Prosent	61
6.6.	Undersysselsatte i prosent av de deltidssysselsatte. Kvinner og menn. 1989-1999	62
6.7.	Arbeidsledige (AKU) i prosent av arbeidsstyrken. Kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1980-1999	63
6.8.	Andel kvinner og menn i utvalgte yrkesgrupper. 1982 og 1995. Prosent	65
6.9.	Andel kvinner og menn sysselsatte i kommunal og statlig forvaltning. 1980-1997. Prosent	66
6.10.	Andel ansatte kvinner og menn som mesteparten av arbeidstiden er utsatt for ulike arbeidsmiljøbelastninger. 1996. Prosent	67
7.1.	Andel kvinner og menn, etter inntektsklasse. Bruttoinntekt. 1998. Prosent	71
7.2.	Gjennomsnittlig bruttoinntekt for kvinner og menn i ulike aldersgrupper i prosent av gjennomsnittlig bruttoinntekt for alle menn. 1998	72
7.3.	Andel personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under halvparten av median inntekt. 1986-1997. Prosent	72
7.4.	Tillegg for heltidsansatte kvinner og menn i ulike næringer, per 1. oktober 1999. Kroner	76
7.5.	Andel som er lavlønte av ansatte, kvinner og menn. 1980-1999. Prosent	76
7.6.	Andel minstepensjonister blant pensjonister, etter kjønn. 1975-1999. Prosent	77
8.1.	Andel kvinnelige og mannlige stortingsmedlemmer. 1918-1997. Prosent	80
8.2.	Kommunestyre- og fylkestingsvalgene 1959-1999. Andel kvinnelige representanter. Prosent	80
8.3.	Kvinneandel blant medlemmer og diverse styrende organer i de største arbeidstakerorganisasjonene. 1. januar 2000. Prosent	83
8.4.	Andel kvinner og menn i politiet, blant militært befall, journalister, avisredaktører og prester i Den norske kirke. 1999. Prosent	84
8.5.	Andel kvinner og menn på ulike nivå i NHO-bedrifter. 1999. Prosent	84
9.1.	Andel kvinner og menn som har benyttet ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 1997. Prosent	89
9.2.	Andel kvinner og menn i ulike aldersgrupper som er medlem/aktiv deltaker innenfor ett eller flere kulturfelt. 1997. Prosent	89
10.1.	Andel siktede kvinner av alle siktede personer. 1992-1998. Prosent	96
10.2.	Kvinnens og menns andel av siktede for forskjellige forbrytelser. 1998. Prosent	96
10.3.	Antall innsatte i fengsel. Årlig gjennomsnitt. 1991-1998	97
11.1.	Likestillingsindeks. Kommuner. 2000	121

Tabellregister

1.1.	Innvandrerbefolkningen etter landbakgrunn, fordelt, etter kjønn og alder. 1999. Prosent	15
1.2.	Foreldrenes fødealder, etter fylke. 1999	19
1.3.	Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 15-19 år og 20-24 år, etter fylke. 1997-1999	19
2.1	Andel som lever i parforhold, etter kjønn og aldersgrupper. 1998. Prosent	24
2.2.	Barn 0-17 år, etter aldersgruppe og familietype. 1. januar 2000. Prosent	28
2.3.	Andel kvinner og menn i ulike aldersgrupper som bor hos foreldrene. 1991, 1995 og 1998. Prosent	29
2.4.	Boforhold for enslige kvinner og menn, etter alder, for par med og uten barn, enslige forsørgere etter kjønn, og par etter yngste barns alder. 1997. Prosent	29
3.1.	Hovedtilsynsordning for barn 1-2 år, våren 1998 og 1999, etter alder. Prosent	34
3.2.	Barn i kontantstøttealder. Andel av barn som foreldre mottar kontantstøtte for, etter mors og fars ukentlige arbeidstid. Prosent	34
3.3.	Antall mottakere av omsorgslønn, etter fylke. 1998	37
4.1.	Andel kvinner og menn 16-66 år med ulike helseplager. 1995. Prosent	39
4.2.	Oversikt over forekomsten av ulike varige sykdommer, etter alder og kjønn. 1995. Prosent	40
4.3.	Andel kvinner og menn som vurderer egen helse som god eller meget god, etter husholdningstype. 1995. Prosent	41
4.4.	Andel kvinner og menn 16-79 år, etter antall symptomer på psykisk lidelse og alder. 1995. Prosent	42
4.5.	Andel personer 16 år og over som har brukt beroligende midler, midler mot depresjon eller sovemidler i løpet av en 14-dagersperiode, etter kjønn og husholdningstype. 1995. Prosent	43
4.6.	Alders- og kjønnsstandardisert dødelighet, etter årsaksgruppe og fylke. Gjennomsnitt for årene 1992-1996. Per 100 000 innbyggere	45
4.7.	Andel personer under 80 år med ulike typer kontakter med helsetjenesten siste 12 måneder, etter kjønn. 1998. Prosent	45
4.8.	Andel dagligryktere, etter kjønn og fylke. Gjennomsnitt for årene 1995-1999. Prosent	47
4.9.	Andel alkoholbrukere blant kvinner og menn. 1995. Prosent	47
4.10.	Andel alkoholbrukere som er beruset oftere enn én gang i løpet av en vanlig måned, etter kjønn og husholdningstype. 1995. Prosent	47
5.1.	Høyeste utdanning for kvinner og menn. 1980 og 1998. Prosent	50
5.2.	Høyeste utdanningsnivå for kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1998. Prosent	50
5.3.	Kvinner og menn 25-66 år etter høyeste utdanning, fordelt etter fylke. 1998. Prosent	51
5.4.	Andel i videregående utdanning i prosent av registrert årskull 16-18 år. 1994-1997. Prosent	52
5.5.	Studenter 19-24 år i prosent av registrert årskull, etter kjønn og bostedsfylke. 1. oktober 1998	55
5.6.	Antall doktorgrader, etter fagområde og kjønn. 1999	56
6.1.	Samlet arbeidstid for kvinner og menn i alderen 20-64 år, etter type aktivitet. 1990/91. Prosent	57
6.2.	Arbeidsstyrken i prosent av personer i alt (AKU) og registrerte helt arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken, etter fylke. Årgjennomsnitt. 1999	59
6.3.	Avtalt/vanlig arbeidstid for sysselsatte i alt, etter alder og kjønn. Årgjennomsnitt. 1998. Timer per uke	61
6.4.	Sysselsatte kvinner og menn, etter alder og avtalt/vanlig arbeidstid. 1998. Prosent	61
6.5.	Andel sysselsatte kvinner på heltid/deltid, etter antall barn under 16 år og alderen på yngste barn. Årgjennomsnitt. 1998. Prosent	62
6.6.	Arbeidstakere, etter landbakgrunn og kjønn. 4. kvartal 1999. Prosent av personer 16-74 år i alt	64

6.7.	Registrerte helt arbeidsledige i alderen 16-74 år, etter landbakgrunn og kjønn. November 1999. Prosent av arbeidsstyrken	64
6.8.	Sysselsatte i utvalgte næringer. Absolutte tall (1 000) og kvinneandel. 1997	65
6.9.	Andel sysselsatte kvinner og menn, etter yrkesgruppe. Årsgjennomsnitt. 1996-1999. Prosent	66
6.10.	Organisatorisk arbeidsmiljø. 1996. Prosent	68
7.1.	Gjennomsnittlig inntekt for bosatte personer 17 år og eldre for ulike inntektskilder, etter kjønn. Tall for de med beløp på postene. 1998. Kroner	70
7.2.	Inntektsutvikling for kvinner og menn for ulike inntektskilder. 1993-1998. 1993=100 .	70
7.3.	Andel enslige personer med husholdningsinntekt under 50 prosent av medianinntekten per forbruksenhet for alle personer, etter alder og kjønn. Eksklusive studenter. 1986 og 1998. Prosent	73
7.4.	Andel personer med husholdningsinntekt etter skatt under 50 prosent av medianinn- tekten per forbruksenhet, etter kjønn og alder. 1986, 1991, 1996 og 1998. Prosent ..	73
7.5.	Gjennomsnittlig årslønn for kvinner og menn i en del områder og næringer/grupper. Heltidsansatte. 1998	74
7.6.	Gjennomsnittlig årslønn for kvinner som andel av gjennomsnittlig årslønn for menn i en del områder/næringer/grupper. Heltidsansatte. 1990 og 1998	75
8.1.	Valgdeltaking ved stortingsvalget 1997, etter kjønn og aldersgruppe. Prosent	79
8.2.	Antall kvinner blant stortingsmedlemmer, etter partitilhørighet. 1997	80
8.3.	Representanter i kommunestyre og fylkesting. Andel kvinner, etter fylke. 1999. Prosent	81
8.4.	Ordførere. Andel kvinner, etter fylke. 1999	81
8.5.	Formannskaps- og fylkesutvalgsmedlemmer. Andel kvinner, etter fylke. 1999. Prosent .	82
8.6.	Toppledere i staten. Antall kvinner og menn, og kvinneandel. 1999	82
8.7.	Andel kvinner og menn blant advokater og dommere. 1999. Prosent	83
8.8.	Antall kvinner og menn i lederyrker og kvinneandel. Årsgjennomsnitt. 1999. 1 000	84
8.9.	Fast personale på universitetene, etter stilling. 1993 og 1997. Antall og prosent	85
8.10.	Andel kvinner i vitenskapelige/faglige stillinger ved universiteter og vitenskapelige høgskoler, etter fagområde. 1987 og 1997. Prosent	85
9.1.	Tid som benyttes til fritidsaktiviteter for kvinner og menn, etter yrkesdeltakelse og familiefase. 1990-1991. Timer og minutter	87
9.2.	Andel personer 16-79 år som ikke har noen å snakke fortrolig med, etter kjønn. 1980-1998. Prosent	88
9.3.	Andel som føler seg ensom, etter kjønn og alder. 1998. Prosent	88
9.4.	Andel som er medlem i idrettsforening, og andel som har ulike aktivitetsnivå av disse. Kvinner og menn. 1997. Prosent	90
9.5.	Trenings- og mosjonsaktiviteter for kvinner og menn 16-79 år. 1997. Prosent	90
9.6.	Andelen som i løpet av en vanlig dag har lest bøker, sett på TV og brukt hjemme-pc, og tiden som ble brukt til slike aktiviteter. Kvinner og menn. 1999. Prosent og gjennomsnittlig tid i minutter	91
10.1.	Andel kvinner og menn som har vært utsatt for vold eller trusler siste år. Alle kvinner og menn, og kvinner og menn 16-24 år. 1983-1997. Prosent	93
10.2.	Vold og trygghet blant kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1997. Prosent	94
10.3.	Kvinner og menn som har vært utsatt for kriminalitet, etter stedet det hendte. 1997. Prosent	94
10.4.	Kvinner og menn som har vært utsatt for kriminalitet, etter relasjon mellom offer og overgriper. 1997. Prosent	95
10.5.	Siktede, etter alder og kjønn. 1998. Per 1 000	95
11.1.	Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000	102
11.2.	Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000	112

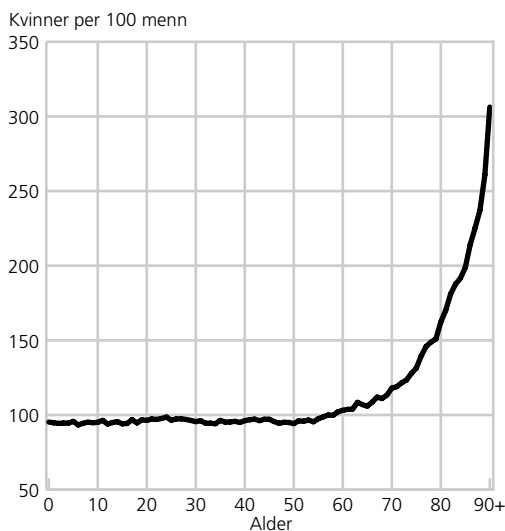
1. Befolkning

I den norske befolkningen er det litt flere kvinner enn menn: I 1999 var ca. 50,5 prosent av befolkningen kvinner. Dette forholdet er imidlertid ikke likt i alle aldersgrupper. Blant de aller yngste er det flest gutter. Blant yngre og middelaldrende voksne er antallet kvinner og menn omtrent likt, mens fra 59 år og oppover er det flere kvinner enn menn. Jo høyere opp i aldersgruppene en kommer, desto større er andelen kvinner i befolkningen. Blant de aller eldste, de over 90 år, er det hele tre kvinner for hver mann. Dette har sin bakgrunn i at

kvinner har lengre gjennomsnittlig levealder enn menn.

I likhet med resten av den vestlige verden har Norge opplevd en betydelig aldring av befolkningen. Figur 1.2 viser at i 1900 og 1950 avtok antallet i befolkningen med stigende alder for begge kjønn, med unntak av et innhugg i pyramiden for aldersgruppene 5-25 år i 1950. Dette skyldes lave fødselstall i perioden fra 1925 til 1945. Til tross for dette var likevel andelen eldre i befolkningen vesentlig lavere enn andelen yngre. Ser vi på befolkningsstrukturen for 2000, ser vi at den ikke lenger har form som en pyramide, men er ganske ujevn før den gradvis avtar mot toppen.

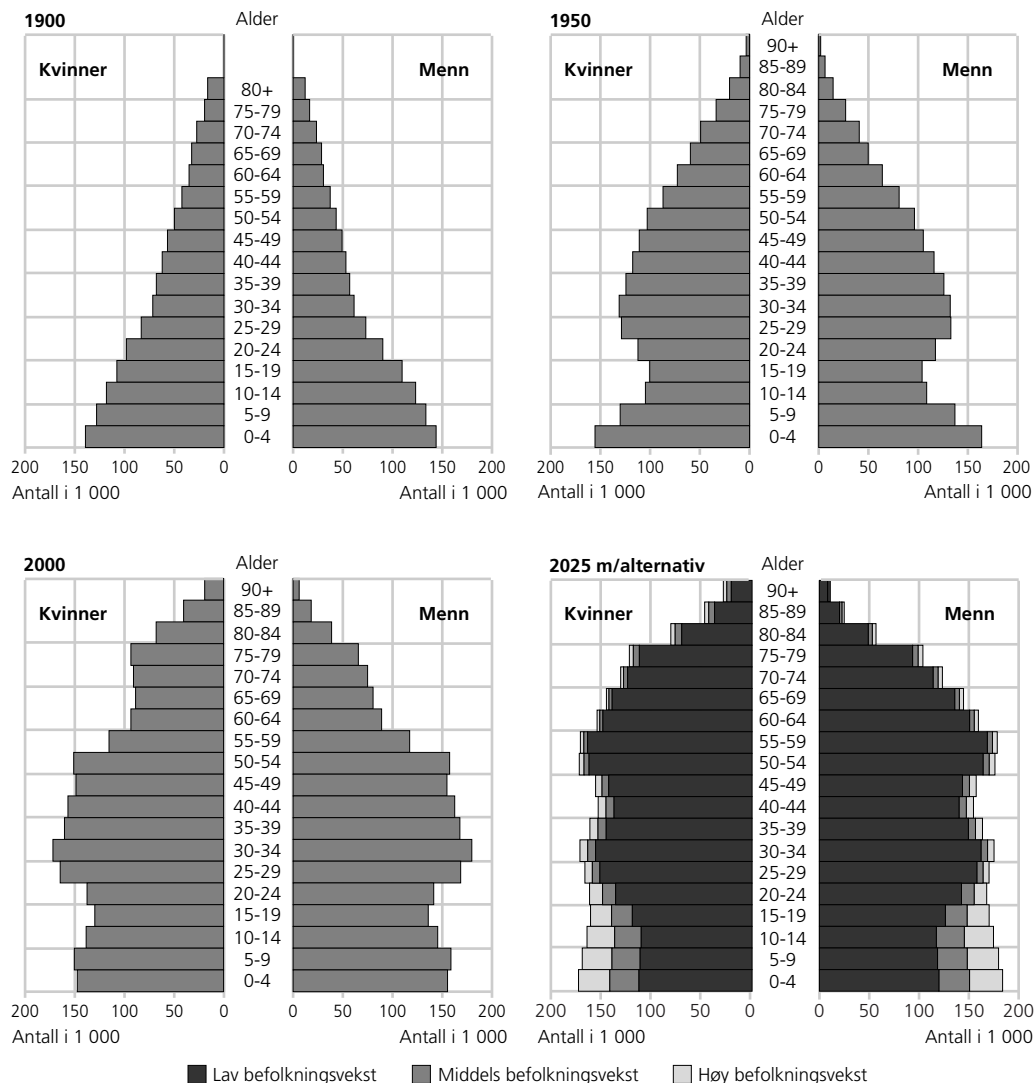
Figur 1.1. Kvinneandelen ved ulike aldre. 1999

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flere faktorer har betydning for befolkningens alderssammensetning. De tre første tiårene etter andre verdenskrig var det en relativt stor befolkningsøkning på grunn av mange fødsler, synkende dødelighet og økt innvandring. Den synkende dødeligheten har bidratt til dagens høye andel eldre. Samtidig har det vært en nedgang i fødselstallene fra slutten av 1960-tallet, og relativt lave fødselstall gjennom 1970- og 1980-årene. Derfor er det relativt få i befolkningen som nå er i slutten av tenårene eller tidlig i tyveårene. Situasjonen med relativt små kull i yngre aldersklasser forventer man vil

Figur 1.2. Befolkningssammensetningen og fremskriving av befolkningen. 1900, 1950, 2000 og 2025

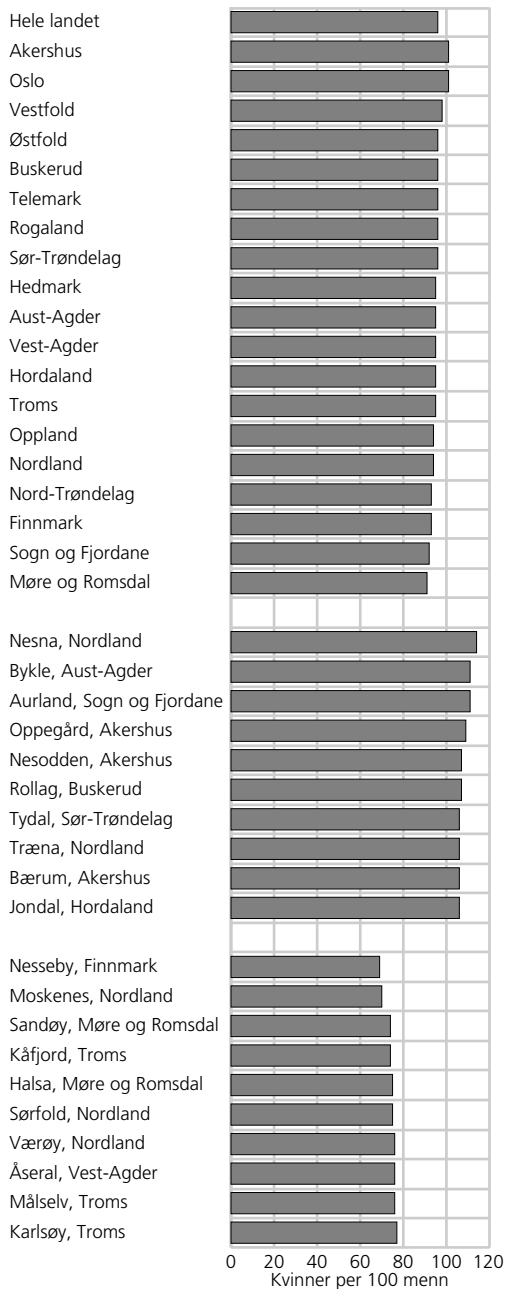
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

holde seg utover i det nye hundreåret, men dette avhenger først og fremst av fruktbarheten i årene som kommer. Mindre usikkert er det at kvinneoverskuddet blant de aller eldste gradvis vil avta.

Store regionale forskjeller i kjønnsammensetningen

Kjønnsammensetningen i befolkningen varierer ikke bare med alder, men også regionalt. Ser vi på fordelingen av unge voksne kvinner og menn på kommunenivå, finner vi at antall kvinner per 100

Figur 1.3. Antall kvinner per 100 menn i alderen 20-39 år. Fylker og kommuner med høyest/lavest kvinneandel. 1. januar 2000

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

menn varierer fra 69 til 114 i år 2000. På fylkesnivå varierer tallene fra 91 til 101. Disse forskjellene kan delvis relateres til regionale forskjeller i utdanningstilbud og jobbmuligheter for kvinner.

Innvandring

Ved inngangen til 1999 utgjorde innvandrerbefolkningen i Norge 5,9 prosent av folkemengden. Den største innvandrerguppen i Norge er svensker, med 22 400. Pakistanere kommer på andreplass og danskene på tredje, med henholdsvis 21 900 og 18 900 personer. Av andre-generasjonsinnvandrere er det flest med bakgrunn fra Pakistan, 9 100 personer. Deretter følger innvandrere fra Vietnam og Tyrkia, med henholdsvis 4 000 og 3 000 personer.

Arbeidsimmigranter og flyktninger

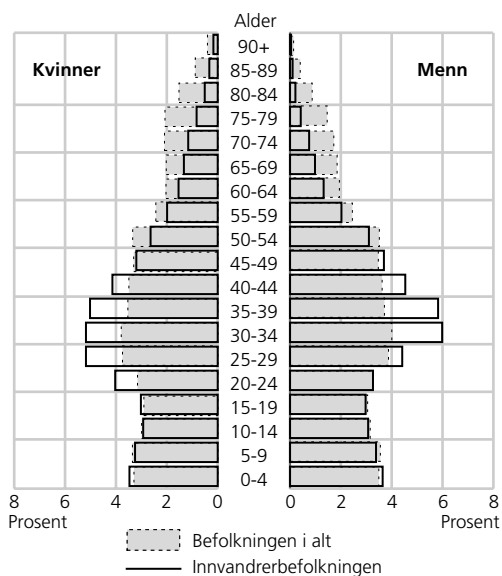
Innvandrerbefolkningens sammensetning, både når det gjelder alder og kjønn,

Boks 1.1.

Begrepet innvandrerbefolkningen som benyttes i dette kapitlet, og som er den mest brukte definisjonen i SSBs statistikk, omfatter førstegenerasjonsinnvandrere og andregenerasjonsinnvandrere. Førstegenerasjonsinnvandrere er personer som er født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre. Andregenerasjonsinnvandrere er personer som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre. Ifølge denne statistikken var det i 1999 220 300 førstegenerasjonsinnvandrere og 40 400 andregenerasjonsinnvandrere i Norge. I dette tallet er ikke personer med annen innvandringsbakgrunn inkludert, som for eksempel utenlandsfødte med en norskfødt forelder, norskfødte med en utenlandsfødt forelder, utenlandsadopterte eller personer som er født i utlandet med to norskfødte foreldre. Tar vi disse gruppene med i en oversikt over personer med innvandringsbakgrunn, stiger tallet til 456 900 personer, eller 10,3 prosent av folketallet i 1999.

reflekterer innvandringsmønsteret bakover i tid, hvilke land de opprinnelig kommer fra og tidspunktet for når de kom til Norge. Først fra 1960-tallet kan man si at Norge har hatt en innvandring av betydning, hovedsakelig som følge av behovet for arbeidskraft. Ufaglært arbeidskraft kom fra Pakistan, Tyrkia, Marokko og Jugoslavia, mens spesialister ble hentet fra Storbritannia og USA til den begynnende oljevirkomheten. Fra våre naboland gikk mange inn i service-sektoren og i anleggsvirkomhet. Etter hvert har vi også fått innvandrere som er asylsøkere og flyktninger. Disse kommer blant annet fra landene omkring Balkan, Iran, Sri Lanka og Chile. Innvandrere som primært kommer for å få jobb, kommer nå oftest fra våre nordiske naboland, mens de som kommer fra andre land enn Vest-Europa og USA kommer for å bli gjenforent med familien.

Figur 1.4. Hele befolkningen og innvandrerbefolkningen, etter kjønn og alder. 1. januar 1999. Prosent

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå

En gjennomgående tendens er at innvandrerbefolkningen som regel har en større andel yngre personer enn den norske befolkningen generelt, særlig gjelder dette for innvandrere som ikke kommer fra den vestlige verden. Hele 37 prosent av førstegenerasjonsinnvandrerne var i alderen 25-39 år, mot 23 prosent for befolkningen som helhet. Hvis vi også tar med andregenerasjonsinnvandrerne var vel 7 prosent under 5 år, og 25 prosent er under 20 år.

Flere menn enn kvinner blant innvandrere fra den tredje verden

I innvandrerbefolkningen sett under ett er det en jevn fordeling mellom kvinner og menn med 50,3 prosent kvinner og 49,7 prosent menn. Imidlertid varierer kjønnsfordelingen etter alder og innvandrernes landbakgrunn. I aldersgruppen over 60 år er det noe større andeler kvinner enn menn, mens i aldersgruppene 40-59 år er det en overvekt av menn. Blant innvandrere med afrikansk bakgrunn er det langt flere menn enn kvinner. Også blant asiater og søramerikanere er det en liten overvekt av menn.

Unge kvinner flytter mest

I løpet av 1998 skiftet omtrent 4 prosent av befolkningen bostedskommune. Flyttestoppen nådde en ved starten av 1970-årene, men etter det har flyttingen gått ned igjen og har på 1980- og 1990-tallet vært forholdsvis stabil rundt 4 prosent. Lenge var den geografiske mobiliteten en god del høyere for kvinner enn for menn, men i løpet av 1990-tallet har dette snudd slik at menn nå flytter oftere enn kvinner. I 1998 hadde 4,4 prosent menn og 4,2 prosent kvinner skiftet bostedskommune. Tilsvarende tall for 1970 var 5,8 prosent for menn og 6,1 prosent for kvinner.

Tabell 1.1. Innvandrerbefolkningen etter landbakgrunn, fordelt etter kjønn og alder. 1999. Prosent

	Norge	Vest-Europa	Øst-Europa	USA, Mellom-Amerika, Oseania	Afrika	Asia	Sør-Amerika
Kvinner							
I alt	100	100	100	100	100	100	100
0-19 år	25	10	32	11	46	36	29
20-39 år	28	35	40	31	44	42	41
40-59 år	25	33	22	26	8	18	25
60 år og eldre	23	22	7	32	4	3	5
Andel kvinner	51	52	52	57	41	49	50
Menn							
I alt	100	100	100	100	100	100	100
0-19 år	27	10	34	13	36	37	30
20-39 år	30	36	37	34	47	41	40
40-59 år	26	40	23	31	16	19	27
60 år og eldre	18	14	7	23	1	3	4
Andel menn	49	48	48	43	59	51	50

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er mer vanlig at unge voksne flytter enn folk i eldre aldersgrupper. Andelen som flytter etter fylte 35 år er vesentlig mindre enn i yngre årsklasser blant både kvinner og menn. Fra slutten av tenårene til midt i tyveårene er det fortsatt langt flere kvinner enn menn som flytter. I 1998 hadde 13 prosent kvinner og nærmere 10 prosent menn mellom 20 og 24 år flyttet fra en kommune til en annen. I denne aldersfasen er det mange som flytter for første gang og som flytter til storbyene, ofte for å ta utdanning. Godt over halvparten av dem som kommer til storbyområdene flytter videre senere, når de etablerer seg med barn og familie. Omtrent hver femte person født mellom 1945 og 1965 er endt opp som tilbakeflytter til egen oppvekstkommune. Dette gjelder for begge kjønn. Tilbakeflyttingen er litt høyere til mellomsentrale strøk enn til storbyområdene og periferien.

Kvinner lever fortsatt lengst

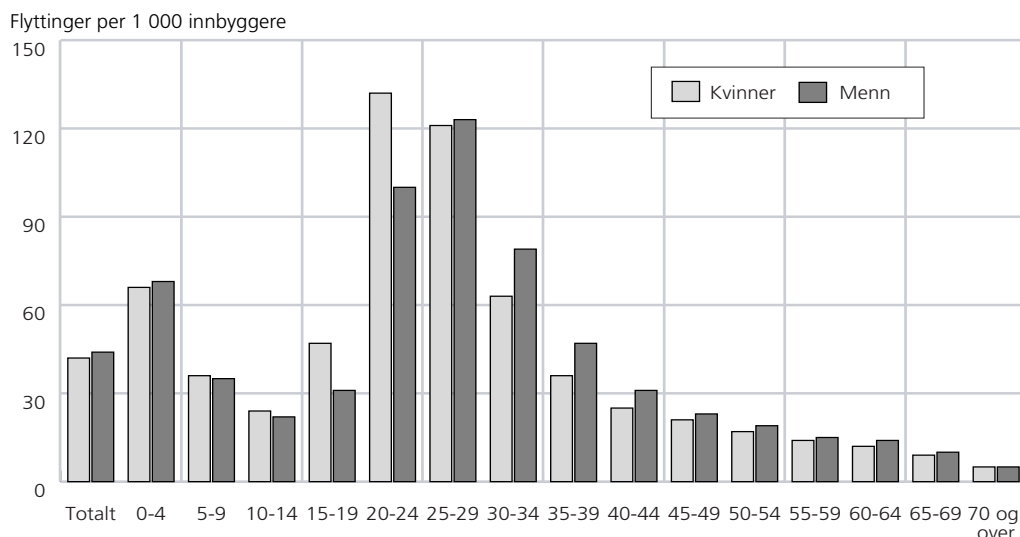
Forandringene i befolkningsstrukturen som er beskrevet i dette kapitlet, skyldes

ikke bare variasjoner i antallet barn som blir født hvert år og hvor stor inn- og utvandringen er, men også at vi lever lenger enn noen gang før. Den forventede levealderen har steget nokså jevnt gjennom hele det siste århundret. Fra 1920 og frem til 1950-tallet økte levealderen med mer enn ti år for både kvinner og menn. Deretter flatet veksten ut for menn i en periode fra 1950 til 1980-årene. Dette skyldes først og fremst hjerte- og kardødelighet blant menn, mens blant kvinner fortsatte den gunstige utviklingen i levealder. Denne utviklingen bidro til at på midten av 1980-tallet kunne nyfødte jenter forvente å leve sju år lenger enn nyfødte gutter. Dette er den største forskjellen som er registrert i forventet levealder mellom kjønnene de siste 150 årene. På slutten av 1980-tallet har trenden snudd til en relativ bedring for

Boks 1.2.

Forventet levealder er den beregnede gjennomsnittlige gjenstående levetid ved fødselen.

Figur 1.5. Aldersavhengig mobilitet for kvinner og menn. Innenlandske flyttinger mellom kommuner. 1998

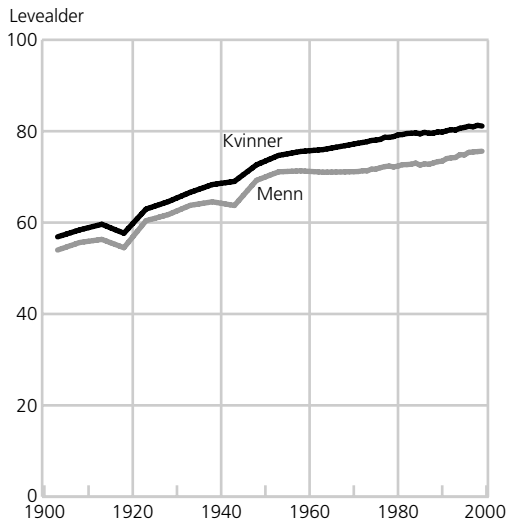
Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

menn. Dette har ført til at vi nå kan forvente at nyfødte jentebarn vil ha nesten seks år lenger levetid enn nyfødte guttebarn.

I 1999 kan nyfødte gutter forvente å bli 75,6 år gamle, mens nyfødte jenter kan regne med å bli 81,1 år. Tallene er de høyeste som noen gang er beregnet i Norge for menn, mens tallet for kvinner var noe høyere i 1998. I dag er det først og fremst dødelighetsutviklingen blant de eldste som har betydning for utviklingen i forventet levealder. Det henger sammen med at vi har klart å bekjempe mange sykdommer som tidligere rammet alle aldersgrupper, og ikke minst er dødeligheten blant spedbarn, barn og unge betydelig redusert. I 1999 var vel tre av fire døde 70 år eller eldre, og antall døde over 100 år fortsetter å øke.

Store regionale forskjeller i dødelighet

Forventet levealder varierer etter hvor folk bor. Ser vi på forskjeller mellom alle landets fylker, finner vi at Sogn og Fjordane peker seg ut som fylket med høyest levealder. I perioden 1991 til 1995 var den forventede levealder 80,4 år for kvinner og 74,4 år for menn for landet som helhet. I Sogn og Fjordane kunne både kvinner og menn forvente å leve 1,4 år lenger enn gjennomsnittet, med en forventet levealder på 81,8 år for kvinner og 75,8 år for menn. Vestland fylkene har generelt høyere levealder enn resten av landet, også i nabofylkene til Sogn og Fjordane lever folk lenge. Finnmark ligger dårligst an, med nesten to år lavere levealder enn landsgjennomsnittet for kvinner og hele 3,5 år lavere for menn. Forventet levealder var i perioden 1991 til 1995 78,7 år for kvinner og 70,8 år for menn.

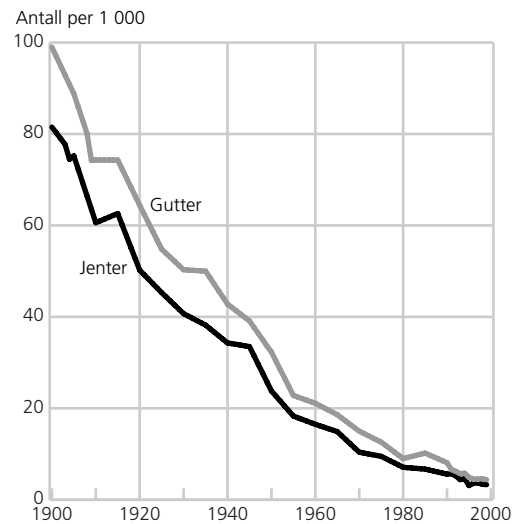
Figur 1.6. Forventet levealder for kvinner og menn ved fødselen. 1905-1999

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Imidlertid skjuler en slik fylkesoversikt ofte store interne forskjeller. Særlig gjelder dette Oslo, der forskjellen mellom ulike bydeler er stor. Oslo lå i perioden 1991 til 1995 rett under landsgjennomsnittet med 79,1 år for kvinner og 73 år for menn. Men ser vi på levealderen i Oslos 25 bydeler, finner vi noen av landets høyeste og laveste levealder. Mens levealderen i Vindern bydel ligger hele 5,3 år over landsgjennomsnittet for menn og to år over landsgjennomsnittet for kvinner, har enkelte bydeler i indre øst seks-syv år lavere levealder for menn og fire-fem år lavere for kvinner.

Lav spedbarnsdødelighet

Den sterke økningen i forventet levealder for kvinner og menn, skyldes for det meste den sterke og stabile nedgangen i spedbarns- og barnedødeligheten. Gjennom dette århundret har det vært en dramatisk nedgang i spedbarnsdødeligheten. Spedbarnsdødeligheten i Norge har lenge vært lav, og i 1999 lå tallet på døde

Figur 1.7. Spedbarnsdødelighet, etter kjønn. 1900-1998

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

under 1 år per 1 000 levendefødte barn på 4,4 for gutter og 3,3 for jenter. Til sammenligning lå tallene for perioden 1901 til 1910 på 88,2 for gutter og 72,5 for jenter.

Guttebarn har i hele perioden hatt høyere risiko for å dø enn jentebarn. Men samtidig som tallet på døde har gått ned, er kjønnsforskjellen i dødelighet kraftig redusert. I dag er denne kjønnsforskjellen nærmest borte, målt i absolutte tall.

Stabile fødselstall siden 1990

Fruktbarhetsutviklingen de siste hundre årene har vært i gjennom mange faser. Ved starten av 1900-tallet lå det gjennomsnittlige antall barn per kvinne i fødedyktig alder på godt over fire. Deretter sank tallet dramatisk til under to i mellomkrigsårene. Det skyldes dels at kvinnene som ble født tidlig på 1900-tallet giftet seg relativt sent, og derfor fikk færre barn enn tidligere kvinnekull. Mange kvinner i denne generasjonen fikk

aldri barn, og andelen barnløse er blitt anslått til mellom en tredel og en firedel. I 1950- og 1960-årene sank alderen ved ekteskapsinngåelse og første fødsel. I tillegg gikk tallet på barnløse kvinner ned. Den økte fruktbarheten i etterkrigsårene skyldtes delvis at mange utsatte å få barn under krigen. Nest etter årene 1920 og 1946 var 1969 det året med høyeste fødselstall i det 20. århundret. En viktig årsak til dette høye fødselstallet er at de store fødselskullene fra etterkrigsårene var kommet i fruktbar alder. Ved inngangen til 1980-tallet var fødselstallet lavt og synkende, med 1,6 barn per kvinne i perioden 1981 til 1985. Imidlertid steg fødselstallene igjen ved slutten av tiåret, og har siden ligget forholdsvis stabilt på 1,8 barn per kvinne.

Senere barnefødsler

Mens tidligere generasjoner hadde et ganske ensartet fruktbarhetsmønster, både når det gjaldt tidspunktet for første

barn og antall barn, er det i dag relativt store forskjeller mellom kvinner når de velger å få sitt første barn og hvor mange barn de får. Av alle kvinner født i 1950 fikk hele 45,5 prosent to barn. For senere kvinnekull har denne andelen vært synkende, mens andelen som får kun ett barn og andelen barnløse har økt.

Kvinner venter stadig lengre før de får sitt første barn. I dag (1999) er gjennomsnittsalderen ved første barns fødsel 27,2 år. Til sammenligning var gjennomsnittsalderen 23,7 år i perioden 1971 til 1975. Ser vi på gjennomsnittlig fødealder uansett barn, lå den i 1999 på 29,2 år. Fars alder ved fødsel lå tre år over mors alder, på 32,2 år. De eldste mødrene finner vi i Oslo og Akershus (30,1 og 30,0 år), mens de yngste er fra Vest-Agder (28,7 år). De eldste fedrene for nyfødte barn i 1999 befinner seg i Oslo (33,5 år), og de yngste i Telemark (31,4 år). Størst forskjell mellom mors og fars alder er det i Oslo. Der var faren i gjennomsnitt 3,4 år eldre enn moren. Minst aldersforskjell mellom foreldrene finner vi i Vestfold og Telemark med 2,7 år.

De eldste nybakte foreldrene kommer fra Østlandet, mens de yngste kommer fra vest og nord i landet. Det samme mønsteret finner en igjen når en ser på de regionale fruktbarhetsratene. Alle østlandsfylkene utenom Akershus ligger godt under landsgjennomsnittet på 1,85 barn per kvinne, mens de fleste fylkene i vest og nord ligger over. Kvinner i spredtbygde og mindre urbane strøk får barn tidligere enn de som bor i større urbane strøk.

Små endringer i aborttallene

Frem til siste halvdel av 1960-årene var mulighetene for å avbryte et svangerskap ganske små. Etter en liberalisering av abortloven i 1964 steg antallet innvilgede

Figur 1.8. Samlet fruktbarhetstall for kvinner 15-49 år. 1900-1999

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.2. Foreldrenes fødealder, etter fylke. 1999

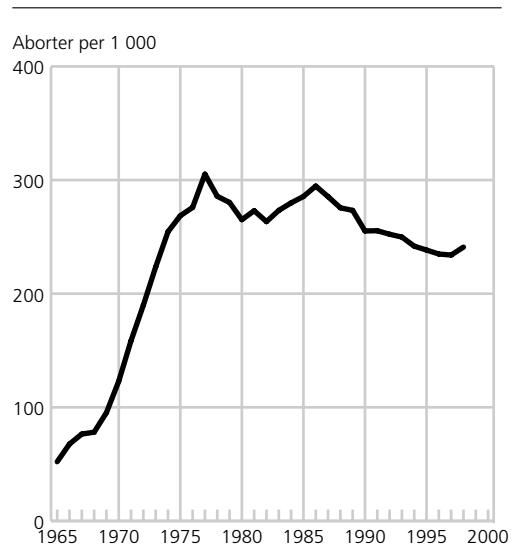
	Mors fødealder	Fars fødealder
Hele landet	29,2	32,2
Østfold	28,8	31,6
Akershus	30,0	32,8
Oslo	30,1	33,5
Hedmark	29,2	32,0
Oppland	29,2	32,1
Buskerud	29,3	32,2
Vestfold	29,2	31,9
Telemark	28,8	31,4
Aust-Agder	28,9	32,1
Vest-Agder	28,7	31,5
Rogaland	28,8	31,6
Hordaland	29,2	32,1
Sogn og Fjordand	29,6	32,7
Møre og Romsdal	29,0	32,1
Sør-Trøndelag	29,1	32,0
Nord-Trøndelag	28,8	32,0
Nordland	28,7	31,9
Troms	29,2	32,3
Finnmark	29,0	32,0

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

aborter dramatisk, og nådde et toppunkt i 1977 med 305 aborter per 1 000 levendefødte. I 1979 ble lov om selvbestemt abort innført. Dette medførte ingen vesentlig økning av tallet på provoserter aborter.

Flest aborter i Oslo og Finnmark

Kvinner bosatt i Oslo har hatt den høyeste aborthyppigheten i alle de 20 årene med nåværende lov om svangerskapsavbrudd. De nordnorske fylkene, særlig Finnmark, har også tradisjonelt hatt høy aborthyppighet. I 1999 var aborthyppigheten i Finnmark nesten på Oslos nivå, med 19,8 per 1 000 kvinner 15-49 år i Oslo mot 18,3 i Finnmark. Agderfylkene, Rogaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal er fylker hvor aborttallene har vært stabilt lave over tid. I 1999 varierte aborttallene for disse fylkene mellom 9,3 og 9,9 per 1 000 kvinner i aldersgruppen 15-49 år.

Figur 1.9. Antall svangerskapsavbrudd per 1 000 levendefødte. 1965-1998

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 1.3. Svangerskapsavbrudd per 1 000 kvinner 15-19 år og 20-24 år, etter fylke. 1997-1999

	15-19 år	20-24 år
Hele landet	18,6	25,4
Østfold	18,8	23,7
Akershus	19,5	26,9
Oslo	27,7	41,8
Hedmark	17,5	24,5
Oppland	19,3	25,2
Buskerud	18,2	22,9
Vestfold	18,4	26,5
Telemark	19,0	22,3
Aust-Agder	14,4	20,4
Vest-Agder	14,7	18,3
Rogaland	13,2	20,0
Hordaland	17,7	22,0
Sogn og Fjordand	14,2	17,8
Møre og Romsdal	15,5	16,5
Sør-Trøndelag	17,9	26,1
Nord-Trøndelag	19,1	21,1
Nordland	24,6	26,5
Troms	23,4	34,8
Finnmark	30,4	37,2

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tenåringsaborter var frem til 1993 mest vanlig i Oslo, mens det nå er Finnmark som har den høyeste aborthyppigheten blant tenåringer. For gjennomsnittet av de tre siste årene var antallet aborter blant tenåringer i Finnmark 30,4 per 1 000 kvinner mot 27,7 for Oslo. I aldersgruppen 20-24 år er det fortsatt Oslo som har det høyeste tallet på utførte aborter, men nedgangen har vært stor siden begynnelsen av 1990-tallet, 41,8 per 1 000 kvinner i perioden 1997 til 1999 mot 57,0 i perioden 1991 til 1993.

2. Familie og samliv

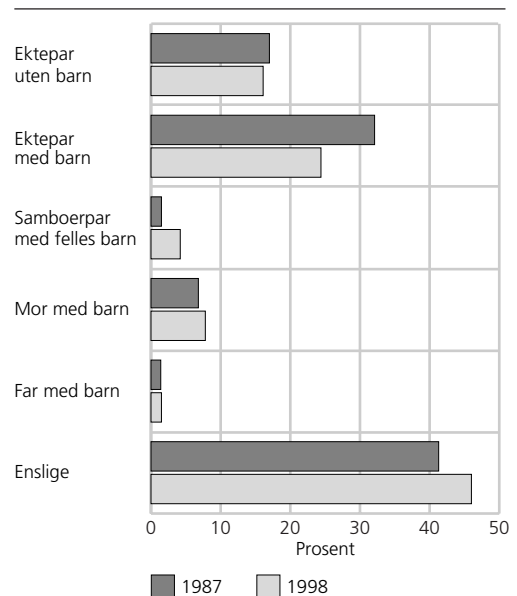
Økning i samboerpar med barn

Fra og med 1. januar 1999 ble SSBs familiestatistikk lagt om. Konsekvensen av omleggingen er at det blir færre detaljer i statistikken, men også sikrere tall. Definisjonsproblemer gjorde det uforsvarlig å fortsette med registerbasert statistikk over kategoriene "enslig" og "mor/far med barn" (se egen boks).

Figur 2.1 viser utviklingen i familietyper før omleggingen av statistikken. Fra 1987 til 1998 økte gruppen "enslige", men SSB anslo at tallet på personer som faktisk ikke bodde sammen med noen andre til å ligge 20 prosent lavere enn de offisielle tallene for 1998. Dette var en av hovedgrunnene til at kategorien ble tatt ut fra og med 1999.

Figur 2.2 viser utviklingen i familietyper etter omleggingen, og tall er beregnet tilbake til 1989 for samboere med felles barn. Figuren viser den samme utviklingen for ektepar og samboerpar som figur 2.1. Det har vært en jevnt synkende utvikling for ektepar med hjemmeboende barn, og en tilnærmet stabilitet i ektepar uten hjemmeboende barn. Til sammen har tallet på ektepar sunket med ca. 50 000 i perioden 1989 til 1999. For samboerpar med felles barn har økningen vært stor, fra ca. 36 000 i 1989 til nesten 91 000 i 1999.

Figur 2.1. Familier, etter familietype. Barn uansett alder. 1. januar 1987 og 1998. Prosent

Kilde: Barne- og familiestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Store forandringer i samlivsformer

Samboerskap er gradvis blitt mer vanlig og er nå en ganske utbredt samlivsform. Hvor mange som velger samboerskap som en permanent erstatning for ekteskap og hvor mange som før eller siden vil gifte seg, er imidlertid fortsatt et åpent spørsmål. Men det ser ut til at samboerskap er etablert i befolkningen som et alternativ til ekteskap, og i mindre grad

Boks 2.1. Omlegging av familiestatistikken

Grunnlaget for familiestatistikken er Det sentrale folkeregister. Gruppering av personer til familier er foretatt ved hjelp av et familienummer som er knyttet til hver enkelt person. Familienumre blir holdt løpende à jour ved meldinger om vigslar, skilsmisser, dødsfall, flyttinger med videre. Kun barn som er registrert på samme adresse som foreldrene regnes med i denne familien.

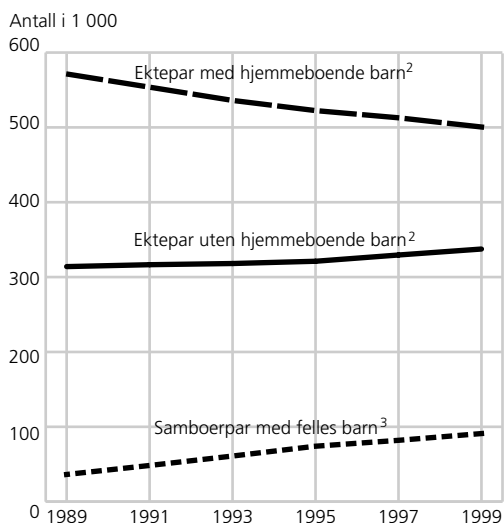
Adresseinformasjonen i folkeregistreringen er mangelfull, noe som slår særlig sterkt ut for ugifte, borteboende studenter og for noen typer samboerpar. SSB har tidligere år publisert tall for familietypene mor med barn, far med barn og enslige (enpersonfamilier), i tillegg til dagens familietyper - ektepar med og uten barn og samboerpar med minst ett felles barn. Tallene for de tre førstnevnte familietypene har omfattet alle personer i samboerfamilier der det ikke er felles barn. Endringer i norske familieforhold over tid - særlig det økende omfanget av samboere uten felles barn - har gradvis redusert kvaliteten på familiestatistikken. SSB har derfor besluttet å redusere publiseringen av familiestatistikk fra seks til tre familietyper, fra og med 1. januar 1999. Folke- og bolig tellingen 2001 vil gi et bedre utgangspunkt for å beskrive den reelle familiesituasjonen i Norge, og SSB vil etter dette på nytt vurdere om det kan publiseres familiestatistikk som inneholder kategoriene mor/far med barn og enslige.

enn tidligere ansett å være en prøveperiode for unge par før de velger å gifte seg (NOU 1999:25).

Hovedtyngden av samboere er unge personer, men i de siste fem årene har andelen samboere blant personer i 20-årene holdt seg ganske stabil. I 1999 var 32 prosent av kvinner 20-24 år samboende og 8 prosent gift, mens av kvinner 25-29 år var 42 prosent samboende og 30 prosent gift. Andelen samboende avtar med alder, mens andelen som lever i ekteskap stiger. Av kvinner er det i dag bare blant dem under 30 år det finnes flere samboere enn gifte, men likevel ser samboerskapet ut til å vinne større og større plass også blant kvinner over 30 år.

For drøyt 20 år siden var tre av fire kvinner i alderen 20-44 år gifte, mot færre enn halvparten i dag. En del av denne reduksjonen skyldes at samboerskap er mer utbredt i dag enn på slutten av 1970-tallet. Men det har også vært en sterk økning i andelen enslige kvinner. Økningen er spesielt fremtredende for kvinner i første halvdel av 20-årene. En grunn kan være at unge kvinner nå velger å leve

Figur 2.2. Familier, etter familietype per 1. januar. 1989-1999¹

¹ Tall etter omlegging av familiestatistikken.

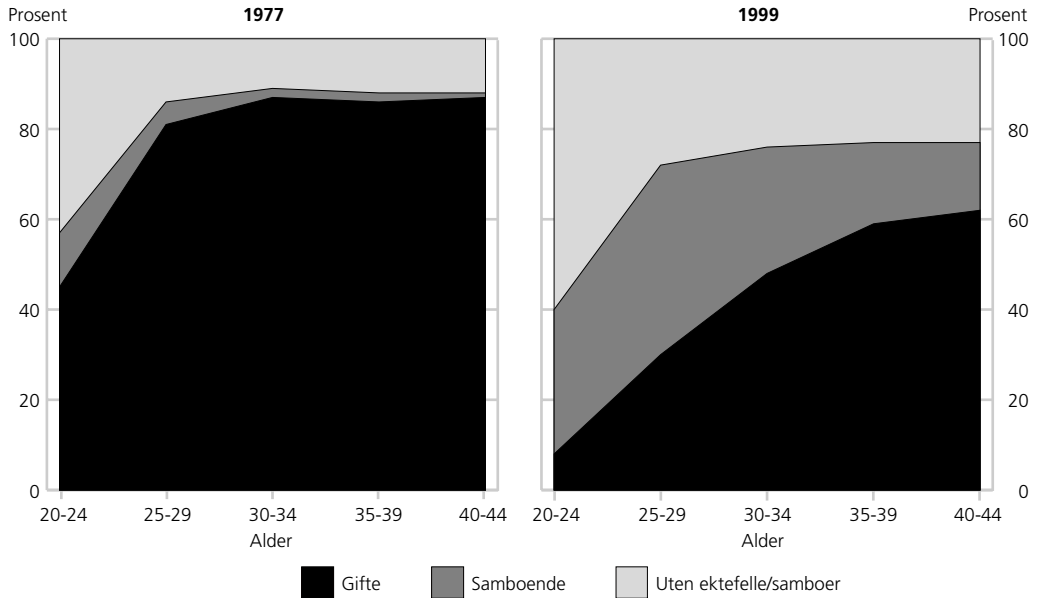
² I tallet på ektepar er 647 registrerte partnerskap inkludert, 30 av disse registrert med barn.

³ Samboere med minst ett felles barn og felles adresse; inkludert i alt.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

alene en stund før de etablerer seg i samliv. Blant kvinner i siste halvdel av 20-årene var det i 1977 bare 14 prosent som verken var gift eller samboende. I 1999

Figur 2.3. Kvinner 20-44 år, etter samlivsform. 1977 og 1999. Prosent

Kilde: Fruktbarhetsundersøkelsen 1977, Familie- og yrkesundersøkelsen 1988 og Omnibusundersøkelsen 1999, Statistisk sentralbyrå.

var denne andelen økt til 28 prosent. Også blant kvinner over 30 år er det blitt vanligere å leve alene. I aldersgruppen 30-34 år var 11 prosent ikke i et samliv i 1977, mot 24 prosent i 1999. Blant kvinner over 30 år er oppløste samboerskap og skilsmisser en viktig forklaring til at flere enn tidligere ikke lever i samliv.

Religiøs tilknytning betyr mye for valg av samlivsform

Om man har høy eller lav utdanning ser i liten grad ut til å påvirke valget mellom ekteskap og samboerskap. I alderen 35-49 år er det nærmest like store andeler som er samboere uansett om de har lav, middels eller høy utdanning. Heller ikke blant yngre (20-34 år) og eldre personer (50-79 år) er det en klar sammenheng mellom samlivsform og utdanningsnivå. En analyse utført på kvinner og menn født i 1945 og 1960 viste imidlertid at

kvinner med høyeste og laveste utdanningsnivå oftere velger samboerskap som samlivsform enn kvinner på midlere utdanningsnivå (NOU 1999:25 og Blom 1994). Sosioøkonomisk status ser ikke ut til å ha noen betydning for folks valg av samlivsform.

En ting som ser ut til å ha betydning for valget mellom ekteskap og samboerskap, er religiøs tilknytning. Analyser basert på SSBs omnibusundersøkelser viser at blant personer som er tilknyttet en religiøs forening, er innslaget av samboere betydelig lavere enn i befolkningen som helhet (NOU 1999:25). Blant yngre (20-34 år) religiøst aktive var 91 prosent av alle i samliv giftede. Blant dem som ikke deltok i noen form for religiøse foreninger, var 45 prosent av alle i samliv samboere. Tilsvarende mønstre finner man i alle aldersgrupper.

Unge kvinner etablerer seg i parforhold tidligere enn unge menn

Levekårsundersøkelsen i 1998 viser at 60 prosent av alle kvinner over 16 år og 66 prosent av alle menn over 16 år lever i parforhold. Det er spesielt blant de yngste og de eldste at det er forskjell mellom kvinner og menn. I aldersgruppen 16-24 år er det 22 prosent av kvinnene og 11 prosent av mennene som lever i parforhold. Dette skyldes at unge kvinner etablerer seg tidligere enn unge menn, og ofte med en eldre partner.

I aldersgruppen 67-79 år lever 77 prosent av mennene og 43 prosent av kvinnene i et parforhold, og tilsvarende tall for aldersgruppen 80 år og over er henholdsvis 50 og 16 prosent. Blant personer i pensjonistalderen er det dødelighetsforskjellene mellom kvinner og menn som gjør seg gjeldende. Menn har i gjennomsnitt kortere levetid enn kvinner, og når det i tillegg er vanlig at menn i samliv er to-tre år eldre enn sine samlivspartnere, får dette mønsteret forsterket effekt. Menn i disse aldersgruppene finner litt oftere enn kvinner nye samlivspartnere etter skilsmisse eller hvis ektefellen dør, og ofte med en enda yngre kvinne enn den første (NOU 1999:25).

Ekteskap og skilsmisser

Antall ekteskap som ble inngått i 1997 var det høyeste som er registrert på tyve år. Året etter var tallet gått ned med

Tabell 2.1 Andel som lever i parforhold, etter kjønn og aldersgrupper. 1998. Prosent

Alder	Kvinner	Menn
Alle over 16 år	60	66
16-24 år	22	11
25-44 år	76	73
45-66 år	75	80
67-79 år	43	77
80 år og over	16	50

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1998, Statistisk sentralbyrå.

400 ekteskap, men var fortsatt høyt sammenlignet med de siste tyve årene. Det er ikke de yngste som velger å gifte seg, tvert imot synker giftermålshyppigheten blant ugifte under 30 år. Blant kvinner i alderen 20-24 år er det nå bare halvparten som gifter seg sammenlignet med tall for ti år siden. Derimot øker tallet som gifter seg blant kvinner over 29 år og menn over 34 år. Gjennomsnittsalderen for dem som giftet seg for første gang, var i 1998 28,6 år for kvinner og 31,1 år for menn. Dette er en økning på fem år for kvinner siden begynnelsen av 1970-tallet. Selv om flere velger å gifte seg, er det ikke slik at færre velger samboerskap (jf. foran). Økningen i antall inngåtte ekteskap i løpet av 1990-tallet henger også sammen med at det inngås stadig flere ekteskap blant tidligere gifte. 11 prosent av giftermålene i 1998 var blant tidligere gifte, enten enker/enkemenn eller skilte. Det er litt flere menn enn kvinner som gifter seg igjen.

Forandringer i familielivet skyldes ikke bare nye samlivsformer, men også at ekteskap og samboerskap oppløses. I 1998 ble litt under elleve av 1 000 bestående ekteskap oppløst ved skilsmisse. Gjennom hele 1980-tallet steg antallet oppløste ekteskap, men etter 1990 har skilsmissetallene vært ganske stabile. Heller ikke innenfor de enkelte aldersgrupper er det lenger noen klar økning i skilsmissehyppigheten. Den er høyest i aldersgruppen mellom 30 og 34 år for både kvinner og menn. Ektefeller som skilte lag i 1998, hadde til sammen 9 800 barn under 18 år. Ofte er det separasjonstidspunktet som er det egentlige bruddtidspunktet for barna og ikke skilsmissetidspunktet. I 1998 ble 14 300 barn under 18 år berørt av separasjoner. Det er imidlertid ikke alle separasjoner som ender i skilsmisse.

Statistikken over skilsmisser gir ikke et fullgodt bilde av samlivsbrudd i Norge, fordi samboere som flytter fra hverandre ikke registreres på samme måte som når ektefeller flytter fra hverandre. Utvalgsundersøkelser tyder likevel på at samboerforhold er langt mindre stabile enn ekteskap. Antallet brudd mellom samboere er særlig høyt de første årene av samlivet. Men selv for langvarige samboerskap er sannsynligheten for brudd vesentlig høyere enn blant gifte par.

Analysen viser at samboerskap med barn er mer stabile enn samboerskap uten barn (NOU 1999:25). Men også for par med barn er det langt vanligere med brudd blant samboere enn blant gifte. Anslag viser at brudd blant samboende med barn er to til tre ganger så vanlig som blant ektepar med barn (Texmon 1999).

Regionale variasjoner i samlivsmønstre

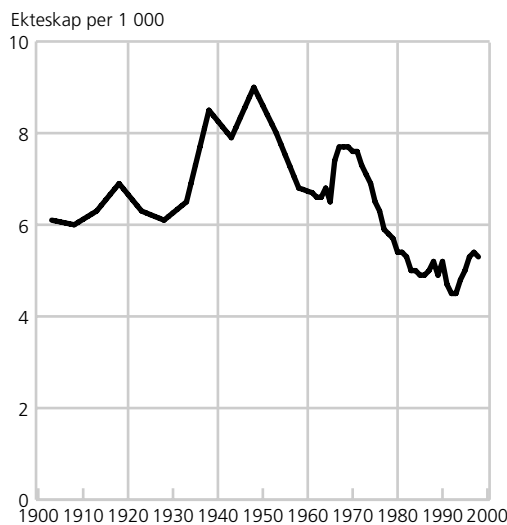
Det er til dels store forskjeller i samlivsmønstre fra landsdel til landsdel. Sam-

boerskap er mest utbredt i den nordligste delen av landet. I Nord-Norge i 1998 var 67 prosent av alle personer under 35 år som var i et parforhold, samboere. I sørlige og sørvestlige deler av landet er det mest vanlig å være gift. I Agder-fylkene og i Rogaland utgjorde samboerne 31 prosent av dem som levde i samliv. På Østlandet var omtrent halvparten av alle samliv i denne aldersgruppen et samboerforhold (NOU 1999:25).

I 1997 hadde Oslo flest inngåtte ekteskap i forhold til befolkningsstørrelsen. Der ble 7,4 ekteskap inngått per 1 000 middel-folkemengde. Også i Finnmark og Rogaland var det relativt mange inngåtte ekteskap, med henholdsvis 6,5 og 6,1. Mindre omsetning på brudekjoler var det nok i Nord-Trøndelag og Hedmark, med bare 3,7 inngåtte ekteskap per 1 000 middel-folkemengde.

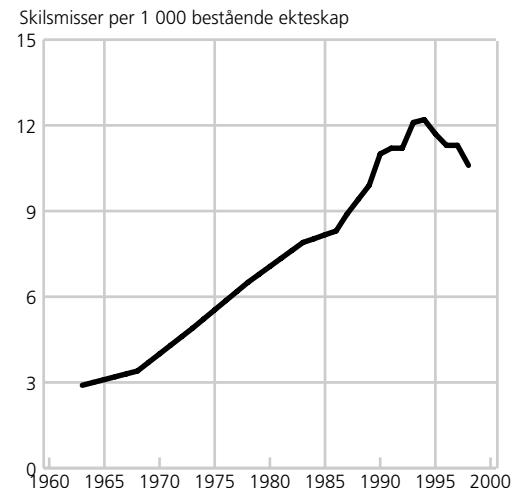
Det er store forskjeller også i skilsmissemønstret i de ulike fylkene. Oslo har

Figur 2.4. Inngåtte ekteskap per 1 000 befolkning, 1903-1998

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

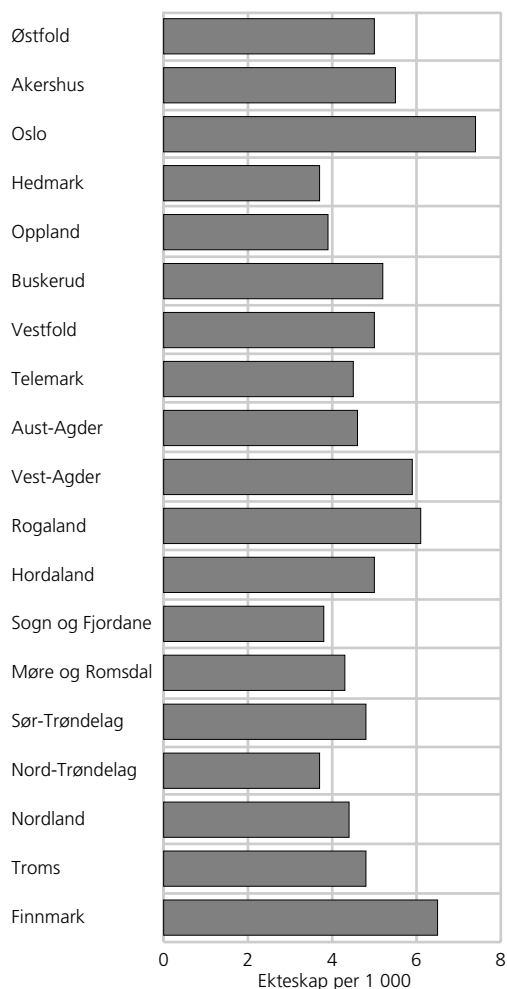
Figur 2.5. Skilsmisser per 1 000 bestående ekteskap¹, 1961-1998²

¹ Per 1 000 gifte og separerte kvinner.

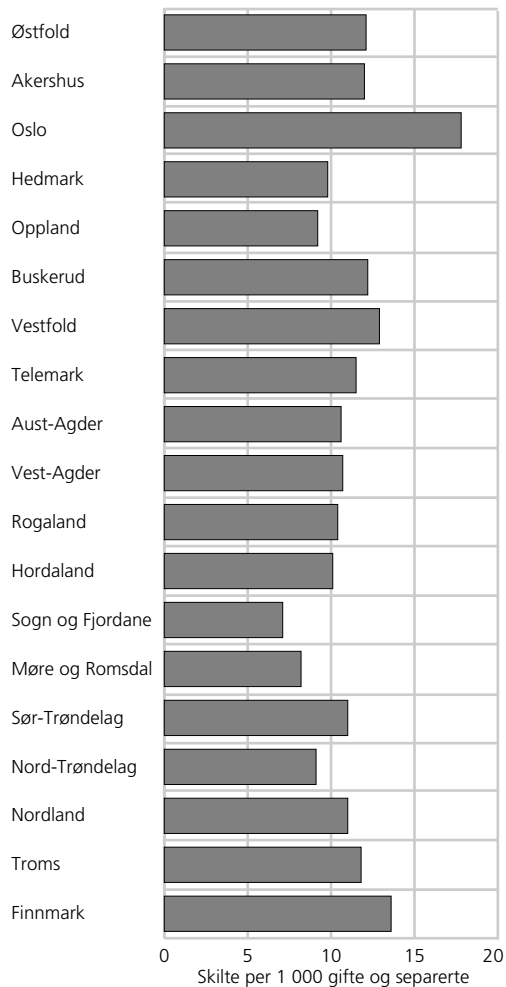
² Fra 1961 til 1985 er tallene basert på femårige gjennomsnitt.

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 2.6. Inngåtte ekteskap per 1 000 middel-folkemengde, etter fylke, 1997

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

ikke bare flest inngåtte ekteskap, men også over dobbelt så mange skilsmisser som flere av de andre fylkene. Årsgjennomsnittet for 1991 til 1996 viser at Oslo hadde gjennomsnittlig 17,8 skilte per 1 000 gifte og separerte. Finnmark ligger nest høyest med 13,6. Lavest ligger Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal, med henholdsvis 7,1 og 8,2.

Figur 2.7. Skilte per 1 000 gifte og separerte, etter fylke, 1991-1996

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Brudd mellom samboere varierer mellom bostedsstrøk. Tidligere analyser viser at for begge kjønn øker sannsynligheten for samlivsbrudd med økende størrelse på bostedet. Det er over 50 prosent større sannsynlighet for at det første samlivet oppløses blant menn og kvinner som bor i en av de større bykonsentrasjonene enn blant dem som bor i en liten eller mellomstor by eller på et tettsted (Texmon 1999).

Flest menn er partnere

I 1993 ble partnerskapsloven innført, som gjør det mulig for to personer av samme kjønn å formalisere samlivet sitt på linje med et ekteskap. Fra 1993 og frem til utgangen av 1999 har det vært inngått om lag 900 partnerskap. Av disse er ca. en tredel inngått mellom to kvinner og to tredeler mellom to menn. Kvinneandelen har imidlertid økt noe over tid, og i 1999 sto kvinner for 43 prosent av partnerskapene, mot 27 prosent det første året. Partnere er eldre sammenlignet med dem som gifter seg. De aller fleste som inngikk partnerskap var mellom 30 og 49 år. I over halvparten av partnerskapene var begge eller den eldste av partnerne bosatt i Oslo (Noack 2000).

Barns familier

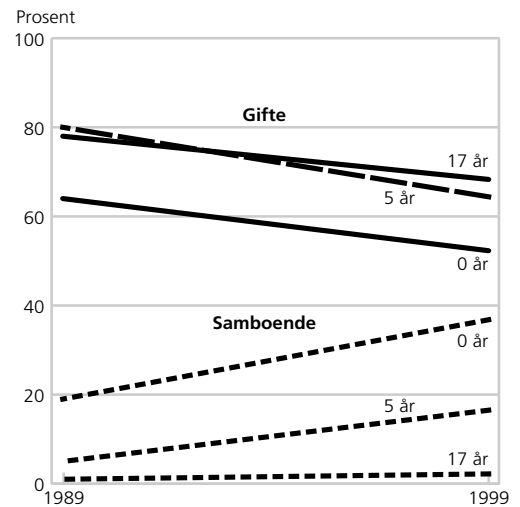
Barns oppvekstfamilier har forandret seg. Andelen barn som fødes utenfor ekteskap nærmer seg nå 50 prosent, etter å ha ligget mellom 5 og 10 prosent helt frem til midt på 1970-tallet. Det aller meste av denne oppgangen skyldes fødsler der foreldrene er samboende.

De fleste barn under 18 år bor sammen med begge foreldrene, og ser vi på alle

Boks 2.2.

Barnestatistikken baserer seg på data fra Det sentrale folkeregister. Barnestatistikken viser hvem barn bor sammen med. Det er barnet som er enheten i denne statistikken, til forskjell fra for eksempel familiestatistikken der familien er telleenheten. Med barn mener vi i denne sammenheng personer i alderen 0 til og med 17 år som er registrert bosatt på samme adresse som foreldrene og som ikke er gifte eller som ikke har egne barn. Barnestatistikken kan gi et noe mer nyansert bilde av dagens familiemønster enn det familiestatistikken kan. Statistikken startet i 1989, og blir fra 1999 laget for hvert år.

Figur 2.8. Andel barn 0, 5 og 17 år med gifte og samboende foreldrepar. 1. januar 1989 og 2000

Kilde: Barnestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

barn under 18 år er det mest vanlig å ha gifte foreldre. 1. januar 2000 bodde 64 prosent av alle barn sammen med gifte foreldre og 13 prosent med samboende foreldre. Imidlertid er det store variasjoner i barns oppvekstfamilier etter barnas alder. Jo yngre barna er, desto flere bor sammen med begge foreldrene, og ofte er da foreldrene samboende. Blant barn mellom ett og fem år, bodde 85 prosent sammen med begge foreldrene, mot omkring 71 prosent blant barn mellom 12 og 17 år. Blant de yngste barna bodde 25 prosent med ugifte samboende foreldre, mens tilsvarende andel blant de eldste barna var 4 prosent. Denne forskjellen skyldes dels at mange foreldre gifter seg når barna blir eldre, dels at samboerskap ikke har vært like utbredt blant foreldrene til de eldste barna, dels at foreldrene har flyttet fra hverandre.

Siden 1989, som er det første året samboende foreldre er registrert i barnestatistikken, har den største forandringen i

Tabell 2.2. Barn 0-17 år, etter aldersgruppe og familietype. 1. januar 2000. Prosent

	0-17 år	0-5 år	6-11 år	12-17 år
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0
Giftede, egne foreldre	63,9	59,9	64,8	67,4
Samboende, egne foreldre	13,5	25,4	10,2	3,6
Mor ¹	16,2	13,3	17,8	17,7
Far ¹	2,0	0,6	1,9	3,7
Mor og stefar ²	3,9	0,7	4,9	6,5
Far og stemor ²	0,5	0,0	0,4	1,1
Andre	0,0	0,0	0,0	0,0
Antall barn ...	1 044 683	362 468	365 493	316 722

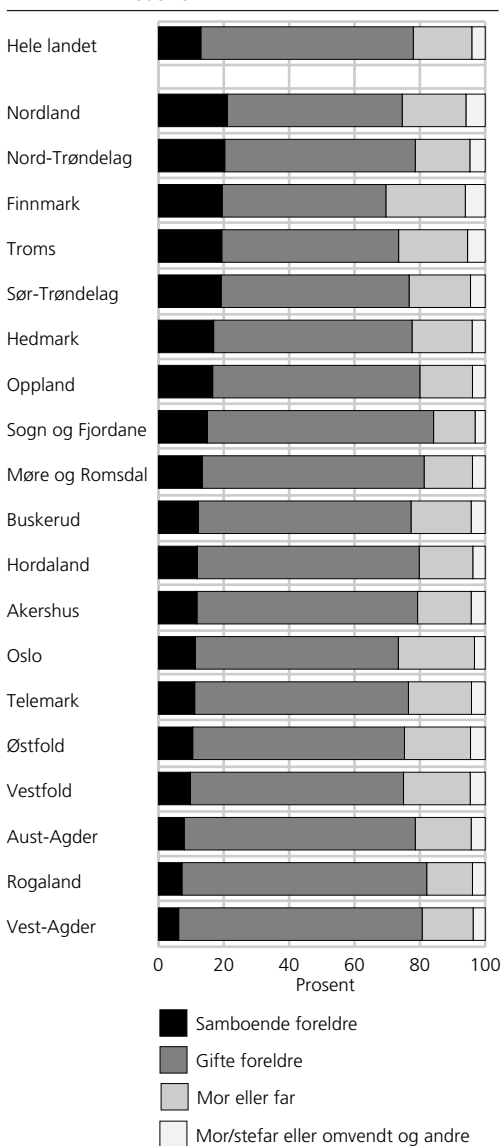
¹ Kategoriene inneholder både aleneboende enslige forsørgere og familier der mor/far er samboende med en annen voksen uten felles barn.

² Inneholder bare familier der ektefellene/samboerne også har felles barn.

Kilde: Barnestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

barns familier vært nedgangen i antallet barn som har gifte foreldre. I 1989 hadde 78 prosent barn mellom 0 og 17 år gifte foreldre. Elleve år senere var andelen nede i 64 prosent. I samme tidsrom økte andelen barn med samboende foreldre. Dette mønsteret gjelder alle aldersgrupper barn under 18 år. Den økte andelen med samboende foreldre oppveier imidlertid ikke nedgangen i andelen barn med gifte foreldre.

Andelen barn som bor sammen med bare mor har steget fra 12 prosent i 1989 til 16 prosent i 2000, mens andelen som bor sammen med far har ligget på 2 prosent i hele perioden. Andelen barn som bor sammen med bare mor eller far er høyere desto eldre barna er. I 1999 bodde 13 prosent av alle barn mellom 0 og 5 år sammen med mor, mens under 1 prosent i denne aldersgruppen bodde sammen med far. Blant de eldste barna bodde 17 prosent sammen med mor og 4 prosent sammen med far.

Figur 2.9. Barn 0-17 år etter hvem de bor sammen med, etter fylke. 1999. Rangert etter samboende foreldre. Prosent

Kilde: Barnestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Barns familier og regionalitet

Nordland, Nord-Trøndelag og Finnmark har flest barn som bor sammen med ugifte samboende foreldre, mens det er

mest vanlig at barn bor sammen med gifte foreldre i Agder-fylkene og Rogaland. Finnmark hadde den laveste andelen barn som bodde sammen med gifte foreldre, mens Vest-Agder hadde den laveste andelen som bodde med ugifte samboende foreldre. Oslo og Finnmark hadde den største andelen barn som bodde sammen med bare mor eller far.

Hjemmeboende voksne barn

Tabell 2.3 viser at i både 1991 og 1995 var det flere menn enn kvinner i alderen 16-25 år som bodde hos foreldrene. I 1998 er det imidlertid flere kvinner enn menn som bor hjemme hos foreldrene i aldersgruppene 16-17 år og 22-23 år. Forskjellen er mindre enn den var før i alle aldersgrupper. Det skjer altså en tilnærming mellom unge kvinner og menn når det gjelder tidspunkt for når en etablerer seg utenfor foreldrehjemmet.

Flere enslige kvinner enn menn leier bolig

De aller fleste voksne som deler husholdning med en partner, eier boligen de bor i. Andelen som leier, er vesentlig større blant enslige personer. Om man leier eller eier henger også sammen med livsfasen man er i. Det er flere som leier bolig blant de yngste enn blant de eldste, men det er også forholdsvis mange som leier i aldersgruppen 25-44 år. Imidlertid er det systematiske forskjeller i andelen enslige kvinner og menn som leier bolig i alderen under 45 år. Spesielt er det flere kvinner enn menn som leier i aldersgruppen 25-44 år.

Blant enslige mødre er det relativt mange som leier bolig, sammenlignet med befolkningen ellers. Det er vesentlig flere enslige kvinner uten barn som leier enn det er blant kvinner med barn. Færrest leieboere finner vi blant par som er ferdig med småbarnsfasen.

Tabell 2.3. Andel kvinner og menn i ulike aldersgrupper som bor hos foreldrene. 1991, 1995 og 1998. Prosent

Alder	1991		1995		1998	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
16-17 år	88	93	90	93	89	87
18-19 år	59	81	67	74	52	67
20-21 år	29	68	31	58	32	54
22-23 år	12	35	14	33	23	21
24-25 år	11	28	12	27	8	18

Kilde: Levekårsundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner 25-44 år er minst fornøyde med boligen sin, 31 prosent synes de har for liten plass, mot 16 prosent i tilsvarende gruppe menn. Generelt syns kvinner oftere de bor for trangt enn menn. Støy fra veitrafikk i nærmiljøet blir opplevd som et større problem i enslige kvinners bomiljø enn blant andre grupper. Særlig enslige kvinner under 45 år er plaget av slik støy.

Tabell 2.4. Boforhold for enslige kvinner og menn, etter alder, for par med og uten barn, enslige forsørgere etter kjønn, og par etter yngste barns alder. 1997. Prosent

	For liten plass	Leier boligen	Støy fra gate/vei
Enslige			
Kvinner			
16-24 år	27	94	30
25-44 år	31	61	28
45-66 år	13	19	15
67-79 år	1	16	13
Menn			
16-24 år	18	89	21
25-44 år	16	44	23
45-66 år	4	15	11
67-79 år	6	18	9
Enslige forsørgere			
Kvinner	19	32	20
Menn	:	:	:
Par			
Yngste barn 0-6 år .	28	14	14
Yngste barn 7-19 år	12	6	12

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

3. Omsorg

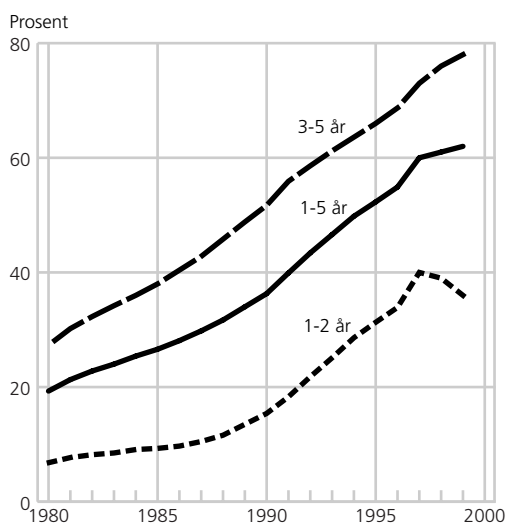
Barn og eldre er de to gruppene i samfunnet som har størst behov for tilsyn og hjelp, stell og pleie. Hovedkilden for støtte til omsorgstrengende familiemedlemmer er familien, først og fremst kvinnene. Men også det offentlige yter omsorg i betydelig grad.

Flere barn går i barnehage

Siden 1980 har det vært en jevn økning av tallet på barn som går i barnehage, og i 1999 hadde omkring 187 700 barn i alderen 0-6 år plass i barnehage. 185 800 av disse var i alderen 1-5 år. Det tilsvarer en dekningsgrad på vel 61 prosent, og er en økning fra 19 prosent i 1980. Dekningsgraden viser til andelen barn som har et barnehagetilbud i forhold til antall barn i samme aldersgruppe. Men denne beregningsmåten sier ingen ting om det faktiske behovet for eller etterspørselen etter barnehageplasser. Dekningsgraden varierer mellom barn i forskjellige aldersgrupper. Høyest dekningsprosent har de eldste barna. Ved utgangen av 1999 var dekningsgraden 77 prosent for barn fra 3 til 5 år og 37 prosent for barn fra 1 til 2 år. I 1980 var dekningsgraden omkring 30 prosent for de eldste barna og under 10 prosent for de yngste.

Veksten i antall barnehageplasser har vært stor siden 1980, og har de siste årene vært ganske stabil. Fra 1992 har

Figur 3.1. Barn i barnehager, etter aldersgrupper. 1980-1999. Prosent

Kilde: Barnehagestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

veksten vært større for de private barnehageplassene enn for de offentlige. I perioden fra 1992 til 1997 ble andelen private barnehageplasser økt fra 40 til 42 prosent. De siste årene har imidlertid andelen falt tilbake til 41 prosent. Av i alt nesten 6 000 barnehager i 1999 var snaut 50 prosent private, mot en andel på 52,5 prosent i 1997. De to siste årene har det blitt 300 færre private barnehager, mens tallet på offentlige barnehager har vært stabilt.

Flest barn i barnehager i Oslo

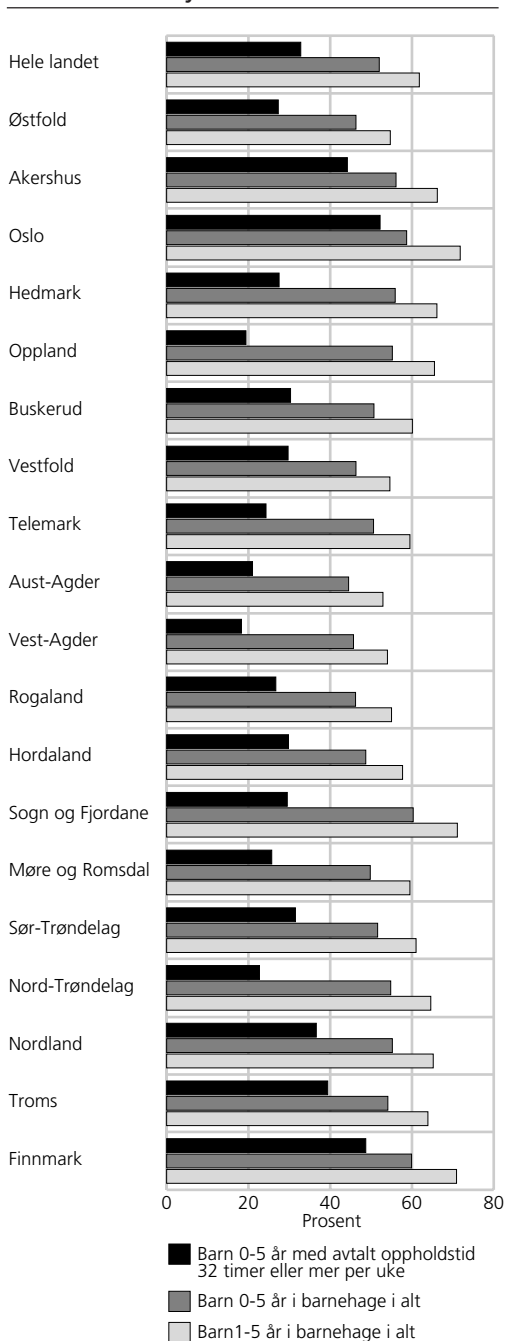
Barnehagedekningen varierer i de forskjellige fylkene. Høyest dekningsgrad hadde Oslo med nærmere 72 prosent for barn mellom 1 og 5 år. Dernest fulgte Sogn og Fjordane og Finnmark med 71 prosent. Lavest dekningsgrad hadde Aust-Agder, Østfold, Rogaland, Vestfold og Vest-Agder. Her varierte dekningsprosenten mellom 53 og 55.

I mange tilfeller kan foreldre velge hvor lang oppholdstid de ønsker barnet skal ha per uke i barnehagen. Men ikke alle barnehager kan imøtekomme foreldrenes ønsker når det gjelder oppholdstid. Det er derfor relativt mange av de som har heldagsplass som ønsker deltidsplass, og omvendt. En heldagsplass tilsvarer en ukentlig oppholdstid 32 timer eller mer. I 1999 hadde 62 prosent av alle barn med barnehageplass et heldagstilbud. Det var litt flere av de yngste barna som hadde et heldagstilbud enn det var blant de eldste. Ser vi på alle barn i alderen 0-5 år hadde Oslo og Finnmark høyest andel heldagsplasser med henholdsvis 52 og 49 prosent. Lavest andel hadde Vest-Agder og Oppland med 18 og 19 prosent.

Få menn jobber i barnehage

Veksten i antall barn i barnehager er fulgt av en økt ressursinnsats per barn. I 1985 lå antall barn per årsverk i private barnehager på 8,8 og i offentlige barnehager på 5,1. I 1998 er dette antallet redusert til 5,2 og 4,4. Samtidig med den økte ressursinnsatsen har det vært en nedgang i andelen styrere og pedagogiske ledere med godkjent førskolelærerutdanning. I 1980 var det over 91 prosent av styrerne og de pedagogiske lederne som hadde førskolelærerutdanning, mens i 1998 var det litt over 80 prosent med slik kompetanse i barnehagene. Blant styrere hadde 84 prosent førskolelærerutdanning og blant pedagogiske ledere 81 prosent.

Figur 3.2. Barn i barnehage, i prosent av antall barn i fylket. 1999

Kilde: Barnehagestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er som oftest kvinner barna møter i barnehagene. Av alle ansatte utgjorde kvinner hele 94 prosent. 31 prosent av de kvinnelige ansatte var styrere eller pedagogiske ledere, mot 26 prosent av mennene. 54 prosent av kvinnene var assistenter, mot 31 prosent av mennene. Resten utgjorde andre stillingsgrupper.

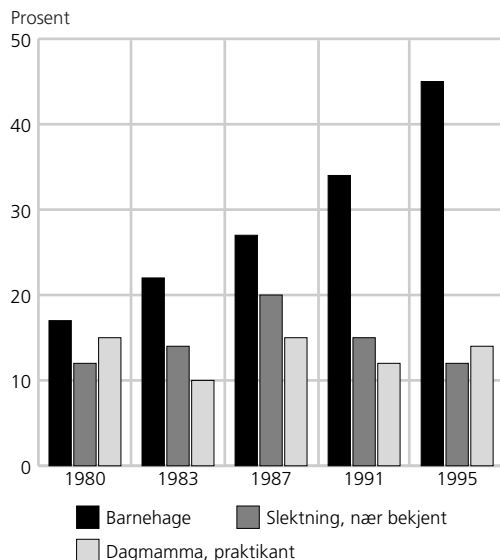
Barnehage er den viktigste tilsynsordningen

Behovet for barnetilsyn har økt i takt med kvinners økte yrkesdeltagelse. I 1995 hadde 60 prosent av alle husholdninger med barn under 6 år en eller annen form for barnetilsyn utenfor familien. I 1980 var det 34 prosent som hadde tilsyn utenfor familien. I denne perioden er det først og fremst bruk av barnehage som har økt i omfang. I 1980 var det omkring

15 prosent av alle husholdninger med små barn som hadde en eller annen form for offentlige tilsynsordninger. Da var det like vanlig å benytte dagmamma, slektninger eller nære kjente som å ha barn i barnehage, men i dag er barnehage det dominerende barnetilsynstilbudet for familier med små barn. Helt frem til slutten av 1990-tallet har andelen foreldre som bruker barnehage økt i omfang, mens det har vært små forandringer i husholdningenes bruk av andre tilsynsordninger.

Selv om det er mer vanlig at små barn tilbringer en vesentlig del av dagen sammen med andre voksenpersoner enn mor og far, bruker foreldre mye tid på omsorg, hjelp og samvær med barna sine. Tidsnyttingsundersøkelsen fra 1990 viser at fedre med barn under 6 år tilbringer i gjennomsnitt omkring fem timer daglig sammen med barna sine, mens småbarnsmødre er sammen med barna vel åtte timer i løpet av en dag.

Figur 3.3. Andel husholdninger¹ med små barn (0-6 år), etter type barnetilsyn. 1980-1995. Prosent

¹Noen husholdninger benytter mer enn én type ordning. Total andel av husholdninger er derfor lavere enn summen av andelen som benytter de enkelte typene tilsynsordninger.

Kilde: Levekårsundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Kontantstøtte og barneomsorg

I 1998 ble kontantstøtteordningen innført for 1-åringer, og året etter ble ordningen utvidet til også å gjelde 2-åringer. Det har knyttet seg stor interesse rundt konsekvensene av kontantstøtten for omsorg for småbarna og for foreldrenes tid med barna. Det er ennå for tidlig å si noe om de langvarige konsekvensene av ordningen, men undersøkelser gjort av SSB før og etter innføringen av ordningen sier noe om hva vi kan vente oss (Rønning 1999). Våren 1999 mottok mer enn tre av fire foreldre til 1-2-åringer kontantstøtte. Oslo skiller seg ut som det fylket med lavest bruk av kontantstøtte. 54 prosent av barnefamilieene mottar kontantstøtte der. Andelen er høyest i fylkene Telemark, Vest-Agder, Aust-Agder og Vestfold, med andeler fra 85 til 90 prosent.

Tabell 3.1 gir en oversikt av hovedtilsynsordning for 1-2-åringer før og etter innføringen av kontantstøtten. Hovedtendensen er at det er små endringer fra 1998 til 1999. Litt flere 1-åringer passes av foreldre eller dagmamma/praktikant, mens litt flere 2-åringer har barnehage som hovedtilsynsordning. For begge årskullene har kombinerte/andre løsninger gått ned. Kombinasjonsløsninger er en samlebetegnelse på alle som har flere tilsynsordninger og/eller barnepark/lekepark. Det har altså ikke skjedd dramatiske endringer i foreldres valg av hovedtilsynsordninger for barna sine etter innføringen av kontantstøtten. For 1-åringer kan det se ut som om ordninger som gir kontantstøtte har økt i omfang, mens for 2-åringer har bruken av barnehage økt. Ser en imidlertid på samlet bruk av barnehage for 1- og 2-åringer (ikke bare som hovedtilsynsordning) har denne gått noe ned fra 1998 til 1999, og dette innebærer et brudd i tendensen med jevn stigning i andelen med barnehageplass for disse aldersgruppene siden begynnelsen av 1970-tallet (Hellevik 2000).

Tabell 3.1. Hovedtilsynsordning for barn 1-2 år, våren 1998 og 1999, etter alder. Prosent

	Foreldre	Slekt	Dag- mamma/ praktikant	Barne- hage	Kombi- nerte/ andre løsninger
1998					
Alle	45	5	12	23	15
1 år	48	6	12	19	15
2 år	39	4	11	31	16
1999					
Alle	48	5	14	28	6
1 år	55	6	17	17	4
2 år	40	3	11	39	8

Kilde: Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og bruk av kontantstøtte våren 1999, Statistisk sentralbyrå.

Andelen som mottar kontantstøtte synker kraftig i takt med mors økte arbeidstid. Der mor jobber mindre enn 20 timer i uka, mottas det kontantstøtte for ni av ti barn. Jobber mor 45 timer eller mer i uka, er andelen mindre, men likevel så høy som ett av to. Fars ukentlige arbeidstid viser den samme tendensen, men med en mye svakere sammenheng. Det er altså mors arbeidstid, og ikke fars, som er viktigst for om man mottar kontantstøtte (Rønning 1999). Hellevik (2000) viser også at for mødre med barn i kontantstøttealder, har andelen heltidsarbeidende gått noe ned fra 1998 til 1999, og andelen deltidsarbeidende gått opp. Dette er et brudd med tendensen de siste 15 årene.

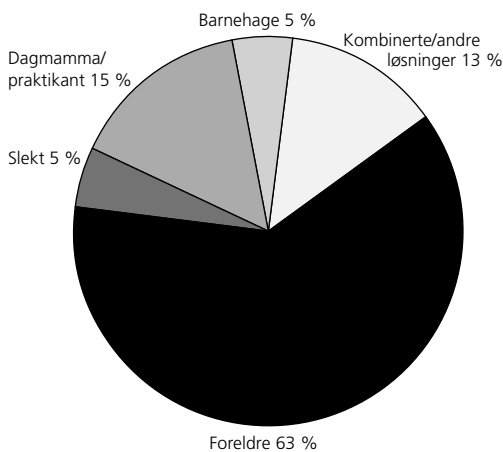
Det er familier med både mor og far som oftest tar imot kontantstøtte, og spesielt når disse familiene bare har en arbeidsinntekt. Her mottar ni av ti kontantstøtte. Av eneforsørgere med inntektsgivende arbeid mottar litt over seks av ti kontantstøtte. For eneforsørgere uten inntektsgivende arbeid og familier der både mor og far har arbeidsinntekter, ligger andelen

Tabell 3.2. Barn i kontantstøttealder. Andel av barn som foreldre mottar kontantstøtte for, etter mors og fars ukentlige arbeidstid. Prosent

	Prosent
Mor	
1-19 timer	92
20-34 timer	78
35-44 timer	58
45 timer eller mer	74
Ikke yrkesaktiv	88
Far	
1-34 timer	81
35-44 timer	76
45 timer eller mer	74
Ikke yrkesaktiv	80

Kilde: Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og bruk av kontantstøtte våren 1999, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.4. Andel det mottas kontantstøtte for, som blir passet i ulike hovedtilsynsordninger på dagtid. Prosent

Kilde: Barnefamiliers tilsynsordninger, yrkesdeltakelse og bruk av kontantstøtte våren 1999.

på henholdsvis åtte og syv av ti (Rønning 1999).

Av de barna det mottas kontantstøtte for, passes over 60 prosent av foreldrene selv. Denne hovedtilsynsordningen er den klart viktigste for "kontantstøttebarna". Dagmamma/praktikant er den nest viktigste tilsynsordningen, med 15 prosent. 5 prosent har barnehage som hovedtilsynsordning. I denne sammenheng betyr det de som har barnehage 16-30 timer i uka (hvis man bare har én tilsynsordning), eller 25-20 timer i uka (hvis man har flere tilsynsordninger). Disse får kontantstøtte i redusert form. Tallene viser altså at de fleste "kontantstøttebarn" blir passet av foreldrene selv.

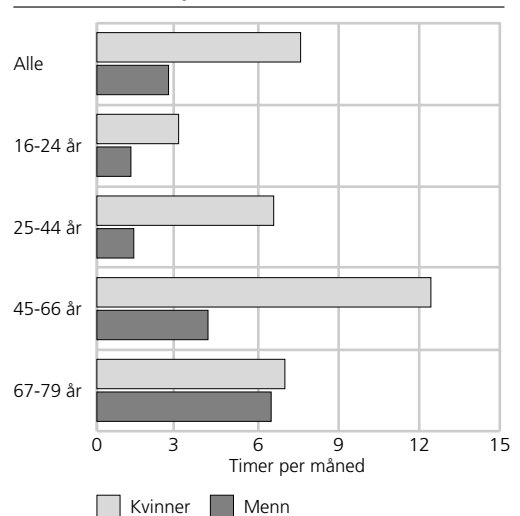
Kvinner gir mest ulønnet omsorg til syke og eldre

Tanken om at eldre og syke i størst mulig grad skal kunne bo i sitt eget hjem, har lenge vært retningsgivende i eldrepolitikken. Behovet for tilbud innenfor eldreomsorgen vokser i takt med at en stadig

større andel av befolkningen lever lenger. Mange mottar ulønnet omsorg fra familie og venner. Levekårsundersøkelsen fra 1998 viste at 6 prosent av den voksne befolkningen regelmessig mottar ulønnet hjelp til husholdningen fra slekt, venner og naboer på grunn av sykdom eller funksjonshemming. Det er mest vanlig at de aller eldste får slik hjelp. Tallene viser små kjønnsforskjeller, da de måler om personer bor i en husholdning som har mottatt slik hjelp, og ikke om personen selv er mottaker.

Tall fra tidsnyttingsundersøkelsen i 1990 viser at det er kvinner som i størst grad gir den ulønnede omsorgen til eldre og syke. I 1990 brukte kvinner i gjennomsnitt ca. 7 ½ time per måned på slikt arbeid, mens menn brukte i underkant av 3 timer. Denne forskjellen skyldes både at det var flere kvinner som ga uformell omsorg og at de kvinnene som ga omsorg, brukte mer tid på dette enn

Figur 3.5. Uformell omsorg gitt til eldre og funksjonshemmede av kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1990. Timer per måned

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1990, Statistisk sentralbyrå.

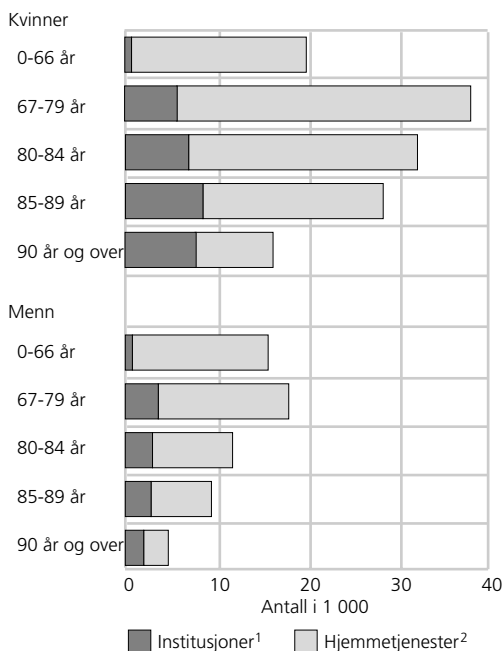
mennene (Kitterød 1993). Det var spesielt kvinner i alderen 45-66 år som ga mye omsorg. I gjennomsnitt brukte de 12 ½ time til uformelt omsorgsarbeid.

Kvinner oftere brukere av kommunale pleie- og omsorgstjenester

I 1998 mottok ca. 195 000 personer kommunale pleie- og omsorgstjenester. Dette fordelte seg på 42 000 med institusjonsplass og 153 000 med hjemmetjenester. Samlet utgjorde kvinner 69 prosent av dette og menn 31 prosent. Behovet for hjelp øker med alderen blant både kvinner og menn. Når det gjelder hjemmetjenester var det i 1998 105 300

kvinnelige mottakere og 47 500 mannlige mottakere. Henholdsvis 86 000 og 32 600 av disse var over 66 år. Dette utgjorde 23 prosent av kvinner over 66 år og 13 prosent av menn over 66 år. At flere kvinner enn menn er brukere av hjemmetjenester skyldes først og fremst at menn oftere enn kvinner lever sammen med ektefellen, som ofte er yngre og kanskje bedre i stand til å hjelpe til i dagliglivet. Eldre kvinner lever oftere enn eldre menn alene, eller de har en eldre ektefelle som i mindre grad er i stand til å utføre de nødvendige oppgavene.

Figur 3.6. Registrerte brukere av kommunale pleie- og omsorgstjenester per 31. desember 1998, i ulike aldersgrupper. Kvinner og menn. Antall i 1 000

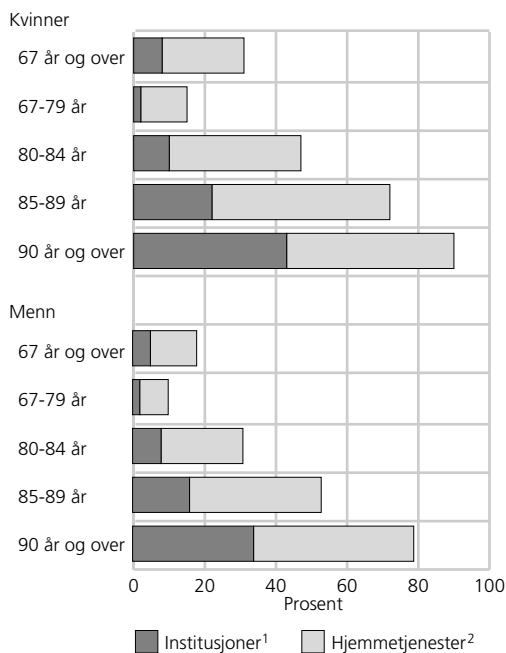

¹ Sykehjem, alders- og sykehjem og andre boformer med heldøgns pleie og omsorg. Se boks 3.1.

² Hjemmesykepleie, hjemmehjelp og husmorvikar.

Kilde: Pleie- og omsorgsstatistikk 1998, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.7. Andel som mottar kommunale pleie- og omsorgstjenester i ulike aldersgrupper. Kvinner og menn. Registrerte brukere per 31. desember 1998. Prosent

¹ Sykehjem, alders- og sykehjem og andre boformer med heldøgns pleie og omsorg. Se boks 3.1.

² Hjemmesykepleie, hjemmehjelp og husmorvikar.

Kilde: Pleie- og omsorgsstatistikk 1998, Statistisk sentralbyrå.

Innenfor eldreomsorgen er det vesentlig flere mottakere av hjemmetjenester enn personer med institusjonsplass. I 1998 hadde 5 prosent menn og 8 prosent kvinner over 66 år en institusjonsplass. Omtrent 74 prosent av alle institusjonsbeboere er over 80 år, og mange av dem er kvinner, særlig blant de eldste. I aldersgruppen 80-84 år bodde 8 prosent av alle menn og 10 prosent av alle kvinner i en institusjon. Av eldre 85-89 år gjaldt det 16 prosent av alle menn og 22 prosent av alle kvinner, mens av eldre over 90 år var 34 prosent av mennene og 43 prosent av kvinnene i en institusjon.

Over 4 500 får omsorgslønn

Kommunene har gjennom hele 1980- og 1990-tallet betalt overføringer til pårørende som gir eldre og funksjonshemmede hjelp og pleie. I 1994 fikk 2 045 personer en slik godtgjørelse, og i 1998 var antallet mottakere steget til over 4 500.

Den største gruppen mottakere er i Hordaland med 576 personer, mens antallet er 111 i Nord-Trøndelag. Sett i forhold til folketallet er det Finnmark, Sogn og Fjordane, Troms og Nordland som har flest personer som mottar omsorgslønn, mens det er færrest i Østfold og Oslo. Statistikken, slik den foreligger i dag, sier ikke noe om det er kvinner eller menn som mottar omsorgslønn, men det er grunn til å tro at det er flest kvinner.

Tabell 3.3. Antall mottakere av omsorgslønn, etter fylke. 1998

Totalt	4 565
Østfold	119
Akershus	397
Oslo	262
Hedmark	181
Oppland	152
Buskerud	268
Vestfold	235
Telemark	175
Aust-Agder	138
Vest-Agder	119
Rogaland	305
Hordaland	576
Sogn og Fjordane	186
Møre og Romsdal	312
Sør-Trøndelag	258
Nord-Trøndelag	111
Nordland	386
Troms	245
Finnmark	140

Kilde: Pleie- og omsorgsstatistikken, Statistisk sentralbyrå.

4. Helse

Kapittel 1 viser at nordmenn lever lenger nå enn før. Både kvinner og menn har hatt en positiv utvikling i forventet levealder. I de siste årene gjelder det mest for menn. Likevel lever kvinner fortsatt ca. seks år lenger enn menn. Helse er viktig, ikke bare for hvor lenge vi lever, men også for hvor godt vi lever. God helse er således ett av de viktigste kriteriene for gode levekår.

Kjønnsforskjeller i forekomst av sykdommer

En stor del av den norske befolkningen rammes årlig av en eller annen sykdom. Ifølge SSBs helseundersøkelse fra 1995 sa 60 prosent at de hadde en sykdom av varig karakter, det vil si at sykdommen hadde vart i eller ble forventet å vare i seks måneder eller mer. Jevnt over var det flere kvinner enn menn som var plaget av sykdommer. På spørsmål om helseproblemer i løpet av en 14-dagersperiode oppgir 35 prosent av kvinnene å være plaget av sykdom som har store konsekvenser i hverdagen, mot 27 prosent av mennene. Det var også ganske mange som var plaget av smerter, 29 prosent av kvinnene og 20 prosent av mennene. Det var færre som hadde psykososiale symptomer og som var bevegelsehemmet, men også her var det en større andel kvinner enn menn som var plaget.

Tabell 4.1. Andel kvinner og menn 16-66 år med ulike helseplager. 1995. Prosent

Sykdom (siste 14-dagersperiode)	Kvinner	Menn
Varig sykdom	63	57
Sykdom med store konsekvenser i hverdagen	35	27
Smerter	29	20
Psykososiale symptomer	10	5
Bevegelsehemmet	8	4
Dårlig helse	7	5

Kilde: Helsestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

60 prosent av alle hadde varige lidelser av ulike slag i 1995. Dette gjaldt 63 prosent av kvinnene og 57 prosent av mennene. Det var altså noen flere kvinner enn menn som var utsatt for varige lidelser. For både kvinner og menn er det en klar tendens at man blir mer utsatt for varige lidelser jo eldre man blir. For jenter er 30 prosent av dem under 6 år utsatt, mens tallet er 89 prosent for kvinner over 80 år. Den viktigste årsaken til varige lidelser er sykdommer i skjelett-/muskelsystemet. 29 prosent av alle kvinner og 22 prosent av alle menn er utsatt for dette. Dette er også den gruppen av lidelser der det er størst forskjell mellom kvinner og menn sett under ett. Når det gjelder sykdommer i åndedretsorganene, som er den nest største sykdomsgruppen, er menn mer utsatt enn kvinner blant de yngste, mens dette forholdet er motsatt for de eldre aldersgruppene (bortsett fra

for de aller eldste). Kvinner er også mer utsatt enn menn for sykdommer i nervesystemet, 8 mot 4 prosent. De fleste kvinnene som er utsatt for dette befinner seg i yrkesaktiv alder.

Stadig økning i antall krefttilfeller

Kreft er en sykdom som fører med seg store belastninger, både fysisk og psykisk. Det kan være stor usikkerhet knyttet til utfallet av sykdommen, om den lar seg helbrede eller ikke. Samtidig kan det medføre store vansker med å fungere i både arbeids- og hverdagsliv. Om lag 70 prosent av de registrerte krefttilfellene hos menn, og 60 prosent av tilfellene hos kvinner finner vi i aldersgruppen over

64 år. Økningen i krefttilfeller har vært ganske jevn siden 1980, og forskjellene mellom kvinner og menn har vært ganske stabil. I 1997 var antallet krefttilfeller for kvinner per 100 000 innbyggere 83 prosent av antallet for menn.

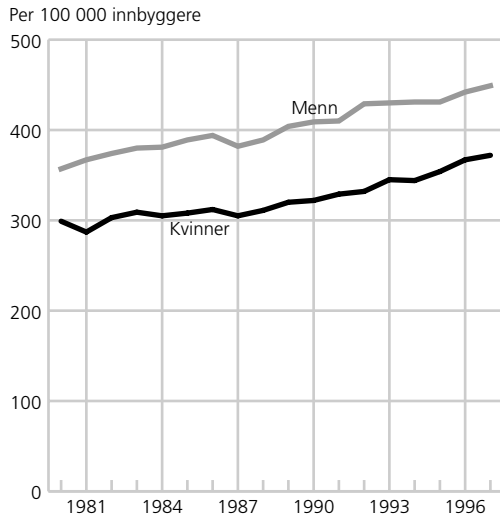
Små kjønnsforskjeller i vurdering av egen helse

Til tross for at mange personer er utsatt for sykdom på ett eller flere tidspunkter, vurderer de aller fleste generelt sin egen helse til å være god eller meget god. Det er dermed bare en mindre del av sykdomstilfellene som blir oppfattet å påvirke hverdagen til folk i betydelig grad.

Tabell 4.2. Oversikt over forekomsten av ulike varige sykdommer, etter alder og kjønn. 1995. Prosent

Sykdom	0-6 år	7-15 år	16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-79 år	80 år og over
Kvinner							
Sykdommer i skjelett- og muskelsystemet ..	4	5	16	24	47	55	46
Hjerte- og karsykdommer	1	2	1	9	24	45	52
Åndrettssykdommer	13	15	23	19	20	19	13
Sykdommer i hud og underhud	10	7	17	15	10	8	8
Nervøse lidelser	0	3	6	8	11	16	10
Sykdommer i nervesystemet	0	2	7	11	11	7	4
Øre-/øyesykdommer	3	4	6	6	11	32	49
Magesår, magekatarr mv.	-	0	1	2	3	9	5
Sykdommer i fordøyelsessystemet	1	1	1	2	6	9	11
Sykdommer i urinveier og kjønnsorganer ...	1	1	2	3	5	7	5
Skader	-	1	3	2	5	7	10
Andre sykdommer	3	3	6	14	19	27	30
Menn							
Sykdommer i skjelett- og muskelsystemet ..	3	4	11	24	36	39	31
Hjerte- og karsykdommer	1	0	2	6	24	42	49
Åndrettssykdommer	14	19	27	18	14	12	17
Sykdommer i hud og underhud	7	9	6	9	7	9	4
Nervøse lidelser	1	5	3	5	7	10	9
Sykdommer i nervesystemet	1	3	3	4	6	4	4
Øre-/øyesykdommer	4	4	6	7	14	25	46
Magesår, magekatarr mv.	0	0	1	3	5	7	7
Sykdommer i fordøyelsessystemet	3	2	1	2	6	9	12
Sykdommer i urinveier og kjønnsorganer ...	2	1	0	2	4	15	21
Skader	0	2	3	6	8	8	8
Andre sykdommer	2	5	4	6	10	18	24

Kilde: Helseundersøkelsen 1995, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.1. Antall nye krefttilfeller per år per 100 000 innbyggere. Aldersstandardisert. 1980-1997

Kilde: Helsestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Det er små kjønnsforskjeller i vurderingen av egen helse. 81 prosent av mennene vurderte i 1995 egen helse som god eller meget god, mot 77 prosent av kvinnene. Det er en klar tendens at jo eldre vi blir, dess mindre fornøyd blir vi med helsa. For personer over 80 år er det bare litt over halvparten som sier at helsa er god. Mer enn ni av ti personer under 45 år vurderer imidlertid sin egen helse positivt. Dårlig helse er således noe som for de aller fleste kommer med alderen. Ser vi på kjønnsforskjeller etter husholdningstype, er enslige kvinner den kategorien der færrest vurderer egen helse positivt. Det er blant enslige vi finner størst forskjell mellom kvinner og menn. For enslige kvinner er andelen med god helse 67 prosent, mens for enslige menn ligger andelen 10 prosentpoeng høyere. Ellers er det relativt små forskjeller mellom kvinner og menn i samme husholdningstype.

Tabell 4.3. Andel kvinner og menn som vurderer egen helse som god eller meget god, etter husholdningstype. 1995. Prosent

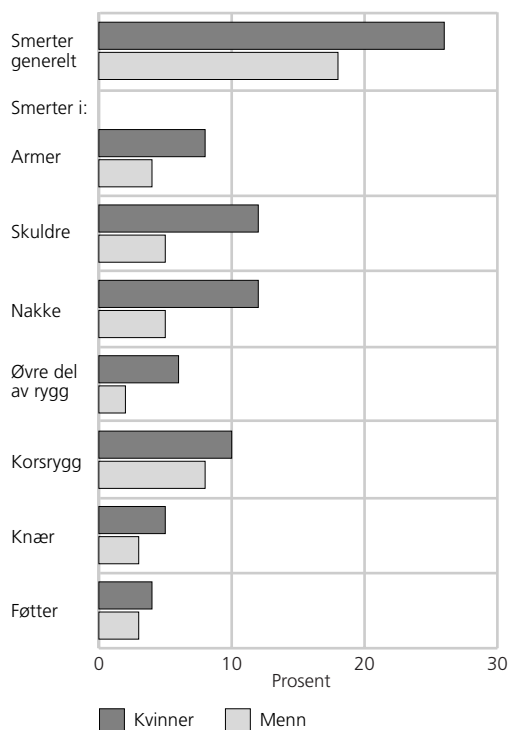
Husholdningstype	Kvinner	Menn
Enslige	67	77
Par uten hjemmeboende barn	71	73
Par med barn under 16 år	91	90
Par med hjemmeboende barn ellers	81	87
Enslig forsørger med barn under 16 år	86	:
Enslig forsørger med hjemmeboende barn ellers	72	75
Flerfamiliehusholdninger	75	81

Kilde: Helseundersøkelsen 1995, Statistisk sentralbyrå.

Smerter er en viktig del av helsebildet. Store smerter, og smerter som varer lenge, medfører fysiske problem som lett kan skape begrensninger i hverdagslivet. Nærmere en tredel av de yrkesaktive med ganske mye eller veldig mye smerter opplever at plagene påvirker hverdagen i høy grad. 28 prosent av dem med slike smerter har nedsatt aktivitet i én eller flere dager i løpet av en referanseperiode på 14 dager, mot tilsvarende 11 prosent i den øvrige yrkesaktive befolkningen.

Kvinner er mest plaget av smerter. Hver fjerde yrkesaktive kvinne er mye plaget av smerter, mens dette gjelder for hver femte yrkesaktive mann. For alle aldersgrupper er det smerter i tilknytning til korsrygg, skuldre og nakke som er mest utbredt. Det er de eldste aldersgruppene for begge kjønn som var mest utsatt for smerter, men det ser ut til at kvinner rammes tidligere enn menn. Helt ned i 30-årsalderen er en del kvinner plaget med smerter i skuldre, nakke eller korsrygg. Verst er det for yrkesaktive kvinner over 45 år. Blant disse sliter hver tredje kvinne med mye smerter.

Figur 4.2. Forekomst av smerter hos yrkesaktive, etter kjønn og aldersgruppe. Personer som er mye eller veldig mye plaget. 1995. Prosent

Kilde: Helsestatistikk 1995, Statistisk sentralbyrå.

Kvinner oppgir å ha dårligere psykisk helse enn menn

Det var færre menn enn kvinner som hadde symptom på psykiske lidelser i 1995. 42 prosent av alle menn hadde ingen slike symptomer mot 27 prosent av kvinnene. Det var omtrent like mange kvinner som menn som hadde ett-tre symptomer, mens for de med flere enn tre symptomer var det en klar overvekt av kvinner. Samtidig var det ingen klare forskjeller i de ulike aldersgruppene.

Det var også flere kvinner enn menn som brukte beroligende midler, midler mot depresjoner eller sovemiddel. 14 prosent av kvinnene sa de hadde brukt slike

Boks 4.1. Måling av psykiske lidelser

De 22 spørsmålene om symptomer på psykisk lidelse som ligger til grunn for tallene i tabell 4.4, er en forkortet versjon av et sett spørsmål utarbeidet ved John Hopkins University i USA. Spørsmålene er formulert med sikte på at de skal utgjøre en samlet "pakke". Det blir derfor ikke publisert tall for enkeltsymptomer. Et symptom på psykiske lidelser i tabell 4.4 betyr at personen svarte "litt plaget", "ganske mye plaget" eller "veldig mye plaget" på vedkommende spørsmål. Symptomene som er brukt er for eksempel om man er utsatt for skjelving, er nervøs, har dårlig matlyst, føler seg nedtrykt med videre.

midler i referanseperioden (14 dager), mot 7 prosent av mennene. Det er en klar tendens for både kvinner og menn at bruken av slike midler øker med alderen. Spesielt for dem over 80 år er det mange som benytter seg av slike midler, men også blant dem mellom 67 og 79 år er det relativt mange. Også i disse aldersgruppene er det klare kjønnsforskjeller,

Tabell 4.4. Andel kvinner og menn 16-79 år, etter antall symptomer på psykisk lidelse og alder. 1995. Prosent

	Alle	16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-79 år
Kvinner					
Ingen symptomer	27	28	26	26	33
1-3 symptomer	29	26	32	29	28
4-7 symptomer	22	23	22	22	21
8-12 symptomer	13	16	13	13	10
13 eller flere symptomer	8	7	8	10	7
Menn					
Ingen symptomer	42	43	44	39	37
1-3 symptomer	30	29	30	30	34
4-7 symptomer	16	16	14	17	18
8-12 symptomer	8	8	8	8	7
13 eller flere symptomer	5	4	4	7	4

Kilde: Helseundersøkelsen 1995, Statistisk sentralbyrå.

der kvinner oftere enn menn bruker slike midler.

For både menn og kvinner er det relativt få som bruker beroligende midler blant personer som hører til i et parforhold med barn, betraktelig færre enn blant par uten barn. Enslige kvinner og enslige mødre, derimot, er overrepresentert. Hver fjerde enslige kvinne bruker beroligende midler, mot hver tiende mann. Enslige mødre med barn over 16 år i husholdningen er også overrepresentert med 22 prosent.

Større dødelighet blant menn enn blant kvinner

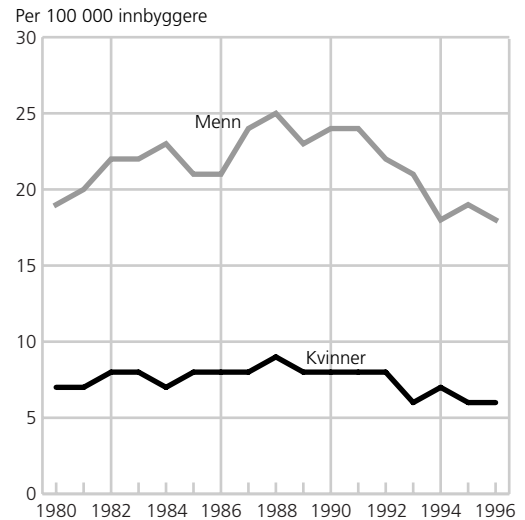
Selvmondsraten nådde en topp i 1988 og har siden sunket betraktelig. I 1988 lå raten på nesten 17 per 100 000 innbyggere, mens den i 1996 var nede i ca. 12. Det er store forskjeller i selvmordsraten for kvinner og menn. I 1996 var det 18 tilfeller av selvmord blant menn per 100 000 innbyggere, mens det tilsvarende tallet for kvinner var seks. Selvmordsraten var altså tre ganger høyere blant menn enn blant kvinner. Gjennomsnittet for 1980-årene var noe lavere, 2,8 ganger. I nesten 80 prosent av tilfellene var selvmordsmetoden hengning, skytevåpen

Tabell 4.5. Andel personer 16 år og over som har brukt beroligende midler, midler mot depresjon eller sovemidler i løpet av en 14-dagersperiode, etter kjønn og husholdningstype. 1995. Prosent

Husholdningstype	Kvinner	Menn
Enslige	25	10
Par uten hjemmeboende barn	17	11
Par med barn under 16 år	4	2
Par med hjemmeboende barn ellers ..	7	3
Enslig forsørger med barn under 16 år	9	:
Enslig forsørger med hjemmeboende barn ellers	22	10
Flerfamiliehusholdninger	13	2

Kilde: Helseundersøkelsen 1995, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.3. Selvmord per 100 000 innbyggere blant menn og kvinner. 1980-1996

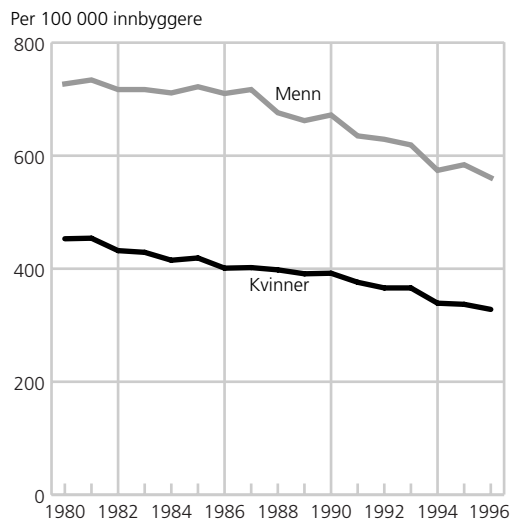
Kilde: Helsestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

eller forgiftning. Nesten alle tilfeller der skytevåpen er involvert foregår blant menn.

Hjerte- og karsykdommer var den viktigste dødsårsaken i 1996. Hele 44 prosent av dødsfallene var forårsaket av disse sykdommene. Andre viktige dødsårsaker var kreft (24 prosent) og sykdommer i åndedretsorganene (9 prosent). Andelen som dør av hjerte- og karsykdommer har imidlertid gått ned fra å ligge på rundt halvparten av alle dødsfall til de senere årene å ligge på det nåværende nivå. Av figur 4.4 ser vi at dødeligheten av hjerte- og karsykdommer har gått kraftig ned i perioden fra 1980 til 1996, både for kvinner og menn. Nedgangen er omtrent like stor for begge kjønn, men vi ser at dødeligheten fortsatt er mye større blant menn enn blant kvinner.

Dødeligheten av ondartede svulster, derimot, har gått opp. Økningen er ikke dramatisk, og har gått en del opp og ned i perioden 1980 til 1996, men jevnt over

Figur 4.4. Dødelighet av hjerte- og karsykdommer, etter kjønn. Per 100 000 innbyggere. 1980-1996

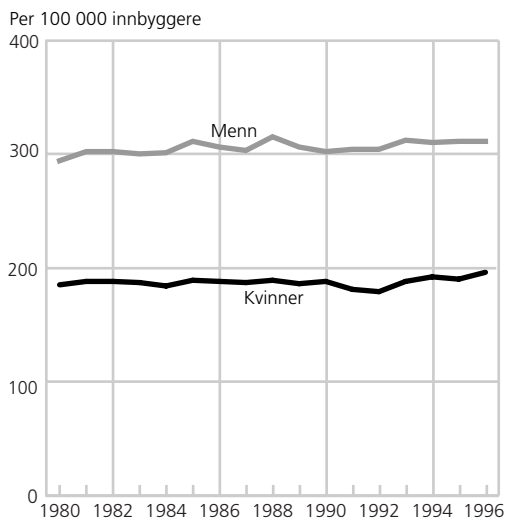

Kilde: Helsestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

er det en moderat økning, både for kvinner og menn. Også her er dødeligheten mye høyere blant menn enn blant kvinner. For dødsfall som følge av ulykker er det også høyere dødsrate for menn enn for kvinner, nesten dobbelt så høy. Dette forholdet har holdt seg ganske stabilt i perioden fra 1980 og fremover, men det har vært en nedgang i dødeligheten både for kvinner og menn. I perioden 1993 til 1996 har imidlertid dødeligheten av ulykker for kvinner vært stabil, mens nedgangen har fortsatt for menn.

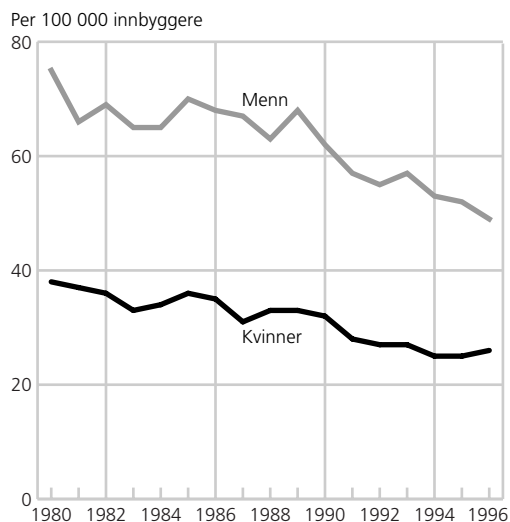
Ser vi på geografiske forskjeller på alders- og kjønnsstandardisert dødelighet, har Finnmark høyest dødelighet, både for kvinner og menn. Dette gjelder også hvis en kun ser på dødsfall forårsaket av hjerte- og karsykdommer. For kreft er imidlertid dødeligheten høyest i Oslo, både for kvinner og menn. Den laveste dødeligheten finner vi i Sogn og Fjorda-

Figur 4.5. Dødelighet av ondartede svulster, etter kjønn. Per 100 000 innbyggere. 1980-1996

Kilde: Helsestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.6. Dødelighet av ulykker, etter kjønn. Per 100 000 innbyggere. 1980-1996

Kilde: Helsestatistikk, Statistisk sentralbyrå.

ne, igjen gjelder dette både for kvinner og menn. For hjerte- og karsykdommer er

Tabell 4.6. Alders- og kjønnsstandardisert dødelighet, etter årsaksgruppe og fylke. Gjennomsnitt for årene 1992-1996. Per 100 000 innbyggere

	Kvinner			Menn		
	I alt	Hjerte- og karsykdommer	Kreft	I alt	Hjerte- og karsykdommer	Kreft
Østfold	727	325	186	1 252	585	305
Akershus	683	282	180	1 136	495	282
Oslo	747	277	199	1 281	508	320
Hedmark	739	325	170	1 211	547	276
Oppland	709	309	171	1 150	528	254
Buskerud	706	314	177	1 186	556	274
Vestfold	695	281	186	1 185	515	300
Telemark	698	311	178	1 196	552	285
Aust-Agder	676	275	172	1 160	495	294
Vest-Agder	651	265	176	1 158	476	304
Rogaland	645	260	186	1 108	485	300
Hordaland	615	254	176	1 082	478	286
Sogn og Fjordane	601	263	154	1 037	452	267
Møre og Romsdal	621	272	164	1 068	482	26
Sør-Trøndelag	727	317	185	1 161	527	276
Nord-Trøndelag	686	318	169	1 116	541	265
Nordland	683	315	169	1 205	579	268
Troms	680	319	153	1 268	592	293
Finnmark	805	369	176	1 467	706	288

Kilde: Helsestatistikk (dødsårsaker), Statistisk sentralbyrå.

det også Sogn og Fjordane som kommer best ut for menn, mens det er Hordaland som har det laveste tallet for kvinner. Når det gjelder kreft er dødelighetstallene lavest i Oppland for mennene og i Troms og Sogn og Fjordane for kvinnene.

Kvinner går oftere til lege

Som et speilbilde av at kvinner oftere er utsatt for smerter og sykdommer enn menn, er det flest kvinner som er i kontakt med leger og sykehus. Ifølge levekårsundersøkelsen i 1998 var det 78 prosent av kvinnene og 70 prosent av mennene som hadde vært i kontakt med lege eller privatpraktiserende spesialist i løpet av en 12-månedersperiode. Også blant dem som hadde vært innlagt på sykehus (13 mot 8 prosent) og vært på sykehus uten å bli innlagt (26 mot 20 prosent) var det flest kvinner.

Flere kvinner enn menn er uføretrygdet

På 1980-tallet var det en sterk økning i antallet uførepensjonister. Spesielt i perioden 1983 til 1989 var økningen stor.

Tabell 4.7. Andel personer under 80 år med ulike typer kontakter med helse-tjenesten siste 12 måneder, etter kjønn. 1998. Prosent

Type kontakt	Kvinner	Menn
Konsultert primærlege	75	68
Konsultert privatpraktiserende spesialist	23	15
Konsultert primærlege eller privatpraktiserende spesialist ..	78	70
Vært innlagt på sykehus	13	8
Vært på sykehus uten innleggelse	26	20

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1998, Statistisk sentralbyrå.

Det var først og fremst blant kvinnene at andelen økte. Mens andelen blant menn i alderen 16-66 år i perioden 1980 til 1990 økte med til sammen 0,6 prosentpoeng, økte andelen blant kvinner i tilsvarende aldersgruppe med 2,2 prosentpoeng. Tidlig på 1990-tallet var det en relativ stabilitet i antallet uførepensjonister, men etter 1995 har tallet steget igjen. I 1999 var 11,2 prosent av alle kvinner og 8,1 prosent av alle menn i alderen 16-66 år uføretrygdet. Dette tilsvarte 154 500 kvinner og 115 300 menn.

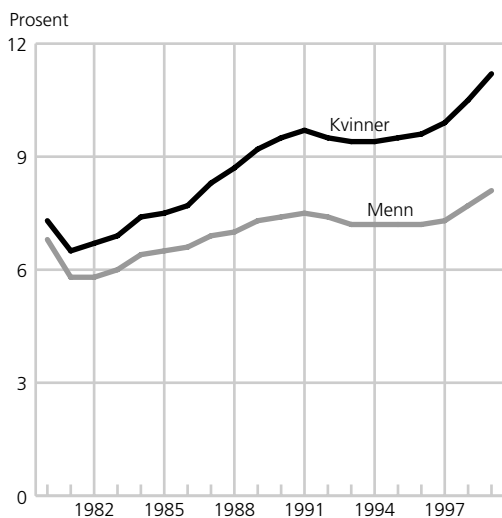
Nedgang i antall menn som røyker

En del sykdommer og helseproblem er knyttet til livsstil. Dette gjelder for eksempel røyking og bruk av alkohol. Siden 1980 har andelen som røyker i Norge gått ned blant menn og holdt seg ganske konstant blant kvinner. Siden det før var vanligere med røyking blant menn enn blant kvinner, har denne utviklingen ført til at det nå er omtrent like mange menn

som kvinner som røyker daglig. I 1999 var omtrent hver tredje nordmann og kvinne mellom 16 og 74 år dagligrøykere. Blant de yngste, de mellom 16 og 24 år, er det noen færre som røyker. Andelen blant disse har også gått ned siden 1980 og har de siste årene ligget rundt 30 prosent, både blant kvinner og menn.

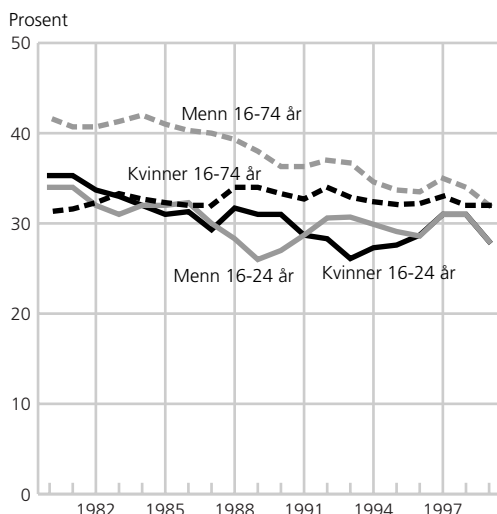
Ser vi på den geografiske fordelingen av røyking, er det klart størst andel røykere i Finnmark. Hele 45 prosent av finnmarkingene var i perioden 1995 til 1999 dagligrøykere, 42 prosent av mennene og 48 prosent av kvinnene. Etter Finnmark fulgte Troms med 38 prosent og Vest-Agder med 37 prosent. I disse to fylkene var det i samme periode omtrent like mange kvinner som menn som var røykere. Lavest andel hadde Akershus (28 prosent), Oslo (29 prosent) og Nord-Trøndelag (28 prosent).

Figur 4.7. Uføretrygdete kvinner og menn 16-66 år. 1980-1999. Prosent

Kilde: Rikstrygdeverket.

Figur 4.8. Dagligrøykere, etter kjønn og aldersgruppe. 1980-1999

Kilde: Statens tobakksskaderåd.

Tabell 4.8. Andel dagligrøykere, etter kjønn og fylke. Gjennomsnitt for årene 1995-1999. Prosent

	Totalt	Kvinner	Menn
Østfold	33	33	34
Akershus	28	29	28
Oslo	29	29	30
Hedmark	33	35	32
Oppland	33	33	33
Buskerud	32	33	32
Vestfold	34	35	33
Telemark	35	33	37
Aust-Agder	35	30	40
Vest-Agder	37	37	37
Rogaland	34	32	36
Hordaland	33	30	37
Sogn og Fjordane	32	32	33
Møre og Romsdal	32	30	33
Sør-Trøndelag	32	32	31
Nord-Trøndelag	29	32	27
Nordland	36	35	36
Troms	38	38	38
Finnmark	45	48	42

Kilde: Statens tobakkskaderåd.

Det er relativt stor forskjell på kvinner og menn når det gjelder alkoholforbruk. Sju av ti kvinner svarte i helseundersøkelsen i 1995 at de aldri eller sjeldnere enn en gang per måned var beruset av alkohol (stort alkoholkonsum), mot nesten annenhver mann. 3 prosent av kvinnene er beruset mer enn fire ganger i måneden, mot 12 prosent av mennene. Det er altså ca. fire ganger så mange menn som ofte drakk mye enn kvinner. Ser vi på husholdningstyper er det enslige, enslige med barn over 16 år og personer i flerfamiliehusholdninger som oftest er beruset mer enn én gang per måned. Dette gjelder både for kvinner og menn, men andelen er omtrent dobbelt så høy for menn. Par med barn under 16 år er mest sjelden beruset.

Tabell 4.9. Andel alkoholbrukere blant kvinner og menn. 1995. Prosent

	Kvinner	Menn
Ikke beruset, eller beruset sjeldnere enn 1 gang per måned	70	47
1-3 ganger per måned	27	42
4-6 ganger per måned	2	9
7 eller flere ganger per måned ..	1	3

Kilde: Helseundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 4.10. Andel alkoholbrukere som er beruset oftere enn én gang i løpet av en vanlig måned, etter kjønn og husholdningstype. 1995. Prosent

Husholdningstype	Kvinner	Menn
Enslige	20	43
Par uten hjemmeboende barn	9	20
Par med barn under 16 år	10	27
Par med hjemmeboende barn ellers ...	15	34
Enslig forsørger med barn under 16 år	15	:
Enslig forsørger med hjemmeboende barn ellers	24	47
Flerfamiliehusholdninger	27	42

Kilde: Helseundersøkelsen 1995, Statistisk sentralbyrå.

5. Utdanning

Utdanning har betydning for materielle levekår gjennom hele voksenlivet. For de aller fleste unge er den utdanningen de velger etter obligatorisk skolegang inngangsbilletten til arbeidsmarkedet. Selv om sammenhengen mellom utdanning og lønn var klarere før, stiger fortsatt den gjennomsnittlige inntekten med utdanningsnivået. Utdanning virker også inn på mange andre områder. Utdanning er en viktig inngangsport til et selvstendig og uavhengig liv for både kvinner og menn.

Utdanningsnivået i befolkningen

Siden 1980 er utdanningsnivået i Norge blitt vesentlig høyere. Flere velger utdanning utover grunnskolenivå, og en stadig større andel av befolkningen velger de lange utdanningene på universitets- og høyskolenivå. Mens 44 prosent av befolk-

ningen over 16 år hadde grunnskole som sin høyeste fullførte utdanning i 1980, var tilsvarende tall bare 23 prosent i 1998. Samtidig økte andelen med utdanning på universitets- og høyskolenivå fra 12 til 22 prosent. Andelen som hadde utdanning på videregående skolenivå steg fra 44 til 54 prosent.

Menn har tradisjonelt hatt mer utdanning enn kvinner, men nå er dette mønsteret betydelig forandret. I 1980 hadde 10 prosent av kvinnene høyere utdanning, mot 14 prosent blant mennene. I 1998 hadde om lag like mange kvinner og menn universitets- eller høyskoleutdanning, 22 prosent av kvinnene og 23 prosent av mennene. I 1980 hadde 47 prosent av alle kvinner 16 år og eldre bare grunnskole som sin høyeste fullførte

Boks 5.1.

Etter innføring av skolestart for 6-åringene med Reform 97, er grunnskolen nå tiårig. Med Reform 94 fikk alle mellom 16 og 19 år lovfestet rett til videregående opplæring. Opplæringen skal føre frem til studiekompetanse, fag- eller svennebrev eller annen yrkeskompetanse. Antall grunnkurs ble ved denne reformen redusert fra over 100 til 13. På de yrkesfaglige studieretningene foregår undervisningen i de to første årene i skolen, mens den avsluttende spesialiseringdelen blir gitt ved opplæring i arbeidslivet. Med dagens system har barn og unge dermed rett til 13 års opplæring, hvor de ti første årene er obligatoriske.

Høyere utdanning er hovedsakelig basert på eksamen fra treårig videregående utdanning. Statistikken for høyere utdanning omfatter våre fire universiteter, seks vitenskapelige høyskoler, to kunsthøyskoler og 26 statlige høyskoler. Disse 26 høyskoleenhetene er resultatet av en sammenslåing høsten 1994 av de daværende 98 regionale statlige høyskolene. Private høyskoler med studietilbud godkjent etter privathøyskoleloven tilbyr også utdanning på høyskolenivå.

utdanning, mot litt over 40 prosent blant menn. Frem til 1998 ble dette tallet vesentlig redusert, men fremdeles var det litt flere kvinner enn menn som ikke hadde noen form for utdanning etter avsluttet grunnskole, 26 prosent kvinner og 21 prosent menn. Litt flere menn enn kvinner hadde utdanning på videregående nivå, 57 prosent menn og 52 prosent kvinner.

Unge kvinner har høyere utdanning enn unge menn

Yngre mennesker har vesentlig mer utdanning enn eldre. Samtidig er det slik at i de yngste aldersgruppene er det flest kvinner med høyere utdanning, og i de eldste flest menn. I aldersgruppene over 50 år finner vi altså fremdeles det tradisjonelle utdanningsmønsteret, med større andeler menn enn kvinner på høyeste utdanningsnivå, og flere kvinner enn menn i gruppen uten utdanning utover grunnskolen. Men blant kvinner og menn i aldersgruppen 40-49 år var det i 1998 nærmest ingen forskjeller i utdanningsnivå mellom kjønnene, og i aldersgruppen under 40 år var det flere kvinner enn menn som hadde fullført en høyere utdanning. I den yngste aldersgruppen, de mellom 25 og 29 år, hadde 39 prosent av kvinnene fullført en høyere utdanning mot 30 prosent av mennene.

Denne forandringen i kvinners utdanningsnivå er i noen grad et resultat av at

Tabell 5.1. Høyeste utdanning for kvinner og menn. 1980 og 1998. Prosent

Utdanningsnivå	Kvinner		Menn	
	1980	1998	1980	1998
Grunnskolenivå	47	26	41	21
Videregående skolenivå	43	52	45	57
Universitets- og høyskolenivå	10	22	14	23

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.2. Høyeste utdanningsnivå for kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1998. Prosent

Utdanningsnivå	25-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-66 år
Kvinner					
Grunnskolenivå	6	8	16	27	43
Videregående skolenivå	55	59	55	52	44
Universitets- og høyskolenivå .	39	33	29	21	13
Menn					
Grunnskolenivå	7	9	15	23	35
Videregående skolenivå	63	63	56	50	45
Universitets- og høyskolenivå .	30	28	29	26	19

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

skoler som tidligere hadde et stort flertall av kvinner fikk høyskolestatus på 1970-tallet og begynnelsen av 1980-tallet. Da ble blant annet helsefagskoler omgjort til høyskoler. Men kvinneandelen har også økt ved universitetene, og dette viser en sterk motivasjon blant kvinner til å velge høyere utdanning. Derimot ser det ut til at det blir mer vanlig blant menn å velge yrkesfaglige utdanningsretninger på videregående skolenivå. Samtidig er det i dag felles for unge kvinner og unge menn at svært få avslutter utdanningen på grunnskolenivå.

Flest høyt utdannede i sentrale strøk

Det er store regionale forskjeller i befolkningens utdanningsnivå. Det er flere som har høy utdanning i sentrale strøk enn i utkantstrøkene, og Oslo har den største andelen av folk med utdanning på universitets- og høyskolenivå. Hedmark og Oppland har den laveste andelen med bare 16 prosent.

I de aller fleste fylkene har menn høyere utdanning enn kvinner, og flere kvinner enn menn har bare grunnskoleutdanning. Det er også større andeler menn enn kvinner som har utdanning på videregående skolenivå. På universitets- og høgskolenivå er det større andel menn enn kvinner i 14 av landets 19 fylker, mens de resterende fem har større andeler kvinner enn menn med høyere utdanning. I de fleste fylker er det bare noen få prosentpoeng som skiller. Finnmark er det fylket hvor det er flest kvinner med høyere utdanning i forhold til menn, med 4 prosentpoeng mer. Størst forskjell den andre veien finner vi i Oslo og Vestfold med nesten 3 prosentpoeng flere menn enn kvinner med høyere utdanning.

Tabell 5.5 viser at det i alle fylker er flere kvinner enn menn i alderen 19-24 år som er registrerte studenter. Denne forskjellen

er relativt stor, og har eksistert i noen år. En kan derfor på sikt forvente at kvinner går forbi menn når det gjelder andelen i befolkningen som har høyere utdanning.

Guttene har tatt igjen jentene på videregående nivå

Siden 1980 har andelen unge i videregående skole steget med over 20 prosentpoeng, og i 1998 var over 90 prosent av 16-18-åringene i utdanning. Størst økning har det vært blant gutter. I 1980 var 63 prosent av guttene og 69 prosent av jentene i denne aldersgruppen i videregående utdanning. Denne kjønnsforskjellen er nå forsvunnet, og i dag fortsetter nesten like mange gutter (91 prosent) og jenter (92 prosent) i videregående skole etter at grunnskolen er avsluttet. Dette har sammenheng med endringene etter Reform 94 (se egen boks).

Tabell 5.3. Kvinner og menn 25-66 år etter høyeste utdanning, fordelt etter fylke. 1998. Prosent¹

	Kvinner			Menn		
	Grunnskole-nivå	Videregående skolenivå	Universitets- og høgskolenivå	Grunnskole-nivå	Videregående skolenivå	Universitets- og høgskolenivå
Østfold	30,8	52,3	16,9	23,6	58,6	17,8
Akershus	20,1	52,2	27,7	16,7	53,3	29,9
Oslo	20,1	45,3	34,6	15,0	47,5	37,5
Hedmark	32,8	50,5	16,8	28,5	56,0	15,5
Oppland	30,6	52,7	16,7	26,7	57,8	15,4
Buskerud	27,9	53,2	18,8	22,9	57,0	20,1
Vestfold	24,9	55,4	19,7	18,8	58,6	22,6
Telemark	29,6	53,7	16,7	23,1	59,5	17,4
Aust-Agder	24,5	56,1	19,4	18,6	60,3	21,2
Vest-Agder	23,5	56,6	19,9	18,2	60,3	21,5
Rogaland	24,3	55,2	20,5	18,7	60,0	21,2
Hordaland	24,9	52,5	22,6	18,5	57,8	23,7
Sogn og Fjordane	24,4	56,9	18,8	22,2	61,0	16,8
Møre og Romsdal	27,5	55,1	17,4	22,5	58,7	18,7
Sør-Trøndelag ...	26,4	52,0	21,5	19,4	57,3	23,3
Nord-Trøndelag	27,3	54,7	17,9	21,5	62,7	15,8
Nordland	32,4	51,1	16,5	25,9	56,9	17,2
Troms	29,9	49,3	20,7	23,5	55,4	21,1
Finnmark	30,7	49,3	20,0	27,8	56,1	16,1

¹ Uplasserte ikke medregnet.

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Innvandrere i videregående skole

Andelen som går på videregående skole blant personer med innvandrerbakgrunn har økt de seneste årene, men andelen er likevel fremdeles en del lavere sammenlignet med landsgjennomsnittet. I 1997 var 68 prosent førstegenerasjonsinnvandrere mellom 16 og 18 år i videregående utdanning, mens andelen var 84 prosent blant andre-generasjonsinnvandrere. I befolkningen totalt var 92 prosent i denne aldersgruppen i utdanning. Det er imidlertid svært små kjønnsforskjeller også i innvandrergruppene. Blant andre-generasjonsinnvandrere var det like mange jenter og gutter på videregående nivå med 84 prosent. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var det litt flere gutter enn jenter med henholdsvis 70 og 65 prosent.

Kjønnsstradisjonelle utdanningsvalg

Selv om det nå er like mange jenter og gutter i videregående utdanning, foretar både gutter og jenter fremdeles tradisjonelle utdanningsvalg. Likevel tyder tallene på en viss utjevning mellom kjønnene innenfor enkelte studieretninger. I 1986 var nesten 90 prosent av elevene på landbruksfag og fiskeri- og sjøfartsfag gutter. I 1998 hadde denne andelen blitt redusert til omkring 60 prosent. Studieretningen er imidlertid endret med Reform 94, og kalles nå naturbruk. I 1998

Tabell 5.4. Andel i videregående utdanning i prosent av registrert årskull 16-18 år. 1994-1997. Prosent

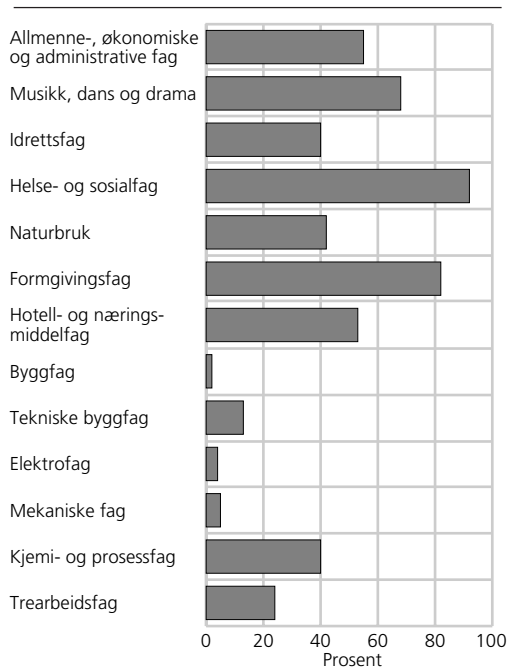
	Befolkningen totalt		Førstegenerasjonsinnvandrere		Andre-generasjonsinnvandrere	
	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter
1994	89	89	57	62	77	81
1995	91	90	58	65	82	84
1996	93	92	67	71	82	82
1997	93	92	65	70	84	84

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

hadde de tekniske studieretningene tatt over som de mest mannsdominerte. I byggfag, elektrofag og mekaniske fag er omtrent hver tyvende elev eller færre en jente. Også tekniske byggfag har en lav kvinneandel, med 13 prosent. De siste årene har forskjellen mellom jente- og gutteandel innenfor disse fagene vært stabil.

Helse- og sosialfagutdanningene har tradisjonelt vært kvinnedominert. I 1986 var nesten 98 prosent av elevene på denne utdanningen kvinner. Andelen var også høy i 1998, men var blitt redusert noe til 92 prosent. Kvinneandelen var høy også innenfor formgivning og musikk, dans og drama, med henholdsvis 82 og 68 prosent. Innenfor fagene hotell- og næringsmiddelfag og allmenne,

Figur 5.1. Andel jenter i videregående skole¹, etter studieretning. 1. oktober 1998. Prosent

¹ Deltidselever er ikke inkludert.

Kilde: VSI/KUF.

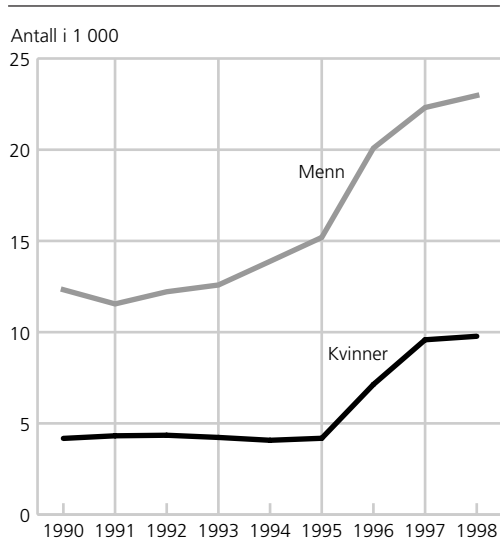
økonomiske og administrative fag var det relativt jevn andel jenter og gutter med en liten overvekt av jenter.

Flere kvinnelige lærlinger

En mer praktisk orientert utdanning foregår i arbeidslivets regi i form av lærlingordningen. Selv om videregående utdanning etter Reform 94 fikk et sterkt teoretisk fundament, er den siste delen av utdanningen tilrettelagt for praktisk læring. Blant elevene som velger en yrkesrettet videregående utdanning, har det tradisjonelt vært flest gutter. Fremdeles er det slik, men jenteandelen har siden 1990 blitt betydelig større. I denne perioden har det totale antallet lærlinger blitt nesten fordoblet. Antallet jenter som går i lære økte med 134 prosent, mens antallet gutter økte med 86 prosent. Det innebærer at kvinneandelen blant lærlinger har økt fra 25 til 30 prosent i løpet av denne perioden.

Men selv om flere kvinner velger en yrkesrettet utdanning, har ikke fagvalgene deres forandret seg i nevneverdig grad. De mest populære fagvalgene generelt er studieretningene for mekaniske fag, elektrofag, byggfag og helse- og sosialfag. Innenfor disse fire studieretningene er det en tydelig kjønnssegregering. På studieretningene helse- og sosialfag og formgivingsfag var omtrent ni av ti lærlinger kvinner, mens kvinneandelen innenfor studieretningene for byggfag og elektrofag var henholdsvis 1 og 4 prosent. På landsbasis viser de foreløpige tallene for 1. oktober 1999 at det var kun 53 kvinnelige elever innenfor studieretning for byggfag. Men det fins også studieretninger med en nesten kjønnsnøytral elevsammensetning. På studieretningen for hotell- og næringsmiddelfag var det like mange kvinner og menn. For allmenne, økonomiske og administrative fag og kjemi- og prosessfag var kvinneandelen blant lærlinger henholdsvis 66 og 37 prosent.

Figur 5.2. Lærlinger, etter kjønn. 1990-1998.
Antall i 1 000

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Flere kvinner enn menn i høyere utdanning

Ved universitetene og høyskolene utgjorde kvinnene nærmere 58 prosent i høstsemesteret 1998. Høyest kvinneandel hadde Samisk høyskole der nærmere 83 prosent av studentene var kvinner. Høy kvinneandel hadde også Høgskolen i Akershus, der tre av fire studenter var kvinner. Norges handelshøyskole hadde den laveste kvinneandelen, der var bare en av tre studenter kvinner. Også ved Høgskolen i Narvik var det lav kvinneandel, med 35 prosent. Det største universitetet, Universitetet i Oslo, var også universitetet med høyest kvinneandel. Her var det i 1998 58 prosent kvinnelige studenter. Lavest kvinneandel blant universitetene hadde Det teknisk-naturvitenskapelige universitetet i Trondheim, med 44 prosent.

I 1980 var det en litt større andel menn enn kvinner mellom 19 og 24 år som var i utdanning på høgskole- og universitetsnivå, med 12 prosent av mennene og 10 prosent av kvinnene. Året etter var det like mange kvinner som menn som var i utdanning på universitets- og høgskolenivå, og deretter har antallet kvinner økt sterkere enn antallet menn. I 1998 studerte 32 prosent av alle kvinner i denne aldersgruppen ved en høgskole eller et universitet. Blant menn lå andelen på 23 prosent.

Kvinnedominansen i høyere utdanning er altså ikke ny. Kvinnene har lenge vært i flertall blant dem som tar eksamen på grunn- og mellomfagsnivå på universitetet. I skoleåret 1996/97 utgjorde kvinner 61 prosent på det laveste universitets- og høgskolenivå og 57 prosent på det mellomste nivået. Det var derimot fortsatt flest menn som fullførte en universitets- og høgskoleutdanning av en varighet på fem år eller mer (53 prosent). Hovedgrunnen til dette er den store mannsdominansen innenfor sivilingeniørutdanninger. Ser vi bort fra denne utdanningsretningen og utdanninger på forskernivå, er kvinnene i klart flertall også på det høyeste universitets- og høgskolenivået.

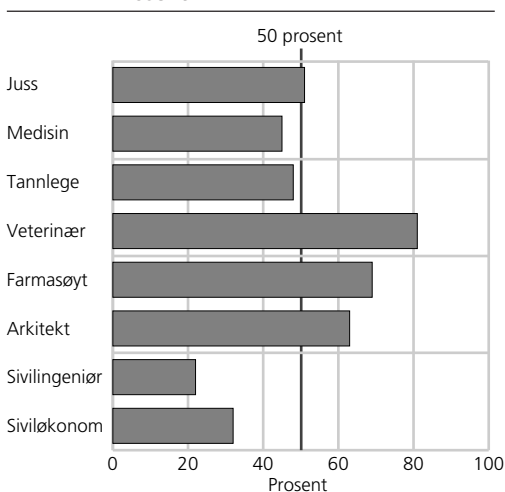
Figur 5.3 viser kvinneandelen av kandidater som fullførte utvalgte "eliteutdanninger". Av de åtte valgte utdanningsretningene er det tre som peker seg ut som kvinnedominerte. De tre er veterinær, farmasøyt og arkitekt. Veterinær har den aller høyeste kvinneandelen med over 80 prosent av kandidatene. To utdanningsretninger skiller seg ut som mannsdominerte, sivilingeniør- og siviløkonomutdanning. Sivilingeniørutdanningen er spesielt mannsdominert, med nesten 80 prosent menn. Juss-, medisin- og tannlegeutdanningen har alle en ganske jevn fordeling av kvinner og menn.

Størst forskjell i Sogn og Fjordane

Det er store geografiske forskjeller i høyere utdanning. Mens bare 21 prosent av 19-24-åringene i Finnmark var i høyere utdanning i 1998, var Trøndelagsfylkene og Sogn og Fjordane de eneste fylkene med 30 prosent eller mer av 19-24-åringene registrert i høyere utdanning. I de andre fylkene varierte andelen mellom 24 og 29 prosent.

Det er også store kjønnsforskjeller i andelen studenter mellom de ulike fylkene. Den laveste andelen studenter blant menn var i Finnmark med bare 15 prosent, mens den var høyest i Sør-Trøndelag med 27 prosent. Blant kvinnene i Finnmark var andelen 27 prosent, 11 prosentpoeng lavere enn blant kvinnene i Sogn og Fjordane, som hadde den høyeste andelen blant kvinner med 38 prosent. I alle fylkene er det vesentlig høyere andeler studenter blant kvinner enn blant menn. Størst forskjell mellom kvinner og menn finner vi i Sogn og Fjordane, hvor

Figur 5.3. Andel kvinner blant kandidater som fullførte "eliteutdanninger". 1997/98. Prosent

Kilde: Utdanningsstatistikk 1997, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 5.5. Studenter 19-24 år i prosent av registrert årskull, etter kjønn og bostedsfylke. 1. oktober 1998

Bostedsfylke	Kvinner	Menn
Hele landet	32,1	22,6
Østfold	32,4	21,5
Akershus	30,0	24,2
Oslo	25,1	22,1
Hedmark	34,6	22,2
Oppland	32,3	19,7
Buskerud	29,6	20,7
Vestfold	30,8	21,4
Telemark	31,2	20,5
Aust-Agder.....	31,4	23,2
Vest-Agder	31,6	23,1
Rogaland	29,8	21,8
Hordaland	34,1	23,2
Sogn og Fjordane	38,3	22,8
Møre og Romsdal	36,6	22,6
Sør-Trøndelag	36,2	26,6
Nord-Trøndelag	37,8	23,7
Nordland	32,4	21,3
Troms	31,5	21,2
Finnmark	26,9	14,8

Kilde: Utdanningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

nesten 16 prosentpoeng flere kvinner enn menn er registrert i høyere utdanning. Stor forskjell er det også i Møre og Romsdal med 14 prosentpoeng flere kvinnelige studenter. Minst forskjell er det i Oslo og Akershus, med henholdsvis 3 og 6 prosentpoeng.

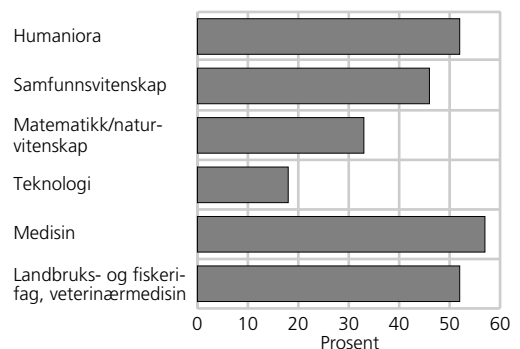
Innvandrere i høyere utdanning

I 1997 var 11 prosent av førstegenerasjonsinnvandrere mellom 19 og 24 år og 22 prosent andregenerasjonsinnvandrere i samme aldersgruppe studenter ved landets universiteter og høyskoler. I befolkningen som helhet var tilsvarende tall 27 prosent. Førstegenerasjonsinnvandrere er i betydelig mindre grad studenter på høyere nivå. Imidlertid ligger ikke tallet for andregenerasjonsinnvandrere så veldig mye lavere enn totaltallet. Både blant første- og andregenerasjonsinnvandrere er det små kjønnsfor-

skjeller i andelen som studerer ved et universitet eller høyskole. Blant førstegenerasjonsinnvandrere var 12 prosent menn og 11 prosent kvinner studenter, mens blant andregenerasjonsinnvandrere var tilsvarende tall 21 og 24 prosent. Det er viktig å være klar over at innvandrerbefolkningen ikke er noen homogen gruppe, og det er til dels store forskjeller mellom innvandrere med ulik landbakgrunn.

Flere kvinnelige stipendiater

De aller fleste avslutter sin utdanning etter endt hovedfag eller tilsvarende høyere utdanning. Noen går imidlertid videre med en doktorgrad, ofte etter en lengre periode i arbeidslivet. I 1997 var andelen kvinner blant stipendiater veldig varierende etter hvilket fagområde man ser på. Spesielt innenfor medisin, men også innenfor humaniora, landbruks- og fiskerifag og veterinærmedisin var det flere kvinner enn menn blant stipendiaterne. Innenfor teknologifag og matematikk/naturvitenskap var det et relativt stort overskudd av menn.

Figur 5.4. Andel kvinner blant stipendiater, etter fagområde. 1997. Prosent

Kilde: Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU).

Antall avlagte doktorgrader steg kraftig på 1990-tallet. Over halvparten av alle norske doktorgrader gjennom tidene er avlagt på 1990-tallet. Samtidig har andelen doktorgrader avlagt av kvinner økt fra ca. 17 prosent i 1990 til 38 prosent i 1999. Tabell 5.6 viser imidlertid at kvinneandelen ikke er like stor innenfor alle fagretninger. Den laveste kvinneandelen finner vi innenfor teknologifag med 21 prosent. Humaniora er den eneste fagretningen med en kvinneandel på over 50 prosent (53 prosent).

Tabell 5.6. Antall doktorgrader, etter fagområde og kjønn. 1999

Fagområde	Totalt	Kvinner	Menn	Kvinneandel
				Prosent
Totalt	695	264	431	38
Humaniora	58	31	27	53
Samfunnsvitenskap	119	54	65	45
Matematikk/naturfag	179	66	113	37
Teknologi	121	25	96	21
Medisin	183	72	111	39
Landbruks- og fiskerifag, veterinærmedisin	35	16	19	46

Kilde: Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU).

6. Lønnet arbeid

De siste tiårene har det vært en tilnærming mellom kvinner og menn både når det gjelder inntektsgivende arbeid og ulønnet husholdningsarbeid. Likevel er det fortsatt store kjønnsforskjeller i fordelingen av det lønnede og det ulønnede arbeidet i samfunnet.

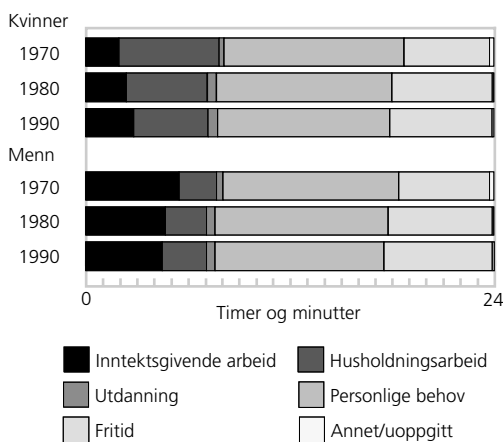
Kvinner utfører det meste av det ulønnede arbeidet

Det utføres mye ulønnet arbeid i samfunnet, men verdien og omfanget av dette arbeidet er vanskeligere å anslå enn det lønnede. Tidsnyttingsundersøkelsene gir oss imidlertid et bilde på omfanget av

husholdningsarbeid i forhold til lønnet arbeid og andre aktiviteter. Figur 6.1 viser utviklingen i tidsbruk fra 1970 til 1990. Kvinner har i denne 20-årsperioden redusert sitt husholdningsarbeid fra 5 timer og 55 minutter per dag til 4 timer og 22 minutter. Menn har økt sitt husholdningsarbeid fra 2 timer og 13 minutter til 2 timer og 36 minutter. I 1990 var det fortsatt slik at kvinner i gjennomsnitt utførte mer ulønnet arbeid enn lønnet, og menn utførte mer lønnet enn ulønnet.

Hvis vi ser nærmere på hva det samlede arbeidet i 1990 besto av (tabell 6.1), ser vi at for kvinner er det husarbeid som er

Figur 6.1. Tid brukt på ulike aktiviteter. Kvinner og menn. Gjennomsnitt for alle dager. 1970, 1980 og 1990. Timer og minutter

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 6.1. Samlet arbeidstid for kvinner og menn i alderen 20-64 år, etter type aktivitet. 1990/91. Prosent

Type aktivitet	Kvinner	Menn
Arbeid i alt	100	100
Inntektsgivende arbeid	42	70
Husholdningsarbeid	58	30
Av dette		
Husarbeid	30	9
Omsorg for egne barn	12	5
Kjøp av varer og tjenester	6	4
Vedlikeholdsarbeid	3	6
Omsorg for andre	3	2
Annet husholdningsarbeid	1	2
Reiser i samband med husholdningsarbeid	3	2
Timer og minutter	7.50	8.00

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

den viktigste delen av husholdningsarbeidet. Også omsorg for egne barn utgjorde en stor andel. For menn var disse aktivitetene også viktige, men de utgjorde ikke en like stor del av det samlede arbeidet. Vedlikeholdsarbeid var den eneste ulønnede arbeidsaktiviteten der menn brukte mer tid enn kvinner. Samlet arbeidstid utgjorde for menn 8 timer og for kvinner 7 timer og 50 minutter.

Boks 6.1. Begreper og datakilder: Lønnet arbeid

Personer med inntektsgivende arbeid og personer i førstegangsmilitær- eller sivil-tjeneste regnes som *sysselsatte*, enten som lønnstakere, selvstendig næringsdrivende eller familiearbeidskraft. Det inkluderer også personer som var midlertidig fraværende fra slikt arbeid på grunn av sykdom, ferie, permisjon og lignende (gjelder lønnet fravær og ulønnet fravær av inntil ett års varighet, gitt at de fremdeles har en jobb de skal vende tilbake til). Som *yrkesaktive* medregnes i tillegg de arbeidsledige, det vil si personer uten inntektsgivende arbeid som har forsøkt å skaffe seg slikt arbeid de siste fire ukene, og som er umiddelbart tilgjengelige på arbeidsmarkedet. Summen av sysselsatte og arbeidsledige blir også kalt *arbeidsstyrken*.

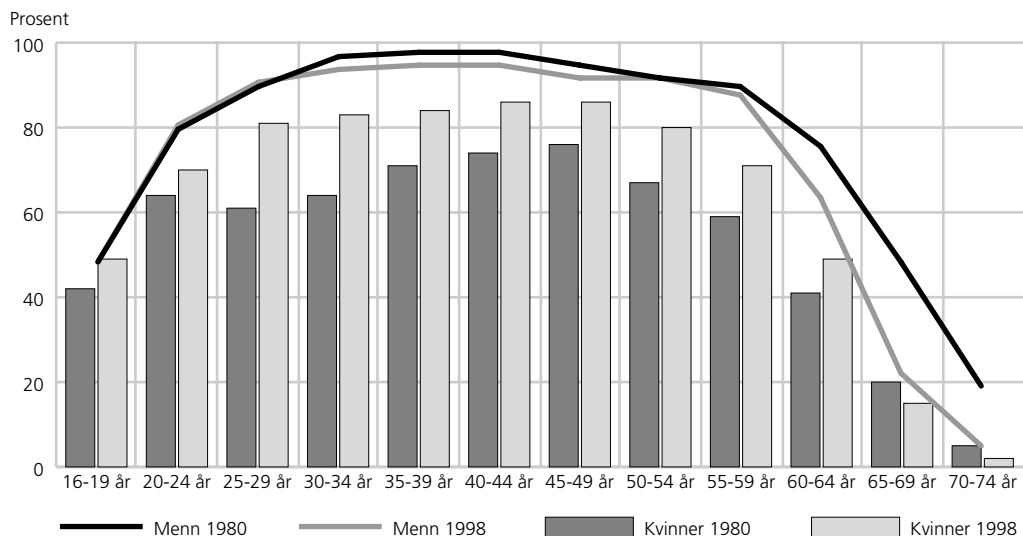
Den sentrale kilden for arbeidsmarkedsstatistikken er SSBs *arbeidskraftundersøkelser* (AKU). Dette er kvartalsvise intervjuundersøkelser av et utvalg på 24 000 personer i alderen 16-74 år. I tillegg benyttes tall for *registrert ledighet* ved arbeidskontorene (fylkesfordelte tall og tall for innvandrere). Innvandreres yrkesdeltaking (bare førstegenerasjonsinnvandrere er inkludert) belyses ved hjelp av registerbasert arbeidsmarkedsstatistikk, og omfatter *arbeidstakere* (lønnstakere), ikke selvstendig næringsdrivende og familiearbeidskraft. I tillegg benyttes sysselsetnings-tall og tall for utførte timeverk fra *nasjonalregnskapet*. Disse tallene beregnes på grunnlag av statistikk fra mange forskjellige kilder, blant annet AKU.

Økt yrkesaktivitet for kvinner, minkende for menn

I perioden 1980 til 1998 gikk andelen kvinner som er yrkesaktive opp for alle aldersgrupper, utenom dem over 65 år. Den største økningen kom i aldersgruppene 25-29 år og 30-34 år, med henholdsvis 20 og 19 prosentpoeng. I 1998 var det kvinner mellom 40 og 50 år som var mest yrkesaktive (86 prosent), men for alle aldersgrupper mellom 25 og 54 år var fire av fem kvinner yrkesaktive. For menn har utviklingen i samme tidsperiode vært noe annerledes. For de fleste aldersgrupper over 30 år har det vært en svak nedgang i yrkesaktiviteten. For menn over 60 år har nedgangen i yrkesaktiviteten vært markert, noe som har sammenheng med økt uføretrygding. Det er altså flere menn som slutter før oppnådd pensjonsalder enn før, og den yrkesaktive delen av livet er blitt kortere. Det samme gjelder for kvinner, men dette blir mer enn oppveid av den generelle tendensen til økt yrkesaktivitet blant kvinner i perioden. Forskjellen i yrkesaktivitet mellom kvinner og menn gikk i perioden kraftig ned. I 1980 var forskjellen i alderen 25-66 år 28 prosentpoeng, mens den var redusert til 11 prosentpoeng i 1998 (87 prosent for menn og 76 for kvinner).

Regionale forskjeller i yrkesdeltaking for kvinner og menn

Yrkesdeltakelsen var i 1999 lavest i Hedmark, Aust-Agder og Finnmark, og høyest i Akershus og Rogaland. For menn var andelen personer i arbeidsstyrken lavest i Finnmark og Aust-Agder. Finnmark har den største arbeidsledigheten blant menn (6,3 prosent). Samtidig lå alle de nordligste fylkene, fra Sør-Trøndelag og nordover, i tillegg til Telemark godt over gjennomsnittet når det gjelder arbeidsledighet for menn. Høyest deltakelse i

Figur 6.2. Andel yrkesaktive¹ kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1980 og 1998. Prosent

¹ Vernepliktjeneste regnes som sysselsetting (i hovedsak menn 20-24 år).

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

arbeidsstyrken blant menn finner vi i Oslo, Akershus og Rogaland, med over 80 prosent. Blant kvinnene er det lavest deltakelse i Nord-Trøndelag og Hedmark. Høyest arbeidsledighet blant kvinner finner vi i Finnmark med 3,4 prosent. Også fylkene Østfold, Sør- og Nord-Trøndelag lå godt over gjennomsnittet for kvinner, med henholdsvis 3,2, 3,0 og 3,1 prosent arbeidsledige. Det er i Akershus det er høyest yrkesdeltakelse blant kvinner, men med 74,2 prosent av kvinnene i arbeidsstyrken ligger kvinnene i Akershus fortsatt et stykke under gjennomsnittet for alle menn. Både for kvinner og menn var det i 1999 lavest arbeidsledighet i Akershus og Sogn og Fjordane, de eneste fylkene med en gjennomsnittlig ledighet i 1999 på under 2 prosent.

Økt yrkesdeltakelse blant småbarnsmødre

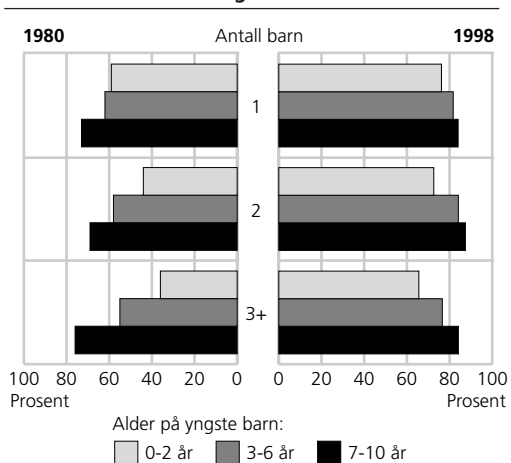
Det er særlig kvinner med små barn som har økt yrkesdeltakelsen de siste tiårene.

Tabell 6.2. Arbeidsstyrken i prosent av personer i alt (AKU) og registrerte helt arbeidsledige i prosent av arbeidsstyrken, etter fylke. Årsgjennomsnitt. 1999

	Kvinner		Menn	
	Arbeidsstyrken	Arbeidsledige	Arbeidsstyrken	Arbeidsledige
I alt	68,6	2,4	78,0	2,7
Østfold	66,0	3,2	75,9	2,9
Akershus	74,2	1,4	80,4	1,5
Oslo	69,5	2,2	80,8	3,0
Hedmark	63,7	2,6	74,7	2,8
Oppland	65,8	2,2	75,3	2,1
Buskerud	68,8	2,1	79,8	2,3
Vestfold	65,9	2,6	76,1	2,6
Telemark	64,1	2,6	78,1	3,3
Aust-Agder ...	66,4	2,8	73,3	2,9
Vest-Agder ...	65,9	2,7	77,3	2,7
Rogaland	71,4	2,4	80,4	2,1
Hordaland	70,6	2,8	79,2	2,8
Sogn og Fjordane	72,0	1,3	77,7	1,6
Møre og Romsdal	69,0	2,3	79,5	2,0
Sør-Trøndelag	68,6	3,0	76,0	3,3
Nord-Trøndelag	63,6	3,1	76,8	3,4
Nordland	66,0	2,8	74,4	3,6
Troms	67,9	2,4	76,0	3,3
Finnmark	66,0	3,4	73,1	6,3

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) og arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

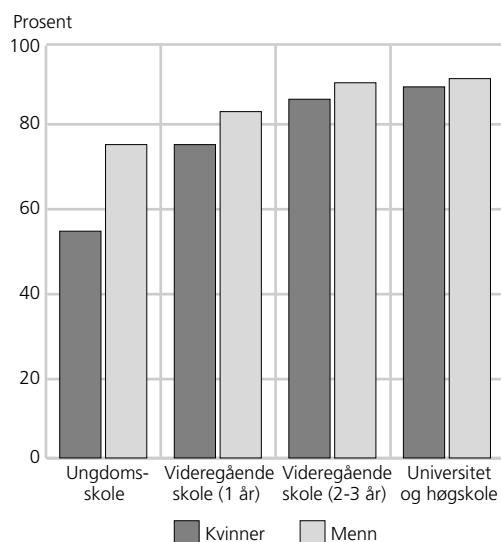
Figur 6.3. Andel yrkesaktive blant gifte/samboende kvinner med barn under 16 år, etter antall barn og alder på yngste barn. 1980 og 1998¹. Prosent

¹ Brudd i tidsserien: I 1998 kvinnens egne barn, i 1980 barn som bor i boligen.

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.4. Andel yrkesaktive i alderen 25-66 år, etter kjønn og utdanningsnivå. 1998. Prosent

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Fremfor alt gjelder det mødre med yngste barn under 3 år. For gifte/samboende kvinner med ett barn under 3 år steg yrkesdeltakelsen med 20 prosentpoeng i perioden 1980 til 1998. For dem med to barn og yngste barn under 3 år steg yrkesdeltakelsen med 31 prosentpoeng. Også for dem med yngste barn i alderen 3-6 år økte yrkesdeltakelsen mye. Blant mødre med eldste barn i alderen 7-10 år var imidlertid økningen ikke så markant. Likevel er det fortsatt slik at yrkesaktiviteten øker med alderen på barna. Ettbarnsmødre er fortsatt i større grad enn flerbarnsmødre yrkesaktive, men også denne forskjellen er blitt mindre.

Høyest yrkesdeltakelse blant de høyest utdannede

Andelen av yrkesaktive personer som har utdanning på ungdomsskolenivå har blitt halvert fra 1980 til 1998 (fra 30 til 15 prosent). Samtidig er andelen med

universitets- og høyskoleutdanning blitt fordoblet (15 til 29 prosent). Forskjellen i yrkesdeltakelse etter utdanning gjelder begge kjønn, men er mest markert for kvinner. Samtidig er forskjellen i yrkesdeltakelse mellom kvinner og menn minst for dem med høy utdanning og størst for dem med lav utdanning. For dem med universitets- og høyskoleutdanning var det bare 2 prosentpoeng forskjell i yrkesaktivitet mellom kvinner og menn, mens forskjellen var på 20 prosentpoeng for dem med utdanning på ungdomsskolenivå.

Kvinner har kortere lønnet arbeidstid enn menn

I 1998 deltok menn ca. åtte timer mer hver uke i arbeidslivet enn kvinner. Denne forskjellen var omtrent like stor for lønnstakere og selvstendige. Forskjellen i arbeidstid er mindre blant de yngre arbeidstakerne enn blant de eldre.

Tabell 6.3. Avtalt/vanlig arbeidstid for sysselsatte i alt, etter alder og kjønn. Årsgjennomsnitt. 1998. Timer per uke

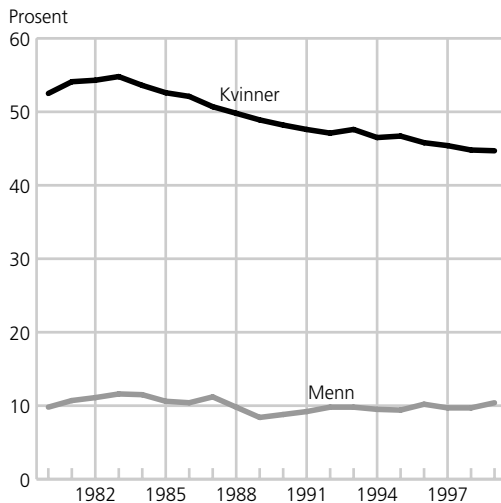
Alder	Kvinner	Menn
I alt.....	30,3	38,3
16-19 år	16,2	21,9
20-24 år	27,6	34,7
25-39 år	31,4	39,2
40-54 år	31,8	40,4
55-66 år	29,4	38,6
67-74 år	18,3	26,9

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen (AKU), Statistisk sentralbyrå.

Naturlig nok er det de yngste og de eldste aldersgruppene for både kvinner og menn som har kortest arbeidsuke.

Flest kvinner jobber deltid ...

Siden 1980 og frem til 1999 har andelen sysselsatte menn som jobber deltid vært relativt stabil. Tar vi høyde for endring av beregningsmåte i 1988 (se note til figur 6.5.) har det vært et par prosentpoengs

Figur 6.5. Andel sysselsatte på deltid¹. Kvinner og menn. 1980-1999². Prosent

¹ 1-36 timer per uke, unntatt personer med 32-36 timer som oppgir at dette utgjør heltid.

² Tallene før og etter 1988 er ikke helt sammenlignbare (endret beregningsmåte fører til en reduksjon i deltidsandelen på om lag 2 prosentpoeng fra og med 1989).

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

økning i 20-årsperioden, og i 1999 lå andelen på 10,4 prosent. For kvinner har det i samme periode vært en nedgang i andelen deltidsysselsatte, fra 52,5 prosent i 1980 til 44,7 prosent i 1999. Det har altså vært en liten tilnærming mellom kjønnene i løpet av 1980- og 1990-tallet når det gjelder andel som jobber deltid, og dette har først og fremst skjedd som følge av nedgang i deltidsarbeid blant kvinner.

Ikke desto mindre jobber 90 prosent av sysselsatte menn heltid, mot 55 prosent av kvinnene. Det er blant unge voksne kvinner (25-29 år) vi finner størst andel som jobber heltid, med 64 prosent. Blant mennene er det dem i midten av yrkesaktiv alder som jobber mest heltid (30-54 år), med 95 prosent. Den store andelen unge kvinner og menn (16-24 år) som jobber kort deltid, har sammenheng med at det er svært vanlig for ungdom som går på skole å kombinere skolegang/studier med jobbing. Denne jobbingen utgjør sjelden mer enn kort deltid.

Tabell 6.4. Sysselsatte kvinner og menn, etter alder og avtalt/vanlig arbeidstid¹. 1998. Prosent

Alder	Kvinner			Menn		
	Kort deltid	Lang deltid	Heltid	Kort deltid	Lang deltid	Heltid
I alt.....	21	24	55	6	4	90
16-19 år	70	9	21	51	9	40
20-24 år	31	18	51	12	6	82
25-29 år	16	20	64	5	5	90
30-39 år	17	26	57	2	3	95
40-54 år	15	28	57	2	3	95
55-74 år	25	27	48	8	8	84

¹ Kort deltid: 1-19 timer per uke.

Lang deltid: 20-36 timer per uke, med unntak av personer 32-36 timer som oppgir at dette utgjør heltid.

Heltid: 37 timer og mer, samt tilfellene nevnt ovenfor (vernepliktjeneste regnes som heltids sysselsetting).

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen (AKU), Statistisk sentralbyrå.

... og flest kvinner er undersysselsatte

Av alle deltidssysselsatte er det mange som ønsker lengre arbeidstid enn det de har. Når de også har gjort forsøk på å få det uten å lykkes, og dessuten kan påta seg lengre arbeidstid innen en måned, betraktes de som undersysselsatte. I 1998 var det 77 000 undersysselsatte, eller 13 prosent av alle som arbeidet deltid. Undersysselsetting er mest utbredt blant syke- og hjelpepleiere, handel- og kontorarbeidere, hotell- og restaurantarbeidere og rengjøringspersonale, alle kvinnedominerte yrkesgrupper. De aller fleste, tre av fire, undersysselsatte var da også kvinner. Andelen undersysselsatte av deltidssysselsatte er imidlertid størst for menn.

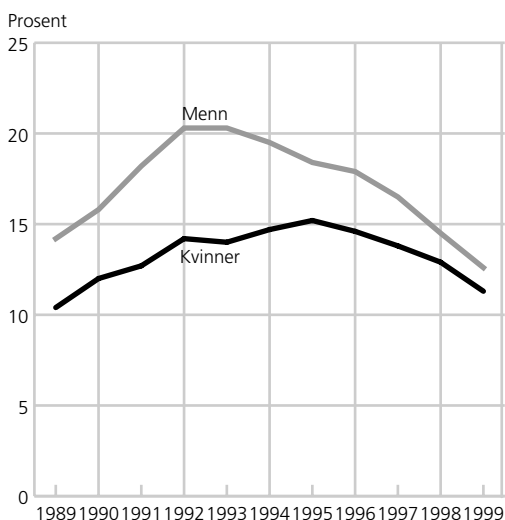
Mødre med flere barn jobber oftere deltid

Av sysselsatte kvinner med barn under 16 år jobber 49 prosent deltid. Tabell 6.5 viser at blant sysselsatte kvinner med ett barn under 16 år, jobbet 43 prosent deltid. Kvinner reduserer arbeidstiden når de får omsorg for flere barn. For sysselsatte kvinner med to eller flere barn var andelen 57 prosent. Alder på barna ser derimot ut til å ha mindre betydning for om kvinner jobber deltid eller heltid.

Små forskjeller i arbeidsledighet mellom kvinner og menn

Sammenlignet med andre europeiske land har arbeidsledigheten i Norge vært lav de senere år. Men ledigheten har gått opp og ned de siste 20 årene i takt med økonomiske konjunkturer. Inntil slutten av 1980-årene var ledigheten høyere for kvinner enn for menn, men på første halvdel av 1990-årene var den betydelig høyere for menn. De siste årene har arbeidsledigheten vært omtrent like høy for kvinner og menn. Den høyere ledig-

Figur 6.6. Undersysselsatte i prosent av de deltidssysselsatte. Kvinner og menn. 1989-1999

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

heten blant menn på 1990-tallet skyldes at de i langt større grad er sysselsatte i industri og bygge- og anleggsvirksomhet, virksomhet som var særlig utsatt for konjunkturedgangen tidlig på 1990-tallet.

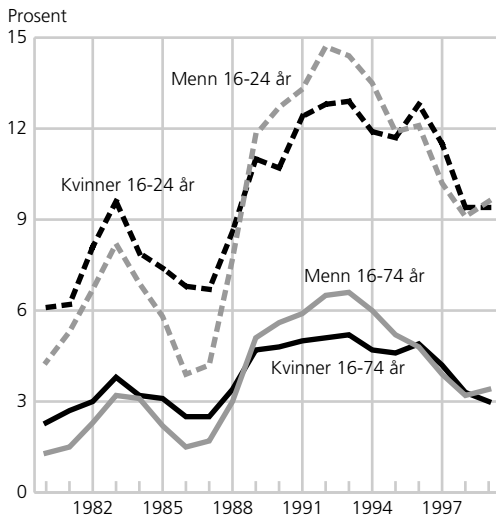
Tabell 6.5. Andel sysselsatte kvinner på heltid/deltid¹, etter antall barn under 16 år og alderen på yngste barn. Årsgjennomsnitt. 1998. Prosent

	Deltid	Heltid
Kvinner med barn i alt	49	51
1 barn i alt	43	57
0-2 år	39	61
3-6 år	45	55
7-10 år	42	58
11-15 år	46	54
2 barn eller flere	57	43
0-2 år	57	43
3-6 år	58	42
7-10 år	58	42
11-15 år	48	52

¹ Deltid utgjør 1-36 timer per uke, unntatt personer med 32-36 timer som oppgir at dette utgjør heltid. Heltid utgjør 37 timer eller mer i uken samt tilfellene nevnt ovenfor.

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen (AKU), Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.7. Arbeidsledige (AKU) i prosent av arbeidsstyrken¹. Kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1980-1999

¹ Brudd i tidsserien mellom 1995 og 1996 pga. endringer i definisjon og undersøkelsesopplegg (økning i ledighetstallet på 0,5 prosentpoeng).

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Arbeidsledigheten er betraktelig høyere blant unge enn i befolkningen ellers. Forholdet mellom unge menn og kvinner er omtrent som i befolkningen ellers. For de aller yngste er det skolegang som er den viktigste hovedsysselen. Knapt halvparten av unge under 20 år var i 1999 yrkesaktive, og to tredeler av disse var samtidig under utdanning. Ledighetsperioden for de unge er som regel kortere enn for de eldre.

I 1999 var 220 000 lønnstakere midlertidig ansatt, det vil si ca. 11 prosent av alle lønnstakere. Det er innenfor kvinne-dominerte yrker at midlertidig ansettelse er mest utbredt. Dette gjelder spesielt innenfor sektorer som helse- og sosialtjenester, hotell- og restaurantvirksomhet og undervisning. I 1999 var 14 prosent av alle kvinnelige ansatte og 8 prosent av alle mannlige ansatte ansatt på midler-

tidig basis. Nesten halvparten av de midlertidig ansatte jobbet deltid i 1999, og av dem var knapt 40 prosent under utdanning.

Større kjønnsforskjeller i yrkesaktivitet blant innvandrere

Blant innvandrerne er yrkesaktiviteten lavere enn i befolkningen ellers. I 1999 var 58 prosent av mannlige førstegenerasjonsinnvandrere og 49 prosent av kvinnelige førstegenerasjonsinnvandrere yrkesaktive, mens de tilsvarende tallene for hele befolkningen var 64 og 59 prosent. Disse tallene gjelder bare registrerte arbeidstakere og omfatter ikke selvstendig næringsdrivende. Mens forskjellen mellom menn og kvinner utgjør 5 prosentpoeng for hele befolkningen, utgjør den altså 9 prosentpoeng for innvandrere. Det er imidlertid også store forskjeller mellom innvandrere fra ulike deler av verden. Mannlige innvandrere fra Norden, Vest-Europa og Sør- og Mellom-Amerika og kvinnelige innvandrere fra Norden er oftere yrkesaktive enn gjennomsnittet for innvandrere generelt. Innvandrere med disse landbakgrunnene har omtrent like stor andel registrerte arbeidstakere som befolkningen generelt. Spesielt kvinner fra Afrika, Nord-Amerika og Oseania og Asia er underrepresentert blant de yrkesaktive. Bare 36 prosent av kvinnelige innvandre fra Afrika, 40 prosent av kvinnelige innvandrere fra Nord-Amerika og Oseania og 41 prosent av kvinnelige innvandrere fra Asia er i lønnet arbeid. Dette er godt under tallene både for kvinner generelt og for menn innvandret fra samme verdensdel. Kvinner fra andre land i Norden og nordiske og vesteuropeiske menn er sysselsatt like ofte eller oftere enn gjennomsnittet for alle kvinner og menn.

Tabell 6.6. Arbeidstakere, etter landbakgrunn og kjønn. 4. kvartal 1999. Prosent av personer 16-74 år i alt

Landbakgrunn	Kvinner	Menn
Arbeidstakere i alt	59	64
Arbeidstakere som er førstegenerasjonsinnvandrere	49	58
Norden	63	64
Vest-Europa ellers	51	65
Øst-Europa	48	54
Nord-Amerika og Oseania ...	40	53
Asia ¹	41	54
Afrika	36	50
Sør- og Mellom-Amerika	50	62

¹ Tyrkia medregnet.

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også når det gjelder arbeidsledighet er innvandrere flest verre stilt enn resten av befolkningen. I november 1999 var 6,6 prosent av innvandrerbefolkningen registrert helt arbeidsledige, mot 2,4 prosent av befolkningen generelt. Innvandrere fra Afrika hadde høyest arbeidsledighet med 12,3 prosent. Jevnt over er det høyere arbeidsledighet blant mannlige innvandrere enn blant kvinnelige, 7,5 mot 5,6 prosent. Mannlige innvandrere fra Afrika og Øst-Europa er mest utsatt, med henholdsvis 13,5 og 10,7 prosent arbeidsledige. For kvinnelige innvandrere er tallene høyest for Afrika (9,4 prosent), Asia (8,8 prosent) og Øst-Europa (8,7 prosent). Innvandrere fra vestlige land (Norden, Vest-Europa og Nord-Amerika og Oseania) har en arbeidsledighet som ligger veldig nær, men stort sett noe over ledigheten for resten av befolkningen. Kvinnelige innvandrere fra Norden har lavere arbeidsledighet enn kvinner ellers i befolkningen.

Kvinner og menn jobber i stor grad i ulike næringer

Kvinner har, som vi har sett, hatt en sterk økning i sysselsettingen de senere tiår. Likevel er det fortsatt store forskjeller når

Tabell 6.7. Registrerte helt arbeidsledige i alderen 16-74 år, etter landbakgrunn og kjønn. November 1999. Prosent av arbeidsstyrken

Landbakgrunn	Kvinner	Menn
Registrerte helt arbeidsledige i alt	2,2	2,6
Førstegenerasjonsinnvandrere i alt	5,6	7,5
Norden	1,9	3,4
Vest-Europa ellers	2,6	3,7
Øst-Europa	8,7	10,7
Nord-Amerika og Oseania	3,0	4,4
Asia ¹	8,8	9,3
Afrika	9,4	13,5
Sør- og Mellom-Amerika	6,8	8,4

¹ Tyrkia medregnet.

Kilde: Arbeidsmarkedsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

det gjelder i hvilke næringer kvinner og menn jobber. Innenfor jordbruk, olje- og gassutvinning og industri er det fortsatt mange flere menn enn kvinner som arbeider. Innenfor varehandel, hotell og restaurant og privat tjenesteyting ellers er det derimot en viss overvekt av kvinner. Spesielt i hotell- og restaurantbransjen er det mange kvinner, nesten dobbelt så mange som menn. I offentlig forvaltning er det også omtrent dobbelt så mange kvinner som menn, og spesielt innenfor helse- og sosialtjenester er det få menn. I underkant av hver andre kvinne er sysselsatt i offentlig forvaltning, mot hver femte mann.

Kvinneyrker og mannsyrker

Også når det gjelder valg av yrke er det en klar kjønnssegregering. Det fins fortsatt klare kvinneyrker og mannsyrker. Typiske kvinneyrker er barnehagelærere, sykepleiere og rengjøringspersonale. Også i yrkesgruppene kontorarbeid og butikkekspeditorer er det en klar overvekt av kvinner. Typiske mannsyrker er vaktmestere, industri-, bygge- og anleggsarbeidere og ingeniører. Det er fortsatt en stor overvekt av menn blant bedrifts- og organisasjonsledere, men vi har sett en

Tabell 6.8. Sysselsatte i utvalgte næringer. Absolutte tall (1 000) og kvinneandel. 1997¹

Utvalgte næringer	Kvinner	Menn	Kvinneandel
Jordbruk	20	57	26
Olje- og gassutvinning .	4	18	18
Industri	81	234	26
Av dette			
Verksted- og skips- byggingsindustri	20	94	18
Bygg og anlegg	8	107	
Varehandel	162	153	51
Hotell og restaurant	40	22	65
Samferdsel	49	144	25
Bank og forsikring	26	24	52
Forretningsmessig tjenesteyting	63	79	44
Privat tjenesteyting ellers	107	87	55
Offentlig forvaltning	458	222	67
Av dette			
Undervisning	95	58	62
Helse- og sosialtjenester	289	42	87

¹ Foreløpige tall.

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen (AKU), Statistisk sentralbyrå.

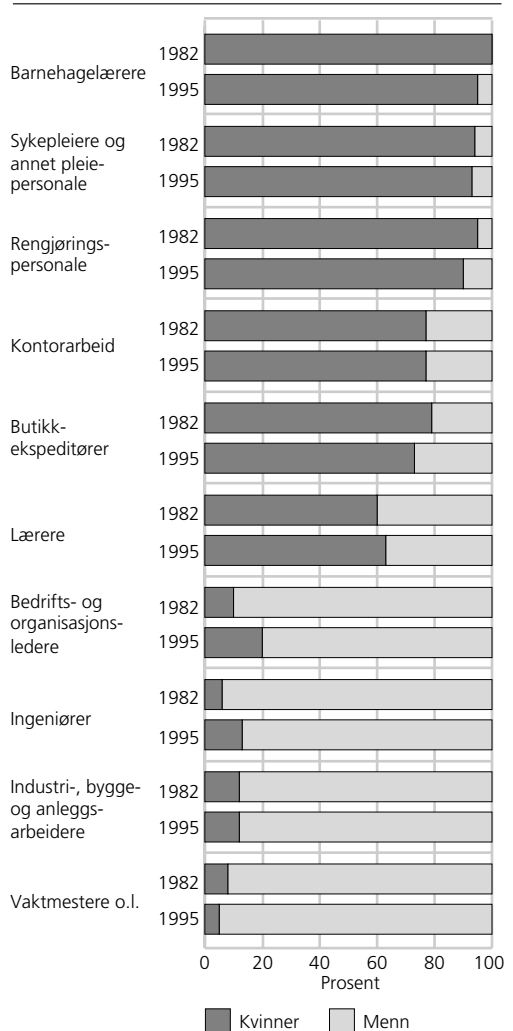
klar økning i kvinneandelen her de senere år. Fra 1982 til 1995 doblet andelen kvinner blant ledere seg fra 10 til 20 prosent. Det betyr at hver femte bedrifts- og organisasjonslederstilling i 1995 var besatt av en kvinne.

Fortsatt økt kvinneandel i lederyrker

Ser vi på andelen kvinner og menn i de groveste yrkeskategoriene, har disse vært nokså stabile de siste fire årene. Det har imidlertid vært en klar økning i andelen kvinner innenfor lederyrker. Det samme gjelder akademiske yrker, høgskoleyrker og kontoryrker. Innenfor salgs- og serviceyrker har det vært en liten nedgang i andelen kvinner.

I 1999 var drøyt en av fire sysselsatte innenfor lederyrker kvinner. I akademiske yrker var kvinneandelen 41 prosent.

Figur 6.8. Andel kvinner og menn i utvalgte yrkesgrupper. 1982 og 1995. Prosent

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Færrest kvinner var det innenfor kategorien håndverkere, med 8 prosent. Yrkeskategorier med flest kvinner var kontoryrker og salgs- og serviceyrker hvor kvinneandelen var henholdsvis 74 og 71 prosent.

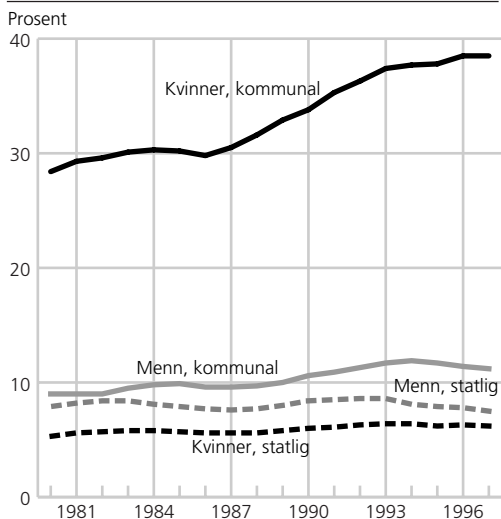
Boks 6.2. Ny Standard for yrkesklassifisering

I 1998 ble en ny Standard for yrkesklassifisering innført. Først på slutten av 2000 var det mulig å publisere tall fra AKU etter den nye inndelingen. Foreløpig er tall ikke regnet ut lenger tilbake enn 1996, de nye tallene er derfor ikke sammenlignbare med eldre tall. En overgangsnøkkel mellom gammel og ny inndeling skal utarbeides for å kunne beskrive bruddet i tidsserien. Vi gjengir her også gamle tall (figur 6.8) for å beskrive utviklingen før den nye standarden ble innført. Tallene i tabell 6.9 er etter den nye inndelingen, det samme gjelder tall for lederyrker i tabell 8.8.

Svært mange kvinner jobber i kommunesektoren

Andelen sysselsatte i statlig forvaltning har siden 1980 holdt seg relativt stabil, mens andelen sysselsatte i kommunal forvaltning har gått opp. Ser vi på kjønnsfordelingen er det relativt små forskjeller i statlig forvaltning, med en viss overvekt av menn, mens det er en stor overvekt av kvinner i den kommunale forvaltningen. Mer enn hver tredje yrkesaktive kvinne er sysselsatt i kommunal forvaltning, mot hver tiende mann. Veksten i kommunal forvaltning siden 1980 har bidratt til å øke denne forskjellen.

Figur 6.9. Andel kvinner og menn sysselsatte i kommunal og statlig forvaltning. 1980-1997. Prosent

Kilde: Nasjonalregnskapsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Menn har større selvbestemmelse i arbeidet enn kvinner

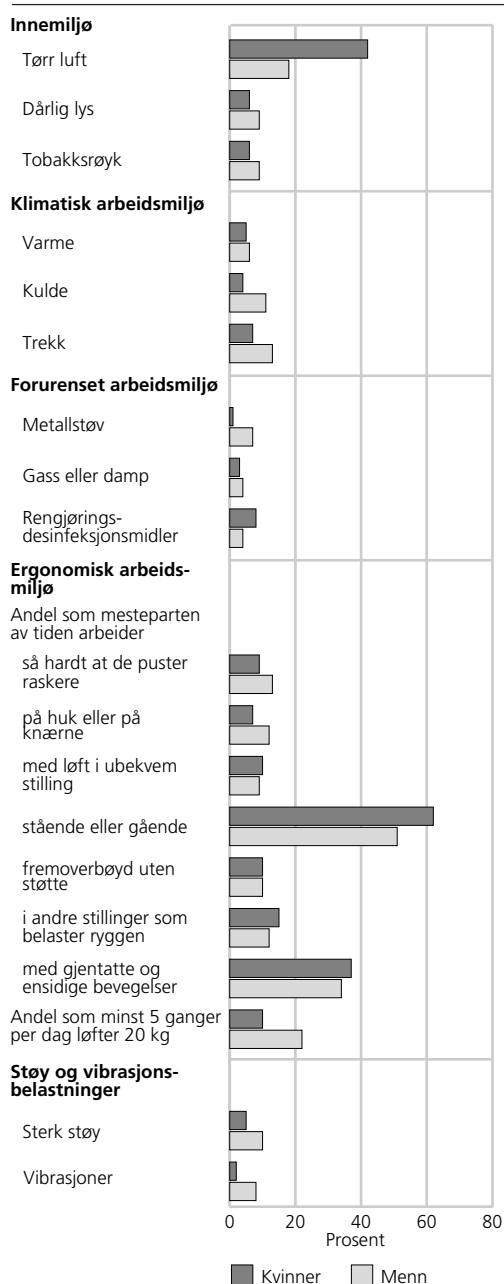
Vi har sett at kvinner og menn har ulike yrker og jobber i ulike næringer. Det er derfor naturlig å forvente seg at de har ulike arbeidsmiljøproblemer. Det er få kvinner blant industriarbeiderne, mens de er i flertall blant funksjonærer, spesielt lavere funksjonærer.

Tabell 6.9. Andel sysselsatte kvinner og menn, etter yrkesgruppe. Årsgjennomsnitt. 1996-1999. Prosent

Yrkesgruppe	1996		1997		1998		1999	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Lederyrker	22,2	77,8	23,3	76,7	23,7	76,3	25,4	74,6
Akademiske yrker	38,3	61,7	39,5	60,5	40,2	59,8	41,2	58,8
Høyskoleyrker	50,6	49,4	50,5	49,5	51,6	48,4	52,3	47,7
Kontoryrker	71,8	28,2	73,3	26,7	74,1	25,9	74,0	26,0
Salgs- og serviceyrker	73,4	26,6	73,7	26,3	72,2	27,8	71,4	28,6
Bønder, fiskere o.l.	25,0	75,0	23,2	76,8	26,0	74,0	25,0	75,0
Håndverkere	8,4	91,6	7,5	92,5	7,6	92,4	8,0	92,0
Operatører, sjåfører o.l.	16,1	83,9	16,4	83,6	16,2	83,8	15,9	84,1
Andre yrker	58,8	41,2	59,0	41,0	58,3	41,7	60,6	39,4

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsene (AKU), Statistisk sentralbyrå.

Figur 6.10. Andel ansatte kvinner og menn som mesteparten av arbeidstiden er utsatt for ulike arbeidsmiljøbelastninger. 1996¹. Prosent

¹Tall for 1997 er bare tilgjengelig for enkelte av arbeidsmiljøindikatorerne. Disse viser imidlertid ingen endringer fra 1996. Kilde: Levekårsundersøkelsen 1996, Statistisk sentralbyrå.

Menn er i noen større grad enn kvinner utsatt for kulde, trekk, forurensninger, støy og vibrasjoner, og de må oftere enn kvinner utføre tunge løft. Kvinner, derimot, er oftere enn menn utsatt for tørr luft og ergonomiske belastninger ved at de må stå og gå mye når de jobber. Dette bildet av det fysiske arbeidsmiljøet har vært nokså stabilt på 1980- og 1990-tallet. Den viktigste endringen har vært at nå er kvinner i like stor grad som menn utsatt for belastende arbeidsstillinger, mens det på 1980-tallet var flere menn som var utsatt for dette. Økningen av kvinnelige ansatte innenfor helse- og eldreomsorg kan være noe av forklaringen på dette.

Når det gjelder selvbestemmelse av arbeidet er det markert forskjell på kvinner og menn. Det er jevnt over flere menn enn kvinner som føler at de i høy grad selv kan bestemme over ulike aspekter ved arbeidet. 57 prosent av mennene sier at de i høy grad kan bestemme hvilke arbeidsoppgaver de skal få, mot 45 prosent av kvinnene. Det er 19 prosentpoeng flere av mennene enn av kvinnene som mesteparten av tiden kan bestemme når de vil ta pauser, 82 prosent av mennene mot 63 prosent av kvinnene. Også når det gjelder i hvilken grad en kan planlegge sitt eget arbeid er det stor forskjell. 69 prosent av mennene sier de kan gjøre dette, mot 58 prosent av kvinnene.

Det er relativt få som blir utsatt for vold og trakassering på arbeidsplassen, og det er små kjønnsforskjeller på dette feltet. Der en finner kjønnsforskjeller er blant dem som blir utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet, kommentarer eller lignende hvor 4 prosent av kvinnene og 1 prosent av mennene oppgir at de blir utsatt for dette. Dette er et relativt lite problem i omfang, men når det skjer er det klart størst problem for kvinner.

Tabell 6.10. Organisatorisk arbeidsmiljø. 1996.
Prosent

	Kvinner	Menn
Andel ansatte som i høy grad kan		
bestemme hvilke arbeidsoppgaver de skal få	21	33
planlegge sitt eget arbeid	45	57
bestemme hvordan de skal gjøre arbeidet	58	69
bestemme hvilke kvalitetskrav som skal stilles	40	46
bestemme tidsfrister og eget arbeidstempo	21	29
Andel sysselsatte som mesteparten av tiden kan		
bestemme når de vil ta pauser	63	82
Andel sysselsatte som har dårlige muligheter i jobben til å		
utnytte utdanning og arbeidserfaring	15	12
utnytte faglig videreutvikling	34	26
delta i videre- eller etterutdanning	40	34
rykke opp eller bli forfremmet til en høyere stilling	71	59
Andel ansatte som et par ganger i måneden eller oftere er utsatt for vold eller trussel		
om vold på arbeidsplassen	6	5
blir utsatt for uønsket seksuell oppmerksomhet, kommentarer e.l.	4	1

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1996, Statistisk sentralbyrå.

7. Inntekt og lønn

Det å ha sin egen inntektskilde er svært viktig for å kunne leve et uavhengig liv. Derfor har både det å få lettere adgang på arbeidsmarkedet og å få forbedret lønnsutsiktene i forhold til menn vært en viktig del av likestillingskampen. Men fortsatt henger kvinner etter menn når det gjelder inntekter og lønn.

Kvinner tjener fortsatt mindre enn menn

I 1998 utgjorde kvinners inntekt 59 prosent av menns inntekt. Siden midten av 1980-tallet har det vært en bedring av kvinners inntektsnivå; i 1984 utgjorde

den gjennomsnittlige bruttoinntekten til kvinner 47 prosent av mennenes.

Tabell 7.1 viser at inntektsforskjellen dels kan relateres til kvinners og menns ulike deltakelse i arbeidslivet. Mens 76 prosent av alle menn hadde lønnsinntekt og 26 prosent hadde næringsinntekt, gjaldt dette for henholdsvis 67 og 3 prosent av alle kvinner. Når det gjelder næringsvirksomhet gir ikke dette nødvendigvis et riktig bilde av aktiviteten. En familiebedrift vil som oftest stå oppført i én persons navn, selv om også andre familie-medlemmer bidrar. Ofte er det mannen i familien som blir bokført med denne inntekten. Likevel er den gjennomsnittlige inntekten fra næringsvirksomhet også betydelig høyere for menn enn for kvinner, med en gjennomsnittlig kjønnsforskjell for dem som er oppført med næringsvirksomhet på ca. 130 000 kroner. Omtrent like mange kvinner og menn har inntekt av renter, aksjer og eiendom, men inntektsnivået til mennene er nesten tre ganger så høyt som kvinnenes. Det er flere kvinner enn menn som har inntekt fra diverse ytelser, slik som folketrygd, bidrag, barnepensjon og lignende, men også her er det gjennomsnittlige inntektsnivået for dem som mottar ytelsene høyere for menn. Problemet med at inntekter som blir delt i husholdningen registreres på bare én person kan også

Boks 7.1. Inntektsbegreper

Bruttoinntekt er summen av lønn, pensjoner, næringsinntekter og kapitalinntekter.

Lønn omfatter lønn, honorar, naturalytelser, skattepliktige sjukepenger og dagpenger under arbeidsledighet.

Pensjoner omfatter utbetalte ytelser fra folketrygden og tjenstepensjoner.

Næringsinntekter er inntekt fra næringsvirksomhet.

Kapitalinntekter er renteinntekter og mottatt aksjeutbytte.

Tabell 7.1. Gjennomsnittlig inntekt for bosatte personer 17 år og eldre for ulike inntektskilder, etter kjønn. Tall for de med beløp på postene. 1998. Kroner

Inntektskilde	Kvinner		Menn	
	Beløp	Andel med beløp	Beløp	Andel med beløp
Bruttoinntekt	155 765	98,6	264 157	99,3
Lønn	155 664	67,0	239 104	75,7
Næringsinntekt	209 232	2,7	339 376	25,5
Pensjoner og diverse ytelser ...	134 745	26,5	179 335	18,9
Kapitalinntekt og inntekt av eiendom	66 083	10,4	181 038	11,3
Andre inntekter	10 894	9,9	19 844	17,5

Kilde: Selvangivelsesstatistikk 1998, Statistisk sentralbyrå.

gjelde for andre inntektskilder, og gir derfor ikke et direkte bilde av forskjeller i tilgang på penger, da tallene ikke sier noe om fordelingen innenfor husholdningene.

Lik inntektsutvikling for kvinner og menn på 1990-tallet

Inntektsutviklingen for kvinner og menn på 1990-tallet har vært ganske lik.

Bruttoinntekten har steget omtrent like mye for kvinner og menn fra 1993 til 1998, omtrent 20 prosent i faste kroner. Inntektsutviklingen har vært lik for kvinner og menn for de fleste inntektstyper, men noen peker seg ut. Kvinner har hatt en nedgang på 12 prosent i næringsinntekt fra primærnæringene, mens menn ligger på det samme nivået i 1998 som i 1993. Når det gjelder annen næringsinntekt har kvinner hatt en sterkere inntektsvekst enn menn, 16 prosent økning mot 5 prosent for menn. Utbytte fra aksjer er det fortsatt menn som får mesteparten av, og denne forskjellen har økt i perioden. Økningen i aksjeutbytte har vært omtrent dobbelt så stor for menn som for kvinner.

Flest menn i de høyere inntektsklasser

Når vi fordeler kvinner og menn etter inntektsklasser, ser vi ikke overraskende at det er større andeler kvinner i de lavere inntektsklassene, og større andeler menn i de midlere og høyere inntektsklassene. 35 prosent av kvinnene hadde

Tabell 7.2. Inntektsutvikling for kvinner og menn for ulike inntektskilder. 1993-1998. 1993=100¹

	1993		1996		1998	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Bruttoinntekt	100	100	108	108	120	119
Lønn	100	100	111	109	123	121
Tjenestepensjon mv.	100	100	113	115	128	127
Ytelser fra folketrygden	100	100	104	103	117	112
Næringsinntekt av jordbruk, skogbruk og fiske medregnet skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	100	100	86	95	88	100
Annen næringsinntekt medregnet skattepliktige sykepenger i næringsvirksomhet	100	100	104	99	116	105
Renter av bankinnskudd	100	100	62	63	66	65
Aksjeutbytte medregnet utenlandsk aksjeutbytte ²	100	100	90	108	130	161

¹ Tallene er indeksjusterte.

² I 1993 er godtgjørelse inkludert.

Kilde: Selvangivelsesstatistikken, Statistisk sentralbyrå.

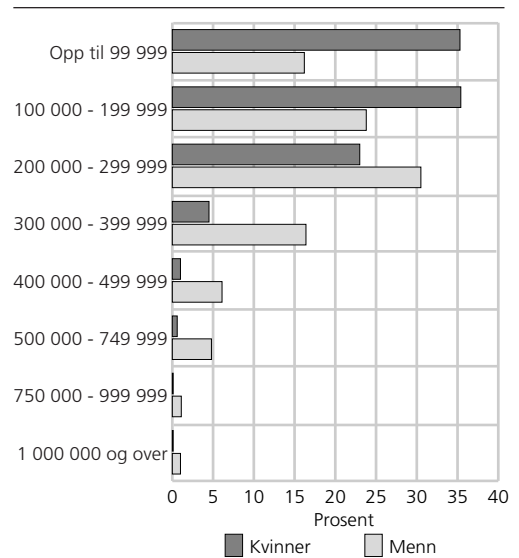
en bruttoinntekt på under 100 000 kroner og 71 prosent av kvinnene hadde under 200 000 kroner i 1998. Tilsvarende tall for menn var 16 og 40 prosent. Det var en større andel menn enn kvinner som hadde bruttoinntekt på mellom 200 000 og 400 000 kroner, 47 prosent av mennene og 28 prosent av kvinnene. For de med høyest bruttoinntekt, over 1 million, var andelen menn ti ganger større enn andelen kvinner. 1 prosent av mennene hadde bruttoinntekt over 1 million kroner, mot 0,1 prosent av kvinnene.

Unge kvinner har lavest inntekt, middelaldrende menn har høyest

Inntekt varierer ikke bare mellom kjønnene, den varierer også mye etter alder. Både kvinner og menn har en inntekstopp i alderen 45-54 år. Det er i denne alderen yrkesaktiviteten er størst. Det er de aller yngste og de aller eldste som har lavest inntekt. De yngste er som oftest fortsatt under utdanning og har således sjelden heltids sysselsetting. De eldste har pensjon som sin viktigste inntektskilde.

Aller lavest bruttoinntekt har kvinner i alderen 17-24 år. De tjener ca. 30 prosent av hva en gjennomsnittsmann tjener. Menn i samme aldersgruppe ligger litt over med omtrent 40 prosent av gjennomsnittsmannen. På det samme nivået ligger de eldste kvinnene, de over 80 år. De eldste mennene tjener i overkant av 50 prosent av gjennomsnittsnivået for alle menn. De kvinnene som tjener mest (35-54 år) tjener omtrent tre firedeler av gjennomsnittsmannen, mens tilsvarende gruppe for menn har omtrent 30 prosent høyere inntekt enn gjennomsnittsmannen.

Figur 7.1. Andel kvinner og menn, etter inntektsklasse. Bruttoinntekt. 1998. Prosent

Kilde: Selvangivelsesstatistikken, Statistisk sentralbyrå.

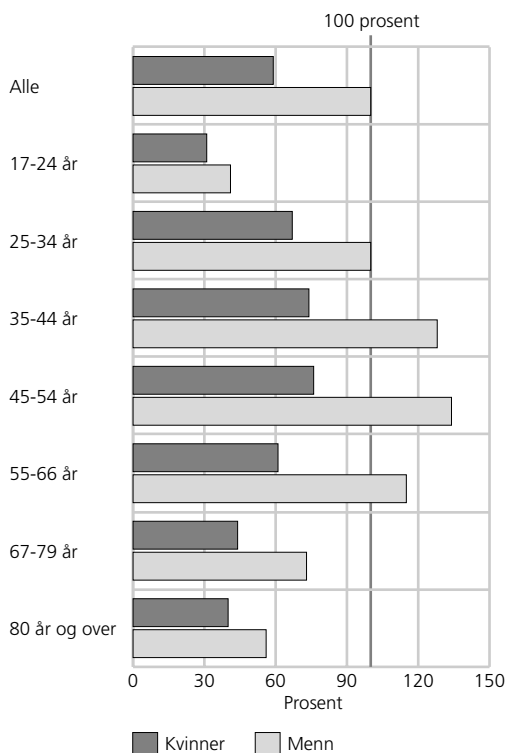
Flere kvinner enn menn i lavinntektsgruppen

Det er litt flere kvinner enn menn som tilhører lavinntektsgruppen. Lavinntekt blir her definert som halvparten av median inntekt per forbruksenhet i husholdningene (se egen boks). I 1998 tilhørte 7 prosent av kvinnene og 5 prosent av mennene denne gruppen. Siden personer som lever i et parforhold blir registrert med den samme inntekten, er det først og fremst blant enslige og enslige forsørgerere at vi finner kjønnsforskjeller. I yrkesaktiv alder (25-64 år) er svært mange kvinner og menn enten gift eller samboende, og det er da heller ikke store kjønnsforskjeller i disse aldersgruppene.

Mange unge og eldre enslige i lavinntektsgruppen

Ser vi spesielt på de enslige, var det mange av kvinnene under 30 år og over 65 år som havnet i lavinntektsgruppen.

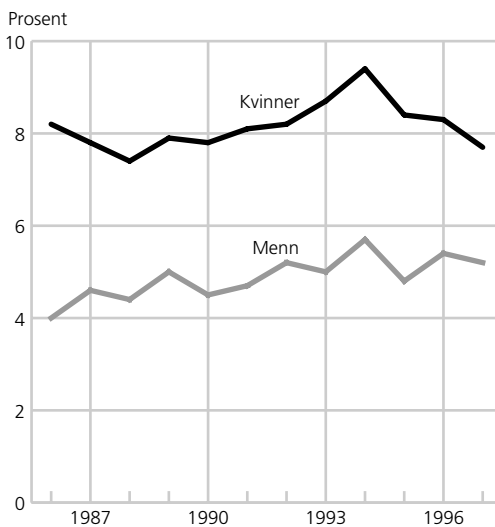
Figur 7.2. Gjennomsnittlig bruttoinntekt for kvinner og menn i ulike aldersgrupper i prosent av gjennomsnittlig bruttoinntekt for alle menn. 1998

Kilde: Lønns- og inntektsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Også blant menn var det flere med lavinntekt i disse aldersgruppene, men ikke like stor andel som blant kvinnene. I 1998 var 29 prosent av enslige kvinner over 65 år og 26 prosent av enslige kvinner under 30 år i denne gruppen. Tilsvarende tall for enslige menn var henholdsvis 17 og 21 prosent. En av grunnene til at mange eldre enslige kvinner havner i denne gruppen, er at de utgjør en stor del av minstepensjonistene. I aldersgruppen 30-64 år er det en noe større andel enslige menn som har lavinntekt enn enslige kvinner.

Figur 7.3. Andel personer med inntekt etter skatt per forbruksenhet under halvparten av median inntekt¹. 1986-1997. Prosent

¹ Som forbruksvekt er brukt kvadratroten av antall personer i husholdningen. Studenter er utelatt.

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen for husholdninger, Statistisk sentralbyrå.

For alle kvinner og menn har andelen i lavinntektsgruppen gått opp fra 1986 og utover 1990-tallet for så å reduseres igjen mot slutten av tiåret. Men det har i perioden vært en delvis utjevning mellom kvinner og menn, i og med at andelen kvinner med lavinntekt har minket og andelen menn med lavinntekt har økt. Likevel er det altså fortsatt en større andel av kvinnene som faller inn under denne gruppen. Det er eldre kvinner over 75 år og unge kvinner og menn i alderen 18-24 år som har størst andeler under lavinntektsgrensa.

Menn har høyere årslønn enn kvinner

Menn har høyere årslønn enn kvinner innenfor de aller fleste næringshovedområder. Til dels dreier det seg om store

Tabell 7.3. Andel enslige personer med husholdningsinntekt under 50 prosent av medianinntekten per forbruksenhet for alle personer, etter alder og kjønn. Eksklusive studenter¹. 1986 og 1998. Prosent

	Alle	Enslige			
		0-29 år	30-44 år	45-64 år	65 år og over
Kvinner					
1986	34,1	23,9	13,7	20,0	43,8
1998	21,4	26,0	7,4	8,4	28,9
Menn					
1986	16,7	16,5	10,4	12,2	28,4
1998	15,5	20,7	13,6	11,9	16,5

¹ Studenthusholdninger er her definert som husholdninger som mottok studielån i løpet av inntektsåret, og der hovedinntektstakeren verken var yrkestilknyttet eller trygdemottaker. Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

forskjeller. De tre områdene med størst forskjell av dem som er vist i tabell 7.5, er også de tre områdene hvor menn gjennomsnittlig har høyest årslønn. I forsikring ligger gjennomsnittlig årslønn for kvinner 91 000 under årslønna for menn. Også i forretningsmessig tjenesteyting og blant kontorfunksjonærer i varehandelen er forskjellen stor, med henholdsvis 83 000 og 81 000 kroner. I disse tre områdene utgjør årslønna til kvinner ca.

Boks 7.2. Lavinntekt

Med lavinntekt mener vi her personer med husholdningsinntekt etter skatt per forbruksenhet lavere enn halvparten av medianinntekten. Medianinntekten er den inntekten som deler befolkningen i to like deler, der den ene halvparten har lavere inntekt enn dette nivået og den andre halvparten har høyere inntekt.

Valg av ekvivalensskala, altså måten man beregner inntekt per forbruksenhet på, er viktig for å sammenligne inntektsnivået til husholdninger. Ekvivalensskalaen som her er brukt er kvadratrotten av antallet husholdningsmedlemmer. En ekvivalensskala tar hensyn til stordriftsfordelene ved at flere bor sammen. Bolig, TV, vaskemaskin og aviser er eksempler på goder som kan deles av flere. Kvadratrotsskalaen innebærer at alle medlemmene i husholdningen teller likt, og en husholdning på to personer må således ha en inntekt som er 1,4 ganger så høy som en enslig for å ha det like bra økonomisk, mens en husholdning på fire må ha dobbelt så høy inntekt som den enslige. Alle i husholdningen blir registrert med den samme inntekten i statistikken.

tre firedeler av det menn fikk i årslønn i 1998. Dette er også næringsområder hvor

Tabell 7.4. Andel personer med husholdningsinntekt etter skatt under 50 prosent av medianinntekten per forbruksenhet, etter kjønn og alder. 1986, 1991, 1996 og 1998. Prosent

	Alle	0-17 år	18-24 år	25-39 år	40-49 år	50-64 år	65-74 år	75 år og over
Kvinner								
1986	8,6	4,5	11,5	4,0	1,7	5,2	13,4	40,2
1991	8,4	4,5	14,0	5,8	2,2	5,1	11,3	32,5
1996	8,9	4,5	21,5	5,3	2,6	4,0	10,8	31,0
1998	7,0	3,3	20,3	4,9	2,5	2,5	6,2	23,6
Menn								
1986	4,2	3,1	6,1	3,2	3,1	2,4	5,7	17,1
1991	5,0	5,6	7,9	4,9	4,2	1,6	3,5	10,0
1996	6,1	4,1	13,7	6,9	3,4	4,1	4,2	13,0
1998	5,4	3,6	18,1	5,9	3,3	2,9	3,0	6,9

Kilde: Inntekts- og formuesundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

det er relativt mange kvinnelige ansatte, spesielt i forsikring og kontorfunksjonærer i varehandelen, hvor kvinneandelen av ansatte er like under halvparten.

Vi finner både kvinne- og mannsdominerte arbeidsplasser i næringsgruppene der ansatte relativt sett tjener minst. I hotell- og restaurantvirksomhet er den gjennomsnittlige årslønna relativt lav, og her utgjør kvinner omtrent to tredeler av de ansatte. I landtransport er årslønna noe høyere, men fortsatt relativt lav. Her utgjør kvinner bare 6 prosent av de ansatte. Begge disse områdene er blant dem som har minst lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Offentlig sektor er en viktig arbeidsplass for kvinner. Blant kommuneansatte er kvinner i flertall med 59 prosent, mens de i staten utgjør 36 prosent av de ansatte. I begge disse områdene er kvinners gjennomsnittlige årslønn ca. ni tideler av menns. I skoleverket er lønnsnivået omtrent det samme som i staten og litt høyere enn i kommunesektoren, men forskjellen mellom kvinner og menn er mindre enn i de to andre sektorene.

Stillingsnivå viktig forklaring på lønnsforskjeller

Det er flere faktorer som kan forklare denne forskjellen i lønn mellom kvinner og menn. Alder, ansiennitet og utdanningsnivå er bare noen av faktorene som vil spille en rolle når en sammenligner lønnsnivået for kvinner og menn. De tallene som er gjengitt i tabell 7.5 er bruttotall og tar ikke hensyn til slike faktorer. I NOU 1993:17 blir det vist til tre ulike mekanismer som kan forklare en form for diskriminering når det gjelder lønn. *Stillingsdiskriminering* er når kvinner og menn har ulik adgang til stillinger og virksomheter, og dels ulike muligheter

Tabell 7.5. Gjennomsnittlig årslønn¹ for kvinner og menn i en del områder og næringer/grupper. Heltidsansatte. 1998

Område/næring/gruppe	Kvinner	Menn	Kvinneandel av ansatte ²
Industriarbeidere i			Prosent
NHO-bedrifter	212 300	233 400	18
Varehandelen			
Kontorfunksjonærer ...	245 600	326 100	48
Butikkfunksjonærer	194 800	223 700	53
Lagerfunksjonærer	202 400	221 400	11
Landtransport (arbeidere)	198 900	209 800	6
Hotell og restaurant	185 700	199 700	67
Forretningsmessig			
tjenesteyting	259 400	342 700	33
Forsikring	265 300	356 400	47
Forretnings- og spare-			
banker	234 500	282 300	48
Ansatte i kommunene ..	224 000	254 600	59
Statsansatte	237 700	264 700	36
Skoleverket	249 500	266 000	55

¹ Årslønn eksklusive overtidstillegg, men inklusive andre tillegg.

² Basert på tall fra lønnsstatistikken for de enkelte grupper. Kilde: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget.

ved senere forfremmelser. Når kvinner mottar lavere lønn enn menn med de samme kvalifikasjonene, den samme stillingen og innenfor den samme virksomheten kalles det *direkte diskriminering*. En tredje mekanisme er når kvinne- og mannsdominerte stillinger tenderer til å bli dårligere betalt enn mannsdominerte stillinger, uavhengig av utdanningslengde eller andre lønnsrelevante faktorer. Dette kalles *verdsettsdiskriminering*.

I NOU 2000:4 blir det gjennomgått ulike analyser som søker å forklare lønns-gapet mellom kvinner og menn. Den viktigste faktoren for å forklare forskjeller i lønn mellom kvinner og menn er forskjeller i stillingskategori. Det vil si at mye av lønnsforskjellen mellom kvinner og menn kan forklares med at menn i større grad enn kvinner innehar de stillingene som

gir best betalt. Det kan dels skyldes at menn og kvinner gjør ulike valg innenfor sine yrkeskarrierer, dels at kvinner ikke har samme tilgang til de best betalte stillinger som menn, altså en form for stillingsdiskriminering.

Mindre forskjeller på 1990-tallet

Det har vært en forbedring i kvinners gjennomsnittlige årslønn i forhold til menns på 1990-tallet. Det gjelder for alle områdene nevnt i tabell 7.6. Størst relativ fremgang har det vært i interesseorganisasjonene, men også blant statsansatte har det vært en stor forbedring. Minst endring har det vært blant industriarbeidere i NHO-bedrifter, men her lå kvinners årslønn i forhold til menns relativt høyt allerede i 1990. Samme endring har det vært i næringsområdet forretnings- og sparebanker, og her var utgangspunktet for kvinner dårligere. For næringsområdene med størst forskjell i 1998, forsikring, kontorfunksjonærer i varehandelen og forretningsmessig tjenesteyting, har det vært en relativt stor forbedring fra 1990, med henholdsvis 4, 5 og 5 prosentpoeng forbedring av kvinners årslønn som andel av menns årslønn.

Menn får mest i tillegg utbetalinger

I de fleste næringer utbetales ulike former for tillegg utover grunnlønnen. Tilleggene kan være en kompensasjon for ekstra arbeidsbelastning, ubekvem arbeidstid, ubekvemme arbeidsforhold eller risikofylt arbeid (NOU 1997:10). Lønnsstatistikken for 1999 viser at menn i større grad enn kvinner mottar disse tilleggene. Tillegg blir her definert som uregelmessige tillegg, bonus og provisjon med videre og overtidsgodtgjørelse. For de fleste næringer er det overtidsgodtgjørelse som utgjør den største delen av tilleggene, både for kvinner og menn.

Tabell 7.6. Gjennomsnittlig årslønn¹ for kvinner som andel av gjennomsnittlig årslønn for menn i en del områder/næringer/grupper. Heltidsansatte. 1990 og 1998

Område/næring/gruppe	1990	1998
Industriarbeidere i		
NHO-bedrifter	89,7	90,9
Industrifunksjonærer i		
NHO-bedrifter	74,2	277,7
Varehandelen		
Kontorfunksjonærer	70,6	75,3
Butikkfunksjonærer	83,3	87,1
Lagerfunksjonærer	88,1	91,4
Landtransport (arbeidere)	93,4	94,8
Hotell og restaurant	93,0
Forretningsmessig tj.yting	71,1	75,7
Forsikring	70,7	74,4
Forretnings- og sparebanker	81,4	82,6
Interesseorganisasjoner ...	73,4	279,3
Ansatte i kommunene	86,6	88,0
Statsansatte	84,8	89,8
Skoleverket	89,6	93,8

¹ Årslønn eksklusive overtidstillegg, men inklusive andre tillegg.

² Tall fra 1997.

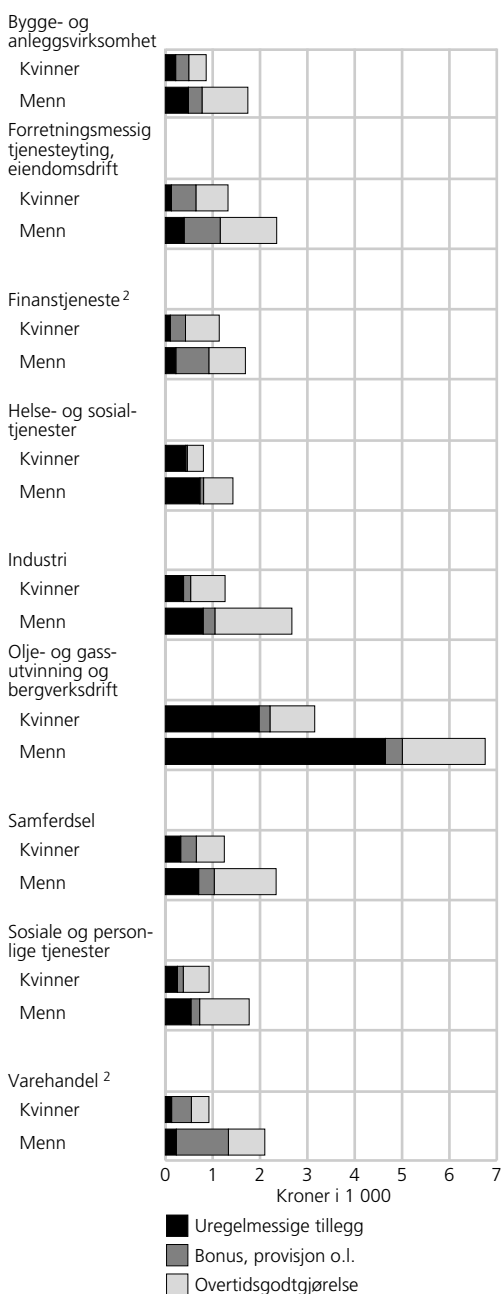
Kilde: Statistisk sentralbyrå og Beregningsutvalget.

Samlet ligger kvinners tillegg på ca. halvparten av menns. Nærmest mennene ligger kvinnene i finanstjenester, der tilleggene til kvinner utgjør 63 prosent av tilleggene til menn. I varehandel utgjør kvinners tillegg bare 44 prosent av menns tillegg. Det er olje- og gassutvinning og bergverksdrift som har de klart største tilleggene, både for kvinner og menn, men kvinner mottar under halvparten av menn (48 prosent). Helse- og sosialtjenester, som er en næring med relativt høy kvinneandel, er av de næringer som mottar minst i tillegg. Men også her ligger kvinner langt etter menn, med 56 prosent av tilleggene til menn.

Færre kvinnelige lavlønte

Levekårsundersøkelsene viser at i 1980 var så mye som 58 prosent av kvinnelige ansatte lavlønte (lavlønn blir her definert som 85 prosent av gjennomsnittlig

Figur 7.4. Tillegg for heltidsansatte kvinner og menn i ulike næringer¹, per 1. oktober 1999. Kroner

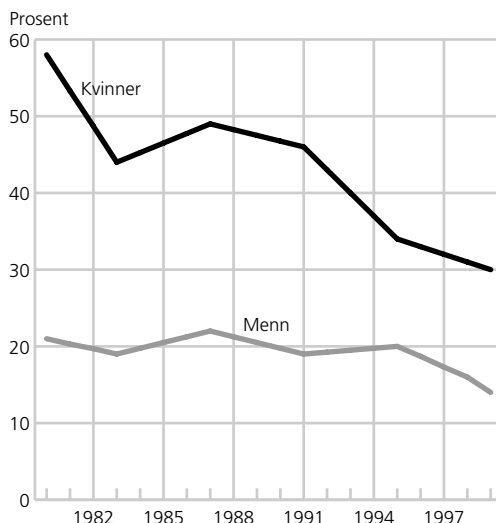

¹ NOS Standard for næringsgruppering.

² Tall for 1. september 1999.

Kilde: Lønnsstatistikk 1999, Statistisk sentralbyrå.

Figur 7.5. Andel som er lavlønte¹ av ansatte, kvinner og menn. 1980-1999. Prosent

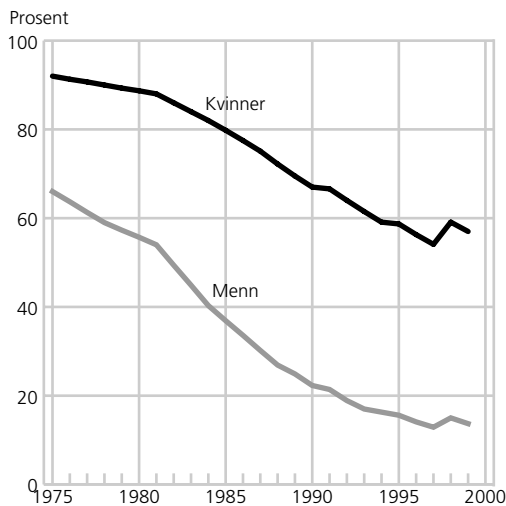

¹ Lavlønte er ansatte med (beregnet) timelønn i hovedyrket mindre enn 85 prosent av gjennomsnittlig timefortjeneste i industrien. Overtidstillegg, skifttillegg mv. er ikke regnet med.

Kilde: Levekårsundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

timefortjeneste i industrien). Til sammenlikning var andelen lavlønte blant mannlige ansatte 21 prosent. I perioden frem til 1999 har andelen lavlønte gått ned for både kvinner og menn. Fra 1980 til 1999 ble andelen lavlønte kvinner omtrent halvert, fra 58 til 30 prosent. Nedgangen var sterkest fra 1980 til 1983 og fra 1990 til 1995. Når det gjelder mennene, lå andelen lavlønte stabilt rundt 20 prosent fra 1980 og frem til 1995, men i 1999 var den kommet ned i 14 prosent. Dermed har kjønnsforskjellen i andel lavlønte gått ned fra 1980 til 1999. I 1980 var det i underkant av tre ganger så mange kvinnelige som mannlige lavlønte, mens det i 1999 var i overkant av dobbelt så mange.

Figur 7.6. Andel minstepensjonister blant pensjonister, etter kjønn. 1975-1999¹. Prosent

¹ Fra og med 1998 mottar ikke ugifte, skilte og separerte forsørgere særtillegg, og regnes derfor ikke med som minstepensjonister.

Kilde: Rikstrygdeverket.

Mange kvinnelige minstepensjonister

Andelen minstepensjonister har gått jevnt nedover blant både kvinner og menn. Spesielt på 1980-tallet var nedgangen stor. Nedgangen har imidlertid vært klart størst for menn. Forskjellen mellom kvinner og menn i andel minstepensjonister har mer enn fordoblet seg, fra under 20 til 43 prosentpoeng flere kvinnelige enn mannlige minstepensjonister i 1999. I 1999 var andelen minstepensjonister blant kvinner 57 prosent og blant menn 14 prosent. Hovedårsaken til at færre nå er minstepensjonister er at flere har opparbeidet nok pensjonspoeng i arbeidslivet, slik at de mottar tilleggspensjon utover særtillegget. En økende andel kvinner i arbeidslivet vil i tiden som kommer bidra til å redusere andelen

Boks 7.3.

Minstepensjonister er de som bare mottar grunnstønad og særtillegg, og ikke har opparbeidet seg tilleggspensjon utover særtillegget. Tilleggspensjon blir opparbeidet gjennom arbeidslivet. I 1998 ble særtillegget økt med drøyt 9 000 kroner og grunnbeløpet med i underkant av 3 000 kroner. Hensikten var at minstepensjonen skulle øke med 1 000 kroner i måneden. En konsekvens av dette var at grensen for å få tilleggspensjon ble hevet. Dermed økte antall pensjonister som bare fikk særtillegg og dermed blir betegnet som minstepensjonister. Dette var et engangstilfelle, og i 1999 gikk andelen minstepensjonister ned igjen, i takt med den generelle trenden de siste 25 årene.

minstepensjonister også blant kvinner. Men siden kvinner arbeider deltid i langt større grad enn menn, og siden kvinner fortsatt har lavere yrkesdeltakelse, vil andelen minstepensjonister fortsette å være høyere blant kvinner enn blant menn.

8. Makt og innflytelse

Et viktig aspekt ved likestillingstilstanden i landet, er i hvilken grad kvinner innehar maktposisjoner som kan gi innflytelse over samfunnsutviklingen på lik linje med menn. Både innenfor politikk, organisasjonsliv og næringsliv blir det generert kunnskap og tatt beslutninger som er med på å forme samfunnet vårt, og fra et likestillingsperspektiv er det viktig at kvinner deltar i disse beslutningene. Det har vært en økende kvinnekandider på en rekke arenaer de siste tiårene, men fortsatt er det stor underrepresentasjon av kvinner i mange ledende stillinger og maktposisjoner.

Lik valgdeltakelse mellom kvinner og menn i 1980- og 1990-årene

Flere kvinner bruker stemmeretten sin ved stortingsvalgene enn tidligere. Tidligere var det lavere valgdeltakelse blant kvinner enn blant menn. Men gradvis ble denne kjønnsforskjellen mindre, og ved stortingsvalget i 1985 var det så å si ingen forskjell i kvinners og menns valgdeltakelse. Deltakelsen i de siste valgene har vært omtrent like høy blant kvinner

som blant menn, og ved stortingsvalget i 1997 var det høyere valgdeltakelse blant kvinner enn blant menn. I 1997 var det oppsiktsvekkende stor forskjell mellom unge kvinner og menn. Mens 70 prosent av kvinnene i aldersgruppen 18-21 år stemte ved det siste stortingsvalget, var det bare i underkant av 50 prosent av mennene i samme aldersgruppe som brukte stemmeretten. Avstanden mellom kvinner og menn er jevnere i de eldre aldersgruppene enn blant de unge. Valgdeltakelsen er imidlertid høyere blant kvinner enn blant menn i alle aldersgrupper unntatt dem over 60 år.

Flere kvinnelige stortingsmedlemmer

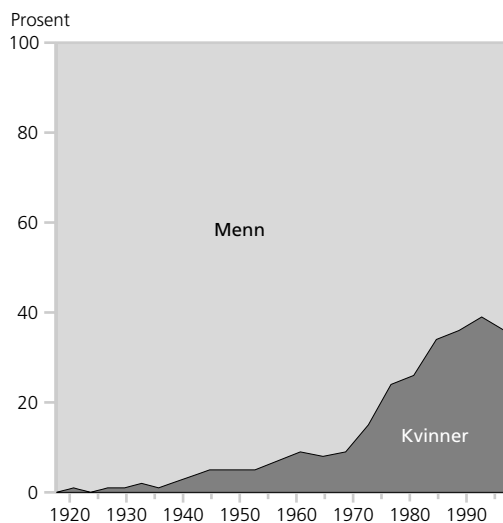
Av de 165 representantene som sitter på Stortinget etter valget i 1997 er 60 kvinner, det vil si 36 prosent. Tallet på kvinnelige valgte representanter i Stortinget av 1997 er noe lavere enn etter valget i 1993, da det var 65 kvinnelige representanter. Først på 1970-tallet steg kvinneandelen på Stortinget til over 10 prosent. Andelen har imidlertid steget ved alle

Tabell 8.1. Valgdeltaking ved stortingsvalget 1997, etter kjønn og aldersgruppe. Prosent

	Alle aldre	18-21 år	22-25 år	26-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60 år og over
Alle	81	59	66	77	80	86	88	87
Kvinner	83	70	69	82	82	87	89	86
Menn	79	50	63	72	79	84	87	88

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 8.1. Andel kvinnelige og mannlige stortingsmedlemmer. 1918-1997. Prosent

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

valgene siden, bortsett fra det siste. Arbeiderpartiet har i inneværende stortingsperiode flest representanter med 65, og halvparten er kvinner. Kristelig Folkeparti har også en ganske jevn fordeling av kvinnelige og mannlige representanter. Av 25 representanter er elleve kvinner. Høyre har 23 representanter, hvorav syv er kvinner. Dårligst i et likestillingsperspektiv er Fremskrittspartiet. Av 25 representanter er bare to kvinner.

Tabell 8.2. Antall kvinner blant stortingsmedlemmer, etter partitilhørighet. 1997

	Valgte representanter i alt	Av dette kvinner
I alt	165	60
Ap	65	32
KrF	25	11
H	23	7
S	11	4
SV	9	3
V	6	1
Frp	25	2

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

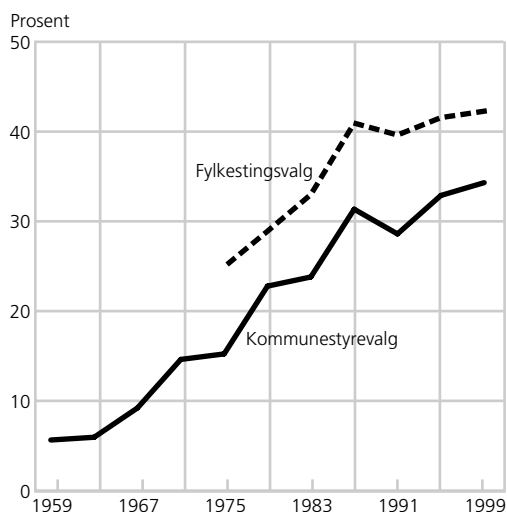
Økning i kvinneandel i kommunestyre og fylkesting

I perioden 1975 til 1999 har andelen kvinner blant representanter i fylkestingene økt fra ca. 25 til 42 prosent. Økningen var størst de første valgene etter at fylkestinget ble opprettet i 1975 og har etter valget i 1987 bare økt marginalt. Kommunestyrene har eksistert lenger, men har en dårligere kvinnerepresentasjon enn fylkestingene. Fra 1975 til 1999 har kvinneandelen steget fra ca. 15 til 34 prosent. Også for kommunestyrene kom den største økningen frem til og med valget i 1987.

Regionale forskjeller

Den fylkesvise fordelingen av representanter i 1999 viser relativt store forskjeller mellom fylkene. Størst kvinnerepresentasjon i fylkestinget finner vi i Hedmark, med 49 prosent kvinner. Lavest kvinneandel finner vi i Vest-Agder, med 36 prosent. Høyest gjennomsnittlig

Figur 8.2. Kommunestyre- og fylkestingsvalgene 1959-1999. Andel kvinnelige representanter. Prosent

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

kvinneandel i kommunestyre finner vi i Akershus med 40 prosent. Aust-Agder peker seg ut som det fylket med færrest kvinnelige kommunestyrerepresentanter, med 27 prosent.

Ser vi på ordførere fordelt på fylker, er det Akershus som har størst kvinneandel, med 36 prosent. Det vil si at åtte av 22 ordførere i Akershus er kvinner. Dette ligger godt over gjennomsnittet for landet, som ligger på 15 prosent. I negativ retning skiller Aust-Agder seg ut. Av 15 ordførere er det ingen kvinner. Tilstanden er ikke så mye bedre i fylkene Hedmark, Vestfold og Sør-Trøndelag. Her er det bare én av ordførerne i fylket som er kvinne. Ser vi på fylkesordførere er det fire av 18 som er kvinner. Det gir en andel på 22 prosent.

Oslos lokalpolitiske struktur skiller seg fra resten av landet. Av de valgte

Tabell 8.3. Representanter i kommunestyre og fylkesting. Andel kvinner, etter fylke. 1999. Prosent

	Andel kvinner	
	Kommunestyre	Fylkesting
Hele landet	34	42
Østfold	36	40
Akershus	40	46
Oslo	42	.
Hedmark	34	49
Oppland	34	40
Buskerud	35	44
Vestfold	35	44
Telemark	34	42
Aust-Agder	27	37
Vest-Agder	32	36
Rogaland	32	40
Hordaland	34	46
Sogn og Fjordane	34	41
Møre og Romsdal	33	39
Sør-Trøndelag	32	43
Nord-Trøndelag	36	40
Nordland	34	43
Troms	36	40
Finnmark	35	37

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

bystyrerepresentantene i Oslo er 42 prosent kvinner. Ordføreren i Oslo er i innværende periode en mann.

Tabell 8.5 viser en oversikt over kvinneandel i formannskap og fylkesutvalg, fordelt etter fylke. Disse blir satt sammen av medlemmer i kommunestyrene og fylkestingene, og speiler således både parti- og kjønnsfordelingen innenfor disse. Fylkesutvalget i Akershus har størst kvinnerepresentasjon med 53 prosent, og er dermed ett av veldig få politiske organ med flere kvinner enn menn. Gjennomsnittet for landet ligger på 41 prosent. Vest-Agder og Finnmark ligger lavest når det gjelder kvinnerepresentasjon i fylkesutvalg, med 27 prosent. Ser vi på formanskapene har Østfold høyest kvinneandel, med 43 prosent kvinner. Gjennomsnittet for landet er 38 prosent, og selv om det er lavere enn for fylkesutvalgene, er forskjellen mellom fylkene mindre her. Lavest kvinnerepresentasjon i formanskapene har Vest-Agder med 30 prosent.

Tabell 8.4. Ordførere. Andel kvinner, etter fylke. 1999

	Antall ordførere	Antall kvinnelige ordførere	Andel kvinner
Hele landet	435	65	15
Østfold	18	4	22
Akershus	22	8	36
Hedmark	22	1	5
Oppland	26	3	12
Buskerud	21	3	14
Vestfold	15	1	7
Telemark	18	5	28
Aust-Agder	15	0	0
Vest-Agder	15	4	27
Rogaland	26	2	8
Hordaland	34	5	15
Sogn og Fjordane	26	6	23
Møre og Romsdal	38	5	13
Sør-Trøndelag	25	1	4
Nord-Trøndelag	24	4	17
Nordland	45	6	13
Troms	25	3	12
Finnmark	19	4	21

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.5. Formannskaps- og fylkesutvalgsmedlemmer. Andel kvinner, etter fylke. 1999. Prosent

	Andel kvinner	
	Fylkesutvalg	Formannskap
Hele landet.....	41	38
Østfold	45	43
Akershus	53	42
Hedmark	45	38
Oppland	45	39
Buskerud	46	37
Vestfold	36	38
Telemark	38	36
Aust-Agder.....	44	31
Vest-Agder	27	30
Rogaland	40	36
Hordaland	40	35
Sogn og Fjordane	44	40
Møre og Romsdal	47	38
Sør-Trøndelag.....	31	38
Nord-Trøndelag	36	38
Nordland ¹	-	38
Troms	45	38
Finmark	27	38

¹ Fra 1999 har ikke Nordland fylkesutvalg, men fylkesråd etter parlamentarisk modell.

Kilde: Valgstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Fylkesmannsembetet er ikke en politisk stilling, men er nært knyttet opp til den politiske virksomheten på fylkesnivå. Som statens representant i fylket, har fylkesmannen innflytelse på sentrale deler av den fylkeskommunale styring. Vi har 18 fylkesmenn til sammen, og i 1999 var syv av disse kvinner. Det gir en kvinneandel på 39 prosent.

Flest menn i ledelsen i statsapparatet

Det er departementene og de statlige etatene som utfører det daglige arbeidet til staten. Store ressurser forvaltes, og viktige beslutninger tas, og disse påvirker folk både direkte og indirekte. På toppen av disse organene sitter det flest menn. Vi ser av tabell 8.6 at blant departementsråder og ekspedisjonssjefer, og blant toppledere i ytre etater, er bare omtrent

Tabell 8.6. Toppledere i staten. Antall kvinner og menn, og kvinneandel. 1999

	Totalt	Kvinner	Menn	Kvinneandel
Departementsråd og ekspedisjonssjefer	115	19	96	17
Øvrige ledere i departementene	700	258	442	37
Toppledere i ytre etater	867	150	717	17
Øvrige ledere	9 177	2 371	6 806	26

Kilde: Arbeids- og administrasjonsdepartementet.

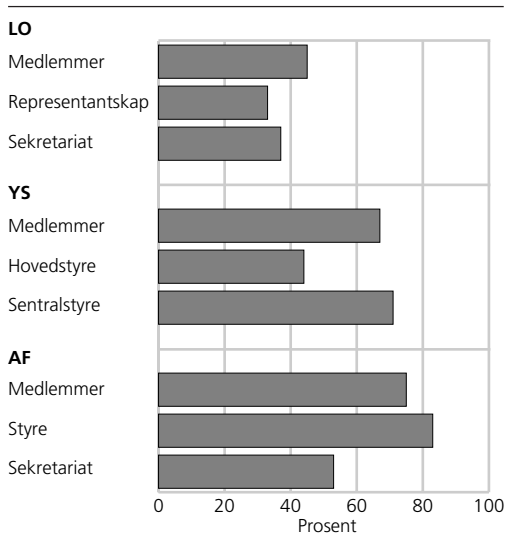
hver femte toppleder kvinne. Kvinneandelen er imidlertid større blant lederne på noe lavere nivå. Det er et åpent spørsmål om kvinneandelen blant ledelses-sjiktet under toppledernivået på sikt vil bidra til en høyere andel også blant topplederne. Rekrutteringsgrunnlaget til topplederstillingene synes imidlertid å være mer kjønnsmessig likedelt enn tidligere.

Stor kvinneandel i arbeidstakerorganisasjonene

Det har i det siste vært en del organisatoriske endringer innenfor arbeidstakerorganisasjonene. Blant annet har en del medlemsorganisasjoner skiftet hovedtilslutning, noe som får store konsekvenser for medlemstallene. Vi gjengir her tallene for de tre største arbeidstakerorganisasjonene ved årsskiftet 1999/2000.

Akademikernes Fellesforbund (AF) er den av de store arbeidstakerorganisasjonene hvor kvinner utgjør størst andel av medlemmene. Tre av fire AF-medlemmer er kvinner. Også i styret i AF er det overvekt av kvinner, med 83 prosent. I sekretariatet er det litt flere kvinner enn menn, med 53 prosent. De ulike sammenslutningene har ulike organisasjonsmodeller, og det er derfor ikke mulig å sammenligne dem direkte. Men også i Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS) er det en

Figur 8.3. Kvinneandel blant medlemmer og diverse styrende organer i de største arbeidstakerorganisasjonene. 1. januar 2000. Prosent

Kilde: LO, YS og AF.

relativt god kvinnerepresentasjon i ledelsen. Mens to tredeler av medlemsmassen er kvinner, er 44 prosent av hovedstyret og 71 prosent av sentralstyret kvinner. I Landsorganisasjonen (LO) er det 45 prosent kvinner blant medlemmene, mens det bare er 33 prosent kvinner i representantskapet og 37 prosent i sekretariatet. Her er altså kvinnene klart underrepresentert i ledelsen i forhold til medlemstallene.

Kvinner i noen utvalgte, sentrale yrker

Ser vi på den juridiske makten i Norge var hver fjerde dommer i 1999 en kvinne. Domstolene utgjør en sentral del av det statlige maktapparatet, og har tradisjonelt vært svært mannsdominert. Ser vi på advokater generelt, var det en mindre kvinneandel blant advokater enn blant dommere. 16 prosent av advokatene var kvinner i 1999.

Tabell 8.7. Andel kvinner og menn blant advokater og dommere. 1999. Prosent

	Kvinner	Menn
Advokater	16	84
Dommere	25	75

Kilde: Tilsynsrådet for advokater og Justisdepartementet.

Militæret har alltid vært en mannsbastion. Dette skyldes delvis at det bare er menn som har obligatorisk plikt-tjeneste. Kvinner har imidlertid også mulighet for å gjennomføre førstegangs-tjeneste. Kvinner har også samme adgang til befalsutdanning som menn. Dette kan være en ettertraktet vei å gå, siden en får lønn under utdanning og slipper å pådra seg studiegjeld som i de fleste andre studier. Kvinneandelen i det militære er imidlertid veldig lav. I 1999 er en av tyve militært befall kvinne. Dette forholdet var det samme i 1997. Også politiet har tradisjonelt vært mannsdominert og er det fortsatt. Også her er ca. hver tyvende tjenestemann en kvinne.

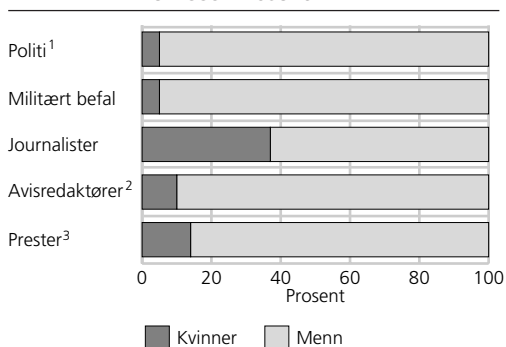
Det er 40 år siden det ble mulig for kvinner å bli prest i Den norske kirke. Imidlertid er kvinnelige prester fortsatt et kontroversielt tema i mange kristne kretser. I 1999 var andelen kvinner blant prester kommet opp i 14 prosent.

Også journalister har en viktig posisjon i samfunnet, ved at de påvirker opinionen og er med på å sette den politiske dagsorden. I 1999 var det en kvinneandel blant journalister på 37 prosent. Blant sjefene i media er kvinneandelen langt lavere. Blant aviser som kommer ut to eller flere ganger i uken, er bare en av ti sjefredaktører kvinner.

Få kvinnelige ledere

I medlemsbedrifter i NHO er omtrent hver tyvende toppleder en kvinne. Ser en

Figur 8.4. Andel kvinner og menn i politiet, blant militært befall, journalister, avisredaktører og prester i Den norske kirke. 1999. Prosent

¹ Innbefatter lensmann, lensmannfullmektig, lensmannførstebetjent, politioverbetjent, politistasjonssjef, politiavdelingsjef og politiførstebetjent.

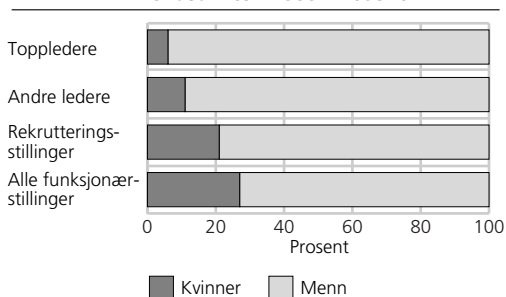
² Sjefsredaktører i aviser med to eller flere utgaver i uken.

³ Gjelder sokneprester, kapellaner og andre prester lønnet over statsbudsjettet. Tall for Sør-Hålogaland bispedømme mangler.

Kilde: Justisdepartementet, Forsvarsdepartementet, Norsk journalistlag, Norsk redaktørforening og Kirkerådet.

på alle funksjonærstillinger i de samme bedriftene er omtrent hver fjerde ansatt en kvinne. Det er altså nesten tre ganger så mange menn som kvinner ansatt som funksjonærer i NHO-bedrifter. Topplederstillingene er imidlertid ikke fordelt etter det samme forholdet. I stillingskategorien "andre ledere", det vil si lederstillinger i sjiktet under toppledelsen, er det litt flere kvinner enn blant topplerne, men også her utgjør kvinnene en såpass liten del som hver tiende leder. Rekrutteringsstillinger er stillinger under ledersjiktet som kan være aktuelle for internt opprykk til lederstillinger. Det er imidlertid ingen automatikk i disse opprykkene, men det må antas å kunne gi et visst bilde på fremtidens ledere. I disse stillingene var omtrent hver femte ansatt en kvinne i 1999. Det er altså et potensial for å øke kvinneandelen blant ledere i det private næringsliv, men det er fortsatt svært langt igjen til en tilnærmet lik kjønnsfordeling.

Figur 8.5. Andel kvinner og menn på ulike nivå i NHO-bedrifter. 1999. Prosent

Kilde: Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) og Statistisk sentralbyrå.

Tall fra SSBs arbeidskraftundersøkelser viser at i 1999 utgjorde kvinner 26 prosent av ledere på alle nivå i store bedrifter og offentlig administrasjon. Blant ledere i små bedrifter utgjorde kvinner 22 prosent. Anslaget på en kvinneandel på 50 prosent i kategorien "politikere, toppledere i offentlig administrasjon" er ganske grovt, fordi beregningen er basert på små tall. Samlet tyder likevel tallene i figur 8.5, tabell 8.6 og tabell 8.8 på at kvinneandelen er større blant ledere i det offentlige enn i det private.

Økende kvinneandel i "akademia"

Fra 1993 til 1997 gikk kvinneandelen blant fast ansatte på universitetene opp med 4 prosentpoeng. Økningen var størst i førsteamanuensis-stillingene, der økte

Tabell 8.8. Antall kvinner og menn i lederyrker og kvinneandel. Årgjennomsnitt. 1999. 1 000

Yrkeskategori	Kvinner	Menn	Kvinneandel
Politikere, toppledere i offentlig administrasjon	2	2	50
Ledere i store bedrifter og offentlig administrasjon	33	96	26
Ledere i små bedrifter	9	32	22

Kilde: Arbeidskraftundersøkelsen, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 8.9. Fast personale på universitetene, etter stilling. 1993 og 1997. Antall og prosent

Stilling	1993			1997		
	Samlet	Kvinner	Kvinneandel	Samlet	Kvinner	Kvinneandel
Totalt	3 080	585	19	3 751	851	23
Professor	1 371	132	10	1 682	197	12
Førsteamanuensis	1 108	245	22	1 363	378	28
Øvrig	601	208	35	706	276	39

Kilde: Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU).

kvinneandelen fra 22 til 28 prosent. Mer moderat økning fant sted blant professorene, med 2 prosentpoeng fra 10 til 12 prosent. Det er altså fortsatt svært få kvinner blant de høyeste kunnskapsforvalterne i Norge. Blant de faglige stillingene på lavere nivå enn professor er det imidlertid flere kvinner. Dette fins altså et potensial for å øke kvinneandelen også blant professorene. Men fortsatt er det under en firedel kvinner av de fast ansatte på universitetene.

Ser vi på ulike fagområder og inkluderer de vitenskapelige høyskolene, er det relativt store forskjeller i kvinneandel i vitenskapelige stillinger. Flest kvinner er det i de humanistiske fagene, med 37 prosent, og færrest i de teknologiske fagene og landbruksfagene, med 18 prosent. Den største økningen har vært innenfor fagområdet medisin, hvor kvinneandelen fra 1987 til 1997 økte med 11 prosentpoeng. Fortsatt er det slik at

det er størst andel kvinner innenfor de "mykere" fagområdene, slik som humanistiske fag og samfunnsfag, og færrest innenfor de "hardere" fagområdene, slik som realfag og teknologiske fag. Men ser vi på tendenser for hvor mange menn og kvinner som tar høyere utdanning og hva de studerer, er det tegn som tyder på at kvinneandelen i "akademia" vil fortsette å øke på de fleste fagområder.

Tabell 8.10. Andel kvinner i vitenskapelige/faglige stillinger ved universiteter og vitenskapelige høyskoler, etter fagområde. 1987 og 1997. Prosent

Fagområde	1987	1997
Humanistiske fag	29	37
Samfunnsfag	26	34
Realfag	18	26
Teknologiske fag/landbruksfag ...	11	18
Medisin	15	26

Kilde: Norsk institutt for studier av forskning og utdanning (NIFU).

9. Sosial kontakt og fritidsaktiviteter

Menn bruker litt mer tid på fritidsaktiviteter enn kvinner

I løpet av de siste 20 til 30 år har vi fått mer fritid. Mange unge utsetter familie-etablering, vi har kortere arbeidstid og nedsatt pensjonsalder. Tidsnyttingsundersøkelsen fra 1990 viser at den voksne befolkningen i gjennomsnitt bruker nesten 40 prosent av sin våkne tid til ulike former for fritidsaktiviteter, som idretts- og friluftaktiviteter, underholdning, fjernsynsseing, sosialt samvær, lesing og hobbyaktiviteter. Menn bruker noe mer tid til fritidsaktiviteter enn kvinner. Forskjellen er omtrent 20 minutter i gjennomsnitt per dag.

Naturlig nok er det de eldste som har mest tid til fritidsaktiviteter, og aller best tid har eldre menn. Tidsnyttingsundersøkelsen viste at i løpet av en vanlig dag brukte menn mellom 67 og 74 år i gjennomsnitt 7.55 timer, mens kvinner i samme aldersgruppe brukte 7.39 timer til slike aktiviteter. Også ungdom har god tid til fritidsaktiviteter. Menn mellom 16 og 24 år brukte i gjennomsnitt 7.07 timer til fritidsaktiviteter, mens unge kvinner brukte omkring en halv time mindre. I aldersgruppen 25-44 år brukte menn 5.50 timer mot 5.25 blant kvinner. Blant de godt voksne (45-66 år) var det minst kjønnsforskjeller. I denne aldersgruppen

brukte menn gjennomsnittlig 6.04 timer og kvinner 6.12 timer.

Om man er yrkesaktiv eller ikke utgjør en relativt stor forskjell på hvor mye tid man har til fritidsaktiviteter, men det betyr mest for menn. Kvinner som ikke var yrkesaktive i 1990 hadde 1 time og 23 minutter mer til fritid enn de yrkesaktive. For menn var forskjellen 2 timer og 25 minutter. Hvilken familiefase man befinner seg i spiller også inn. For både kvinner og menn er det gifte med barn som har minst fritid. Også enslige mødre har relativt lite tid til fritidsaktiviteter. Enslige fra 45 til 79 år er den eneste kategorien hvor kvinner bruker mer tid

Tabell 9.1. Tid som benyttes til fritidsaktiviteter for kvinner og menn, etter yrkesdeltagelse og familiefase. 1990-1991. Timer og minutter

	Kvinner	Menn
Yrkesdeltakelse		
Yrkesaktive	5,36	5,47
Ikke yrkesaktive	6,59	8,12
<i>Familiefase</i>		
Enslige 16-24 år i foreldrehusholdning	7,02	7,25
Enslige ellers 16-44 år	6,15	7,01
Gifte 16-44 år, uten barn	5,45	5,56
Enslige forsørgere	5,50	:
Gifte med barn 0-6 år	5,10	5,15
Gifte med yngste barn 7-17 år	5,20	5,42
Gifte 45-79 år, uten barn	6,24	6,46
Enslige 45-79 år	7,29	7,16

Kilde: Tidsnyttingsundersøkelsen 1990, Statistisk sentralbyrå.

på fritidsaktiviteter enn menn, med 13 minutter mer. Ellers har menn alt fra 5 til 46 minutter mer fritid enn kvinner i samme familiefase.

Kvinner er mer orientert mot det sosiale

Tidsnyttingsundersøkelsene viser at kvinner har et mer sosialt preget fritidsmønster enn menn, uansett hvilken familiesituasjon de lever i. Kvinner bruker noe mer tid til sosiale aktiviteter enn menn, for eksempel bruker kvinner mer tid enn menn til å gå på besøk og til samvær og samtaler. Også andre undersøkelser viser at kvinner er mer sosiale enn menn. Kvinner har i større grad enn menn fortrolige venner. Det vil si en utenom familien som står en nær, og som en kan snakke fortrolig med. Mens 22 prosent av mennene ikke hadde noen fortrolig venn utenfor familien i 1998, var tilsvarende andel for kvinner 11 prosent. Fra 1980 til 1998 gikk andelen uten en fortrolig venn ned blant både kvinner og menn, for kvinner fra 23 til 11 prosent og for menn fra 31 til 22 prosent.

Mer vanlig at kvinner føler seg ensomme

4 prosent av befolkningen føler seg ofte ensomme, mens i underkant av en femdel av befolkningen er ensomme av og til. Det er litt mer vanlig at kvinner føler seg ensomme enn menn. I 1998 sa 5 prosent av alle kvinner at de ofte følte seg ensomme, og 22 prosent følte seg av og til ensomme. Blant menn var tilsvarende tall

Tabell 9.2. Andel personer 16-79 år som ikke har noen å snakke fortrolig med, etter kjønn. 1980-1998. Prosent

	1980	1983	1987	1991	1995	1998
Kvinner	23	21	15	11	13	11
Menn ...	31	30	25	24	22	22

Kilde: Levekårsundersøkelsene, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.3. Andel som føler seg ensom, etter kjønn og alder. 1998. Prosent

	Kvinner		Menn	
	Ofte	Av og til	Ofte	Av og til
Alle	5	22	3	14
16-24 år	4	25	1	14
25-44 år	2	21	1	16
45-66 år	4	20	3	12
67-79 år	11	19	5	12
80 år og over ..	8	32	14	19

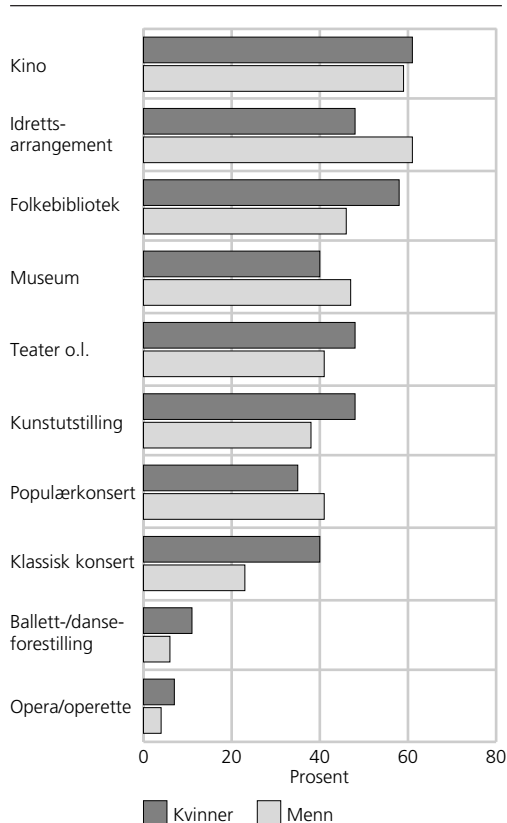
Kilde: Levekårsundersøkelsen 1998, Statistisk sentralbyrå.

henholdsvis 3 og 14 prosent. Denne kjønnsforskjellen kommer tydeligst frem blant de yngste og de eldste. Ensomhetsfølelse var vesentlig mer vanlig blant 16-24-årige kvinner enn blant menn i samme aldersgruppe. Men det er fremfor alt de eldste som er ensomme. Dette gjelder for begge kjønn, men mest for kvinner. Noe av forklaringen på dette forholdet, kan være at det i denne aldersgruppen er relativt mange enker/enkemenn. Det kan være at en tilværelse der en både er eldre og mindre mobil, og at en har mistet sin livspartner gjennom et langt liv, gjør at ensomhetsfølelsen blir større.

Kvinner mer aktive kulturbrukere enn menn

Menn og kvinner bruker fritiden til forskjellige aktiviteter. Ifølge kultur- og mediebruksundersøkelsen fra 1997 benyttet jevnt over flere kvinner enn menn forskjellige kulturtilbud. Spesielt var det mange flere kvinner enn menn som lånte bøker på biblioteket og som besøkte en kunstutstilling. Menn var i flertall blant besøkende på museum, populærkonserter og idrettsarrangement. Når det gjelder kinoforestillinger, teaterbesøk, ballettforestillinger og klassiske konserter, var forskjellen relativt liten, men jevnt over var det litt flere kvinner enn menn som brukte disse kulturtilbudene.

Figur 9.1. Andel kvinner og menn som har benyttet ulike kulturtilbud siste 12 måneder. 1997. Prosent

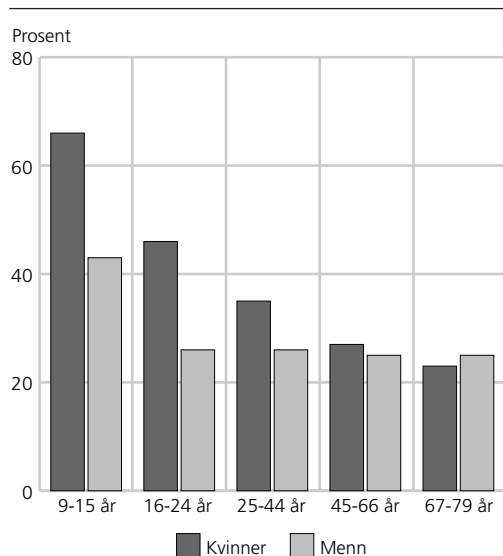

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

Mer kulturell egenaktivitet blant kvinner

Svært mange deltar selv i en eller annen aktivitet knyttet til kulturell virksomhet, slik som amatørteater, kunsthåndverk, kor og orkester. I 1997 sa 12 prosent at de holdt på med billedkunst eller kunsthåndverk på fritiden. Det var 11 prosent som spilte et instrument regelmessig, 8 prosent var med i kor eller orkester, mens 2 prosent var med i amatørteater eller revygruppe. Menn og kvinner var i like stor grad med i kor, orkester og lignende kulturaktiviteter, mens kvinner oftere var

Figur 9.2. Andel kvinner og menn i ulike aldersgrupper som er medlem/aktiv deltaker innenfor ett eller flere kulturfelt.¹ 1997. Prosent

¹ Med i/opprådte offentlig med amatørteater/revygruppe siste to år, med i kunstforening, driver med/har stilt ut billedkunst/kunsthåndverk siste to år, med i/har opptrådt offentlig med kor/orkester siste to år eller spiller instrument regelmessig.

Kilde: Kultur- og mediebruksundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

opptatt med billedkunst eller kunsthåndverk enn menn.

Slike aktiviteter og engasjement varierer med alder, og de yngste var mer aktive enn de eldre. Bortsett fra den eldste aldersgruppen, var det kvinnene som var mest aktive. Jo yngre aldersgrupper vi ser på, desto flere kvinner er aktive innenfor kunst og kulturelle aktiviteter. Særlig blant de yngste jentene var det stor aktivitet, mye større enn blant guttene i samme aldersgruppe.

Menn oftere medlemmer i idrettslag

Litt over en firedel av befolkningen var i 1997 medlemmer i et idrettslag. Flere menn enn kvinner var medlem, med en

av tre menn og en av fire kvinner. Det er lite forskjell mellom kvinner og menn i aktivitetsnivå for de som er medlemmer, men det er en litt større andel kvinnelige medlemmer enn mannlige som er svært eller noe aktiv. Imidlertid har alder betydning for kjønnsfordelingen blant medlemmer av idrettslag. Blant unge voksne var det omkring like mange kvinner som menn som har et slikt medlemskap, mens kjønnsforskjeller kommer tydeligere frem med alderen. Blant dem som er 45 år og eldre var det nærmere dobbelt så mange menn som kvinner blant medlemmer i idrettslag.

Man trenger ikke være medlem i et idrettslag eller en idrettsforening for å holde på med fysiske aktiviteter. Mange slike aktiviteter er noe vi gjør i fritiden utenom de organiserte former for idrett. Av alle kvinner og menn driver omkring halvparten med en eller annen form for treningsaktivitet, og litt flere kvinner enn menn trener eller mosjonerer minst en gang i uken.

Enkelte mosjonsaktiviteter peker seg ut som enten dominert av kvinner eller av menn. Det kommer tydeligst frem i forbindelse med aerobics og fotball, hvor få menn deltar i aerobics og få kvinner driver med fotball. Når det gjelder kvinner og fotball blir bildet noe justert

Tabell 9.4. Andel som er medlem i idrettsforening, og andel som har ulike aktivitetsnivå av disse. Kvinner og menn. 1997. Prosent

	Andel medlemmer	Aktivitetsnivå for medlemmer		
		Svært aktiv	Noe aktiv	Forholdsvis passiv
Alle	27	29	33	38
Kvinner ...	22	30	36	34
Menn	33	29	31	40

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 9.5. Trenings- og mosjonsaktiviteter for kvinner og menn 16-79 år. 1997. Prosent

	Kvinner	Menn
Andel av aktive personer som		
jogger eller løper	26	43
går på skitur/langrenn	33	43
står slalom o.l.	16	26
svømmer	39	35
sykler	45	44
går på mosjonstur til fots	55	41
deltar på folke- eller selskapsdans	9	6
går på aerobics	37	8
driver styrketrening	24	24
spiller fotball	5	28
Andel av alle som		
aldri trener eller mosjonerer	22	26
trener eller mosjonerer minst 1 gang i uken	56	51

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

hvis en ser på den yngste aldersgruppen. Blant kvinner 16-24 år er det 20 prosent som driver med fotball på fritiden mot 5 prosent for alle kvinner. Kvinner mosjonerer noe mer enn menn ved å gå turer, og det er noen flere menn enn kvinner som jogger og går på ski. Ellers er det forholdsvis liten forskjell på menns og kvinners deltakelse i mosjonsaktiviteter.

Liten interesse for bøker blant menn

I tråd med at kvinner bruker biblioteket mer enn menn, leser flere kvinner enn menn bøker. I 1999 var det 24 prosent kvinner som sa de hadde lest en bok, mot 15 prosent blant menn. Det er også forskjell på kvinner og menn når det gjelder hvor mye tid en setter av til å lese bøker. Kvinner bruker i gjennomsnitt 14 minutter en vanlig dag til slike aktiviteter, mens menn sier de bruker åtte minutter. Ikke bare er det færre menn enn kvinner som leser, men menn som leser bøker bruker også mindre tid til dette enn kvinner.

TV for både kvinner og menn

Nesten like mange menn og kvinner så på TV en vanlig gjennomsnittsdag i 1999, med en noe sterkere tendens blant menn. Selv om det ikke er store kjønnsforskjeller i andelen som sier de så på TV en vanlig dag, varierer tiden foran TV-apparatet mellom kjønnene. I 1999 så kvinner på TV i gjennomsnitt 128 minutter i løpet av en dag, mens blant menn lå gjennomsnittet på 141 minutter. Tid brukt til fjernsynsseing har variert en del på 1990-tallet, men den generelle tendensen er en økende bruk av TV for både kvinner og menn. I 1991 lå bruken av TV på en gjennomsnittsdag på 113 minutter for kvinner og 116 minutter for menn.

Hjemme-pc er lite brukt av kvinner

I 1999 hadde halvparten av befolkningen tilgang til pc hjemme. Imidlertid var det ikke like mange som sa de hadde brukt hjemme-pc i løpet av en vanlig dag. 27 prosent av mennene, mot 16 prosent av kvinnene brukte pc en gjennomsnittsdag i 1999. I tillegg til ganske store kjønnsforskjeller blant dem som faktisk sa de hadde sittet ved en hjemme-pc en vanlig dag, var tiden foran datamaskinen dobbelt så lang for menn som for kvinner. I gjennomsnitt brukte kvinner 12 minutter, mens menn brukte 25 minutter.

Bruk av nye medier er svært skjevt fordelt i befolkningen. Andelen som har hjemme-pc øker med utdanningsnivå og husholdningens inntektsnivå. Ikke minst varierer bruken av pc med alder. Ivrigste brukere er unge menn. Blant 9-15 år gamle gutter har 49 prosent brukt pc-en i løpet av en vanlig dag i 1999, mens tilsvarende andel blant menn 45-66 år er 17 prosent. Også blant kvinner er det flest brukere blant de yngste, med 29 prosent 9-15-åringene og 10 prosent blant kvinner 45-66 år.

Tabell 9.6. Andelen som i løpet av en vanlig dag har lest bøker, sett på TV og brukt hjemme-pc, og tiden som ble brukt til slike aktiviteter. Kvinner og menn. 1999. Prosent og gjennomsnittlig tid i minutter

	Kvinner		Menn	
	Andel	Tid	Andel	Tid
Lest bøker	24	14	15	8
Sett på TV	82	128	86	141
Brukt hjemme-pc	16	12	27	25

Kilde: Norsk mediebarometer 1999, Statistisk sentralbyrå.

10. Vold og kriminalitet

Kvinner og menn er ikke i samme grad utsatt for kriminalitet. Blant dem som blir utsatt for vold, er det forskjeller mellom kjønnene når det gjelder hvor voldshandlingen finner sted og offerets relasjon til overgriperen.

Ungdom er mest utsatt for vold

Alder er vel så viktig som kjønn for forskjeller i voldsopplevelser. 6 prosent av alle kvinner og 5 prosent av alle menn hadde opplevd vold eller trusler om vold i 1997. Sjansen for å bli utsatt for vold eller trusler om vold er størst blant ungdom mellom 16 og 24 år, og andelen blir mindre jo eldre aldersgrupper vi ser på, både blant kvinner og menn. Tidligere har unge menn vært mest utsatt for vold og trusler. Imidlertid viser det seg på slutten av 1990-tallet at voldsopplevelser er blitt like vanlig blant unge kvinner som blant unge menn. I 1997 sa 14 prosent kvinner og 13 prosent menn i alderen 16 til 24 år at de hadde vært utsatt for vold eller trusler i løpet av siste år. Men fortsatt er det slik at unge menn i litt større grad enn unge kvinner blir utsatt for direkte vold i motsetning til trusler om vold.

Kvinner er engstelige for vold

Frykten for å bli utsatt for en kriminell handling, uavhengig av om frykten er reell eller ikke, kan ha stor innvirkning på

Tabell 10.1. Andel kvinner og menn som har vært utsatt for vold eller trusler siste år. Alle kvinner og menn, og kvinner og menn 16-24 år. 1983-1997. Prosent

	1983	1987	1991	1995	1997
Alle kvinner	4	5	5	4	6
Kvinner 16-24 år ...	6	8	9	7	14
Alle menn	4	6	6	7	5
Menn 16-24 år	11	13	12	18	13

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

hver enkelts liv. Den kan innebære at man unngår å gå ut på kveldstid, at man er redd for å gå alene i spesielle områder av byen, at man ikke har den handlingsfriheten man skulle ønske. Dette er et større problem blant kvinner enn blant menn, og blant eldre enn blant yngre. Sjansen for å oppleve vold eller trusler om vold er størst blant unge mennesker og avtar gradvis med alder. Til tross for dette er kvinner over 80 år de mest engstelige av alle. Over 31 prosent kvinner i denne aldersgruppen er engstelige for vold. Men også mange unge kvinner sier at de er engstelige for å bli utsatt for vold og trusler i deres eget nærmiljø, med over 20 prosent blant 16-24-årige kvinner.

Blant menn er det større samsvar mellom andelen som var urolige for å bli utsatt for vold og andelen som sier at de faktisk var blitt utsatt for vold eller trusler. Av alle menn er 5 prosent engstelige for å bli

Tabell 10.2. Vold og trygghet blant kvinner og menn i ulike aldersgrupper. 1997. Prosent

	Kvinner						Menn					
	Alle	16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-79 år	80 år og over	Alle	16-24 år	25-44 år	45-66 år	67-79 år	80 år og over
Andelen som siste 12 måneder har vært urolige for vold eller trusler på bostedet...	17	22	14	16	22	31	5	5	5	3	6	12
utsatt for vold eller trusler	6	14	6	3	2	0	5	13	7	2	0	0

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

utsatt for vold og trusler, mens 5 prosent faktisk har opplevd slike hendelser. Men også blant menn er det mange eldre som er engstelige for vold, blant menn 80 år og eldre sier 12 prosent at de var redd for å bli utsatt for vold. Det er ikke nødvendigvis et samsvar mellom personer som er redd for vold og de som faktisk har vært utsatt for slike opplevelser. Volden i samfunnet rammer dermed flere enn dem som faktisk opplever slike hendelser.

Kvinner og menn opplever vold på forskjellige steder

De fleste voldstilfeller skjer på offentlige steder, slik som utesteder, gater og torg eller transportmidler. Både kvinner og menn opplever oftest å bli utsatt for vold på slike steder. Nesten sju av ti menn som har blitt utsatt for vold, opplever det på offentlige steder, mot fire av ti kvinner. I den private sfæren, derimot, er det kvinner som oftest blir utsatt for vold. Blant kvinner utsatt for vold er det 42 prosent som oppgir at hendelsen fant sted i eller ved egen bolig, mot 14 prosent menn. Når det gjelder vold i den private sfære er det grunn til å tro at omfanget er større enn tallene viser fordi det er et vanskelig tema å få informasjon om gjennom spørreundersøkelser. Også på arbeidsplassen er det relativt sett flere kvinner enn menn som blir utsatt for vold, men her er det mindre forskjeller. Blant kvinner utsatt

for vold oppgir 24 prosent at hendelsen fant sted på arbeidsplassen, mot 16 prosent blant menn. Noe av forskjellen mellom kvinner og menn når det gjelder denne typen vold, kan skyldes at det er flere kvinner i omsorgsyrker, der en lettere kommer i kontakt med voldelige personer (se nedenfor).

Kjente og ukjente gjerningspersoner

Kvinner møter volden og truslene fra personer de kjenner fra før, for menn er gjerningspersonen ofte en ukjent eller en tilfeldig bekjent. Dette er for så vidt ikke uventet, ettersom kvinner oftere møter volden i den private sfæren, mens menn oftest opplever den i offentligheten. Nesten sju av ti menn som er utsatt for vold hadde ingen eller få relasjoner til gjerningspersonen, mot nesten fire av ti kvinner. Overfor kvinner var

Tabell 10.3. Kvinner og menn som har vært utsatt for kriminalitet, etter stedet det hendte¹. 1997. Prosent²

	Kvinner	Menn
I eller ved egen bolig	38	14
Offentlig sted	42	68
På arbeidsplassen	24	16

¹ Noen kategorier med få hendelser er utelatt.

² Noen personer er utsatt for flere hendelser i løpet av året. Prosentueringen er foretatt på personnivå.

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

gjerningspersonen like ofte, i fire av ti tilfeller, i familie med eller en bekjent av offeret. Blant menn, derimot, var det knapt to av ti som kjente eller var i familie med gjerningspersonen. Blant voldsut-satte var det dobbelt så stor andel kvinner som menn, 18 mot 9 prosent, som var utsatt for vold der gjerningspersonen var en klient, kunde eller lignende.

Flest menn begår lovbrudd

Færre kvinner enn menn utfører kriminelle handlinger, og blant dem som siktes for et lovbrudd eller en lovovertrødelse, er det ikke vanskelig å finne et mønster som viser at kvinner og menn gjør forskjellige kriminelle handlinger. Det er først og fremst menn som begår lovovertrødelse. I 1998 ble 70 500 personer siktet for et lovbrudd. Av disse var 59 000 menn, det vil si over 80 prosent av alle siktede. Av tabell 10.5 ser vi at alder har stor betydning for variasjoner i andelen av alle siktede. Både blant kvinner og menn er det betydelig høyere andeler siktede i yngre aldersgrupper enn blant eldre. Unge menn i alderen 18-20 år har en særlig fremtredende plass i statistikken over siktede.

Flere kvinner siktet

Aldri tidligere har så mange kvinner blitt siktet i løpet av ett år som i 1998. Da ble 11 500 kvinner siktet for ett eller flere

Tabell 10.4. Kvinner og menn som har vært utsatt for kriminalitet, etter relasjon mellom offer og overgriper. 1997. Prosent¹

	Kvinner	Menn
Ukjent eller tilfeldig kjent	39	69
Familie, slekt, venn eller annen kjent	37	18
Klient, pasient, kunde	18	9

¹ Noen personer er utsatt for flere hendelser i løpet av året. Prosentueringen er foretatt på personnivå.

Kilde: Levekårsundersøkelsen 1997, Statistisk sentralbyrå.

Boks 10.1.

Siktede personer er personer som politiet antar er skyldig i lovbruddet, men som ikke nødvendigvis blir tiltalt eller straffet.

lovbrudd. Kvinnene har i løpet av de siste fire årene økt sin andel av de siktede. I 1992 var kvinneandelen 12 prosent, i 1994 var den litt over 13 prosent, og i 1998 var den økt til noe over 16 prosent.

Kvinner og menn begår forskjellige lovbrudd

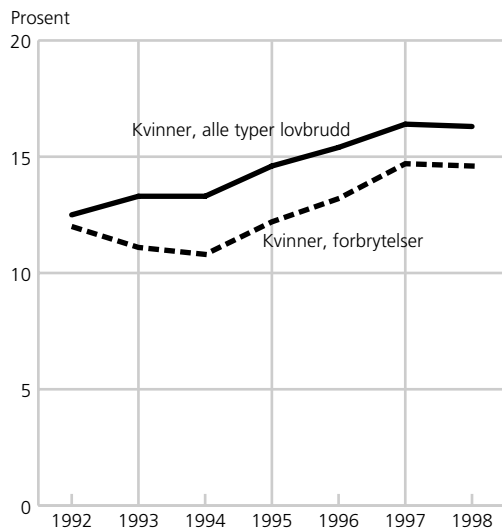
Lovbruddene deles gjerne inn i forbrytelser og forseelser, der forbrytelsene er de groveste lovbruddene. Stort sett siktes kvinner for mindre alvorlige forbrytelser enn menn. Hvis vi bare ser på forbrytelser, er kvinneandelen blant de siktede lavere enn hvis vi ser på totaltallet. Kvinner blir dermed gjennomsnittlig siktet for mindre grove lovbrudd enn menn. Men også for forbrytelser har kvinneandelen økt blant de siktede de siste årene, fra ca. 11 prosent i årene 1992 til 1994, til nesten 15 prosent i 1998.

Mest vanlig er det at kvinner siktes for vinningslovbrudd, hvor de aller fleste siktes for tyverier og naskerier. Av alle siktede kvinner i 1998 ble over 40 prosent siktet for vinningskriminalitet.

Tabell 10.5. Siktede, etter alder og kjønn. 1998. Per 1 000

	Kvinner	Menn
Alle	5	27
5-13 år	2	6
14-17 år	16	57
18-20 år	16	90
21-24 år	16	70
25-29 år	9	52
30-39 år	7	39
40-59 år	4	36
60 år og over	1	6

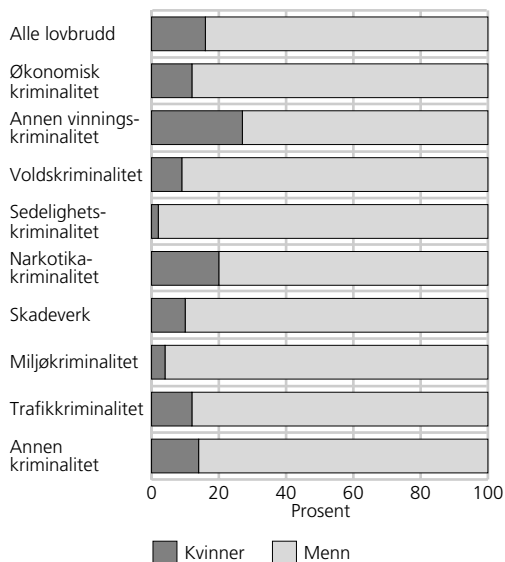
Kilde: Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Figur 10.1. Andel siktede kvinner av alle siktede personer. 1992-1998. Prosent

Kilde: Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Annen typisk kvinnekriminalitet er dokumentfalsk, falsk forklaring og anklage, bedrageri og underslag. Også mange kvinner siktes for trafikkriminalitet, 25 prosent av alle siktelsener mot kvinner var for trafikkriminalitet. Av siktede innenfor narkotikakriminalitet var 20 prosent kvinner.

Selv om vinningskriminalitet og trafikkriminalitet er de mest vanlige lovbruddene blant kvinner, er det langt flere menn enn kvinner som siktes for slik kriminalitet. Nesten ti ganger flere menn enn kvinner ble siktet for trafikkriminalitet. Mens 21 000 menn ble siktet innenfor denne lovbruddsgruppen i 1998, var antallet kvinner 2 900. Trafikkriminalitet var den lovbruddsgruppen som også menn oftest ble siktet innenfor. Kjønnsforskjellene er særlig store når det gjelder volds- og sedelighetsforbrytelser. Svært få kvinner siktes for sedelighetskriminalitet. I 1998 ble 747 menn siktet for slike lovbrudd,

Figur 10.2. Kvinner og menns andel av siktede for forskjellige forbrytelser. 1998. Prosent

Kilde: Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

mot bare 19 kvinner. Litt større kvinneandel var det når det gjelder voldskriminalitet. Mens 4 800 menn ble siktet for vold, var antallet kvinner 480.

Flest menn er fengslet

I 1999 sto kvinner for 17 prosent av alle straffereaksjoner. Forenklet forelegg og forelegg er den vanligste reaksjonsformen mot lovbrudd for både kvinner og menn.

Boks 10.2.

Straffereaksjoner er forelegg, påtaleunndlatelse, samfunnstjeneste, ubetinget eller betinget fengsel, straffeutsettelse, sikring og bot. Ubetinget fengsel innebærer at den utmålte straffen skal sones i fengsel. Betinget fengsel betyr at den dømte slipper å sone i fengsel, hvis de betingelser domstolen fastsetter blir overholdt. Vanligvis er dette at det ikke skal forekomme nye lovbrudd i løpet av en bestemt prøvetid.

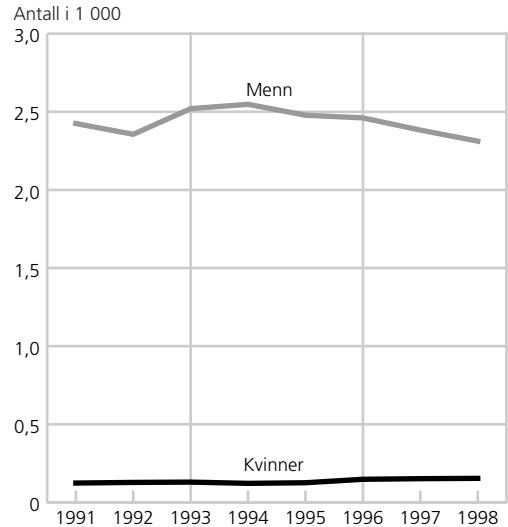
I 1999 utgjorde dette 94 prosent av straffereaksjonene mot kvinner og 90 prosent av straffereaksjonene mot menn. Omtrent 1 prosent av straffereaksjonene mot både kvinner og menn var betinget fengsel. Ubetinget fengsel utgjorde 1 prosent av straffereaksjonene for kvinner og 4 prosent av straffereaksjonene for menn. Dette tilsvarte henholdsvis 500 og 6 900 straffereaksjoner.

Gjennomgående fikk kvinner lavere straff enn menn. Ubetinget fengselsstraff idømt kvinner var i snitt 120 dager mot 157 dager for menn. Bøter ilagt kvinner lå gjennomsnittlig 10-20 prosent lavere enn bøter ilagt menn, avhengig av hvilken type bot det dreide seg om.

8 prosent av de nyinnsatte i 1998 var kvinner. I 1997 var 14 prosent av dem som ble funnet skyldig i forbrytelser kvinner. Kvinner har sjeldnere vært straffet tidligere, selv om det nå er mer vanlig at kvinner funnet skyldig i forbrytelser er tidligere straffet. I 1986 var 42 prosent kvinner tidligere straffet mot 52 prosent ti år etter. Kvinner er gjennomgående noe eldre enn menn når de straffes. En høyere andel av mennene enn av kvinnene begår forbrytelser på nytt. De som sitter i fengsel, er oftest unge menn. 73 prosent av dem som ble satt inn i 1998 var menn under 40 år, og 26 prosent var menn under 25 år.

På en gjennomsnittsdag i 1998 satt 150 kvinner og 2 300 menn i norske fengsler. Gjennomsnittsbelegget av kvinner har endret seg lite i 1990-årene. For menn var det en økning frem til 1994, etter det har det vært nedgang.

Figur 10.3. Antall innsatte i fengsel. Årlig gjennomsnitt. 1991-1998

Kilde: Kriminalstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

11. Likestillingsindeks for kommunene

Likestilling mellom kvinner og menn kan belyses på mange ulike måter og ved hjelp av mange slags statistikk. En indeks er et *samlemål*; en måte å forenkle eller komprimere data på. I indeksen for likestilling forsøker vi å sammenfatte ulike – direkte og indirekte – mål på likestilling som viser i hvilken grad kvinner og menn deltar – eller gis muligheter til å delta – i politikk, utdanning og yrkesliv i den enkelte kommune. De mål eller indikatorer som inngår i indeksen er:

- Barnehagedekning 1-5 år (1999)
- Andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter (1999)
- Antall kvinner per 100 menn 20-39 år (1999)
- Kvinners/menns utdanningsnivå (1998)
- Kvinner/menn i arbeidsstyrken (1999)
- Kvinners/menns inntekt (1998)

Denne sammenstillingen av indikatorer er selvfølgelig bare én av flere mulige måter å beskrive likestillingssituasjonen i kommunene på. Indeksen omfatter det som er tilgjengelig av relevant statistikk og de viktigste målbare faktorene må sies å være med.

Når det gjelder indikatoren "andel kvinner per 100 menn", så er denne tatt med som en slags "indirekte" indikator: Kommuner med få utdanningsmuligheter og en ensidig (mannsdominert) næringsstruktur opplever gjerne en fraflytting av unge voksne kvinner. Lav andel kvinner indikerer derfor at grunnlaget for likestilling er svakt i kommunen (kvinneandelen varierer fra 73 til 122 per 100 menn).

Oslo og Akershus på topp

Av fylkene kommer Oslo klart best ut. Mens gjennomsnittet for hele landet er 2,5 poeng, scorer Oslo 3,4 på indeksen. Deretter følger Akershus, med 3,0 poeng. Finnmark - på tredje plass - scorer 2,9. Godt over gjennomsnittet finner vi også Buskerud, Sogn og Fjordane og Hedmark.

Fylkene sør i landet kommer dårlig ut: Vest-Agder og Aust-Agder havner på henholdsvis siste og tredje siste plass (med Møre og Romsdal mellom seg). Deretter følger Rogaland, Nordland og Troms.

Om vi så rangerer kommunene, finner vi Hammerfest alene på toppen av tabellen (tabell 11.2), med en score på 4,0. Kommunen tilhører altså de 25 prosent beste på alle indikatorene. Deretter følger Rollag og Sør-Varanger (med 3,8 poeng) og Leikanger og Bodø (3,7 poeng). I den

Boks 11.1. Om indeksen

For de tre første indikatorene (barnehagedekning, kvinnelige kommunestyrerepresentanter og kvinneandel) er kommunene rangert og deretter gruppert i kvartiler (firedele) og gitt poengverdi slik: 4, 3, 2, 1. Det vil si at kommuner som tilhører de "beste" 25 prosentene gis verdien 4, mens de 25 prosentene som scorer lavest, får verdien 1.

Når det gjelder utdanning, sysselsetting og inntekt er spørsmålet: Skal vi her måle "nivået" for kvinnene eller er det kvinnes verdier i forhold til mennenes som gir det beste bildet? Eksempelvis: Skal kvinners utdanningsnivå sammenlignes med kvinners utdanning i andre kommuner eller er det forholdet mellom kvinners og menns utdanningsnivå som skal sammenlignes med andre kommuner? Her har vi valgt en kombinasjon: Det vil si at vi for eksempel for utdanning har rangert kommune *både* etter kvinnes utdanningsnivå og etter forholdet mellom kvinners og menns utdanning. Deretter er summen dividert på 2, slik at maksimums- og minimumspoeng også her er 4 og 1.

Den samlede verdien er deretter dividert på antallet indikatorer; det vil si 6. Indeksen får dermed en maksimumsverdi på 4, mens minimumsverdien blir 1.

Eksempel: Kongsvinger kommune

Indikator:	Verdi:	Poeng:
Barnehagedekning 1-5 år	63,6	2,0
Andel kvinnelige kommunestyrerepresentanter	32,4	2,0
Antall kvinner per 100 menn	95,7	3,0
Andel kvinner/menn 16 år og over med høyere utdanning	15,5/15,4	2,5
Andel kvinner/menn 20-66 år i arbeidsstyrken	73,3/83,0	2,0
Kvinner/menns gjennomsnittsinntekt	143 893/ 230 965	3,0
Sum:	-	14,5/6 = 2,4

Kongsvinger kommune har en barnehagedekning på 64 prosent; dette er såvidt under landsgjennomsnittet og gir 2 poeng på indeksen. Andelen kvinnelige kommunestyrerepresentanter er 32. Dette er også omtrent som gjennomsnittet og gir 2 poeng. Andelen kvinner per 100 menn i alderen 20-39 år er 96, som gir scoren 3. Når det gjelder utdanning, har 15,5 prosent av kommunens kvinner (16 år og over) høyere utdanning: Dette er omtrent som gjennomsnittet, både sammenlignet med kvinner i resten av landet og med menn i kommunen og gir 2,5 poeng. Andelen kvinner i arbeidsstyrken er 73 prosent. Både sammenlignet med kvinner i andre kommuner og med menn i kommunen er dette relativt lavt og gir bare 2 poeng. En gjennomsnittsinntekt på nesten 144 000 kroner er over gjennomsnittet (også sammenlignet med mennene) og gir 3 poeng. I gjennomsnitt gir dette en indeksverdi på 2,4, noe som plasserer Kongsvinger akkurat under landsgjennomsnittet.

Det må understrekes at denne indeksen er *relativ*: At en kommune scorer 4 på for eksempel inntekt, betyr ikke at kvinner og menn har like høy inntekt, bare at kommunen tilhører den firedele som kommer best ut.

andre enden av skalaen - med en score på 1,2 på indeksen - finner vi Herøy, fulgt av Haram, Sande, Vanylven, Selje og Bømlo, med 1,3 poeng, alle vestlandskommuner, de fire første i Møre og Romsdal.

De store byene ligger nesten alle over gjennomsnittet. Av de seks største er Oslo og Stavanger de mest likestilte (henholdsvis 3,4 og 3,2 poeng), med Trondheim, Bergen og Drammen i en midtgruppe (henholdsvis 3,0, 2,9 og 2,9 poeng). Kristiansand scorer lavest; 2,6 poeng.

Endringer siste år: Noen store hopp

De fleste av de indikatorene som inngår i indeksen endrer seg langsomt (dette gjelder særlig andelen kvinner per 100 menn, utdanning, yrkesdeltakelse og inntekt). Det har likevel til dels skjedd store endringer i kommunenes plassering i 2000 i forhold til 1999. Dette skyldes endringer i barnehagedekningen og særlig endringer i andelen kvinnelige kommunestyrerepresentanter. Når for eksempel Hammerfest har gått frem fra en ellefte plass i 1999 til første plass i 2000, skyldes dette nesten utelukkende økt kvinnerepresentasjon i kommunestyret etter siste valg. Tolgas tilbakegang fra første til sjettede plass har samme årsak.

Andre kommuner har gjort enda større hopp oppover eller nedover på lista i løpet av det siste året: Gjemnes kommune økte fra 2,5 til 3,3 på indeksen, og det viktigste bidraget var økt andel kvinner i kommunestyret. Også tre andre kommuner (Valle, Lierne og Skjerstad) krabbet tilsvarende oppover på lista. Størst relativ økning hadde Flakstad kommune, som økte fra 1,3 til 1,9 poeng (44 prosent) og også her var økt kvinnerepresentasjon viktig.

Slik indeksen er konstruert, fører en fremgang for noen kommuner til en tilsvarende tilbakegang for andre. Størst tilbakegang hadde Fosnes kommune, med 2,0 poeng sammenlignet med 3,3 i fjor. Deretter følger Herøy, Lardal og Åmot. Synkende andel kvinnerepresentasjon i kommunestyrene forklarer i stor grad denne nedgangen.

Tabell 11.1. Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt i
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel arbeids- styrken	
Hele landet		2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Østfold		2,5	1,7	2,7	3,1	2,7	2,2	2,4
0101 Halden	(314)	2,1	1,0	3,0	3,0	2,0	1,5	2,0
0104 Moss	(163)	2,7	1,0	4,0	3,0	2,5	2,5	3,0
0105 Sarpsborg	(205)	2,5	1,0	4,0	3,0	2,5	2,0	2,5
0106 Fredrikstad	(179)	2,6	1,0	3,0	4,0	2,5	2,5	2,5
0111 Hvaler	(296)	2,2	1,0	1,0	4,0	3,0	2,0	2,0
0118 Aremark	(121)	2,8	4,0	3,0	3,0	2,5	3,5	1,0
0119 Marker	(336)	2,0	1,0	4,0	1,0	3,0	1,0	2,0
0121 Rømskog	(248)	2,3	3,0	2,0	4,0	2,5	1,0	1,0
0122 Trøgstad	(226)	2,4	1,0	3,0	2,0	3,0	2,5	3,0
0123 Spydeberg	(101)	2,9	2,0	4,0	3,0	3,0	2,5	3,0
0124 Askim	(226)	2,4	3,0	1,0	4,0	1,5	2,0	3,0
0125 Eidsberg	(179)	2,6	1,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,5
0127 Skiptvet	(205)	2,5	2,0	3,0	2,0	3,0	2,5	2,5
0128 Rakkestad	(226)	2,4	3,0	1,0	2,0	3,0	3,0	2,5
0135 Råde	(248)	2,3	2,0	2,0	4,0	2,5	1,0	2,5
0136 Rygge	(248)	2,3	1,0	2,0	4,0	2,5	2,0	2,5
0137 Våler	(163)	2,7	2,0	2,0	4,0	3,5	2,0	2,5
0138 Hobøl	(121)	2,8	1,0	4,0	3,0	3,5	2,5	3,0
Akershus		3,0	1,8	3,3	3,5	2,6	3,5	3,0
0211 Vestby	(76)	3,0	1,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,0
0213 Ski(54)	3,2	2,0	4,0	4,0	2,5	3,5	3,0	
0214 Ås(14)	3,5	3,0	4,0	4,0	2,5	4,0	3,5	
0215 Frogn	(101)	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,5	2,5
0216 Nesodden	(163)	2,7	2,0	1,0	4,0	3,0	2,5	3,5
0217 Oppegård	(6)	3,6	4,0	4,0	4,0	2,5	4,0	3,0
0219 Bærum	(30)	3,3	3,0	4,0	4,0	2,5	4,0	2,5
0220 Asker	(64)	3,1	2,0	4,0	4,0	2,5	3,5	2,5
0221 Aurskog-Høland	(205)	2,5	2,0	4,0	2,0	2,0	2,5	2,5
0226 Sørumsdal	(101)	2,9	1,0	3,0	4,0	3,0	3,5	3,0
0227 Fet(121)	2,8	1,0	2,0	4,0	3,0	4,0	2,5	
0228 Rælingen	(163)	2,7	1,0	1,0	4,0	2,5	4,0	3,5
0229 Enebakk	(121)	2,8	2,0	3,0	3,0	2,5	3,5	3,0
0230 Lørenskog	(6)	3,6	3,0	4,0	4,0	3,0	4,0	3,5
0231 Skedsmo	(76)	3,0	2,0	4,0	3,0	2,5	3,5	3,0
0233 Nittedal	(121)	2,8	1,0	1,0	4,0	3,0	4,0	3,5
0234 Gjerdrum	(101)	2,9	1,0	3,0	3,0	3,5	4,0	3,0
0235 Ullensaker	(101)	2,9	1,0	4,0	4,0	2,0	3,5	3,0
0236 Nes(121)	2,8	1,0	4,0	3,0	2,5	3,5	3,0	
0237 Eidsvoll	(179)	2,6	1,0	4,0	3,0	2,0	2,5	3,0
0238 Nannestad	(101)	2,9	2,0	4,0	3,0	2,0	3,5	3,0
0239 Hurdal	(205)	2,5	1,0	3,0	2,0	3,0	3,0	3,0
0301 Oslo	(21)	3,4	3,0	4,0	4,0	2,5	3,5	3,5

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt	
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken		
Hedmark		2,7	2,8	2,4	2,9	2,7	2,6	2,9	
0402	Kongsvinger	(226)	2,4	2,0	2,0	3,0	2,5	2,0	3,0
0403	Hamar	(6)	3,6	4,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,5
0412	Ringsaker	(121)	2,8	2,0	4,0	3,0	3,0	2,0	3,0
0415	Løten	(205)	2,5	2,0	2,0	4,0	2,5	2,0	2,5
0417	Stange	(121)	2,8	2,0	3,0	4,0	3,0	2,0	3,0
0418	Nord-Odal	(370)	1,8	2,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,0
0419	Sør-Odal	(163)	2,7	2,0	3,0	3,0	2,0	3,0	3,0
0420	Eidskog	(370)	1,8	1,0	2,0	3,0	2,0	1,0	2,0
0423	Grue	(226)	2,4	2,0	3,0	3,0	2,5	1,5	2,5
0425	Åsnes	(179)	2,6	1,0	4,0	3,0	3,0	1,5	3,0
0426	Våler	(226)	2,4	4,0	2,0	3,0	1,5	1,5	2,5
0427	Elverum	(76)	3,0	2,0	2,0	4,0	3,5	2,5	4,0
0428	Trysil	(76)	3,0	4,0	4,0	2,0	2,0	3,0	3,0
0429	Åmot	(354)	1,9	3,0	1,0	1,0	2,0	2,0	2,5
0430	Stor-Elvdal	(163)	2,7	4,0	1,0	2,0	3,0	3,0	3,0
0432	Rendalen	(226)	2,4	4,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,5
0434	Engerdal	(248)	2,3	4,0	1,0	1,0	1,0	4,0	2,5
0436	Tolga	(6)	3,6	4,0	2,0	4,0	4,0	4,0	3,5
0437	Tynset	(14)	3,5	4,0	2,0	3,0	4,0	4,0	4,0
0438	Alvdal	(54)	3,2	2,0	2,0	4,0	3,5	3,5	4,0
0439	Follidal	(76)	3,0	4,0	4,0	2,0	2,5	3,0	2,5
0441	Os(64)	3,1	3,0	1,0	4,0	3,5	4,0	3,0	
Oppland		2,6	2,7	2,3	2,6	2,7	2,6	2,7	
0501	Lillehammer	(30)	3,3	3,0	3,0	4,0	3,0	3,0	3,5
0502	Gjøvik	(64)	3,1	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5	3,0
0511	Dovre	(121)	2,8	3,0	3,0	3,0	1,5	3,0	3,5
0512	Lesja	(205)	2,5	3,0	1,0	2,0	3,0	3,0	3,0
0513	Skjåk	(121)	2,8	4,0	2,0	3,0	2,5	3,5	2,0
0514	Lom	(248)	2,3	2,0	2,0	2,0	3,0	1,5	3,0
0515	Vågå	(354)	1,9	3,0	2,0	1,0	2,0	1,5	2,0
0516	Nord-Fron	(248)	2,3	3,0	2,0	3,0	2,5	2,0	1,5
0517	Sel(296)	2,2	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0	
0519	Sør-Fron	(314)	2,1	3,0	1,0	2,0	2,0	3,0	1,5
0520	Ringebu	(336)	2,0	2,0	2,0	1,0	2,5	2,0	2,5
0521	Øyer	(30)	3,3	4,0	3,0	3,0	3,0	4,0	2,5
0522	Gausdal	(30)	3,3	3,0	4,0	4,0	3,0	3,5	2,5
0528	Østre Toten	(336)	2,0	1,0	1,0	3,0	3,0	2,0	2,0
0529	Vestre Toten	(248)	2,3	1,0	4,0	2,0	1,5	2,5	2,5
0532	Jevnaker	(296)	2,2	2,0	1,0	2,0	2,5	2,0	3,5
0533	Lunner	(64)	3,1	2,0	4,0	3,0	3,0	3,0	3,5
0534	Gran	(121)	2,8	2,0	3,0	3,0	2,5	3,0	3,0
0536	Søndre Land	(248)	2,3	3,0	1,0	3,0	3,0	1,5	2,5
0538	Nordre Land	(389)	1,7	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	2,0
0540	Sør-Aurdal	(370)	1,8	2,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,0
0541	Etnedal	(101)	2,9	4,0	3,0	3,0	3,0	1,5	3,0
0542	Nord-Aurdal	(54)	3,2	3,0	2,0	3,0	3,5	4,0	3,5

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer						
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	Inntekt	
Oppland (forts.)									
0543	Vestre Slidre	(205)	2,5	4,0	1,0	1,0	3,0	3,0	3,0
0544	Øystre Slidre	(21)	3,4	3,0	2,0	4,0	3,5	4,0	4,0
0545	Vang	(30)	3,3	4,0	2,0	4,0	3,0	4,0	3,0
Buskerud			2,9	2,8	2,7	3,1	2,5	3,3	2,9
0602	Drammen	(101)	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,0
0604	Kongsberg	(121)	2,8	3,0	4,0	2,0	2,5	3,0	2,5
0605	Ringerike	(179)	2,6	1,0	2,0	4,0	2,5	3,0	3,0
0612	Hole	(76)	3,0	3,0	2,0	4,0	2,5	4,0	2,5
0615	Flå	(248)	2,3	4,0	2,0	1,0	1,0	3,0	3,0
0616	Nes	(226)	2,4	1,0	4,0	1,0	2,5	3,0	3,0
0617	Gol	(6)	3,6	3,0	4,0	3,0	3,5	4,0	4,0
0618	Hemsedal	(76)	3,0	3,0	1,0	4,0	3,5	3,5	3,0
0619	Ål	(30)	3,3	3,0	3,0	3,0	3,5	3,5	3,5
0620	Hol	(30)	3,3	4,0	1,0	4,0	2,5	4,0	4,0
0621	Sigdal	(179)	2,6	4,0	1,0	2,0	2,5	4,0	2,0
0622	Krødsherad	(205)	2,5	3,0	3,0	2,0	1,5	3,0	2,5
0623	Modum	(179)	2,6	2,0	2,0	3,0	2,5	3,5	2,5
0624	Øvre Eiker	(76)	3,0	3,0	3,0	4,0	3,0	2,5	2,5
0625	Nedre Eiker	(205)	2,5	1,0	3,0	4,0	1,5	2,5	3,0
0626	Lier	(30)	3,3	3,0	3,0	4,0	3,0	4,0	3,0
0627	Røyken	(64)	3,1	1,0	4,0	4,0	3,0	3,5	3,0
0628	Hurum	(179)	2,6	2,0	3,0	3,0	2,0	2,5	3,0
0631	Flesberg	(205)	2,5	4,0	2,0	2,0	1,5	3,0	2,5
0632	Rollag	(2)	3,8	4,0	4,0	4,0	3,5	4,0	3,5
0633	Nore og Uvdal	(121)	2,8	4,0	2,0	3,0	2,0	3,0	2,5
Vestfold			2,5	1,5	2,5	3,4	2,6	2,4	2,5
0701	Borre	(179)	2,6	1,0	4,0	3,0	2,5	2,0	3,0
0702	Holmestrand	(101)	2,9	2,0	4,0	4,0	3,0	1,5	3,0
0704	Tønsberg	(54)	3,2	3,0	4,0	4,0	2,5	2,5	3,0
0706	Sandefjord	(314)	2,1	1,0	2,0	4,0	2,5	1,0	2,0
0709	Larvik	(336)	2,0	1,0	1,0	4,0	2,0	2,0	2,0
0711	Svelvik	(248)	2,3	1,0	1,0	3,0	2,5	3,0	3,0
0713	Sande	(101)	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,0
0714	Hof	(248)	2,3	1,0	2,0	2,0	3,5	2,5	2,5
0716	Våle	(163)	2,7	1,0	2,0	4,0	2,5	3,5	3,0
0718	Ramnes	(30)	3,3	2,0	4,0	4,0	4,0	4,0	2,0
0719	Andebu	(370)	1,8	1,0	1,0	2,0	1,5	3,0	2,0
0720	Stokke	(121)	2,8	1,0	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5
0722	Nøtterøy	(121)	2,8	2,0	3,0	4,0	2,5	2,5	2,5
0723	Tjøme	(296)	2,2	1,0	2,0	4,0	2,5	1,0	2,5
0728	Lardal	(399)	1,6	3,0	1,0	1,0	2,0	1,5	1,0
Telemark			2,5	2,6	2,2	2,9	2,8	2,4	2,3
0805	Porsgrunn	(296)	2,2	1,0	4,0	3,0	2,0	1,0	2,0
0806	Skien	(121)	2,8	2,0	4,0	4,0	2,5	2,0	2,5

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt i	
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken		
Telemark (forts.)									
0807	Notodden	(121)	2,8	3,0	2,0	3,0	2,5	3,0	3,0
0811	Siljan	(54)	3,2	4,0	3,0	4,0	2,5	4,0	1,5
0814	Bamble	(314)	2,1	2,0	2,0	4,0	2,0	1,0	1,5
0815	Kragerø	(389)	1,7	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	2,0
0817	Drangedal	(354)	1,9	1,0	3,0	3,0	2,5	1,0	1,0
0819	Nome	(226)	2,4	3,0	2,0	3,0	3,0	1,5	2,0
0821	Bø	(121)	2,8	3,0	1,0	4,0	3,0	2,5	3,0
0822	Sauherad	(248)	2,3	2,0	2,0	2,0	3,5	2,0	2,0
0826	Tinn	(64)	3,1	4,0	1,0	4,0	2,0	4,0	3,5
0827	Hjartdal	(101)	2,9	2,0	4,0	3,0	3,5	3,0	2,0
0828	Seljord	(248)	2,3	2,0	1,0	2,0	3,0	3,0	3,0
0829	Kviteseid	(248)	2,3	2,0	1,0	3,0	3,0	2,0	2,5
0830	Nissedal	(248)	2,3	2,0	1,0	3,0	3,5	2,5	1,5
0831	Fyresdal	(101)	2,9	4,0	3,0	2,0	3,5	3,5	1,5
0833	Tokke	(179)	2,6	4,0	2,0	2,0	2,5	2,5	2,5
0834	Vinje	(101)	2,9	4,0	2,0	1,0	3,5	3,5	3,5
Aust-Agder			2,2	2,1	1,7	2,7	2,7	1,7	2,0
0901	Risør	(248)	2,3	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,5
0904	Grimstad	(354)	1,9	1,0	2,0	3,0	3,0	1,0	1,5
0906	Arendal	(248)	2,3	1,0	2,0	4,0	2,5	2,5	2,0
0911	Gjerstad	(248)	2,3	3,0	3,0	3,0	2,5	1,0	1,5
0912	Vegårshei	(314)	2,1	1,0	1,0	4,0	3,5	1,0	2,0
0914	Tvedestrand	(412)	1,5	1,0	1,0	3,0	2,0	1,0	1,0
0919	Froland	(354)	1,9	1,0	1,0	4,0	1,5	2,0	2,0
0926	Lillesand	(370)	1,8	1,0	1,0	3,0	2,5	1,0	2,0
0928	Birkenes	(389)	1,7	1,0	2,0	2,0	2,5	1,5	1,0
0929	Åmli	(314)	2,1	4,0	1,0	1,0	3,0	2,0	1,5
0935	Iveland	(370)	1,8	4,0	1,0	2,0	1,5	1,0	1,0
0937	Evje og Hornnes	(336)	2,0	1,0	3,0	2,0	2,5	1,5	2,0
0938	Bygland	(248)	2,3	3,0	1,0	1,0	4,0	1,5	3,5
0940	Valle	(101)	2,9	3,0	2,0	3,0	3,5	3,0	3,0
0941	Bykle	(6)	3,6	4,0	2,0	4,0	3,5	4,0	4,0
Vest-Agder			1,9	1,7	2,0	2,3	2,5	1,6	1,5
1001	Kristiansand	(179)	2,6	2,0	3,0	4,0	2,5	1,5	2,5
1002	Mandal	(314)	2,1	2,0	2,0	3,0	3,0	1,0	1,5
1003	Farsund	(424)	1,4	1,0	1,0	2,0	2,0	1,0	1,5
1004	Flekkefjord	(296)	2,2	2,0	3,0	2,0	2,5	2,0	1,5
1014	Vennesla	(412)	1,5	1,0	3,0	2,0	1,0	1,0	1,0
1017	Songdalen	(370)	1,8	1,0	1,0	3,0	3,0	1,5	1,5
1018	Søgne	(248)	2,3	1,0	4,0	4,0	2,5	1,0	1,5
1021	Marnardal	(399)	1,6	2,0	1,0	1,0	3,5	1,0	1,0
1026	Åseral	(205)	2,5	4,0	1,0	1,0	3,0	3,5	2,5
1027	Audnedal	(336)	2,0	1,0	4,0	1,0	3,5	1,5	1,0
1029	Lindesnes	(370)	1,8	1,0	1,0	4,0	2,5	1,0	1,0
1032	Lyngdal	(412)	1,5	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer						
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	Inntekt	
Vest-Agder (forts.)									
1034	Hægebostad	(412)	1,5	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0	1,0
1037	Kvinesdal	(412)	1,5	2,0	1,0	2,0	1,5	1,5	1,0
1046	Sirdal	(101)	2,9	4,0	1,0	3,0	3,0	4,0	2,5
Rogaland			2,3	2,0	2,1	2,5	2,8	2,7	1,8
1101	Eigersund	(314)	2,1	1,0	2,0	3,0	2,5	2,5	1,5
1102	Sandnes	(121)	2,8	1,0	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5
1103	Stavanger	(54)	3,2	3,0	4,0	4,0	3,0	2,5	2,5
1106	Haugesund	(296)	2,2	2,0	2,0	2,0	2,5	2,0	2,5
1111	Sokndal	(412)	1,5	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0
1112	Lund	(389)	1,7	1,0	2,0	1,0	2,0	3,0	1,0
1114	Bjerkreim	(336)	2,0	1,0	2,0	2,0	3,0	2,5	1,5
1119	Hå	(248)	2,3	1,0	2,0	2,0	3,0	3,5	2,0
1120	Klepp	(226)	2,4	1,0	3,0	2,0	3,0	3,0	2,5
1121	Time	(121)	2,8	2,0	3,0	3,0	3,0	3,5	2,5
1122	Gjesdal	(296)	2,2	1,0	1,0	3,0	3,0	3,0	2,0
1124	Sola	(121)	2,8	2,0	4,0	3,0	3,0	2,5	2,5
1127	Randaberg	(121)	2,8	1,0	4,0	4,0	3,5	2,0	2,5
1129	Forsand	(248)	2,3	3,0	1,0	3,0	3,5	2,0	1,5
1130	Strand	(370)	1,8	1,0	1,0	3,0	2,5	2,5	1,0
1133	Hjelmeland	(30)	3,3	4,0	2,0	3,0	4,0	4,0	2,5
1134	Suldal	(205)	2,5	4,0	1,0	1,0	3,0	4,0	2,0
1135	Sauda	(226)	2,4	4,0	2,0	2,0	3,0	2,0	1,5
1141	Finnøy	(64)	3,1	3,0	1,0	4,0	4,0	4,0	2,5
1142	Rennesøy	(226)	2,4	1,0	3,0	2,0	3,5	3,0	2,0
1144	Kvitsøy	(314)	2,1	2,0	1,0	4,0	2,0	2,0	1,5
1145	Bokn	(424)	1,4	1,0	1,0	1,0	1,0	3,5	1,0
1146	Tysvær	(296)	2,2	2,0	3,0	2,0	2,0	2,5	1,5
1149	Karmøy	(399)	1,6	1,0	2,0	3,0	1,5	1,0	1,0
1151	Utsira	(248)	2,3	4,0	1,0	1,0	3,5	3,0	1,5
1154	Vindafjord	(336)	2,0	3,0	1,0	1,0	2,5	3,0	1,5
Hordaland			2,4	2,6	2,5	2,4	2,5	2,5	2,0
1201	Bergen	(101)	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,0
1211	Etne	(248)	2,3	2,0	2,0	2,0	3,0	2,5	2,0
1214	Ølen	(248)	2,3	2,0	2,0	3,0	3,0	2,0	1,5
1216	Sveio	(389)	1,7	2,0	1,0	2,0	2,5	1,5	1,0
1219	Bømlo	(430)	1,3	1,0	2,0	1,0	1,5	1,5	1,0
1221	Stord	(163)	2,7	2,0	4,0	2,0	3,5	2,5	2,0
1222	Fitjar	(399)	1,6	1,0	2,0	1,0	3,0	1,5	1,0
1223	Tysnes	(399)	1,6	3,0	1,0	1,0	1,5	2,0	1,0
1224	Kvinnherad	(370)	1,8	2,0	1,0	2,0	2,0	2,0	1,5
1227	Jondal	(30)	3,3	4,0	3,0	3,0	4,0	2,5	3,0
1228	Odda	(296)	2,2	3,0	1,0	2,0	3,0	1,5	2,5
1231	Ullensvang	(121)	2,8	4,0	2,0	1,0	3,0	4,0	2,5
1232	Eidfjord	(14)	3,5	4,0	3,0	4,0	2,5	4,0	3,5
1233	Ulvik	(6)	3,6	4,0	3,0	4,0	3,5	4,0	3,0

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt	
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken		
Hordaland (forts.)									
1234	Granvin	(14)	3,5	4,0	4,0	2,0	4,0	4,0	3,0
1235	Voss	(76)	3,0	2,0	3,0	3,0	3,5	3,5	3,0
1238	Kvam	(121)	2,8	3,0	4,0	1,0	3,5	2,5	2,5
1241	Fusa	(248)	2,3	4,0	3,0	1,0	3,0	1,0	1,5
1242	Samnanger	(226)	2,4	3,0	4,0	1,0	1,5	3,5	1,5
1243	Os	(121)	2,8	2,0	3,0	4,0	2,5	3,5	2,0
1244	Austevoll	(248)	2,3	2,0	1,0	4,0	1,5	3,5	2,0
1245	Sund	(370)	1,8	3,0	2,0	2,0	1,0	1,5	1,5
1246	Fjel	(163)	2,7	1,0	4,0	3,0	2,5	3,0	2,5
1247	Askøy	(179)	2,6	1,0	4,0	3,0	2,5	2,5	2,5
1251	Vaksdal	(179)	2,6	3,0	2,0	4,0	1,0	3,0	2,5
1252	Modalen	(163)	2,7	4,0	2,0	1,0	3,5	3,0	2,5
1253	Osterøy	(370)	1,8	1,0	2,0	2,0	2,0	1,5	2,0
1256	Meland	(121)	2,8	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5	1,5
1259	Øygarden	(399)	1,6	1,0	1,0	4,0	1,5	1,0	1,0
1260	Radøy	(121)	2,8	3,0	4,0	3,0	3,0	2,0	1,5
1263	Lindås	(314)	2,1	3,0	1,0	2,0	2,5	2,5	1,5
1264	Austrheim	(314)	2,1	4,0	3,0	1,0	1,5	1,5	1,5
1265	Fedje	(121)	2,8	2,0	4,0	4,0	1,5	4,0	1,5
1266	Masfjorden	(336)	2,0	4,0	1,0	3,0	1,5	1,5	1,0
Sogn og Fjordane			2,8	3,3	2,5	2,1	2,9	3,3	2,8
1401	Flora	(179)	2,6	2,0	3,0	2,0	2,5	3,0	3,0
1411	Gulen	(30)	3,3	4,0	4,0	3,0	2,5	4,0	2,0
1412	Solund	(205)	2,5	3,0	4,0	1,0	2,0	4,0	1,0
1413	Hyllestad	(163)	2,7	4,0	2,0	1,0	3,0	3,0	3,0
1416	Høyanger	(76)	3,0	4,0	3,0	1,0	2,5	4,0	3,5
1417	Vik	(76)	3,0	4,0	3,0	2,0	2,5	3,0	3,5
1418	Balestrand	(14)	3,5	4,0	3,0	3,0	3,5	4,0	3,5
1419	Leikanger	(4)	3,7	4,0	4,0	4,0	2,5	3,5	4,0
1420	Sogndal	(64)	3,1	4,0	1,0	2,0	3,5	4,0	4,0
1421	Aurland	(21)	3,4	4,0	2,0	4,0	3,0	4,0	3,5
1422	Lærdal	(54)	3,2	4,0	1,0	2,0	4,0	4,0	4,0
1424	Årdal	(226)	2,4	4,0	1,0	1,0	2,5	3,0	3,0
1426	Luster	(101)	2,9	4,0	1,0	3,0	3,5	3,5	2,5
1428	Askvoll	(205)	2,5	4,0	3,0	3,0	3,0	1,0	1,0
1429	Fjaler	(248)	2,3	4,0	1,0	1,0	2,0	3,5	2,0
1430	Gaular	(163)	2,7	3,0	2,0	2,0	4,0	2,5	2,5
1431	Jølster	(30)	3,3	4,0	4,0	2,0	4,0	3,0	3,0
1432	Førde	(21)	3,4	3,0	2,0	4,0	4,0	4,0	3,5
1433	Naustdal	(121)	2,8	2,0	2,0	2,0	3,5	4,0	3,0
1438	Bremanger	(336)	2,0	3,0	3,0	1,0	2,0	1,0	2,0
1439	Vågsøy	(248)	2,3	1,0	3,0	3,0	1,5	3,5	2,0
1441	Selje	(430)	1,3	2,0	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0
1443	Eid	(179)	2,6	2,0	2,0	2,0	3,5	3,0	3,0
1444	Hornindal	(121)	2,8	2,0	3,0	1,0	3,5	4,0	3,0
1445	Gloppen	(21)	3,4	3,0	4,0	3,0	3,5	4,0	3,0
1449	Stryn	(205)	2,5	3,0	1,0	1,0	3,0	4,0	3,0

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.-nr.	Rang-nr.	Indeks	Indikatorer					
			Barnehagedekning	Andel kvinnelige kommunestyrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeidsstyrken	Inntekt
Møre og Romsdal		2,1	2,3	2,3	2,0	2,1	2,0	2,0
1502 Molde	(21)	3,4	3,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,5
1503 Kristiansund	(226)	2,4	3,0	3,0	3,0	2,0	1,0	2,5
1504 Ålesund	(163)	2,7	1,0	4,0	3,0	2,5	3,0	2,5
1511 Vanylven	(430)	1,3	2,0	1,0	1,0	1,5	1,5	1,0
1514 Sande	(430)	1,3	3,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
1515 Herøy	(435)	1,2	1,0	1,0	2,0	1,0	1,0	1,0
1516 Ulstein	(389)	1,7	1,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,5
1517 Hareid	(354)	1,9	2,0	2,0	3,0	1,5	1,5	1,5
1519 Volda	(54)	3,2	4,0	4,0	4,0	3,0	1,5	2,5
1520 Ørsta	(296)	2,2	4,0	2,0	1,0	2,5	1,5	2,0
1523 Ørskog	(248)	2,3	2,0	1,0	2,0	2,5	4,0	2,5
1524 Norddal	(30)	3,3	4,0	2,0	4,0	2,5	4,0	3,5
1525 Stranda	(76)	3,0	3,0	3,0	2,0	2,0	4,0	4,0
1526 Stordal	(179)	2,6	4,0	2,0	1,0	1,5	3,5	3,5
1528 Sykkylven	(248)	2,3	2,0	1,0	2,0	2,5	3,5	3,0
1529 Skodje	(248)	2,3	3,0	2,0	3,0	2,5	1,5	1,5
1531 Sula	(424)	1,4	1,0	1,0	2,0	1,5	1,5	1,5
1532 Giske	(412)	1,5	1,0	2,0	2,0	1,5	1,5	1,0
1534 Haram	(430)	1,3	1,0	2,0	1,0	1,0	1,5	1,0
1535 Vestnes	(354)	1,9	1,0	2,0	1,0	2,0	3,0	2,5
1539 Rauma	(179)	2,6	3,0	3,0	2,0	1,5	3,5	2,5
1543 Nesset	(412)	1,5	1,0	2,0	1,0	3,0	1,0	1,0
1545 Midsund	(412)	1,5	3,0	1,0	1,0	1,0	2,0	1,0
1546 Sandøy	(399)	1,6	4,0	1,0	1,0	1,0	1,5	1,0
1547 Aukra	(424)	1,4	1,0	1,0	2,0	1,5	2,0	1,0
1548 Fræna	(354)	1,9	1,0	3,0	2,0	2,5	1,5	1,5
1551 Eide	(354)	1,9	2,0	1,0	2,0	2,5	2,5	1,5
1554 Averøy	(389)	1,7	2,0	3,0	1,0	2,0	1,0	1,0
1556 Frei	(370)	1,8	1,0	1,0	4,0	2,0	1,0	2,0
1557 Gjemnes	(30)	3,3	3,0	4,0	3,0	3,5	4,0	2,5
1560 Tingvoll	(76)	3,0	4,0	4,0	4,0	3,0	1,0	2,0
1563 Sunndal	(179)	2,6	3,0	3,0	3,0	2,0	2,0	2,5
1566 Surnadal	(314)	2,1	3,0	3,0	1,0	2,5	1,5	1,5
1567 Rindal	(179)	2,6	4,0	4,0	1,0	3,0	1,5	2,0
1569 Aure	(354)	1,9	2,0	2,0	1,0	2,5	1,5	2,5
1571 Halså	(121)	2,8	3,0	4,0	1,0	3,5	2,5	2,5
1572 Tustna	(226)	2,4	2,0	4,0	3,0	2,5	1,0	2,0
1573 Smøla	(399)	1,6	1,0	4,0	1,0	1,0	1,0	1,5
Sør-Trøndelag		2,5	2,6	2,2	2,6	2,3	2,7	2,4
1601 Trondheim	(76)	3,0	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,5
1612 Hemne	(370)	1,8	1,0	3,0	3,0	1,0	1,5	1,0
1613 Snillfjord	(179)	2,6	4,0	2,0	1,0	3,0	4,0	1,5
1617 Hitra	(354)	1,9	4,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,5
1620 Frøya	(314)	2,1	2,0	3,0	1,0	1,5	1,0	4,0
1621 Ørland	(314)	2,1	1,0	1,0	3,0	1,5	3,5	2,5
1622 Agdenes	(248)	2,3	2,0	2,0	3,0	3,0	1,5	2,0

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Indikatorer			Inntekt	
					Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken		
Sør-Trøndelag (forts.)									
1624	Rissa	(399)	1,6	2,0	2,0	1,0	1,5	1,5	1,5
1627	Bjugn	(412)	1,5	2,0	2,0	1,0	1,0	1,5	1,5
1630	Åfjord	(354)	1,9	3,0	2,0	1,0	2,0	2,0	1,5
1632	Roan	(248)	2,3	4,0	3,0	2,0	2,0	1,0	1,5
1633	Osen	(336)	2,0	2,0	1,0	4,0	2,0	1,5	1,5
1634	Oppdal	(226)	2,4	4,0	1,0	2,0	2,0	3,0	2,5
1635	Rennebu	(121)	2,8	4,0	3,0	2,0	3,0	2,5	2,0
1636	Meldal	(370)	1,8	2,0	1,0	2,0	1,5	1,5	2,5
1638	Orkdal	(163)	2,7	2,0	3,0	3,0	3,0	2,0	3,0
1640	Røros	(14)	3,5	4,0	2,0	4,0	3,0	4,0	4,0
1644	Holtålen	(76)	3,0	4,0	2,0	4,0	1,5	4,0	2,5
1648	Midtre Gauldal	(248)	2,3	1,0	2,0	1,0	3,0	3,5	3,0
1653	Melhus	(205)	2,5	1,0	1,0	3,0	3,5	3,5	3,0
1657	Skaun	(101)	2,9	1,0	4,0	4,0	3,0	3,0	2,5
1662	Klæbu	(21)	3,4	2,0	4,0	4,0	3,0	4,0	3,5
1663	Malvik	(30)	3,3	2,0	4,0	4,0	3,0	3,5	3,0
1664	Selbu	(121)	2,8	4,0	1,0	2,0	3,5	4,0	2,5
1665	Tydal	(30)	3,3	4,0	1,0	4,0	3,0	4,0	3,5
Nord-Trøndelag			2,6	2,9	2,7	2,4	2,7	2,7	2,5
1702	Steinkjer	(30)	3,3	3,0	4,0	4,0	3,0	2,5	3,0
1703	Namsos	(6)	3,6	3,0	3,0	4,0	4,0	3,5	4,0
1711	Meråker	(248)	2,3	3,0	2,0	3,0	1,5	2,0	2,0
1714	Stjørdal	(121)	2,8	2,0	4,0	2,0	2,5	3,5	2,5
1717	Frosta	(248)	2,3	3,0	2,0	1,0	3,0	2,0	2,5
1718	Leksvik	(179)	2,6	3,0	1,0	3,0	2,5	3,5	2,5
1719	Levanger	(76)	3,0	2,0	3,0	3,0	4,0	3,0	3,0
1721	Verdal	(354)	1,9	2,0	2,0	2,0	2,5	1,5	1,5
1723	Mosvik	(54)	3,2	4,0	3,0	3,0	3,0	4,0	2,0
1724	Verran	(412)	1,5	2,0	1,0	2,0	1,5	1,0	1,5
1725	Namdalseid	(121)	2,8	3,0	4,0	3,0	3,5	1,0	2,0
1729	Inderøy	(76)	3,0	2,0	3,0	3,0	4,0	3,5	2,5
1736	Snåsa	(30)	3,3	4,0	4,0	2,0	3,0	3,5	3,0
1738	Lierne	(76)	3,0	4,0	4,0	2,0	3,5	2,0	2,5
1739	Røyrvik	(30)	3,3	2,0	4,0	4,0	3,0	3,5	3,5
1740	Namsskogan	(179)	2,6	4,0	4,0	1,0	1,0	3,5	2,0
1742	Grong	(21)	3,4	4,0	3,0	4,0	4,0	2,0	3,5
1743	Høylandet	(296)	2,2	4,0	1,0	1,0	3,5	1,5	2,0
1744	Overhalla	(76)	3,0	3,0	2,0	2,0	4,0	4,0	3,0
1748	Fosnes	(336)	2,0	3,0	1,0	2,0	1,5	2,5	2,0
1749	Flatanger	(205)	2,5	3,0	1,0	2,0	3,0	3,5	2,5
1750	Vikna	(336)	2,0	3,0	4,0	1,0	1,0	1,0	2,0
1751	Nærøy	(248)	2,3	2,0	4,0	2,0	1,5	2,0	2,5
1755	Leka	(399)	1,6	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	1,5

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt i
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
Nordland	2,3	2,8	2,4	2,1	1,9	2,0	2,7	
1804 Bodø	(4)	3,7	4,0	4,0	3,0	3,0	4,0	4,0
1805 Narvik	(30)	3,3	4,0	4,0	4,0	2,0	2,0	4,0
1811 Bindal	(248)	2,3	4,0	2,0	1,0	2,0	1,5	3,0
1812 Sømna	(101)	2,9	4,0	1,0	3,0	3,0	3,5	3,0
1813 Brønnøy	(179)	2,6	2,0	2,0	4,0	1,5	2,5	3,5
1815 Vega	(314)	2,1	3,0	2,0	1,0	2,5	1,5	2,5
1816 Vevelstad	(179)	2,6	4,0	3,0	2,0	2,0	1,5	3,0
1818 Herøy	(399)	1,6	3,0	1,0	1,0	1,0	1,5	2,0
1820 Alstahaug	(76)	3,0	3,0	3,0	3,0	2,5	2,5	4,0
1822 Leirfjord	(248)	2,3	4,0	2,0	3,0	1,0	2,0	2,0
1824 Vefsn	(76)	3,0	2,0	4,0	2,0	2,5	3,5	4,0
1825 Grane	(296)	2,2	4,0	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0
1826 Hattfjelldal	(226)	2,4	3,0	4,0	1,0	2,0	2,0	2,5
1827 Dønna	(314)	2,1	4,0	2,0	1,0	1,0	2,0	2,5
1828 Nesna	(30)	3,3	3,0	4,0	4,0	3,0	2,5	3,5
1832 Hemnes	(314)	2,1	3,0	2,0	1,0	3,0	1,5	2,0
1833 Rana	(64)	3,1	2,0	4,0	4,0	2,5	2,0	4,0
1834 Lurøy	(370)	1,8	4,0	1,0	1,0	1,5	1,5	2,0
1835 Træna	(248)	2,3	4,0	2,0	2,0	2,5	1,0	2,0
1836 Rødøy	(314)	2,1	1,0	4,0	2,0	2,0	1,5	2,0
1837 Meløy	(336)	2,0	2,0	2,0	3,0	1,0	2,0	2,0
1838 Giljeskål	(226)	2,4	4,0	4,0	1,0	1,0	2,0	2,5
1839 Beiarn	(248)	2,3	3,0	4,0	1,0	1,5	1,5	2,5
1840 Saltdal	(101)	2,9	3,0	3,0	2,0	2,5	3,5	3,5
1841 Fauske	(336)	2,0	1,0	1,0	3,0	2,5	1,5	3,0
1842 Skjerstad	(121)	2,8	4,0	3,0	2,0	2,0	3,5	2,5
1845 Sørfold	(314)	2,1	3,0	3,0	1,0	2,0	2,0	1,5
1848 Steigen	(354)	1,9	3,0	2,0	1,0	1,5	1,5	2,5
1849 Hamarøy	(121)	2,8	4,0	2,0	2,0	2,0	3,0	3,5
1850 Tysfjord	(370)	1,8	3,0	1,0	1,0	1,5	1,5	3,0
1851 Lødingen	(424)	1,4	1,0	1,0	1,0	1,5	1,0	3,0
1852 Tjeldsund	(314)	2,1	3,0	1,0	3,0	1,0	2,0	2,5
1853 Evenes	(389)	1,7	1,0	2,0	1,0	1,0	2,0	3,0
1854 Ballangen	(389)	1,7	1,0	3,0	1,0	2,0	1,0	2,0
1856 Røst	(296)	2,2	3,0	1,0	2,0	2,5	2,0	2,5
1857 Værøy	(179)	2,6	3,0	2,0	2,0	2,5	4,0	2,0
1859 Flakstad	(354)	1,9	1,0	4,0	3,0	1,5	1,0	1,0
1860 Vestvågøy	(336)	2,0	2,0	1,0	3,0	2,0	1,0	3,0
1865 Vågan	(336)	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,0	3,0
1866 Hadsel	(163)	2,7	3,0	2,0	3,0	2,0	2,5	3,5
1867 Bø	(248)	2,3	3,0	2,0	3,0	1,5	2,0	2,0
1868 Øksnes	(354)	1,9	1,0	3,0	4,0	1,0	1,0	1,5
1870 Sortland	(205)	2,5	1,0	3,0	4,0	2,0	2,0	3,0
1871 Andøy	(296)	2,2	4,0	2,0	1,0	1,5	2,0	2,5
1874 Moskenes	(412)	1,5	1,0	2,0	1,0	2,0	1,5	1,5

Tabell 11.1 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Sortert fylkesvis. 2000

Komm.- nr.	Rang- nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
			Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
Troms		2,3	2,6	2,6	1,7	2,0	2,1	2,9
1901 Harstad	(64)	3,1	2,0	4,0	4,0	2,5	2,0	4,0
1902 Tromsø	(14)	3,5	2,0	4,0	4,0	3,0	4,0	4,0
1911 Kvæfjord	(76)	3,0	3,0	4,0	1,0	2,5	3,5	4,0
1913 Skånland	(248)	2,3	3,0	2,0	3,0	1,5	1,0	3,0
1915 Bjarkøy	(121)	2,8	3,0	3,0	2,0	2,0	3,5	3,0
1917 Ibestad	(248)	2,3	4,0	3,0	1,0	1,0	2,5	2,0
1919 Gratangen	(296)	2,2	4,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,5
1920 Lavangen	(248)	2,3	4,0	1,0	2,0	1,5	2,5	2,5
1922 Bardu	(163)	2,7	3,0	2,0	1,0	2,0	4,0	4,0
1923 Salangen	(121)	2,8	3,0	2,0	2,0	2,5	3,5	3,5
1924 Målselv	(121)	2,8	4,0	4,0	1,0	2,0	2,0	3,5
1925 Sørreisa	(226)	2,4	2,0	4,0	2,0	2,0	1,0	3,5
1926 Dyrøy	(30)	3,3	4,0	3,0	4,0	3,0	2,5	3,0
1927 Tranøy	(389)	1,7	2,0	2,0	1,0	1,0	1,0	3,0
1928 Torsken	(370)	1,8	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,5
1929 Berg	(226)	2,4	4,0	4,0	2,0	1,0	1,5	2,0
1931 Lenvik	(336)	2,0	1,0	4,0	1,0	2,0	1,0	3,0
1933 Balsfjord	(296)	2,2	2,0	2,0	1,0	2,0	3,0	3,0
1936 Karlsøy	(399)	1,6	2,0	1,0	1,0	2,5	1,0	2,0
1938 Lyngen	(424)	1,4	1,0	1,0	1,0	1,5	1,5	2,5
1939 Storfjord	(296)	2,2	3,0	2,0	2,0	1,5	1,5	3,0
1940 Gáivuotna - Kåfjord	(399)	1,6	1,0	1,0	1,0	3,0	1,0	2,5
1941 Skjervøy	(370)	1,8	1,0	4,0	2,0	1,0	1,0	1,5
1942 Nordreisa	(205)	2,5	1,0	4,0	1,0	2,5	3,0	3,5
1943 Kvænangen	(314)	2,1	2,0	3,0	1,0	3,0	1,0	2,5
Finnmark		2,9	3,2	2,7	1,8	3,1	2,8	3,8
2002 Vardø	(248)	2,3	4,0	1,0	1,0	1,0	2,5	4,0
2003 Vadsø	(30)	3,3	4,0	3,0	2,0	3,0	4,0	4,0
2004 Hammerfest	(1)	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
2011 Guovdageaidnu - Kautokeino	(76)	3,0	4,0	1,0	2,0	4,0	3,0	4,0
2012 Alta	(64)	3,1	2,0	3,0	4,0	3,5	2,0	4,0
2014 Loppa	(226)	2,4	3,0	4,0	1,0	2,5	1,0	3,0
2015 Hasvik	(54)	3,2	4,0	4,0	2,0	2,5	2,5	4,0
2017 Kvalsund	(179)	2,6	3,0	3,0	1,0	3,0	2,0	3,5
2018 Måsøy	(314)	2,1	3,0	2,0	1,0	2,0	1,0	3,5
2019 Nordkapp	(121)	2,8	4,0	2,0	1,0	3,0	3,0	4,0
2020 Porsanger	(64)	3,1	3,0	3,0	2,0	3,5	3,0	4,0
2021 Kárásjohka - Karasjok	(21)	3,4	2,0	4,0	3,0	4,0	3,5	4,0
2022 Lebesby	(205)	2,5	3,0	1,0	1,0	3,0	3,0	4,0
2023 Gamvik	(205)	2,5	3,0	1,0	1,0	3,0	3,5	3,5
2024 Berlevåg	(248)	2,3	3,0	1,0	2,0	2,5	2,5	3,0
2025 Deatnu - Tana	(76)	3,0	2,0	4,0	1,0	4,0	3,0	4,0
2027 Unjárga - Nesseby	(76)	3,0	3,0	4,0	1,0	3,5	2,5	4,0
2028 Båtsfjord	(121)	2,8	3,0	2,0	1,0	2,5	4,0	4,0
2030 Sør-Varanger	(2)	3,8	4,0	4,0	3,0	4,0	3,5	4,0

Tabell 11.2. Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt	
		Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken		
1	Hammerfest	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0	4,0
2	Rollag	3,8	4,0	4,0	4,0	3,5	4,0	3,5
2	Sør-Varanger	3,8	4,0	4,0	3,0	4,0	3,5	4,0
4	Leikanger	3,7	4,0	4,0	4,0	2,5	3,5	4,0
4	Bodø	3,7	4,0	4,0	3,0	3,0	4,0	4,0
6	Oppegård	3,6	4,0	4,0	4,0	2,5	4,0	3,0
6	Lørenskog	3,6	3,0	4,0	4,0	3,0	4,0	3,5
6	Hamar	3,6	4,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,5
6	Tolga	3,6	4,0	2,0	4,0	4,0	4,0	3,5
6	Gol	3,6	3,0	4,0	3,0	3,5	4,0	4,0
6	Bykle	3,6	4,0	2,0	4,0	3,5	4,0	4,0
6	Ulvik	3,6	4,0	3,0	4,0	3,5	4,0	3,0
6	Namsos	3,6	3,0	3,0	4,0	4,0	3,5	4,0
14	Ås	3,5	3,0	4,0	4,0	2,5	4,0	3,5
14	Tynset	3,5	4,0	2,0	3,0	4,0	4,0	4,0
14	Eidfjord	3,5	4,0	3,0	4,0	2,5	4,0	3,5
14	Granvin	3,5	4,0	4,0	2,0	4,0	4,0	3,0
14	Balestrand	3,5	4,0	3,0	3,0	3,5	4,0	3,5
14	Røros	3,5	4,0	2,0	4,0	3,0	4,0	4,0
14	Tromsø	3,5	2,0	4,0	4,0	3,0	4,0	4,0
21	Oslo	3,4	3,0	4,0	4,0	2,5	3,5	3,5
21	Øystre Slidre	3,4	3,0	2,0	4,0	3,5	4,0	4,0
21	Aurland	3,4	4,0	2,0	4,0	3,0	4,0	3,5
21	Førde	3,4	3,0	2,0	4,0	4,0	4,0	3,5
21	Gloppen	3,4	3,0	4,0	3,0	3,5	4,0	3,0
21	Molde	3,4	3,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,5
21	Klæbu	3,4	2,0	4,0	4,0	3,0	4,0	3,5
21	Grong	3,4	4,0	3,0	4,0	4,0	2,0	3,5
21	Kárásjohka - Karasjok .	3,4	2,0	4,0	3,0	4,0	3,5	4,0
30	Bærum	3,3	3,0	4,0	4,0	2,5	4,0	2,5
30	Gausdal	3,3	3,0	4,0	4,0	3,0	3,5	2,5
30	Vang	3,3	4,0	2,0	4,0	3,0	4,0	3,0
30	Lier	3,3	3,0	3,0	4,0	3,0	4,0	3,0
30	Ramnes	3,3	2,0	4,0	4,0	4,0	4,0	2,0
30	Jølster	3,3	4,0	4,0	2,0	4,0	3,0	3,0
30	Norddal	3,3	4,0	2,0	4,0	2,5	4,0	3,5
30	Gjemnes	3,3	3,0	4,0	3,0	3,5	4,0	2,5
30	Røyrvik	3,3	2,0	4,0	4,0	3,0	3,5	3,5
30	Narvik	3,3	4,0	4,0	4,0	2,0	2,0	4,0
30	Nesna	3,3	3,0	4,0	4,0	3,0	2,5	3,5
30	Vadsø	3,3	4,0	3,0	2,0	3,0	4,0	4,0
30	Lillehammer	3,3	3,0	3,0	4,0	3,0	3,0	3,5
30	Øyer	3,3	4,0	3,0	3,0	3,0	4,0	2,5
30	Ål	3,3	3,0	3,0	3,0	3,5	3,5	3,5
30	Hol	3,3	4,0	1,0	4,0	2,5	4,0	4,0
30	Hjelmeland	3,3	4,0	2,0	3,0	4,0	4,0	2,5
30	Jondal	3,3	4,0	3,0	3,0	4,0	2,5	3,0
30	Gulen	3,3	4,0	4,0	3,0	2,5	4,0	2,0

Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barnehagedekning	Andel kvinnelige kommunestyrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeidsstyrken	
30 Malvik	3,3	2,0	4,0	4,0	3,0	3,5	3,0
30 Tydal	3,3	4,0	1,0	4,0	3,0	4,0	3,5
30 Steinkjer	3,3	3,0	4,0	4,0	3,0	2,5	3,0
30 Snåsa	3,3	4,0	4,0	2,0	3,0	3,5	3,0
30 Dyrøy	3,3	4,0	3,0	4,0	3,0	2,5	3,0
54 Ski	3,2	2,0	4,0	4,0	2,5	3,5	3,0
54 Alvdal	3,2	2,0	2,0	4,0	3,5	3,5	4,0
54 Nord-Aurdal	3,2	3,0	2,0	3,0	3,5	4,0	3,5
54 Tønsberg	3,2	3,0	4,0	4,0	2,5	2,5	3,0
54 Siljan	3,2	4,0	3,0	4,0	2,5	4,0	1,5
54 Stavanger	3,2	3,0	4,0	4,0	3,0	2,5	2,5
54 Lærdal	3,2	4,0	1,0	2,0	4,0	4,0	4,0
54 Volda	3,2	4,0	4,0	4,0	3,0	1,5	2,5
54 Mosvik	3,2	4,0	3,0	3,0	3,0	4,0	2,0
54 Hasvik	3,2	4,0	4,0	2,0	2,5	2,5	4,0
64 Asker	3,1	2,0	4,0	4,0	2,5	3,5	2,5
64 Os (Hedmark)	3,1	3,0	1,0	4,0	3,5	4,0	3,0
64 Gjøvik	3,1	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5	3,0
64 Lunner	3,1	2,0	4,0	3,0	3,0	3,0	3,5
64 Røyken	3,1	1,0	4,0	4,0	3,0	3,5	3,0
64 Tinn	3,1	4,0	1,0	4,0	2,0	4,0	3,5
64 Finnøy	3,1	3,0	1,0	4,0	4,0	4,0	2,5
64 Sogndal	3,1	4,0	1,0	2,0	3,5	4,0	4,0
64 Rana	3,1	2,0	4,0	4,0	2,5	2,0	4,0
64 Harstad	3,1	2,0	4,0	4,0	2,5	2,0	4,0
64 Alta	3,1	2,0	3,0	4,0	3,5	2,0	4,0
64 Porsanger	3,1	3,0	3,0	2,0	3,5	3,0	4,0
76 Vestby	3,0	1,0	4,0	4,0	3,0	3,0	3,0
76 Skedsmo	3,0	2,0	4,0	3,0	2,5	3,5	3,0
76 Elverum	3,0	2,0	2,0	4,0	3,5	2,5	4,0
76 Trysil	3,0	4,0	4,0	2,0	2,0	3,0	3,0
76 Folldal	3,0	4,0	4,0	2,0	2,5	3,0	2,5
76 Hole	3,0	3,0	2,0	4,0	2,5	4,0	2,5
76 Hemsedal	3,0	3,0	1,0	4,0	3,5	3,5	3,0
76 Øvre Eiker	3,0	3,0	3,0	4,0	3,0	2,5	2,5
76 Voss	3,0	2,0	3,0	3,0	3,5	3,5	3,0
76 Høyanger	3,0	4,0	3,0	1,0	2,5	4,0	3,5
76 Vik	3,0	4,0	3,0	2,0	2,5	3,0	3,5
76 Stranda	3,0	3,0	3,0	2,0	2,0	4,0	4,0
76 Tingvoll	3,0	4,0	4,0	4,0	3,0	1,0	2,0
76 Trondheim	3,0	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,5
76 Holtålen	3,0	4,0	2,0	4,0	1,5	4,0	2,5
76 Levanger	3,0	2,0	3,0	3,0	4,0	3,0	3,0
76 Inderøy	3,0	2,0	3,0	3,0	4,0	3,5	2,5
76 Lierne	3,0	4,0	4,0	2,0	3,5	2,0	2,5
76 Overhalla	3,0	3,0	2,0	2,0	4,0	4,0	3,0
76 Alstahaug	3,0	3,0	3,0	3,0	2,5	2,5	4,0
76 Vefsn	3,0	2,0	4,0	2,0	2,5	3,5	4,0

Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
76 Kvæfjord	3,0	3,0	4,0	1,0	2,5	3,5	4,0
76 Guovdageaidnu - Kautokeino	3,0	4,0	1,0	2,0	4,0	3,0	4,0
76 Deatnu - Tana	3,0	2,0	4,0	1,0	4,0	3,0	4,0
76 Unjårga - Nesseby	3,0	3,0	4,0	1,0	3,5	2,5	4,0
101 Spydeberg	2,9	2,0	4,0	3,0	3,0	2,5	3,0
101 Frogn	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,5	2,5
101 Sørum	2,9	1,0	3,0	4,0	3,0	3,5	3,0
101 Gjerdrum	2,9	1,0	3,0	3,0	3,5	4,0	3,0
101 Ullensaker	2,9	1,0	4,0	4,0	2,0	3,5	3,0
101 Nannestad	2,9	2,0	4,0	3,0	2,0	3,5	3,0
101 Etnedal	2,9	4,0	3,0	3,0	3,0	1,5	3,0
101 Drammen	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,0
101 Holmestrand	2,9	2,0	4,0	4,0	3,0	1,5	3,0
101 Sande (Vestfold)	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,0
101 Hjartdal	2,9	2,0	4,0	3,0	3,5	3,0	2,0
101 Fyresdal	2,9	4,0	3,0	2,0	3,5	3,5	1,5
101 Vinje	2,9	4,0	2,0	1,0	3,5	3,5	3,5
101 Valle	2,9	3,0	2,0	3,0	3,5	3,0	3,0
101 Sirdal	2,9	4,0	1,0	3,0	3,0	4,0	2,5
101 Bergen	2,9	2,0	3,0	4,0	2,5	3,0	3,0
101 Luster	2,9	4,0	1,0	3,0	3,5	3,5	2,5
101 Skaun	2,9	1,0	4,0	4,0	3,0	3,0	2,5
101 Sømna	2,9	4,0	1,0	3,0	3,0	3,5	3,0
101 Saltdal	2,9	3,0	3,0	2,0	2,5	3,5	3,5
121 Aremark	2,8	4,0	3,0	3,0	2,5	3,5	1,0
121 Hobøl	2,8	1,0	4,0	3,0	3,5	2,5	3,0
121 Enebakk	2,8	2,0	3,0	3,0	2,5	3,5	3,0
121 Nes (Akershus)	2,8	1,0	4,0	3,0	2,5	3,5	3,0
121 Ringsaker	2,8	2,0	4,0	3,0	3,0	2,0	3,0
121 Stange	2,8	2,0	3,0	4,0	3,0	2,0	3,0
121 Dovre	2,8	3,0	3,0	3,0	1,5	3,0	3,5
121 Skjåk	2,8	4,0	2,0	3,0	2,5	3,5	2,0
121 Kongsberg	2,8	3,0	4,0	2,0	2,5	3,0	2,5
121 Skien	2,8	2,0	4,0	4,0	2,5	2,0	2,5
121 Time	2,8	2,0	3,0	3,0	3,0	3,5	2,5
121 Sola	2,8	2,0	4,0	3,0	3,0	2,5	2,5
121 Randaberg	2,8	1,0	4,0	4,0	3,5	2,0	2,5
121 Os (Hordaland)	2,8	2,0	3,0	4,0	2,5	3,5	2,0
121 Meland	2,8	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5	1,5
121 Fedje	2,8	2,0	4,0	4,0	1,5	4,0	1,5
121 Selbu	2,8	4,0	1,0	2,0	3,5	4,0	2,5
121 Skjerstad	2,8	4,0	3,0	2,0	2,0	3,5	2,5
121 Nordkapp	2,8	4,0	2,0	1,0	3,0	3,0	4,0
121 Fet	2,8	1,0	2,0	4,0	3,0	4,0	2,5
121 Nittedal	2,8	1,0	1,0	4,0	3,0	4,0	3,5
121 Gran	2,8	2,0	3,0	3,0	2,5	3,0	3,0
121 Nore og Uvdal	2,8	4,0	2,0	3,0	2,0	3,0	2,5
121 Stokke	2,8	1,0	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5

Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barnehagedekning	Andel kvinnelige kommunestyrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeidsstyrken	
121 Nøtterøy	2,8	2,0	3,0	4,0	2,5	2,5	2,5
121 Notodden	2,8	3,0	2,0	3,0	2,5	3,0	3,0
121 Bø (Telemark)	2,8	3,0	1,0	4,0	3,0	2,5	3,0
121 Sandnes	2,8	1,0	3,0	4,0	3,0	3,0	2,5
121 Ullensvang	2,8	4,0	2,0	1,0	3,0	4,0	2,5
121 Kvam	2,8	3,0	4,0	1,0	3,5	2,5	2,5
121 Radøy	2,8	3,0	4,0	3,0	3,0	2,0	1,5
121 Naustdal	2,8	2,0	2,0	2,0	3,5	4,0	3,0
121 Hornindal	2,8	2,0	3,0	1,0	3,5	4,0	3,0
121 Halså	2,8	3,0	4,0	1,0	3,5	2,5	2,5
121 Rennebu	2,8	4,0	3,0	2,0	3,0	2,5	2,0
121 Stjørdal	2,8	2,0	4,0	2,0	2,5	3,5	2,5
121 Namdalseid	2,8	3,0	4,0	3,0	3,5	1,0	2,0
121 Hamarøy	2,8	4,0	2,0	2,0	2,0	3,0	3,5
121 Bjarkøy	2,8	3,0	3,0	2,0	2,0	3,5	3,0
121 Salangen	2,8	3,0	2,0	2,0	2,5	3,5	3,5
121 Målselv	2,8	4,0	4,0	1,0	2,0	2,0	3,5
121 Båtsfjord	2,8	3,0	2,0	1,0	2,5	4,0	4,0
163 Moss	2,7	1,0	4,0	3,0	2,5	2,5	3,0
163 Våler (Østfold)	2,7	2,0	2,0	4,0	3,5	2,0	2,5
163 Nesodden	2,7	2,0	1,0	4,0	3,0	2,5	3,5
163 Rælingen	2,7	1,0	1,0	4,0	2,5	4,0	3,5
163 Sør-Odal	2,7	2,0	3,0	3,0	2,0	3,0	3,0
163 Stor-Elvdal	2,7	4,0	1,0	2,0	3,0	3,0	3,0
163 Våle	2,7	1,0	2,0	4,0	2,5	3,5	3,0
163 Stord	2,7	2,0	4,0	2,0	3,5	2,5	2,0
163 Fjell	2,7	1,0	4,0	3,0	2,5	3,0	2,5
163 Modalen	2,7	4,0	2,0	1,0	3,5	3,0	2,5
163 Hyllestad	2,7	4,0	2,0	1,0	3,0	3,0	3,0
163 Gaular	2,7	3,0	2,0	2,0	4,0	2,5	2,5
163 Ålesund	2,7	1,0	4,0	3,0	2,5	3,0	2,5
163 Orkdal	2,7	2,0	3,0	3,0	3,0	2,0	3,0
163 Hadsel	2,7	3,0	2,0	3,0	2,0	2,5	3,5
163 Bardu	2,7	3,0	2,0	1,0	2,0	4,0	4,0
179 Fredrikstad	2,6	1,0	3,0	4,0	2,5	2,5	2,5
179 Eidsberg	2,6	1,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,5
179 Eidsvoll	2,6	1,0	4,0	3,0	2,0	2,5	3,0
179 Åsnes	2,6	1,0	4,0	3,0	3,0	1,5	3,0
179 Ringerike	2,6	1,0	2,0	4,0	2,5	3,0	3,0
179 Sigdal	2,6	4,0	1,0	2,0	2,5	4,0	2,0
179 Modum	2,6	2,0	2,0	3,0	2,5	3,5	2,5
179 Hurum	2,6	2,0	3,0	3,0	2,0	2,5	3,0
179 Borre	2,6	1,0	4,0	3,0	2,5	2,0	3,0
179 Tokke	2,6	4,0	2,0	2,0	2,5	2,5	2,5
179 Kristiansand	2,6	2,0	3,0	4,0	2,5	1,5	2,5
179 Askøy	2,6	1,0	4,0	3,0	2,5	2,5	2,5
179 Vaksdal	2,6	3,0	2,0	4,0	1,0	3,0	2,5
179 Flora	2,6	2,0	3,0	2,0	2,5	3,0	3,0

Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
179Eid	2,6	2,0	2,0	2,0	3,5	3,0	3,0
179Stordal	2,6	4,0	2,0	1,0	1,5	3,5	3,5
179Rauma	2,6	3,0	3,0	2,0	1,5	3,5	2,5
179Sunndal	2,6	3,0	3,0	3,0	2,0	2,0	2,5
179Rindal	2,6	4,0	4,0	1,0	3,0	1,5	2,0
179Snillfjord	2,6	4,0	2,0	1,0	3,0	4,0	1,5
179Leksvik	2,6	3,0	1,0	3,0	2,5	3,5	2,5
179Namsskogan	2,6	4,0	4,0	1,0	1,0	3,5	2,0
179Brønnøy	2,6	2,0	2,0	4,0	1,5	2,5	3,5
179Vevelstad	2,6	4,0	3,0	2,0	2,0	1,5	3,0
179Værøy	2,6	3,0	2,0	2,0	2,5	4,0	2,0
179Kvalsund	2,6	3,0	3,0	1,0	3,0	2,0	3,5
205Sarpsborg	2,5	1,0	4,0	3,0	2,5	2,0	2,5
205Skiptvet	2,5	2,0	3,0	2,0	3,0	2,5	2,5
205Aurskog-Høland	2,5	2,0	4,0	2,0	2,0	2,5	2,5
205Hurdal	2,5	1,0	3,0	2,0	3,0	3,0	3,0
205Løten	2,5	2,0	2,0	4,0	2,5	2,0	2,5
205Lesja	2,5	3,0	1,0	2,0	3,0	3,0	3,0
205Vestre Slidre	2,5	4,0	1,0	1,0	3,0	3,0	3,0
205Krødsherad	2,5	3,0	3,0	2,0	1,5	3,0	2,5
205Nedre Eiker	2,5	1,0	3,0	4,0	1,5	2,5	3,0
205Flesberg	2,5	4,0	2,0	2,0	1,5	3,0	2,5
205Åseral	2,5	4,0	1,0	1,0	3,0	3,5	2,5
205Suldal	2,5	4,0	1,0	1,0	3,0	4,0	2,0
205Solund	2,5	3,0	4,0	1,0	2,0	4,0	1,0
205Askvoll	2,5	4,0	3,0	3,0	3,0	1,0	1,0
205Stryn	2,5	3,0	1,0	1,0	3,0	4,0	3,0
205Melhus	2,5	1,0	1,0	3,0	3,5	3,5	3,0
205Flatanger	2,5	3,0	1,0	2,0	3,0	3,5	2,5
205Sortland	2,5	1,0	3,0	4,0	2,0	2,0	3,0
205Nordreisa	2,5	1,0	4,0	1,0	2,5	3,0	3,5
205Lebesby	2,5	3,0	1,0	1,0	3,0	3,0	4,0
205Gamvik	2,5	3,0	1,0	1,0	3,0	3,5	3,5
226Trøgstad	2,4	1,0	3,0	2,0	3,0	2,5	3,0
226Askim	2,4	3,0	1,0	4,0	1,5	2,0	3,0
226Rakkestad	2,4	3,0	1,0	2,0	3,0	3,0	2,5
226Kongsvinger	2,4	2,0	2,0	3,0	2,5	2,0	3,0
226Grue	2,4	2,0	3,0	3,0	2,5	1,5	2,5
226Våler (Hedmark)	2,4	4,0	2,0	3,0	1,5	1,5	2,5
226Rendalen	2,4	4,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,5
226Nes (Buskerud)	2,4	1,0	4,0	1,0	2,5	3,0	3,0
226Nome	2,4	3,0	2,0	3,0	3,0	1,5	2,0
226Klepp	2,4	1,0	3,0	2,0	3,0	3,0	2,5
226Sauda	2,4	4,0	2,0	2,0	3,0	2,0	1,5
226Rennesøy	2,4	1,0	3,0	2,0	3,5	3,0	2,0
226Samnanger	2,4	3,0	4,0	1,0	1,5	3,5	1,5
226Årdal	2,4	4,0	1,0	1,0	2,5	3,0	3,0
226Kristiansund	2,4	3,0	3,0	3,0	2,0	1,0	2,5

Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
226 Tustna	2,4	2,0	4,0	3,0	2,5	1,0	2,0
226 Oppdal	2,4	4,0	1,0	2,0	2,0	3,0	2,5
226 Hattfjelldal	2,4	3,0	4,0	1,0	2,0	2,0	2,5
226 Gildeskål	2,4	4,0	4,0	1,0	1,0	2,0	2,5
226 Sørreisa	2,4	2,0	4,0	2,0	2,0	1,0	3,5
226 Berg	2,4	4,0	4,0	2,0	1,0	1,5	2,0
226 Loppa	2,4	3,0	4,0	1,0	2,5	1,0	3,0
248 Råde	2,3	2,0	2,0	4,0	2,5	1,0	2,5
248 Rygge	2,3	1,0	2,0	4,0	2,5	2,0	2,5
248 Nord-Fron	2,3	3,0	2,0	3,0	2,5	2,0	1,5
248 Søndre Land	2,3	3,0	1,0	3,0	3,0	1,5	2,5
248 Flå	2,3	4,0	2,0	1,0	1,0	3,0	3,0
248 Seljord	2,3	2,0	1,0	2,0	3,0	3,0	3,0
248 Arendal	2,3	1,0	2,0	4,0	2,5	2,5	2,0
248 Gjerstad	2,3	3,0	3,0	3,0	2,5	1,0	1,5
248 Bygland	2,3	3,0	1,0	1,0	4,0	1,5	3,5
248 Søgne	2,3	1,0	4,0	4,0	2,5	1,0	1,5
248 Forsand	2,3	3,0	1,0	3,0	3,5	2,0	1,5
248 Utsira	2,3	4,0	1,0	1,0	3,5	3,0	1,5
248 Austevoll	2,3	2,0	1,0	4,0	1,5	3,5	2,0
248 Vågsøy	2,3	1,0	3,0	3,0	1,5	3,5	2,0
248 Ørskog	2,3	2,0	1,0	2,0	2,5	4,0	2,5
248 Sykkylven	2,3	2,0	1,0	2,0	2,5	3,5	3,0
248 Nærøy	2,3	2,0	4,0	2,0	1,5	2,0	2,5
248 Leirfjord	2,3	4,0	2,0	3,0	1,0	2,0	2,0
248 Berlevåg	2,3	3,0	1,0	2,0	2,5	2,5	3,0
248 Rømskog	2,3	3,0	2,0	4,0	2,5	1,0	1,0
248 Engerdal	2,3	4,0	1,0	1,0	1,0	4,0	2,5
248 Lom	2,3	2,0	2,0	2,0	3,0	1,5	3,0
248 Vestre Toten	2,3	1,0	4,0	2,0	1,5	2,5	2,5
248 Svelvik	2,3	1,0	1,0	3,0	2,5	3,0	3,0
248 Hof	2,3	1,0	2,0	2,0	3,5	2,5	2,5
248 Sauherad	2,3	2,0	2,0	2,0	3,5	2,0	2,0
248 Kviteseid	2,3	2,0	1,0	3,0	3,0	2,0	2,5
248 Nissedal	2,3	2,0	1,0	3,0	3,5	2,5	1,5
248 Risør	2,3	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,5
248 Hå	2,3	1,0	2,0	2,0	3,0	3,5	2,0
248 Etne	2,3	2,0	2,0	2,0	3,0	2,5	2,0
248 Ølen	2,3	2,0	2,0	3,0	3,0	2,0	1,5
248 Fusa	2,3	4,0	3,0	1,0	3,0	1,0	1,5
248 Fjaler	2,3	4,0	1,0	1,0	2,0	3,5	2,0
248 Skodje	2,3	3,0	2,0	3,0	2,5	1,5	1,5
248 Agdenes	2,3	2,0	2,0	3,0	3,0	1,5	2,0
248 Roan	2,3	4,0	3,0	2,0	2,0	1,0	1,5
248 Midtre Gauldal	2,3	1,0	2,0	1,0	3,0	3,5	3,0
248 Meråker	2,3	3,0	2,0	3,0	1,5	2,0	2,0
248 Frosta	2,3	3,0	2,0	1,0	3,0	2,0	2,5
248 Bindal	2,3	4,0	2,0	1,0	2,0	1,5	3,0

Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
248Træna	2,3	4,0	2,0	2,0	2,5	1,0	2,0
248Beiarn	2,3	3,0	4,0	1,0	1,5	1,5	2,5
248Bø (Nordland)	2,3	3,0	2,0	3,0	1,5	2,0	2,0
248Skånland	2,3	3,0	2,0	3,0	1,5	1,0	3,0
248Ibestad	2,3	4,0	3,0	1,0	1,0	2,5	2,0
248Lavangen	2,3	4,0	1,0	2,0	1,5	2,5	2,5
248Vardø	2,3	4,0	1,0	1,0	1,0	2,5	4,0
296Hvaler	2,2	1,0	1,0	4,0	3,0	2,0	2,0
296Sel	2,2	2,0	3,0	2,0	2,0	2,0	2,0
296Jevnaker	2,2	2,0	1,0	2,0	2,5	2,0	3,5
296Tjøme	2,2	1,0	2,0	4,0	2,5	1,0	2,5
296Porsgrunn	2,2	1,0	4,0	3,0	2,0	1,0	2,0
296Flekkefjord	2,2	2,0	3,0	2,0	2,5	2,0	1,5
296Haugesund	2,2	2,0	2,0	2,0	2,5	2,0	2,5
296Gjesdal	2,2	1,0	1,0	3,0	3,0	3,0	2,0
296Tysvær	2,2	2,0	3,0	2,0	2,0	2,5	1,5
296Odda	2,2	3,0	1,0	2,0	3,0	1,5	2,5
296Ørsta	2,2	4,0	2,0	1,0	2,5	1,5	2,0
296Høylandet	2,2	4,0	1,0	1,0	3,5	1,5	2,0
296Grane	2,2	4,0	1,0	2,0	2,0	2,0	2,0
296Røst	2,2	3,0	1,0	2,0	2,5	2,0	2,5
296Andøy	2,2	4,0	2,0	1,0	1,5	2,0	2,5
296Gratangen	2,2	4,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,5
296Balsfjord	2,2	2,0	2,0	1,0	2,0	3,0	3,0
296Storfjord	2,2	3,0	2,0	2,0	1,5	1,5	3,0
314Halden	2,1	1,0	3,0	3,0	2,0	1,5	2,0
314Sør-Fron	2,1	3,0	1,0	2,0	2,0	3,0	1,5
314Sandefjord	2,1	1,0	2,0	4,0	2,5	1,0	2,0
314Bamble	2,1	2,0	2,0	4,0	2,0	1,0	1,5
314Vegårshei	2,1	1,0	1,0	4,0	3,5	1,0	2,0
314Åmli	2,1	4,0	1,0	1,0	3,0	2,0	1,5
314Mandal	2,1	2,0	2,0	3,0	3,0	1,0	1,5
314Eigersund	2,1	1,0	2,0	3,0	2,5	2,5	1,5
314Kvitsøy	2,1	2,0	1,0	4,0	2,0	2,0	1,5
314Lindås	2,1	3,0	1,0	2,0	2,5	2,5	1,5
314Austrheim	2,1	4,0	3,0	1,0	1,5	1,5	1,5
314Surnadal	2,1	3,0	3,0	1,0	2,5	1,5	1,5
314Frøya	2,1	2,0	3,0	1,0	1,5	1,0	4,0
314Ørland	2,1	1,0	1,0	3,0	1,5	3,5	2,5
314Vega	2,1	3,0	2,0	1,0	2,5	1,5	2,5
314Dønna	2,1	4,0	2,0	1,0	1,0	2,0	2,5
314Hemnes	2,1	3,0	2,0	1,0	3,0	1,5	2,0
314Rødøy	2,1	1,0	4,0	2,0	2,0	1,5	2,0
314Sørfold	2,1	3,0	3,0	1,0	2,0	2,0	1,5
314Tjeldsund	2,1	3,0	1,0	3,0	1,0	2,0	2,5
314Kvænangen	2,1	2,0	3,0	1,0	3,0	1,0	2,5
314Måsøy	2,1	3,0	2,0	1,0	2,0	1,0	3,5
336Marker	2,0	1,0	4,0	1,0	3,0	1,0	2,0

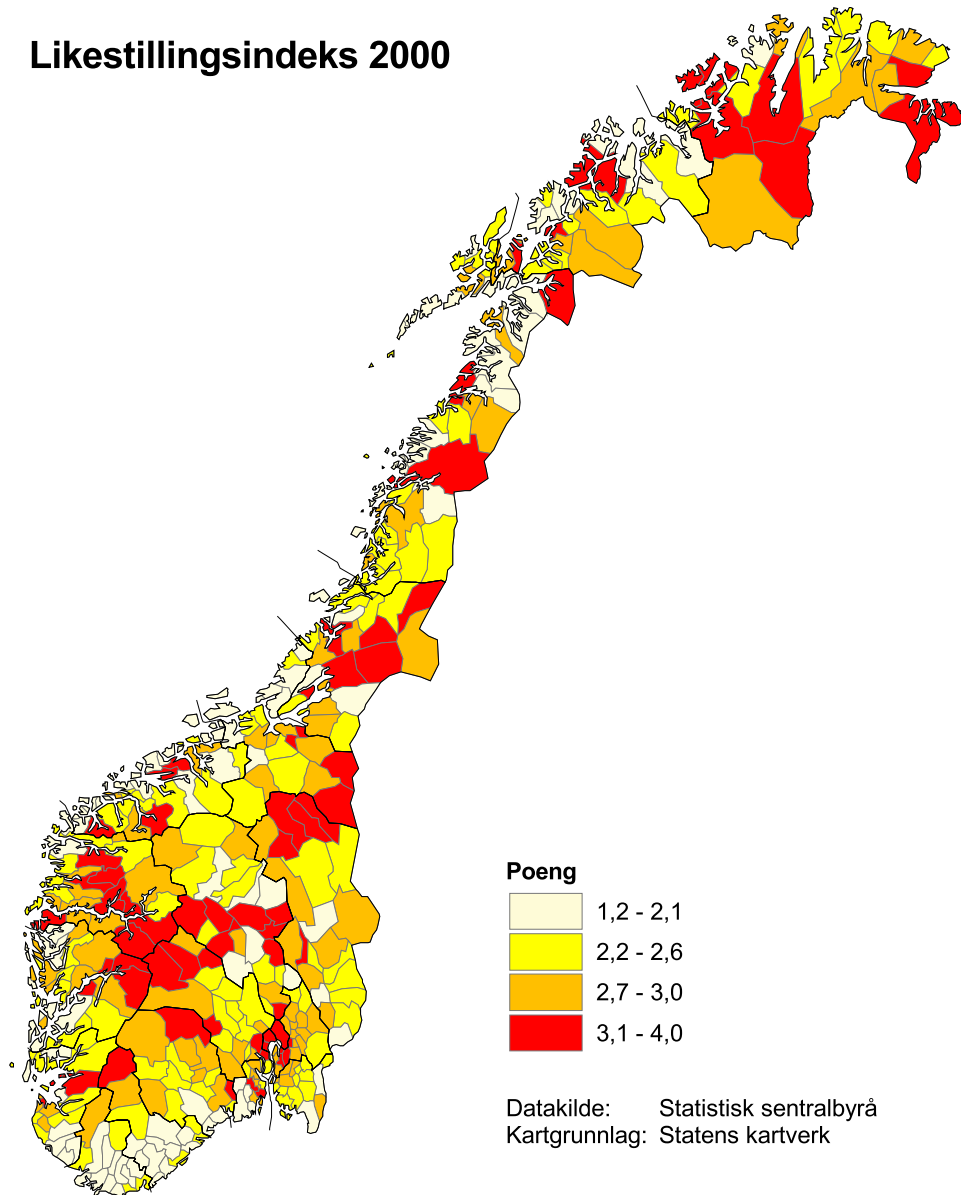
Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
336 Ringebu	2,0	2,0	2,0	1,0	2,5	2,0	2,5
336 Østre Toten	2,0	1,0	1,0	3,0	3,0	2,0	2,0
336 Larvik	2,0	1,0	1,0	4,0	2,0	2,0	2,0
336 Evje og Hornnes	2,0	1,0	3,0	2,0	2,5	1,5	2,0
336 Audnedal	2,0	1,0	4,0	1,0	3,5	1,5	1,0
336 Bjerkreim	2,0	1,0	2,0	2,0	3,0	2,5	1,5
336 Vindafjord	2,0	3,0	1,0	1,0	2,5	3,0	1,5
336 Masfjorden	2,0	4,0	1,0	3,0	1,5	1,5	1,0
336 Bremanger	2,0	3,0	3,0	1,0	2,0	1,0	2,0
336 Osen	2,0	2,0	1,0	4,0	2,0	1,5	1,5
336 Fosnes	2,0	3,0	1,0	2,0	1,5	2,5	2,0
336 Vikna	2,0	3,0	4,0	1,0	1,0	1,0	2,0
336 Meløy	2,0	2,0	2,0	3,0	1,0	2,0	2,0
336 Fauske	2,0	1,0	1,0	3,0	2,5	1,5	3,0
336 Vestvågøy	2,0	2,0	1,0	3,0	2,0	1,0	3,0
336 Vågan	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	1,0	3,0
336 Lenvik	2,0	1,0	4,0	1,0	2,0	1,0	3,0
354 Åmot	1,9	3,0	1,0	1,0	2,0	2,0	2,5
354 Vågå	1,9	3,0	2,0	1,0	2,0	1,5	2,0
354 Drangedal	1,9	1,0	3,0	3,0	2,5	1,0	1,0
354 Grimstad	1,9	1,0	2,0	3,0	3,0	1,0	1,5
354 Froland	1,9	1,0	1,0	4,0	1,5	2,0	2,0
354 Hareid	1,9	2,0	2,0	3,0	1,5	1,5	1,5
354 Vestnes	1,9	1,0	2,0	1,0	2,0	3,0	2,5
354 Fræna	1,9	1,0	3,0	2,0	2,5	1,5	1,5
354 Eide	1,9	2,0	1,0	2,0	2,5	2,5	1,5
354 Aure	1,9	2,0	2,0	1,0	2,5	1,5	2,5
354 Hitra	1,9	4,0	1,0	2,0	1,0	2,0	1,5
354 Åfjord	1,9	3,0	2,0	1,0	2,0	2,0	1,5
354 Verdal	1,9	2,0	2,0	2,0	2,5	1,5	1,5
354 Steigen	1,9	3,0	2,0	1,0	1,5	1,5	2,5
354 Flakstad	1,9	1,0	4,0	3,0	1,5	1,0	1,0
354 Øksnes	1,9	1,0	3,0	4,0	1,0	1,0	1,5
370 Eidskog	1,8	1,0	2,0	3,0	2,0	1,0	2,0
370 Songdalen	1,8	1,0	1,0	3,0	3,0	1,5	1,5
370 Strand	1,8	1,0	1,0	3,0	2,5	2,5	1,0
370 Sund	1,8	3,0	2,0	2,0	1,0	1,5	1,5
370 Frei	1,8	1,0	1,0	4,0	2,0	1,0	2,0
370 Lurøy	1,8	4,0	1,0	1,0	1,5	1,5	2,0
370 Tysfjord	1,8	3,0	1,0	1,0	1,5	1,5	3,0
370 Nord-Odal	1,8	2,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,0
370 Sør-Aurdal	1,8	2,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,0
370 Andebu	1,8	1,0	1,0	2,0	1,5	3,0	2,0
370 Lillesand	1,8	1,0	1,0	3,0	2,5	1,0	2,0
370 Iveland	1,8	4,0	1,0	2,0	1,5	1,0	1,0
370 Lindesnes	1,8	1,0	1,0	4,0	2,5	1,0	1,0
370 Kvinnherad	1,8	2,0	1,0	2,0	2,0	2,0	1,5
370 Osterøy	1,8	1,0	2,0	2,0	2,0	1,5	2,0
370 Hemne	1,8	1,0	3,0	3,0	1,0	1,5	1,0
370 Meldal	1,8	2,0	1,0	2,0	1,5	1,5	2,5

Tabell 11.2 (forts.). Likestillingsindeks for kommunene. Rangert. 2000

Nr.	Indeks	Indikatorer					Inntekt
		Barne- hage- dekning	Andel kvinnelige kommune- styrerepr.	Kvinner per 100 menn 20-39 år	Andel med høyere utdanning	Andel i arbeids- styrken	
370Torsken	1,8	4,0	1,0	1,0	1,0	1,0	2,5
370Skjervøy	1,8	1,0	4,0	2,0	1,0	1,0	1,5
389Nordre Land	1,7	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	2,0
389Kragereø	1,7	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	2,0
389Birkenes	1,7	1,0	2,0	2,0	2,5	1,5	1,0
389Lund	1,7	1,0	2,0	1,0	2,0	3,0	1,0
389Sveio	1,7	2,0	1,0	2,0	2,5	1,5	1,0
389Ulstein	1,7	1,0	1,0	1,0	2,5	2,0	2,5
389Averøy	1,7	2,0	3,0	1,0	2,0	1,0	1,0
389Evenes	1,7	1,0	2,0	1,0	1,0	2,0	3,0
389Ballangen	1,7	1,0	3,0	1,0	2,0	1,0	2,0
389Tranøy	1,7	2,0	2,0	1,0	1,0	1,0	3,0
399Lardal	1,6	3,0	1,0	1,0	2,0	1,5	1,0
399Marnardal	1,6	2,0	1,0	1,0	3,5	1,0	1,0
399Karmøy	1,6	1,0	2,0	3,0	1,5	1,0	1,0
399Fitjar	1,6	1,0	2,0	1,0	3,0	1,5	1,0
399Tysnes	1,6	3,0	1,0	1,0	1,5	2,0	1,0
399Øygarden	1,6	1,0	1,0	4,0	1,5	1,0	1,0
399Sandøy	1,6	4,0	1,0	1,0	1,0	1,5	1,0
399Smøla	1,6	1,0	4,0	1,0	1,0	1,0	1,5
399Rissa	1,6	2,0	2,0	1,0	1,5	1,5	1,5
399Leka	1,6	1,0	1,0	1,0	1,0	4,0	1,5
399Herøy (Nordland)	1,6	3,0	1,0	1,0	1,0	1,5	2,0
399Karlsøy	1,6	2,0	1,0	1,0	2,5	1,0	2,0
399Gáivuotna - Kåfjord	1,6	1,0	1,0	1,0	3,0	1,0	2,5
412Tvedestrand	1,5	1,0	1,0	3,0	2,0	1,0	1,0
412Vennesla	1,5	1,0	3,0	2,0	1,0	1,0	1,0
412Lyngdal	1,5	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0
412Hægebostad	1,5	1,0	2,0	1,0	2,0	2,0	1,0
412Kvinesdal	1,5	2,0	1,0	2,0	1,5	1,5	1,0
412Sokndal	1,5	1,0	2,0	2,0	2,0	1,0	1,0
412Giske	1,5	1,0	2,0	2,0	1,5	1,5	1,0
412Neset	1,5	1,0	2,0	1,0	3,0	1,0	1,0
412Midsund	1,5	3,0	1,0	1,0	1,0	2,0	1,0
412Bjugn	1,5	2,0	2,0	1,0	1,0	1,5	1,5
412Verran	1,5	2,0	1,0	2,0	1,5	1,0	1,5
412Moskenes	1,5	1,0	2,0	1,0	2,0	1,5	1,5
424Farsund	1,4	1,0	1,0	2,0	2,0	1,0	1,5
424Bokn	1,4	1,0	1,0	1,0	1,0	3,5	1,0
424Sula	1,4	1,0	1,0	2,0	1,5	1,5	1,5
424Aukra	1,4	1,0	1,0	2,0	1,5	2,0	1,0
424Lødingen	1,4	1,0	1,0	1,0	1,5	1,0	3,0
424Lyngen	1,4	1,0	1,0	1,0	1,5	1,5	2,5
430Bømlo	1,3	1,0	2,0	1,0	1,5	1,5	1,0
430Selje	1,3	2,0	2,0	1,0	1,0	1,0	1,0
430Vanylven	1,3	2,0	1,0	1,0	1,5	1,5	1,0
430Sande (Møre og Romsdal)	1,3	3,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
430Haram	1,3	1,0	2,0	1,0	1,0	1,5	1,0
435Herøy (Møre og Romsdal)	1,2	1,0	1,0	2,0	1,0	1,0	1,0

Figur 11.1. Likestillingsindeks. Kommuner. 2000

Referanser

Blom, Svein (1994): Marriage and Cohabitation in a Changing Society: Experiences of Norwegian Men and Women Born in 1945 and 1960, i *European Journal of Population* 9:143-73. Kluwer Academic Publishers, Nederland.

Hellevik, Tale (2000): *Småbarnforeldres yrkesdeltakelse og valg av barnetilsyn før og etter kontantstøttens innføring*, NOVA-rapport 2/2000, Oslo.

Kitterød, Hege (1993): Uformell omsorg for eldre og funksjonshemmede, i *Sosialt utsyn* 1993, Statistisk sentralbyrå.

Noack, Turid (2000): Registrerte partnerskap: 1993-1998, i *Samfunnsspeilet* 3/2000, Statistisk sentralbyrå.

NOU (1993:17): *Levekår i Norge. Er graset grønt for alle?* Finans- og tolldepartementet, Oslo: Statens forvaltningstjeneste.

NOU (1997:10): *Arbeidsvurdering som virkemiddel for likelønn*, Barne- og familiedepartementet, Oslo: Statens forvaltningstjeneste.

NOU (1999:25): *Samboerne og samfunnet*, Barne- og familiedepartementet, Oslo: Statens forvaltningstjeneste.

NOU (2000:4): *Om grunnlaget for inntektsoppgjørene 2000*, Arbeids- og administrasjonsdepartementet, Oslo: Statens forvaltningstjeneste.

Texmon, Inger (1999): Samliv i Norge mot slutten av 1900-tallet. En beskrivelse av endringer og mangfold, vedlegg i NOU (1999:25): *Samboerne og samfunnet*, Barne- og familiedepartementet, Oslo: Statens forvaltningstjeneste.

Rønning, Elisabeth (1999): "Alle" vil ha kontantstøtte, *Samfunnsspeilet* 5/1999, Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg A

Tabell 1. Antall kvinner per 100 menn. 1998

	Alle	Over 65 år
Norge	102,1	140,8
Belgia	104,6	147,0
Danmark	102,4	141,2
Finland	105,1	162,9
Frankrike	105,4	147,8
Hellas	102,8	124,7
Irland	101,5	131,8
Island	99,7	122,8
Italia	105,9	142,9
Luxembourg	103,3	155,6
Nederland	102,2	146,4
Portugal	107,7	143,4
Spania	104,5	139,9
Storbritannia	103,4	143,0
Sveits	104,8	148,8
Sverige	102,4	136,5
Tyskland	105,2	162,4
Østerrike	106,1	167,7
Canada	102,0	135,2
USA	104,7	142,3

Kilde: FN/ECE.

Tabell 2. Andel kvinner og menn 80 år og over. 1998. Prosent

	Kvinner	Menn
Norge	66,9	33,1
Belgia	70,5	29,5
Danmark	67,2	32,8
Finland	72,9	27,1
Frankrike	68,9	31,1
Hellas	58,7	41,3
Irland	65,1	34,9
Island	62,1	37,9
Italia	66,2	33,8
Luxembourg	71,1	28,9
Nederland	69,9	30,1
Portugal	66,1	33,9
Spania	66,6	33,4
Storbritannia	69,0	31,0
Sveits	67,8	32,2
Sverige	65,2	34,8
Tyskland	73,5	26,5
Østerrike	71,9	28,1
Canada	66,0	34,0
USA	66,4	33,6

Kilde: FN/ECE.

Tabell 3. Prosentvis fordeling av familier, etter par og enslige forsørgere

		Alle familier			Familier med enslige forsørgere		
		Totalt	To foreldre	Enslige forsørgere	Totalt	Enslige mødre	Enslige fedre
Norge	1998	100,0	82,8	17,2	100,0	83,7	16,3
Belgia	1998	100,0	83,2	16,8	100,0	76,8	23,2
Danmark	1999	100,0	91,7	8,3	100,0	87,3	12,7
Finland	1998	100,0	86,5	13,5	100,0	84,9	15,1
Frankrike	1998	100,0	93,8	6,2	100,0	88,4	11,6
Hellas	1991	100,0	92,4	7,6	100,0	80,4	19,6
Irland	1996	100,0	84,2	15,8	100,0	83,8	16,2
Island	1998	100,0	88,1	11,9	100,0	89,6	10,4
Italia	1998	100,0	89,0	11,0	100,0	84,1	15,9
Luxembourg	1991	100,0	80,0	20,0
Nederland	1997	100,0	92,4	7,6	100,0	84,7	15,3
Spania	1995	100,0	90,4	9,6	100,0	85,7	14,3
Storbritannia	1996/1997	100,0	84,0	16,0
Sveits	1990	100,0	92,0	8,0	100,0	83,9	16,1
Sverige	1996/1997	100,0	88,4	11,6	100,0	78,0	22,0
Tyskland	1998	100,0	88,4	11,6	100,0	81,8	18,2
Østerrike	1997	100,0	88,0	12,0	100,0	86,3	13,7
Canada	1996	100,0	85,5	14,5	100,0	83,1	16,9
USA	1998	100,0	85,1	14,9	100,0	81,1	18,9

Kilde: FN/ECE.

Tabell 4. Samlet fruktbarhetstall. 1980, 1990 og 1998

	1980	1990	1998
Norge	1,7	1,9	1,8
Belgia	1,7	1,6	1,6
Danmark	1,5	1,7	1,7
Finland	1,6	1,8	1,7
Frankrike	1,9	1,8	1,8
Hellas	2,2	1,4	1,3
Irland	3,2	2,1	1,9
Island	2,5	2,3	2,0
Italia	1,7	1,4	1,2
Luxembourg	1,5	1,6	1,7
Nederland	1,6	1,6	1,6
Portugal	2,2	1,6	1,5
Spania ¹	2,2	1,4	1,2
Storbritannia	1,8	1,8	1,7
Sveits	1,6	1,6	1,5
Sverige	1,7	2,1	1,5
Tyskland	1,4	1,5	1,3
Østerrike	1,7	1,5	1,3
Canada ¹	1,7	1,7	1,6
USA ¹	1,8	2,1	2,0

¹ 1998-tall refererer til 1997.

Kilde: FWECE.

Tabell 5. Andel kvinner av alle som fullfører en universitetsgrad, etter fagområde. Prosent

		Alle fag-områder	Jordbruk	Handel	Ut-danning	Inge-njør	Huma-niora og kunst	Juss	Naturvitenskap, matematikk og data	Medi-sin	Samfunns-fag
Norge	1995	66,6	16,5	18,2	81,8	17,1	63,4	20,8	16,9	82,2	54,7
Belgia	1993	45,4	39,1	.	68,8	17,7	65,0	54,8	44,6	60,2	49,3
Danmark	1997	62,4	47,1	33,0	77,6	16,0	78,7	55,6	50,0	92,3	44,8
Finland	1997	60,5	56,3	51,8	80,1	23,5	74,3	57,7	39,4	77,4	65,5
Frankrike	1996	55,2
Hellas	1996	58,7	37,9	53,2	69,1	29,5	80,7	66,4	44,2	45,8	61,5
Irland	1996	55,0	51,1	53,8	74,3	17,9	64,4	56,6	48,0	64,0	62,7
Island	1996	60,6	45,5	36,4	85,2	16,9	60,5	43,6	34,2	79,3	57,3
Italia	1995	54,5	37,8	45,5	89,5	23,9	83,5	55,2	52,8	58,4	62,3
Nederland	1996	48,5	42,9	28,0	60,7	17,3	70,9	52,8	34,1	62,4	67,8
Portugal	1996	62,9	56,1	53,0	80,1	29,7	78,3	62,8	54,5	71,8	66,6
Spania	1996	58,9	59,2	54,2	75,1	23,6	67,5	62,4	43,8	74,7	71,6
Storbritannia	1995	50,7	50,3	51,0	77,0	16,8	63,1	53,3	40,1	69,0	54,5
Sveits	1997	40,5	42,8	23,6	59,5	18,3	55,8	44,3	29,3	47,2	65,5
Sverige	1997	60,8	63,8	51,1	77,8	22,0	63,2	56,0	38,5	80,3	71,7
Tyskland	1996	41,7	50,0	46,3	76,1	15,0	67,6	43,8	31,8	48,3	45,9
Østerrike	1996	45,9	47,5	47,2	70,1	13,0	63,6	44,0	33,7	56,5	63,8
Canada	1998	58,8	61,5	48,3	71,4	21,2	64,1	51,4	32,1	74,2	64,6
USA	1995	54,6	36,0	48,0	75,8	15,6	60,3	70,7	43,5	81,9	58,3

Kilde: FWECE.

Tabell 6. Andel tid i løpet av en uke brukt på lønnet og ulønnet arbeid, for kvinner og menn. 1987/1998. Prosent

	Alle respondenter				Respondenter med barn under skolepliktig alder			
	Lønnet arbeid		Ulønnet arbeid		Lønnet arbeid		Ulønnet arbeid	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Norge	10,4	17,9	17,6	9,8	6,4	22,4	26,5	13,8
Finland	13,6	19,3	16,8	9,9	11,7	24,1	26,2	12,6
Frankrike	9,0	15,1	19,6	11,2
Israel	7,6	19,4	18,4	6,7	7,8	24,8	26,3	8,1
Italia	8,8	21,4	23,9	4,9	9,2	28,1	30,4	5,9
Latvia	17,4	23,3	22,7	12,1
Nederland	8,3	17,2	14,9	8,9	5,2	22,3	24,9	12,8
Sveits	9,0	18,0	20,6	10,1	7,1	25,1	35,4	15,4
Sverige	16,2	23,0	20,1	12,0
Tyskland	9,0	18,0	22,0	12,0	7,0	27,0	33,0	14,0
Ungarn	22,7	26,4	9,7	11,9	14,5	7,9	22,6	33,3
Østerrike	9,5	19,5	20,4	7,0	6,5	28,5	34,2	8,4
Canada	13,1	20,8	18,5	10,1	8,9	24,4	29,5	15,2

Kilde: FWECE.

Tabell 7. Andel i arbeidsstyrken rundt 1980 og siste år. Prosent

		Kvin- ner			Kvin- ner	
		ner	ner		ner	ner
Norge ...	1980	52,8	77,9	1998	68,1	78,2
Belgia ...	1985	36,5	64,5	1998	41,4	60,4
Danmark	1981	57,5	75,9	1999	60,1	72,3
Finland .	1980	57,1	73,1	1998	61,0	68,4
Frankrike	1982	43,1	67,2	1998	48,6	63,0
Hellas ...	1981	24,7	71,2	1997	36,7	63,1
Irland ...	1981	29,7	76,4	1997	42,0	67,8
Italia	1981	33,2	69,0	1998	34,7	62,0
Luxem- bourg ...	1985	34,9	69,6	1998	36,2	64,2
Nederland	1985	34,8	67,2	1998	52,0	73,0
Portugal	1981	37,3	76,7	1998	52,1	70,5
Spania ..	1981	24,6	81,3	1998	37,8	63,2
Storbri- tannia ..	1981	44,5	76,0	1998	53,8	71,3
Sveits ...	1980	52,7	79,3	1998	58,1	78,5
Tyskland	1985	41,1	70,8	1998	48,7	68,5
Østerrike	1981	42,4	72,7	1998	48,0	68,9

Kilde: FWECE.

Tabell 8. Andel kvinner og menn som arbeider deltid. 1990 og 1998. Prosent

	Kvinner				Menn			
	15 år og over		20-39 år		15 år og over		20-39 år	
	1990	1998	1990	1998	1990	1998	1990	1998
Norge ²	48,2	45,2	42,2	42,2	8,8	10,0	6,2	9,7
Belgia	26,1	32,8	26,5	23,8	2,2	3,7	2,4	4,2
Danmark ²	17,9	..	12,3	..	10,8	..	8,5
Finland	22,7	24,1	21,0	25,9	11,2	12,6	8,6	11,4
Frankrike	19,1	31,6	3,2	5,7
Hellas ¹	7,6	8,1	6,3	7,4	2,2	2,6	1,9	2,6
Irland	16,8	30,1	12,0	22,1	3,3	7,8	2,5	5,3
Island ^{1,3}	48,4	48,0	48,0	45,6	8,9	11,5	7,3	10,3
Italia	4,2	14,0	9,4	14,4	2,9	3,4	1,7	2,4
Luxembourg	16,4	22,5	12,9	18,5	1,9	1,8	0,9	1,5
Nederland	60,5	66,9	52,0	58,5	15,0	16,3	12,0	13,0
Portugal	5,9	8,5	3,9	5,1	0,9	1,1	0,7	1,1
Spania ²	11,8	16,9	9,8	16,9	1,6	2,9	1,4	3,8
Sveits	49,2	53,8	41,1	44,2	7,7	8,7	5,3	7,4
Sverige ²	40,4	37,3	37,2	37,3	7,4	9,0	5,2	8,4
Tyskland ¹	33,8	35,1	2,6	4,2
Østerrike ¹	28,1	..	27,5	..	4,1	..	4,0
Canada	26,8	28,6	21,5	25,9	9,1	10,5	5,8	8,4
USA	25,2	25,9	21,6	23,6	10,1	10,6	8,4	9,5

¹ Prosent vist for 1998 refererer ertil 1997.

² Totaltal (15 år og over) refererer til 16 år og over.

³ Prosent vist for 1990 refererer til 1991.

Kilde: FN/ECE.

Tabell 9. Andel av arbeidsstyrken som er arbeidsledige. Kvinner og menn, etter aldersgruppe. Prosent

		Kvinner				Menn			
		15 år og over	15-19 år	20-29 år	60-64 år	15 år og over	15-19 år	20-29 år	60-64 år
Norge	1998	3,3	3,2
Belgia	1998	11,4	35,0	19,6	0,9	7,3	29,0	11,6	4,1
Danmark	1998	7,0	1,8	8,1	10,4	5,0	1,2	5,7	6,3
Finland	1998	12,0	33,0	17,0	6,0	10,9	31,0	15,0	6,0
Frankrike	1998	13,8	32,2	22,0	5,4	10,2	21,0	17,0	5,6
Hellas	1997	15,9	52,6	30,0	2,1	6,6	27,9	16,0	2,9
Irland	1998	7,4	15,7	7,5	2,1	8,1	13,2	9,6	4,3
Island	1998	3,3	5,1	5,7	..	2,3	11,8	2,9	2,9
Italia	1998	16,8	43,3	29,4	2,9	9,5	32,9	20,9	3,9
Luxembourg	1998	4,4	11,6	5,8	..	2,0	13,2	3,3	..
Nederland	1998	6,0	14,0	4,0	..	3,0	10,0	5,0	..
Portugal	1998	5,8	17,5	3,8	11,1	..	2,8
Spania	1998	26,6	54,2	35,7	9,0	13,8	38,1	22,2	7,7
Storbritannia	1998	5,3	6,8
Sveits	1998	4,3	..	7,3	..	3,3	..	5,2	..
Sverige	1998	6,0	10,8	9,5	6,0	6,9	13,5	9,7	7,7
Tyskland	1997	10,6	8,8	8,7	8,1	9,3	8,7	10,9	7,5
Østerrike	1997	4,6	12,7	4,6	1,4	3,9	5,7	4,5	2,9
Canada	1998	8,1	18,4	7,1	6,1	8,5	21,5	9,5	..
USA	1998	4,6	12,9	6,3	2,5	4,4	16,2	6,1	7,1

Kilde: FN/ECE.

Tabell 10. Kvinners gjennomsnittlige årsinntekt som andel av menns, etter aldersgrupper for heltidsansatte hele året. Prosent

		Alle, 15 år og over	15-24 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	85 år og over
Norge ¹	1994	71,2	85,1	71,6	73,4	67,7	79,2	..
Danmark	1999	82,2
Finland	1997	77,6	79,5	81,7	74,5	75,7	75,4	..
Irland	1998	65,0
Italia	1995	81,2	93,9	88,9	79,7	80,2	80,2	67,8
Luxembourg .	1995	86,1	97,9	93,7	89,5	78,5	72,8	77,8
Nederland	1995	71,2	88,6	86,6	84,1	75,5	77,6	..
Spania	1994	77,9	77,9	85,9	82,1	73,8	63,9	34,4
Storbritannia ³	1999	73,8
Sveits ²	1998	76,4	95,1	87,2	80,9	69,6	72,3	..
Sverige	1997	78,7	84,2	80,2	77,4	76,4	76,6	..
Østerrike	1996	74,9	88,1	80,6	73,4	73,4	65,7	53,0
Canada	1997	73,1	82,5	78,2	74,8	69,9	62,4	..
USA ²	1997	68,0	87,2	81,1	69,6	63,5	53,5	54,8

¹ Yngste aldersgruppe er 16-24 år. Inntekt = yrkesinntekt blant yrkesaktive med arbeidstid 35 timer per uke eller mer.

² Median årsinntekt.

³ Gjennomsnittlig ukelønn/inntekt.

Kilde: FNV/CE.

Tabell 11. Landgruppering etter andel kvinner i lovgivende forsamling. Prosent

Mindre enn 10	10 < 20	20 < 30	Meir enn 30
Liechtenstein	Bulgaria	Kroatia	Tyskland
Tyrkia	Frankrike	Canada	Island
Kviterussland	Italia	Spania	Nederland
Jugoslavia	Irland	Sveits	Norge
Albania	Israel	Belgia	Finland
Hellas	Polen	Østerrike	Danmark
Russland	USA		Sverige
Ungarn	Luxembourg		
	Latvia		
	Litauen		
	Estland		
	Storbritannia		
	Portugal		

Kilde: FNV/CE.

Tabell 12. Kvinneandel av medlemmer i lovgivende forsamling. Prosent

	Lavere kammer/enkammer			Øvre kammer		
	1980	1990	2000	1980	1990	2000
Norge	23,9	35,8	36,4
Belgia	5,6	9,4	23,3	11,6	10,8	28,2
Danmark	24,0	33,7	37,4
Finland	26,0	31,5	36,5
Frankrike	5,2	5,7	10,9	5,9
Hellas	6,3
Irland	3,6	7,8	12,0	11,7	6,7	18,3
Island	5,0	21,4	34,9	5,0	23,8	..
Italia	8,7	13,0	11,1	3,7	6,8	8,0
Luxembourg	16,7
Nederland	14,7	21,3	36,0	10,7	24,0	26,7
Portugal	18,7
Spania	16,0	21,6	2,7	10,6	22,8
Storbritannia	2,9	6,3	18,4	15,8
Sveits	10,5	17,5	23,0	6,5	8,7	19,6
Sverige	26,4	37,5	42,7
Tyskland	8,5	20,5	30,9	13,0
Østerrike	9,3	21,3	26,8	15,5	22,2	20,3
Canada	20,6	30,5
USA	4,4	6,4	13,3	2,0	2,0	9,0

Kilde: FNECE.

Tabell 13. Andel kvinnelige og mannlige regjeringsmedlemmer og departementsråder. 1999. Prosent

	Statsråder			Departementsråder		
	I alt	Kvinner	Menn	I alt	Kvinner	Menn
Norge	100,0	42,1	57,9	100,0	10,0	90,0
Belgia	100,0	16,7	83,3
Danmark	100,0	35,0	65,0	100,0	..	100,0
Finland	100,0	44,4	55,6	100,0	15,4	84,6
Frankrike	100,0	31,0	69,0
Hellas	100,0	7,3	92,7
Irland	100,0	20,0	80,0	100,0	6,7	93,3
Island	100,0	10,0	90,0	100,0	8,3	91,7
Italia	100,0	24,0	76,0	100,0	11,6	88,4
Luxembourg	100,0	33,3	66,7
Nederland	100,0	28,6	71,4	100,0	7,7	92,3
Portugal	100,0	10,0	90,0
Spania	100,0	13,3	86,7	100,0	8,6	91,4
Storbritannia	100,0	22,7	77,3
Sveits	100,0	28,6	71,4	100,0	4,8	95,2
Sverige	100,0	50,0	50,0	100,0	34,1	65,9
Tyskland	100,0	35,0	65,0
Østerrike	100,0	23,1	76,9	100,0	33,3	66,7
Canada	100,0	24,3	75,7
USA	100,0	28,6	71,4

Kilde: FNECE.

Tabell 14. Forventet levealder for kvinner og menn. 1980, 1990 og siste år

	1980			1990			Siste år			
	Kvinner	Menn	For- skjell kvinner- menn	Kvinner	Menn	For- skjell kvinner- menn	Kvinner	Menn	For- skjell kvinner- menn	
Norge	79,0	72,3	6,8	79,8	73,4	6,4	81,3	75,5	5,8	1998
Belgia	76,8	70,0	6,8	79,8	73,0	6,8	81,1	74,8	6,3	1998
Danmark	77,3	71,2	6,1	77,7	72,0	5,7	78,7	73,7	5,0	1997-98
Finland	77,6	69,2	8,4	78,9	70,9	7,9	80,8	73,5	7,3	1998
Frankrike	78,4	70,2	8,2	80,9	72,8	8,2	82,2	74,6	7,6	1998
Hellas	76,6	72,2	4,4	79,4	74,6	4,8	80,6	75,3	5,3	1997
Irland	75,3	69,9	5,4	77,7	72,1	5,7	78,7	73,0	5,7	1995
Island	79,4	73,9	5,5	80,3	75,7	4,6	81,5	76,9	4,6	1997-98
Italia	77,4	70,6	6,9	80,0	73,5	6,5	81,9	75,5	6,4	1996
Luxembourg	76,7	70,0	6,7	79,1	72,6	6,5	79,6	73,5	6,1	1995-97
Nederland	79,2	72,5	6,7	80,1	73,8	6,3	80,7	75,2	5,5	1998
Portugal	76,7	69,1	7,6	77,3	70,2	7,1	78,8	71,7	7,1	1997-98
Spania	78,6	72,5	6,1	80,5	73,4	7,1	81,5	74,3	7,2	1997
Storbritannia	76,6	70,5	6,1	78,7	73,1	5,7	79,5	74,3	5,2	1996
Sveits	79,0	72,4	6,6	80,9	74,1	6,8	82,4	76,4	6,0	1997-98
Sverige	78,8	72,8	6,1	80,2	74,4	5,8	81,4	76,2	5,2	1997
Tyskland	76,6	69,9	6,7	79,1	72,7	6,4	80,3	74,0	6,3	1996-98
Østerrike	76,1	69,0	7,1	78,9	72,4	6,6	80,9	74,7	6,2	1998
Canada	79,0	71,9	7,1	80,9	74,6	6,3	81,4	75,7	5,7	1996
USA	77,4	70,0	7,4	78,8	71,8	7,0	79,4	73,6	5,8	1997

Kilde: FNECE.

Tabell 15. Andel voksne og unge voksne som røyker. Prosent

		Voksne			Unge voksne		
		Alder	Kvinner	Menn	Alder	Kvinner	Menn
Norge ¹	1999	16-74 år	31,9	32,1	16-24 år	27,0	26,0
Belgia	1998	15 år og over	23,0	30,0
Danmark	1998	15 år og over	31,0	34,0
Finland	1998	15 år og over	20,1	27,0	15-24 år	22,7	24,7
Frankrike	1996	18 år og over	22,7	34,9	18-24 år	43,5	35,3
Hellas	1994	15 år og over	28,0	46,0
Irland	1998	18 år og over	31,0	32,0	18-34 år	40,0	38,0
Island	1998	15-79 år	25,4	24,5	15-24 år	23,6	24,2
Italia ²	1998	15 år og over	17,3	32,2	15-24 år	14,9	29,4
Luxembourg	1998	15 år og over	27,0	39,0
Nederland ²	1998	15 år og over	29,7	37,1	15-24 år	37,0	39,0
Portugal	1996	15 år og over	7,1	30,2
Spania	1997	16 år og over	24,7	42,1
Storbritannia	1998-99	15 år og over	26,0	28,0
Sveits	1999	15 år og over	24,4	36,3	15-24 år	32,8	41,7
Sverige ³	1997	16-84 år	22,2	16,7	14-15 år	14,0	10,0
Tyskland	1995	15 år og over	20,4	33,4	15-24 år	23,0	32,0
Østerrike	1997	16 år og over	18,7	29,6	16-24 år	19,6	29,4
Canada	1995	15 år og over	18,4	20,8	15-24 år	25,2	21,1
USA	1995	15 år og over	22,8	26,7	15-24 år	21,8	27,8

¹ Data for unge voksne refererer til 1994. ² Data for unge voksne refererer til 1997. ³ Data for unge voksne refererer til 1996.

Kilde: FNECE.

Tabell 16. Andel av voksne og unge voksne som drikker alkoholholdige drikker regelmessig eller av og til. Prosent

		Voksne			Unge voksne		
		Alder	Kvinner	Menn	Alder	Kvinner	Menn
Norge	1995	16-79 år	79,0	88,0	16-24 år	83,0	86,0
Finland	1998	15 år og over	86,9	91,3	15-24 år	87,8	86,1
Island	1996	18-75 år	47,0	63,0
Italia	1997	15 år og over	47,1	72,7	15-34 år	35,2	57,9
Nederland	1998	16 år og over	80,0	91,0
Spania	1995	16 år og over	36,0	69,0
Østerrike	1993-94	16 år og over	48,6	76,4	16-24 år	43,0	66,3
Canada	1994-95	15 år og over	72,3	80,9	15-19 år	93,8	90,3
USA	1997	12 år og over	59,8	68,7	18-25 år	71,2	78,9

Kilde: FN/ECE.

Tabell 17. Andel kvinner og menn blant insatte i fengsel. 1980, 1990 og 1998. Prosent

	1980		1990		1998	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Norge	3,1	96,7	4,1	95,9	4,7	95,3
Belgia ¹	5,0	95,0	4,9	95,1
Danmark ¹	3,1	96,9	3,8	96,2	4,7	95,3
Finland	2,2	97,8	2,8	97,2	5,3	94,7
Frankrike ¹	4,2	95,8	4,0	96,0
Hellas ¹	3,5	96,5
Irland ³	2,3	97,7	2,2	97,8	3,0	97,0
Island	6,2	93,8	5,6	94,4
Italia ²	5,0	95,0	5,3	94,7	3,9	96,1
Luxembourg ¹	5,4	94,6	6,0	94,0
Nederland ³	3,3	96,7	4,1	95,9	5,0	95,0
Portugal ¹	7,6	92,4	9,0	91,0
Spania	3,2	96,8	7,9	92,1	8,9	91,1
Storbritannia ⁴	3,5	96,5	4,8	95,2
Sveits ²	2,9	97,1	5,2	94,8	6,0	94,0
Sverige	3,3	96,7	4,6	95,4	5,7	94,3
Tyskland ²	3,4	96,6	4,1	95,9	3,8	96,2
Østerrike ¹	4,6	95,4	5,4	94,6
USA ²	3,9	96,1	5,5	94,5	6,2	93,8

¹ 1998-tall refererer til 1996.² 1998-tall refererer til 1997.³ 1998-tall refererer til 1996.⁴ Data gjelder for England og Wales.

Kilde: FN/ECE.

De sist utgitte publikasjonene i serien Statistiske analyser

Recent publications in the series Statistical Analyses

19 T. Jørgensen (red.): Utdanning i Norge. 1997. 134s. 150 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4408-0	30 Natural Resources and the Environment 1999. 1999. 260s. 250 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4651-2
20 K. Vassenden (red.): Innvandrere i Norge. 1997. 269s. 240 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4412-9	31 O.F. Vaage: Norsk mediebarometer 1998. 1999. 79s. 135 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4652-0
21 Kriminalitet og rettsvesen. 3. utgave 1997. 1997. 69s. 120 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4414-5	32 E. Birkeland, E.S. Lunde, B. Otnes og Å. Vigran: Eldre i Norge. 1999. 87s. 140 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4718-7
22 Sosialt utsyn 1998. 1998. 245s. 255 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4497-8	33 M.K. Bjertnæs: Innvandring og innvandrere 2000. 2000. 69s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4775-6
23 Naturressurser og miljø 1998. 1998. 209s. 250 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4522-2	34 Naturressurser og miljø 2000. 2000. 282s. 265 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4788-8
24 O.F. Vaage: Norsk mediebarometer 1997. 1998. 80s. 135 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4528-1	35 Sosialt utsyn 2000. 2000. 256s. 265 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4789-6
25 O.F. Vaage: Norsk kulturbarometer 1997. 1998. 97s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4538-9	36 O.F. Vaage: Norsk mediebarometer 1999. 2000. 79s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4794-2
26 Natural Resources and the Environment 1998. 1998. 224s. 250 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4544-3	37 Natural Resources and the Environment 2000. 2000. 298s. 265 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4832-9
27 E. Lofthus (ed.): Immigrants in Norway. A summary of findings. 1998. 63s. 130 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4545-1	38 O. Vaage: Kultur- og fritidsaktiviteter. 2000. 122s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4841-8
28 I. Aslaksen, E. Fjærli, J. Epland og E. Kirkpatrick: Inntekt, skatt og overføringer 1999. 1999. 115s. 170 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4593-1	39 E. Søybye: Statistikk og historie. 2000. 145s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4860-4
29 Naturressurser og miljø 1999. 1999. 245s. 250 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4635-0	40 Helse i Norge. Helsetilstand og behandlingstilbud belyst ved befolkningsundersøkelser. 158s. 260 kr inkl. mva. ISBN 82-537-4912-0